،ﷺ ﷺ ﷺ ﷺ 2020

2020 ،ﷺﷺﷺ

،ﷺﷺﷺﷺﷺ ﷺﷺﷺ ،ﷺﷺ ﷺ ﷺﷺﷺﷺﷺ

ފިހުރިސްތު

1. ތަޢާރުފު 1

2. ބަޖެޓު 3

3. ޚާރިޖީ އޮޑިޓަރުގެ 11

3.1 ތަންފީޒުކުރުން 11

3.1.1 ބިޑްސީނަށް، ރަޖިސްޓަރީ ބޮޑުގައި އެދޭ އަދިކަންތައް އާއިލާ މިނޫންނަށް ގުޅުމުގެ ފުރުސަތު ނުލިބުން 11

3.1.2 ރިޕޯޓު ޖެހުގައި ލިބޭ ގައިޑްލައިނާއި ފަދަ ތަންފީޒުކުރުން 13

3.1.3 ސިޔާސީ މައްސަލައެއް ހުށަހަ ގައިޑްލައިނަށް ހާމަނުކޮށް ކޯޕޮރޭޓިވް ޕްރޮސެސް 13

3.1.4 ބިޑްސީ ފައިޑްލައިނަށް ފުރިހަމަ ފުރުސަތު ނުލިބުން 14

3.1.5 ސާފު ފުން ލިބުމުގައި ތަފާތުކުރުން ގެންގުޅުން 14

3.2 އެހެން އެއްޗެސް އިންސާނީ މުއާމަލާތުކުރުމުގެ ގޮތަށް އެކަށައަޅާފައި މިހެން ބައްދަލުކުރުމުގައި ބާރުއަޅުން 15

3.3 ބަންދުގެ މުދަލާ ޖަވާބު އާންމުކުރުން 17

3.4 ސަރުކާރުގެ ހައްޤު ކަރަފުރުކުރުން 20

3.5 ޓިކެޓަށް ދައްކާ 22

3.6 ފޭކަލް ރިޕޯޓު 23

3.7 ހަރާމާއިބާ މިހެން އަދި އަރިއާކުރާ މިންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖުތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން 24

3.8 އެހެން ގައުމުގައި ހިނގި އަމަލުތަކުގެ އިހުތިޖާޖު 25

3.9 އެހެން ފައުމުކަން ފާނުވައި ނުދެން 26

3.10 ޤާނޫނު ނަންބަރު: 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން އެކުލަވާލާފައިވާ ގަވާއިދުތައް މުރާޖަޢާކުރ
އިސްލާހުކުރުން. 27

3.11 ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ނަޒަރުން ރިވިއުކޮށް، އިސްލާހު ހުށަހެޅުމުގެ
މަސައްކަތް. 28

3.11.1 ކުރިޔަށްއޮތް އެހެނިހެން މަސައްކަތްތައް: 28

4. ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް 36

4.1 ؤتترش سرشةمر 13/2013 (ءشرع ڇڪمر ؤتترش 2013)ئ 24، 25، 27 مَرِ 28 حِ ؤةمةمةؤ ذئؤذةش
مَرةمَةةئ ذةةمةسةشةمةش رسرسؤةمِ دةمةسةمةمةئ مةؤسِةر 37

4.2 مَرةمَةةئ ةةمَةئ مَرئةمِ حِرش ةمِةةةً مةشةمةش ئمِ ءةَرةمةمةئمِ رسرسؤش دةمةسةمةمة 38

4.3 ئةحِسةشش مةرئِةذ ئرئةمةدش سِرشؤةمِةؤ دةمةسةمةمة 38

4.4 مةرئِةذش ةةشةؤ دةمةتةؤةم ئرِحِةةئ سةةةش ئةحِسةشش سِرشؤةمِةؤ دةمةسةمةمة 39

4.5 ڇڪمر ئةئةؤةئرةدش ةش ؤَرَؤةمةمة 39

4.6 ڇڪمرئ ةؤرةمة مَرةمَةؤ ذةمةمةسةشةمة 41

4.7 دةمةسةمَ رسرسِ ؤَرَؤةش دةمةسةمَ رسرسِةِمِر ڇڪمر ئةِرةدش ةسِ ؤَرَؤةمةمةئ دَؤؤَ مَرةمَةؤ
ذةمةمةسةشةمة 42

4.8 ڇڪمرئ ةدةمَ رِشةِةدش ةش مَش ئرةمَ سةمَرَرةمةر 45

4.9 دةمةسةمةمة مةرئِةذةئرش 46

4.10 ةِئترسِةِمةمَر ةَشئرةمةئ ةَةِرَ ئةئرةش ذةةدةؤةم 48

4.11 ڇڪمرئ ئةئرئ ءِشؤَ 49

4.12 دةمةسةمةمةئمِ مَرةمؤئةش 49

4.13 دةمةسةمةمةئ سةمِرةمةئةش 49

4.14 ڇڪمرةَ ذئةشرِ دةمةسةمةمة مةرئِةذئةدةئ دةرةرةؤمِ ئةئةِةؤَرةِ ؤرِشةذ دةسةمةمةمة 50

4.15 ؤةمةِ مَسِرةَ 51

4.16 سَرةؤسةِ مَسِرةَ 63

4.17 مَرةذةئ ؤَرِشةسةِ ةِرَشةِ مَدَةِ 67

4.18 ئةحِسةشش رسرسَ ڇڪمرئ دةمةسةمةمة مةرئِةذئةش سةِةذئةدةئمِ مِرؤَ ئةشةِرشةمة مَرِ رَةةِ ؤَرةدش
ئةئةؤش دةسةمةمةمة 74

4.18.1 دةمةسةمةمة سةِةذئةؤَ حِشةمَرش ئمِ ئةؤش 74

4.18.2 ةِئةِسة سةةسةشةمةَمِ ةَؤةمةمةئمِ سِ.سِ.ةِ.ةِ ؤَمِذئةؤِؤَمِشؤش 75

4.18.3 دةمةسةمَ سِرشؤةدش ؤتترئمِ ةةَرشةتةؤَمِ ذةةمَرةؤ ةئةِرِئةشؤَمَرشؤش ئةئةؤش 75

4.18.4 ڇڪمرئ دةمةسةمةمةئ مةؤسِةر دةمةتةؤةم ذِةِةَ ةِرَؤ ءِرةةةمةمةئمِ ئرةَ ئةئةؤةش ئرِةِةش 75

4.18.5 ئِسِشئ ئةةمةئمِ ؤَرَرَؤةئةؤَ ؤَرَؤةمةمةئش دةمةتةؤةم ؤةةؤش مَرِةِؤش 76

4.18.6 ؤةمةِ ةَئةحَرشةرش ةةمةئةدةشؤَرَ ةَئةحَرش ةَ ءِةةِةِةمةش مةةؤش 76

4.18.7 مةرئِةذؤةمةئمِ ءِةَ ؤتترسةِةَ ئمِ ةةَرشؤش ؤةمةمِ مةمةؤةئةؤَش ءِشةِةؤةئةؤَش ءِشةِةؤؤَمِ،
مةرئِةؤؤةئةؤَش ءِشةِةؤؤَمِ رَةَةِ رِؤَمِشةؤش 77

4.18.8 ةةشةؤمِ رسِ دةرةَةَ ةترش ةةرش دةرةَةَش ةَئةحَرش مَرةمَش ةةِرؤَمِةؤَش ةةؤش سِرَةةمة ئةؤش 78

4.18.9 ޖަލުތަކުގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރާ އޮފިސަރުންނަށް އެކަމާ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް އެކަށީގެންވާ ތަމްރީނު ހުރުމު
ލިބިފައިނުވުން..78

4.18.10 ޖަލުތަކުގެ މައްސަލަތަކުގައި ކޮމިޝަނުން ދޭން އެދޭ ފަރާތްތަކުން އެދުމުގެ ނިޔާތް ދޫކޮށް ހަމަވުމުގެ
ސަބަބުތަކާއި ހުރަސްތައް ދެނެގަތުމުގައި މުހިއްމު ދިމާވާ ދަތި ހަމަޖެއްސުމުގައި ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކުރެވުނު..........78

4.18.11 ކޯވިޑް-19ގެ ހާލަތުގައި ޝަކުވާ ބަލައި ނިމުމަށް ފަސްވުން..79

5. މިނިވަންކަމުގެ ޙައްޤު ގެއްލުމުގެ ފުރުޞަތާއި ޤައިދީންގެ ދަށުގައި ކުރިއަށް ގެންދާ ތަޙުޤީޤުތަކުގެ ޖިނާޢީ ތަންތަން، ކާވިޝަން ކޯޓުތަކާއި މައްސަލަތައް..80

5.1 އެންޓި-ޓޯޗަރ ފޯރަމުގެ ދަށުން އެން.ޕީ.އެމްއިން ކުރިއަށް ގެންދާ ބަޔާންތައް..80

5.2 ޖިނާޢީ ތަޙްޤީޤުގެ މަރުޙަލާ، ކަންތައްތަކުގައި މުއައްސަސާތަކާ ހިސާބުން ކުރިއަށް ދާ ރިޕޯޓު..........................81

5.3 ހުރަހެއްނެތްގޮތުގެ ތަޢާރަފް..82

5.4 ދިރާސާކުރުމުގައި ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަމާއި ފުރުޞަތުތަކާއި މުއައްސަސާތައް ދެކެމުން އަދި ތަންފީޒު ކުރުމުގައި ބާރުވެރިވާ ދިމާވާ އުނދަގޫތައް...83

5.5 ޖިނާޢީ ތަޙްޤީޤުގައި އެން.ޕީ.އެމްއަށް ހުށަހެޅުނު މައްސަލަތައް..84

5.6 ކޯވިޑް-19އާއި ގުޅުވުން ކުރި މައްސަލަތައް..84

5.7 ޖިނާޢީ ތަޙްޤީޤުގައި ފާހަގަކުރެވުނު މުހިއްމު ކަންތައްތައް...85

5.7.1 ޖަލުތައް..85

5.7.2 ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންތައް...89

5.7.3 ގެޔާ ޖުވެނައިލް އަދި ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތައް...92

5.7.4 ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ..97

5.7.5 ނާރކޮޓިކްސް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރ..98

5.7.6 ސިޔާސީ ގޮތުން އެކަހެރިކުރާ / ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ...99

5.8.1 ތަޙުޤީޤު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފޯރުކުރުން...107

6. އެންޓި ޓޯޗަރއާބެހޭ ގާނޫން ހިންގާފައިވާ ގޮތުން ލިބިފައިވާ ފުރުޞަތުތައް...108

6.1 އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާބެހޭ ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ ސަބަބު...108

6.2 ޓޯޗަރ މަނާކުރުމާބެހޭ ގާނޫން ހިންގާފައިވާ ތަރްޙީން ފުރުޞަތުތަކާބެހޭ މަޢުލޫމާތު. މިގޮތުން ތަރްޙީން ފުރުޞަތުގެ
މަޢުލޫމާތު، ބަލިވެރިން އަދި، ކަމަށްކުރި ކޯޓުތަކާބެހޭ މަޢުލޫމާތު، ޕޮލިސްކުރަން ބޭނުންވާ ކަންކަން.....................109

6.2.1 ތަންފީޒީ އިދާރާތައް...109

6.2.2 ޢާއިލާ ޕްރެކްޓިޝަން...111

6.3 އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުން އިޖްތިމާޢީ ގޮތުންވާ ދުނިޔެވީ ކަމާއި، އިންސާނީ ކަމާއި ފަރާތްތަކުގެ ދުނިޔެވީ ކަމާއި،
އަނިޔާކުރުން ބެލެހެއްޓުމުގެ ދުނިޔަވީ މަސައްކަތް ހިފެހެއްޓުމާ ހިނގާފައިވާ ކޯޓުތަކާއި މައްސަލަތައް 112

6.4 އެންޓި ޓޯޗަރއާބެހޭ ގާނޫން ކާވިޝަނުގައި ހިނގާފައިވާ ކޯޓުތަކުގެ ފުރުޞަތުތައް..................................113

6.5 ތަޢުލީމު ދިރާސާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުމުގެ ގޮތުން ދައުލަތުގެ އެހެނިހެން އިދާރާ ތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކަށް............115

7. ދައުލަތުގެ އެހެނިހެން އިދާރާ ތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކަށް............119

8. ނިންމުން............129

9. ޖަދުވަލު............133

1. ތައާރަފު

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސްއަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 190 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006 (ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނު)އާ އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 36/2014 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006 (ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނު)އަށް 1 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 1 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އައްޔަނުކުރާ 5 މެމްބަރުންގެ މައްޗަށް އެކުލެވޭ ކޮމިޝަނެކެވެ. މި ކޮމިޝަންގެ މަޤްޞަދަކީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި، ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކާއި ޤަވާއިދުތަކުގެ ތެރެއިން ދިވެހިރާއްޖެއިން އަމަލުކުރަންޖެހޭ މުޢާހަދާތަކާއި ޤަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކޮށް ދަމަހައްޓައި، އަދި ޙައްޤުތައް ކުރިއަރުވައިދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރުމާއި، އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކޮށް ކުރިއެރުވުމަށް މަސައްކަތްކުރާ އަމިއްލަ ޖަމްޢިއްޔާތަކަށް އެހީތެރިވެ، ހިތްވަރުދިނުމެވެ.

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް (ކޮމިޝަން)އަކީ އޭޝިއާ ޕެސިފިކް ސަރަހައްދުގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކޮށް ދަމަހައްޓައި ކުރިއެރުވުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ސަރަހައްދީ ޖަމްޢިއްޔާކަމުގައިވާ އޭޝިއާ ޕެސިފިކް ފޯރަމް (އޭ.ޕީ.އެފް)ގައި ފުލްމެމްބަރެއްގެ ގޮތުން ބައިވެރިވެ ހަރަކާތްތެރިވެމުންދާ މުއައްސަސާއެކެވެ. އަދި އޭ.ޕީ.އެފް ގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކޮށް ކުރިއެރުވުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ދުނިޔޭގައި ގާއިމުވެފައިވާ މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރޭގައި އޮޅުނުވާގޮތް އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ މަސައްކަތްކުރާ މުއައްސަސާތަކުގެ ގްލޯބަލް އެލަޔަންސް އޮފް ނޭޝަނަލް ހިއުމަން ރައިޓްސް އިންސްޓިޓިއުޝަންސް (GANHRI)ގައި ހިމެނި، "B" ސްޓޭޓަސް ލިބިފައިވާ މުއައްސަސާއެއްވެސް މެއެވެ.

14 ސެޕްޓެމްބަރ 2005ގައި ދިވެހިރާއްޖެއިން ސޮއިކުރި އަނިޔާކުރުން މަނާކުރުމާއި ހުކުމްކުރުމާއި، ރަޙުމްނުލާ ގައިންސާނީ ޢިއްޒަތް އަމަލު ހިފުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޖަތުކުރުމާއި، އިންސާނީ ކަރާމާތް ގެއްލޭފަދަ އަދަބުދިނުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޖަތުކުރުމާގުޅޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާގެ ދަށުން އެކުލެވިފައިވާ އިޚްތިޔާރީ މުޢާހަދާ، އޮޕްޝަނަލް ޕްރޮޓޮކޯލް ޓު ދަ ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ (އޮޕްކެޓް)ގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ދައުލަތްތަކުގެ ކޮންމެ ދައުލަތަކުން ޤާއިމްކުރަންޖެހޭ ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމް (އެން.ޕީ.އެމް)އެއް ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއައްސަސާއެވެ. މިގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެން.ޕީ.އެމްއަކީ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަންކަމުގައި 2007 ޑިސެމްބަރުގައި ރައީސުލް ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ފަރާތުން ހަމަޖެއްސެވިފައެވެ. މިގޮތުން 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އޯގަސްޓް މަހުގެ 28 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މި ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން އެން.ޕީ.އެމްގެ މަސައްކަތް ވެސް ފަށާފައެވެ. މިގޮތުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގައިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމްއަކީ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) 2013 ވަނަ އަހަރު ފާސްކުރުމާ ގުޅިގެން، އެ ޤާނޫނުން ކޮމިޝަނަށް ކުރުމަށް ލާޒިމުކުރާ ކަންކަން ކުރުމަށްޓަކައި ޕްރޮގްރާމެއް ވެސް އެކުލަވާލެވިފައެވެ. މި ޕްރޮގްރާމުގައި ކޮމިޝަނުގެ ވަކިވަކި ޑިޕާޓްމަންޓްތަކުން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ކަނޑައަޅައި، ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް، ކޮމިޝަނުގައި އެންޓި ޓޯޗަރ ސެކްޝަނުގެ ނަމުގައި ވަކި ސެކްޝަނެއް ޤާއިމުކުރެވި، އެ މަސައްކަތްތައް ކުރަމުން ގެންދެއެވެ.

މި ރިޕޯޓަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިންގަންޖެހޭ ކަންކަން އެގޮތުގައި ހިނގަމުންދާތޯ ބެލުމަށާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ އިދާރާ އިދާރާތަކުންނާއި އިދާރާ މުއައްސަސާތަކުން އަދާކުރަމުންދާ ވާޖިބުތައް މި ޤާނޫނުގައި ބާރުއަޅާފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަދާކުރަމުންދޯ ބެލުމާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަދާކުރަންޖެހޭ ގޮތް ބަލާފައި ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަން، ހަމަ މި މާއްދާގެ (ނ) އިން ކޮންމެ އަހަރެއްގެ ޖުލައި މަސް ނިމުމުގެ ކުރިން، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާއި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަށްފަހު، އާންމުކުރަމުން ކޮމިޝަނުން ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމްގެ އަހަރީ ރިޕޯޓެވެ. އެހެންކަމުން، މި ރިޕޯޓުގައި ހިމަނާފައިވަނީ 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުގެ 1 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫން މަހުގެ 30 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް (މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި) ކޮމިޝަނުން ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކުން ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކެވެ.

2. ބަޖެޓް

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 45 މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވިދިގެން އަންނަ އަހަރުތަކުގައި ކޮމިޝަނުގެ ބަޖެޓް އެކުލަވާލާއިރު މި ޤާނޫނުގައިވާ ކަންކަން ހިންގުމަށްޓަކައި، އެކަށީގެންވާ ކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފެންނަ އަދަދެއް ކޮމިޝަނުން އެކަށައަޅައިގެން ދެއްވަންވާނެކަމަށެވެ.

މި ގޮތުގައި ބާރުންކަނޑައެޅުމާއި މުއްދަތުތަކުގެ ތެރޭގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 45 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ހިންގުމަށްޓަކައި އެކަށީގެންވާ ބަޖެޓެއް ކޮމިޝަނަށް ހަމަނުޖެހިގެންދިއުމުގެ ސަބަބުން ގޮންޖެހުންތަކާ ކުރިމަތިވެފައިވެއެވެ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްއިން ސިޓީއެއްގެ ކަރުދާހުގައި، އެ ސީލިންގއަށްވުރެ އިތުރު ނުވާނެ ގޮތަށް ކޮމިޝަނުގެ ބަޖެޓް ހުށަހަޅުއްވަން އަންގަވާފައިވާތީ، މި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގެ ގޮތުން ކޮމިޝަނަށް ލާޒިމުކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށް ރާވާފައިވާ ޕްރޮގްރާމްތަކަށް އެކަށީގެންވާ ބަޖެޓް ހަމަނުޖެހިގެން ގޮންޖެހުންތަކާ ކުރިމަތިވެފައިވެއެވެ. އަދި މި ޕްރޮގްރާމްތަކަށް ނިއު ޕޮލިސީ އިނިޝިއޭޓިވް ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި މި ޤާނޫނުގައި ބާރުންކަމާ މަސައްކަތްކުރުމަށް 120,838.40ރ (އެއް ލައްކަ ވިހި ހާސް އަށްސަތޭކަ ތިރީސް އަށް ރުފިޔާ ސާޅީސް ލާރި) ގެ ބަޖެޓެއް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސަށް ހުށަހަޅާފައިވީނަމަވެސް، ބަޖެޓް ފާސްކުރުމުން އިރު މިކަމަށް އެއްވެސް ފައިސާއެއް ހަމަޖެހިފައެއް ނުވެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006 (ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު)އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ކޮމިޝަނަށް މަތިކުރެވިފައިވާ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށް ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައިވާ ބަޖެޓުން ކުރުމަށް ރާވާފައިވާ ބައެއް ހަރަކާތްތަކަށް، ބަޖެޓް ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން ކުރިއަށްގެންދެވިފައެއް ނުވެއެވެ. އަދި ކޮމިޝަނުން 2019 ވަނަ އަހަރަށް ރާވާފައިވާ ހަރަކާތްތަކަށް އިތުރަށް ބަޖެޓް ބޭނުންވާތީ، މިކަމާ ގުޅިގެން މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސާ ބައްދަލުވުމެއް ހަމަޖެއްސުމަށް އެދި ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސަށް 2019 ޖަނަވަރީ 20 ވަނަ ދުވަހު ސިޓީ ފޮނުވާފައިވެއެވެ. މި ސިޓީއާ ގުޅިގެން 2019 ސެޕްޓެންބަރު 19 ވަނަ ދުވަހު މިނިސްޓަރ ވަނީ ބައްދަލުކުރައްވާފައެވެ. މި ބައްދަލުވުމުގައި ކޮމިޝަނުގެ ނައިބު ރައީސް މުޙައްމަދު ޒާހިދު، މެމްބަރ ޖަނާބު ނަޢީމާ އަބްދުﷲ އާއި ބަޖެޓް ސެކްޝަނުގެ މުވައްޒަފުން ބައިވެރިވިއެވެ. މި ބައްދަލުވުމުގައި ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނީ ޒިންމާތައް އަދާކުރުމަށް ބަޖެޓުގެ ސަބަބުން ދިމާވާ ދަތިތަކާ ބެހޭގޮތުން

މިނިސްޓްރީއިން ފިނޭންސް، ބަޖެޓް ހުށަހެޅި އަހަރަށް 2020 ވަނަ ކޮމިޝަނުގެ އަދި ގަސްދުކުރެވިފައިވެއެވެ.
ކަނޑައަޅާފައިވާ ސީލިންގއަށް ފައިސާދޫކުރުން، 2020 ވަނަ އަހަރަށް ހަރަދުކުރެވޭ ހަރަކާތްތަކާއި ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް
ދިމާވާ ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއަށް ދަންނަވާފައިވެއެވެ.

2020 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުވެސް، އެހެން އަހަރުތަކާ އެއްގޮތަށް، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްއިން ކަނޑައަޅާފައިވާ ސީލިންގއަށް ފައިސާ ދޫކުރުމުން، ކޮމިޝަނުގެ ހިންގުމުގެ ހަރަދުތަކާއި އަދި ޕްރޮގްރާމް ބަޖެޓުންވެސް ބޭނުންވާ ފައިސާ އުނިކުރަންޖެހުނުކަމަށާއި، މި ކަމާ ގުޅިގެން ކޮމިޝަނަށް ކުރިމަތިވާ ދަތިތައް، 2019 ސެޕްޓެމްބަރު 05 ވަނަ ދުވަހު މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސަށް ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައިވެއެވެ. އަދި 2020 ވަނަ އަހަރު ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް ރާވާފައިވާ ހަރަކާތްތަކާއި އަދި ކޮމިޝަނުގެ ހިންގުމުގެ ހަރަދު ހިމެނޭ ބަޖެޓް ބެލެންސްކުރުމަށް ކޮމިޝަނުގެ ޕްރޮގްރާމް ބަޖެޓު، ކޮމިޝަނަށް 2020 ވަނަ އަހަރަށް ހަމަޖެއްސަވައިދެއްވުމަށް މި ސިޓީގައި އެދިފައިވާނެއެވެ. މި ސިޓީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޖިލީހަށާއި އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހަށް ކޮޕީކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް 2020 ވަނަ އަހަރަށް ކޮމިޝަނަށް ފާސްކުރި ބަޖެޓުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްއިން ކަނޑައެޅި ސީލިންގ އެއްގޮތަށް ބަޖެޓް ފާސްކުރުމުން ބަޖެޓެވެ.

2019 ނޮވެމްބަރުގައި، ކޮމިޝަނުގެ 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން ބާކީ އޮތުމުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްއިން އުނިކޮށްފައިވާތީ، ކޮމިޝަނުގެ ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގެ ހަރަދާއި މުސާރައިން އަސާސީ ބަދަލުތަކެއް ގެނެސް، މި ފައިސާ ކޮމިޝަނުގެ ބަޖެޓަށް އިތުރުކުރުމަށް އެދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސަށް 2019 ޑިސެމްބަރު 02 ވަނަ ދުވަހު ސިޓީ ފޮނުވާފައިވެއެވެ. ކޮވިޑް 19 ފެތުރިގެން ދިމާވި ދަތި ހާލަތުގައި ހަރަދު ކުޑަކުރުމަށް ކޮމިޝަނުގެ ބަޖެޓުން 2 ފަހަރެއްގެ މަތިން ފައިސާ އުނިކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ ގޮތުގެ ތަފްސީލު މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްއިން 2020 މާރިޗު 18 އަދި 2020 ޖޫން 16 ވަނަ ދުވަހު ފޮނުވާފައިވެއެވެ. އަދި ކޮމިޝަނުގެ ބަޖެޓުން އުނިކޮށްފިނަމަ ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނީ ޒިންމާތައް އަދާކުރުމަށް ބޮޑެތި ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވެދާނެކަމުގެ ފަހުން ދިމާވެފައިވާ ހައްސާސް ދިނުމަކުގައި ހަރަދުކުރެވޭ ކުރުމަށް އެއްބާރުލުން ދިނުމަށް މި ކޮމިޝަނުގެ ބަޖެޓުން އުނިކުރުމަށް ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއިން ހުށަހެޅުއްވާފައިވާ ބޮޑު އުނިކުރުމުން އެންމެ ކުޑަކުރުމަށް އެދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސަށް 2020 ޖޫން 18 ވަނަ ދުވަހު ކޮމިޝަނުން ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައިވެއެވެ.

2019 ވަނަ އަހަރުގެ ކޮމިޝަނުގެ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ތަންފީޒުކުރުމަށް އެކަށައަޅާފައިވާ 177,805ރ (އެއް ލައްކަ ހަތްދިހަ ހަތް ހާސް އަށްސަތޭކަ ފަސް ރުފިޔާ) ގެ

ތެރެއިން ހަރަދުކުރެވިފައިވަނީ 160,081ރ (އެއް ލައްކަ ފަސްދޮޅަސް ހާސް އަށްޑިހަ އެއް ރުފިޔާ) އެވެ. ބާކީ 17,724ރ (ސަތާރަ ހާސް ހަތް ސަތޭކަ ސައުވީސް ރުފިޔާ) ވަނީ ކޮމިޝަނުން ޚަރަދުނުކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތްތަކަށް ނުނިމިގެން، ޓްރެޜަރީއަށް 2019 ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްއިން ކޮމިޝަނުގެ ބަޖެޓުން އަނބުރާ ނަގާފައެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006 (ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން) ގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) (އިސްލާހުކުރެވުމުގެ ކުރިން) ގައި ސަރުކާރީ ހުކުމެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނީ އަމުރެއްގެ ދަށުން، ބަންދުކުރެވިފައި ތިބޭ މީހުން ތިބޭ ކޮންމެ ތަނަކަށް ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލެއްގެ މަތިން، ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރަކު ނުވަތަ މެންބަރުން ނުވަތަ ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ ބަޔަކު ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރަކާއެކު ނުވަތަ މުވައްޒަފުންނާއެކު ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ ވަގުތެއްގައި ކަމާބެހޭ ފަރާތަކަށް ކުރިން އެންގުމަކާނުލާ ޒިޔާރަތްކުރުމާއި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހުންނާ ވަކިން ބައްދަލުކުރުމުގެ ބާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. ކޮމިޝަނުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުކަމުގައެވެ. 2019 ވަނަ އަހަރުގައި ޒިޔާރަތްތަށް ކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ތާރީޚުތަކުގައި، ޖަލު ޒިޔާރަތް ރިޕޯޓް ގެނެސް އެކުލަވާލަން ޖެހުނު ކުރުދާސް ތަރުޖަމާކުރަން ޖެހުމުގެ ސަބަބުން ޒިޔާރަތްތަށް ކުރުމަށް ތާވަލުކުރުމުން ބާރުއަޅާ ފަސްކުރަންޖެހުނީއެވެ، ކޮމިޝަން ފަރާތުގެ މަސައްކަތްތައް ހިފެހެއްޓުން ޒިޔާރަތްތަކުގެ ތާވަލުތަކަށް އަސަރު ބަދަލުތައް ގެނެވުނެވެ. މިގޮތުން، ފަސްކުރެވުނު ޒިޔާރަތްތައް ކުރުމަށް އާތާވަލެއް އެކުލަވާލައި 3 ޒިޔާރަތެއް ނިންމާލެވުނު ބާކީ ހުރި ޒިޔާރަތްތައް ކުރުމުގެ ކުރިން 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ދަތުރުކުރުމުގެ ހުރިހާ އެޑްވާންސް ވަގުތު ހަމަވެފައިވާތީ ހަރަދުކުރެވުނެވެ.

2019 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނަށް ލިބުނު ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަދަށްވުރެ 224 އިންސައްތަ އިތުރަށް 2020 ވަނަ އަހަރު ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. 2020 ވަނަ އަހަރު ކޮވިޑް 19 ބާއި ގުޅިގެން ސަރުކާރުގެ ހަރަދު ކުޑަ ކުރުމަށްޓަކައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްއިން ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ބަޖެޓުން ވަނީ އުނިކޮށްފައެވެ. 475،412.00ރ ގެ ބަޖެޓެއް އެންޓިޓޯޗަރ ހަރަކާތްތަކަށް ކަނޑައަޅާފައި ވިއަސް ކޮމިޝަނުގެ ޚަރަދުތަކުގެ ބަޖެޓުން ކޮޅުބަޔަށް އުނިކޮށްފައިވާ 451,568.00ރ ވަނީ އެންޓި ޓޯޗަރގެ ބަޖެޓުން އުނި ކޮށްފައެވެ.

ތާވަލު 1 އަދި ތާވަލު 2 ގައި 2019 އަދި 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައިވާ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ތަންފީޛުކުރުމަށް އެކަށައަޅާފައިވާ ބަޖެޓް ހިމެނެފައިވާނެއެވެ.

2015 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމަށް ލިބިފައިވާ

ބަޖެޓް ހަރަދުކުރެވިފައިވާ ގޮތުގެ ތަފްޞީލް

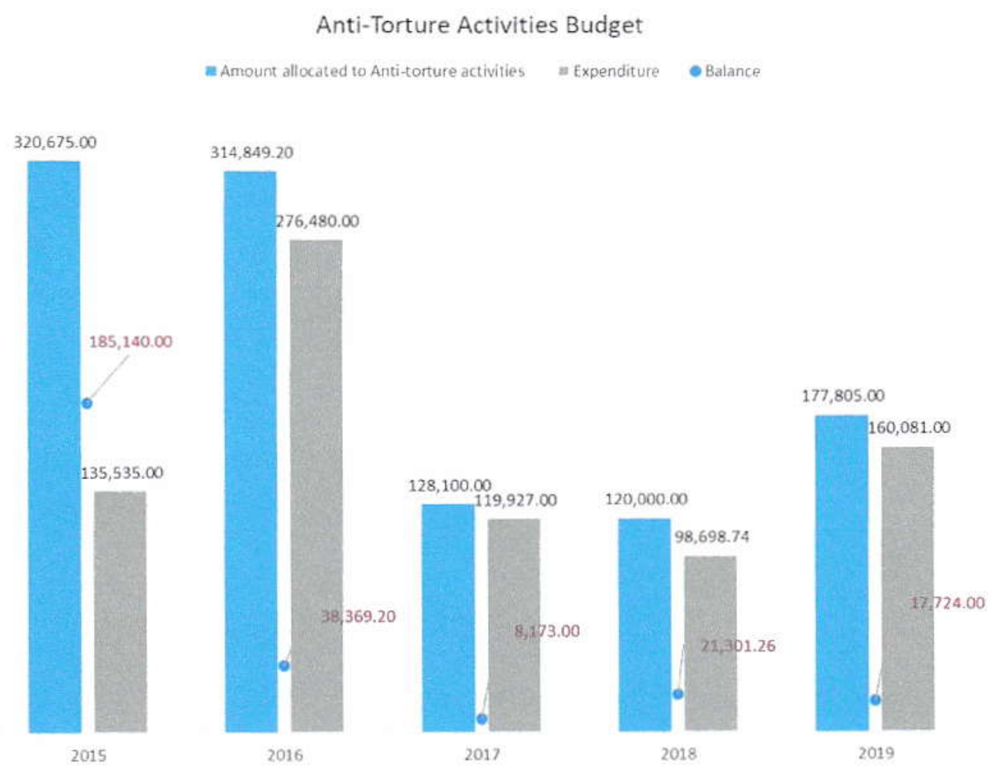

ތާވަލު 1: 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ތަންފީޒުކުރުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (ޕަބްލިކް ފައިނޭންސް ޤާނޫނު 2013) ގަވާއިދުތަކާއި އެކަށައެޅި ބަޖެޓު (ދެފަރާތް - ޚަރަދު)

#	ބަޔާން	ކޮމިޝަނުގެ ޖުމްލަ އަދަދު		ޕަބްލިކް ފައިނޭންސް ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިސާބުކުރާ ބަޖެޓު			ބާކީ
		ބަޖެޓުކުރި އަދަދު	ލިބުނު ބަޖެޓު	ބަޖެޓުކުރި އަދަދު	ޚަރަދުކުރުމަށް ހުށަހެޅުނު ކޮމިޝަނުން ކަށަވަރުކުރި އަދަދު	ޚަރަދުކުރި މިންވަރު	
1	ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމްގެ ބަޖެޓު						
1.1	ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައި ހުރި މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން އޮޕްޝަނަލް ޕްރޮޓޮކޯލްގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމް ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި ދިމާވާ އަދަދު	4,506,342.57	200,000.00	120,838.40	0	0	0
2	ކޮމިޝަނުގެ މައި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ޚަރަދުކުރި ބަޖެޓު						
2.1	2019 ވަނަ އަހަރުގެ ކޮމިޝަނުގެ މައި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ޚަރަދުކުރި ބަޖެޓު	583,354.00	493,805.00	298,526.00	177,805.00	160,081.00	17,724.00
	ކޮމިޝަނުގެ ޖުމްލަ ބަޖެޓު						
	2019 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުމްލަ ޚަރަދު (ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް އަދި މައި ބަޖެޓު)	5,089,696.57	693,805.00	419,364.40	177,805.00	160,081.00	17,724.00

	2019 ވަނަ އަހަރަށް އެންޓި ޓޯޗަރ ފަންޑު ތަންފީޛުކުރުމަށް ލިބި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ޚަރަދުކުރެވުނު މިންވަރާއި ބަޖެޓުގެ ތަފްސީލު						3
ކޮމިޝަނުގެ ބަޖެޓުން އަދަދު	ހަރަކާތް	#		އެންޓި ޓޯޗަރ ފަންޑު ތަންފީޛުކުރުމަށް ލިބިފައިވާ ބަޖެޓު	ކޮމިޝަނުގެ ބަޖެޓުން އަދަދު	ހަރަކާތް	#
0	0	0	15,200	ނޯޓް: އަހަރުގެ ފުރަތަ ހިސާބުން ބަޖެޓު ހިސާބުކުރުމަށް ރިޕޯޓްތައް، އާޖެލް މުއައްސަސާތަކާ ގުޅިގެން ކުރަންޖެހޭ ޕްރޮގްރާމްތައް ކުރުމަށް ބަޖެޓު ނުލިބުނު، މި ހަރަކާތުގެ ބަޖެޓުވެސް ވަނީ، މުއައްސަސާތައް ބެލުމަށް ޕްރޮގްރާމް ކުރުމަށް ބޭނުންކޮށްފައި	އެންޓި ޓޯޗަރ ފަންޑުން އަމަލުކުރުމުގައި ދިމާވާ ގޮންޖެހުންތަކަށް ހައްލެއް ހޯދުމަށްޓަކައި، ދައުލަތުގެ ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާއި ކޮމިޝަން ބައްދަލުކުރުން، އެންޓި ޓޯޗަރ ފަންޑު ތަންފީޛުކުރުމަށް ހުރި ގޮންޖެހުންތައް ދެނެގަތުމަށް ކުރިއަށްގެންދާ މަސައްކަތްތައް، މުއައްސަސާތަކުގެ ސިޔާސަތު އެއް ބައްދަލުން	3.1
9,515.00	68,290.00	77,805.00	40,300			އެންޓި ޓޯޗަރ ފަންޑުގެ ދަށުން ހިންގާ މުއައްސަސާތަކުގައި ކުރަންޖެހޭ ޕްރޮގްރާމްތަކުން	3.2
8,209.00	91,791.00	100,000.00	243,026			އެންޕީއެމްގެ މަސައްކަތްތައް	3.4
17,724.00	160,081.00	177,805.00					

ތާވަލު 2: 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ތެރެއިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ތަންފީޒުކުރުމަށް އެކަށައެޅި ބަޖެޓު (ޖެނެރަލް - [illegible])

#		ކޮމިޝަނުގެ ޖުމްލަ އަދަދު		އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމަށް ލިބިފައިވާ ބަޖެޓު	
		ބަޖެޓުކުރި އަދަދު	ލިބުނު ބަޖެޓު	ބަޖެޓުކުރި އަދަދު	ބަޖެޓު ޚަރަދުކުރިއިރު ކޮމިޝަން [illegible] ކޮމިޝަނުން ކަނޑައެޅި އަދަދު
1	ނޭޝް ޕްރިވެ މެކޭނިޒަމް				
1.1	ކޮމިޝަނަށް ލާޒިމު ކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ޚަރަދުތަކަށް ނޭޝް ޕްރިވެ މެކޭނިޒަމް ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި ލިބިފައިވާ އަދަދު	3,000,000	100,000	382,750	100,000
2	ކޮމިޝަނުގެ މައި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ޚަރަދުކުރެވުނު ބަޖެޓު				
2.1	2020ވަނައަހަރުގެކޮމިޝަނުގެމައިބަޖެޓުގެތެރެއިންޚަރަދުކުރެވުނުބަޖެޓު	1,065,364	1,050,364	597,279	475,412
	ކޮމިޝަނުގެ ޖުމްލަ ބަޖެޓު				
	2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުމްލަ ޚަރަދު (ނޭޝް ޕްރިވެ މެކޭނިޒަމް އަދި މައި ބަޖެޓު)	4,065,364	1,150,364	980,029	575,412

3	2020 ވަނަ އަހަރުން ތާރީخ ހުންނަން ވެސް ؤتترس ھۆرۋۇرنەردەت دەپ ھەڭداۋ ھۆججەتلەشتۈرۈلگەن				
		تاجىسقىنىڭ ئۇچۇر ھەققى		ئۇتتۇرۇ ھۆرۋۇرنەردەت ۋەزىپىۋە ھەققى	
		ھەققىنىڭ مىقدارى	ۋېقىت ھەققى	ھەققىنىڭ مىقدارى	ھەققى يۈسۈپىدىن سىقىش زەرۋىسى تاجىسقىنىڭ ئاساسىدا مىقدار
3.1	ئىشچى ھوقۇقى ؤتترىسىنى ھەدەۋىنەردىكى قېرىۋە ئىشلىتىلىۋاتقان رەھبەرلىك تاجىسقىنىڭ ؤتترىسى ھۆرۋۇرنەرەت زېمىن ئىشلىتىلىۋاتقان دەرەجىسىگەتتىكى تاجىسقىنىڭ زېمىن دەرەجىسىگەتتىكى سودۇلىسىدا ئالا ھەققىنى سېلىشتۇرۇش ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان			19,000.00	19,000.00
3.2	APT (ئىسلاھات سىستېمىسى ئۈچۈن ئۇيغۇنلاشتۇرۇش ھۆججەتلىرى) نى ھەققىدىكى ھەۋەرگە، جۈملىدىن ھەققىدىكى تاجىسقىنىڭ ئاخىرقى يېڭىلىنىش رەھىمسىزلىرى، تاجىسقىنىڭ سېرىق دەرىجىلىرىدە زىمىنغىرىتىلىدىغان ئاشۇرۇلۇشلار، ھەر بىر ھەققىدىكى ھەجىدە ئالغۇچىنىڭ ئۇزىدىن ئالدىن ئاشۇرۇلۇش			54,626.00	54,626.00
3.3	ئىشچى ھوقۇقى ؤتترىنى قۇرۇش ئىشلىرى رەھىمسىزلىكى ئاشۇرۇلۇپ چىقىرىلىدىغان			243,411.00	365,278.00
3.4	ئىشلەتمىنى دەسلەپكىدەك			158,375.00	158,375.00
				475,412.00	**597,279.00**

3. ؤُسْتُرِ ڭُسِرَىسِرُ

3.1 مَؤُمُوتُرْسْ

ؤُسْتُرْسْ سَرْسْمَىْ 13/2013 (ءُسْرِعِ ڭُكَمَىر ؤُسْتُرْسْ 2013) ءُ 10 مَوسَرَ ڭُمْمُرُءُ (ر) ءُ (5) ءَمِ ءُرِدِءُمُءُ ءُرُءُرُءَمِ مَؤُمُوءُمُوتُرْدَسْ ؤُسْتُرْءَمِ رُمُمَرَوْتُرْوَمِءُمْ سَمَمُمُءُ دَمُكَمْ ءِسُّوْتُرْ، ءُر دِءُمُءُ ءُرُءُرُءَمِ، ءُمُءُسْ ڭَمَوَمُءُ مَؤُمُوءُمُوتُرْدَىِ ڭُكَمَىرَتَدَسْ مَمُّسْوْتُرْوَمِءُمُءُ.

دِ دُمُمَرُمُءَمِ ؤُسْتُرْسْ سَرْسْمَىْ 13/2013 (ءُسْرِعِ ڭُكَمَىر ؤُسْتُرْسْ 2013) ءُ 10 مَوسَرَ ڭُمْمُرُءُ (ر) ءُ (5) مَوسَرَ سَرْسْمَىْرُءَمِ مَؤُمُوءُمُوتُرْدَسْ بِرِڭُمَرُمُوْتُرْ دِ تُوْدِسْمَسْرْ ءُمُءُسْ دَمُسْمَوَمُمُ رُسَرُمُءِوَمُمْ سْرُءُمُءُ.

ءُرُسْرُسَرَدُءُسْ دِ دُمُمَرُمُءَمِ تُوْدِسْمَسْرْ مَوَرُدُسْمِرَ سُءَسُوْمِرْ بِرِڭُمَرِ ؤُرُسْرُبِ دَمُسْمَوَمُمُءَمِ ءُ سُمُمُڭُمُدُمْ ؤُسْتُرْءَمِ مَمُّسْوْتُرْوَمِءُ وَمَ مَؤُمُوءُمُوتُرْسْ مَرُمُوَمُسْ ءُسْرُءُسُوْتَدَسْ ؤُسَرَءُسُوءُسْ دِ دَمُسْمَوَ تُوْدِسْمَسْرْ مِسْمَسَرَمِءُسْ مُوْرُدِ ڭُ ؤُسْتُرْءَمِ مَمُّسْوْتُرْوَمِءُ وَمَ مَؤُمُوءُمُوتُرْسْ سْرُءُسْرُءُسُوْتَدَسْ تُوْدِسْمَسْرْ مُءُبُرُوَمْ ؤُسَرَءُسُوءُسْ دِ دَمُسْمَوَمُسْ سِسْمُرُءُ.

دِ سِرِڭُمُءُ دُمُمَرُمُءَمِ، ؤُسْتُرْسْ سَرْسْمَىْ 13/2013 (ءُسْرِعِ ڭُكَمَىر ؤُسْتُرْسْ 2013) ءُ 10 مَوسَرَ ڭُمْمُرُءُ (ر) ءُ (5) ءَمِ مَمُّسْوْتُرْ وَمَ مَؤُمُوءُمُوتُرْسْتَدَسْ تُوْدِسْمَسْرْ ؤُسَرَءُسُوءُمُوَمِءُ ڭُمَوْمُمَسْ مِسِرُءَمِءُمُوَسِءُ.

3.1.1 مِڭُسِسْمَسْرْ، ءُرُءُمِسْ مَمُّءَمِ مُءُ ءُدِءُسْمُءُ ءُمِءُ دِءُسْمَسْرْ ءُءُدُءُ ءُمُسَمُ سْرُءِمُسْ

سُسْرُءُ مُءُدَمُءَمِ مَمُّسْوْتُرْوَمِءُ مِڭُسِ دِءُسْمُ ءُ دِءُسْمُءُ ءُدُمُءَمِ مِسِرُمُءُ ءُمِءُمَوَسْ، ؤُسْمُسْءُدُءُ ءُمُسَمُ سْرُءِمُءُ دَمُسْمَوَ مَمُدُمُءَمِ ءُدُءُ مَسْءَمِ دِءُسْمُ مَمُّسْوْتُرْوَمِءُ مَوْسْمَوَسْ 2018 ڭُسْ مِسْ 2019 مَوسَرَ مَسَسْمُءُ ڭُمَوَمِ دَءُمِ سَدَمَسْ سْرُسْمَسْمُ ءُسِرُءُسْءِمُ ءُسْسِرَءُدُمِسْ (ءُسْ.ءِ.ءُدْ) سُسِ ءِڭُسَمُءُمَوَسْ ؤُسَرَءُسُوءُسْ تُوْدِسْمَسْرْ ءُ دُمُمَرُمُءَمِ ءُ دَمُسْمَوَ مَوْسْمَوَ تُوْسْوَمُءُ. مَمِ تُوْدِسْمَسْرْ مَوْسْمَوَسْ ڭُكُمُءُمُسْ سُءُسُوْتُرْ سُءُسْمَسْمُ سُءُمِوِسْمِسْ ءُوَسْمُءُ ءُدُءُ مَسْءَمِ ءُ مَسْءُمُ دِءُسْمَسْرْ ڭُمُءُمِسْ ءُءُدَمِءُسْ ءُمِءُ دِءُسْمَسْرْ ءُءُدُءُ ءُمُسَمُ سْرُءِمُ ؤُسْتُرْ سَرْسْمَىْ 14/2013 (مِءُوِسْمُءُ ءُدُءُمَسْ ءُمُكُءُ ؤُسْتُرْسْ) ءُ مَسْءُمُ سَمَّوَمِءُ ءُءُمِءُ سَرْسْمَىْ: 34-R/2016 ءُمِ 35-R/2016 ءُ مَسْءُسْءُسْ

ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިއީ މި ޤާނޫނުން ލިބިދޭ އަސާސީ ހައްޤެއް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދުތަކުން ހަނިކުރެވުނުކަމުގައި ބެލެވޭނެކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤުން ފާހަގަވެފައިވާ މި މައްސަލައަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އުޖޫރީ ޖެންޑަރުގެ ބޭނުމާއި ތަފާތުކޮށްފައިވާކަމުން، މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ ގަވާއިދު ނަންބަރު 34-R/2016 (ދައިރިންގާއި، ކުރުގެ ތިޔާގަތުގައި ހަމަހަމަކަމުގައި ބިލް ޕިރަސާއި، ކްލޯޒް އުމުރުއާއި ދަރުން ބޭނުމަށް ބައިލިއްބަސްގެ މީހުންނަށް ލިބިދޭނެ އަސާސީ ހުރިހާ ކަމެއްގައި އިސްލާމްދީނާ ބެހޭ ގަވާއިދު)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އުނިކުރުމަށް މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއަށް ލަފާދީފައިވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

މި މައްސަލާގައި ރިޢާޔަތްކޮށް، ބަޔާންކުރެވުނު ގަވާއިދަށް ބަދަލުގެނައުމަށްފަހު، ގެނެވުނު ބަދަލުތަކާއެކު އިސްލާހުކުރެވުނު ގަވާއިދު (ގަވާއިދު ނަންބަރު 1025-R/2019 (ގަވާއިދު ނަންބަރު 35-R/2016 (ދައިރިންގާއި، ކުރުގެ ތިޔާގަތުގައި ހަމަހަމަކަމުގައި ބިލް ޕިރަސާއި، ކްލޯޒް އުމުރުއާއި ދަރުން ބޭނުމަށް ބައިލިއްބަސްގެ މީހުންނަށް ލިބިދޭނެ އަސާސީ ހުރިހާ ކަމެއްގައި އިސްލާމްދީނާ ބެހޭ ގަވާއިދު) އަށް 1ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ގަވާއިދު)) 2019 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓްމަހުގެ 18 ވަނަ ދުވަހު ގެޒެޓްކޮށްފައިވެއެވެ.

އެހެންނަމަވެސް، މި ރިޕޯޓުގެ މުއައްސަސާގެ ތަޙުގީގުގައި އެން.ޖީ.އޯއެއް އިން ބަލައިލުމުގެ މަޖުބޫރުވެފައިވާކަން ކުރި ޖެންޑަރާބެހޭކަންކަމުގައި ވަޒީފާއެއް ދިނުމަށް އެއް އުސޫލަކުން އަދާކުރެވޭނެގޮތަށް ބިރުސް ބަދަލުގެނައުމަކީ އެދިފައިވާ އާއިލާއެކަން ގޮތުގެ ވަޒީފާއިން ވިޔަފާރި ބައެއް ގަވާއިދުތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ވ. ގަން ޓޫރިސްޓް ރިސޯޓުން 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެމްބަރ މަހު ކުރި ޖޮބްއެޑްވަޓައިޒްގައި އެ ރިސޯޓުގައި ބޭރުގެ މުވައްޒަފުން ގެސްޓްރިލޭޝަން ކޯޑިނޭޓަރ ހުންނަ އެދޭނެ ނިސްބަތާ ގައުމެއްގެ ހަމަތަކުގެ ދަރަނިވެރިން ދެމެދު، މިގެ އިތުރުން އެދޭނެ ގައުމުން ގެދޮރު ވަޒީފާ މި ރިސޯޓުގައި ވަޒީފާދޭކަމަށް ދޫކުރެވޭނެ އަދި ބަނދަރުގައި ރަތް ވަޒީފާތަކުން މަސްދަރުކުރަމުފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް މާލެ ޖެހުމަށް ކޮންމެ ބޮޑު ބަދަލުގައި ބަދަލުކޮށްފައިވާ ބިރުސް އެ ރިސޯޓްގެ ގޮތުގައި ދިރިއުޅޭ އާއިލާތަކަށް، ވަނަން ވަޒީފާ ވެރިޔާ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ނަގާވަކަން އެން.ޖީ.އޯއިން 2019 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓް 24 އަދި 25 ގައި މާލެ ޖެހުން ކުރި ޖެންޑަރޗޮރުއި އަދި ނޮވެމްބަރ 6 އަދި 7 ގައި ކ. މާލެ ޖެހުން ކުރި ޖެންޑަރުން ވަޒީފާދިނުމުގައިވެއެވެ.

އެހެންކަމުން، ކޮމިޝަނުން މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއިން މަސްލަހަތު ސަރުކާރު އެ ސަރވިސްގެ ބޭފުޅުގެ ދަށުގައި ވިޔަ ބިރުސް ދައިރިންގާއި ބަދަލުކުރުމުގެ ހަމަހަމަ ގޮތަކަށް މިދުވަސްވަރާ މައްސަލައާމެދު ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ވަޒީފާ

މައްސަލާގައި ތަޙްޤީޤަށް ލިބުނު މައުލޫމާތުން 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެންބަރު މަހުގެ 23 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ތިބި ބިދޭސީ ޤައިދީންނާއި ބަންދުގެ މީހުންނަށް އެފަރާތްތަކުގެ ޤައުމުގައި ދިރިއުޅޭ އާއިލާތަކާ، ގުޅުން ގުޅުމުގެ ފުރުޞަތު ފަހިކޮށްދީފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވާތީ މި މައްސަލާގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމާލެވުނެވެ.

3.1.2 ރިމާންޑް ޖަލުގައި ތިބޭ ގައިދީންނާއި ޖުދާ ތަފާތުކުރުން

2019 ވަނަ އަހަރުގެ ނޮވެމްބަރު މަހު ކ. މާފުށި ޖަލަށް އެޗް.ޕީ.އާރްސީން ކުރި ޒިޔާރަތުގައި ޖަލުގެ ޔުނިޓް 4 ގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ ރިމާންޑުގެ ބަންދުކުރެވިފައިވާ ފަރާތްތަކާއި، އެހެންކަމުން މި ޔުނިޓުގައި ބަންދުގައި ތިބި ފަރާތްތަކަށް ވިޔަފާރިކުރުމުގައި ތަފާތުކުރުން ގެންގުޅުއްވާކަމާއި، މި ފަރާތްތަކަށް ޚާއްޞަ ތަރުބިއްޔަތު ކަންކަން ދުލުވިރިކުރުން ނަގަނޑުކުރެވޭކަމާއި، ސިއްޙީ މައްސަލަތައް ހުންނަ ގައިދީންނަށް ހާއްސަ ކޮށްތަކެއް ވަކިކުރުމަށް ޚާއްޞަކުރެވިފައިވާ ކަމާއި، ކުޑަ ވަގު ތަކެތި ހިފަން ނުވިތަކަމާއި، ރިމާންޑްގެ ބަންދުކުރެވިފައިވާ ފަރާތްތަކަށް އެކަހެރި ބައިތިބުން ވިޔަސް ވަސީލަތްކަމާއި، މި ފަރާތްތަކަށް ދިރިއުޅުމާބެހޭ އެއްވެސް ޕްރޮގްރާމެއް ނުހިންގާކަން މިޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

3.1.3 ސިޔާސީ މައްސަލައެއް ހުރިކަމުގެ ގައިދީންނަށް ހާއްސަ ކޮށްތަކެއް ފޯރުކޮށްދިނުން

ޖަލުގައި ހުރެވޭ ތަންތަނުގެ ކުރަހާނާ މީހުންގެ ތެރެއިން ވަކި މީހަކީ ސިޔާސީ މައްސަލައެއް ހުރެގެން ވަކި ތަފާތެއްގެ ކުއްޔެއް ދީގެން ތިބޭ ގޮތްވަނީ ފަރާތްތަކަށް ފޮނުވިދާނެ މީހުންގެ ސިޔާސީ ވާހަކަ އެއްޗެއް ގައިދީންނަށް ހާއްސަ ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) އާއި ގަވާއިދު ނަންބަރު -2016-R 34 (ގައިދީންނާއި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުގައި ތިބޭ މީހުންނާއި، ކޯޓު އަމުރަކުގެ ދަށުން ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ މީހުންނާއި ވިދާޅުވިޖެހޭ ބަލިމީހުން ބަލަހައްޓާ ގަވާއިދު) ގެ ދަށުން ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މަސައްކަތް ބާރުވެފައެވެ.

މާފުށި ޖަލުގެ އެހެނިހެން ޔުނިޓްތަކުގައި ތިބޭ ބައި މީހުންނަށް ގައިދީންނަށް ހާއްސަ ކޮށްތަކެއް ފޯރުކޮށްދީފައިނުވާ ކަމަށް ޝަކުވާއަކަށް ގައިދީއަކު ނުވަތަ ބަންދު މީހެއްގެ އަރިހުން ފަރާތްތަކުން ވާތީ ޝަކުވާއިން 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ނޮވެމްބަރު މަހު މާފުށި ޖަލަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ޝަކުވާއާ ގުޅޭގޮތުން ބައިބަޔަށް ބަލާލެވުނެވެ

މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބޯޑުގެ ދަށުގައި ވީބީ ޤައިދީންނާއި ބަންދުކުރުމުގެ ސިޔާސަތު އެކި މުއައްސަސާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރަން ވަކި ހާއްސަ ކުރުމުގެ ބޭނުންކުރުމަށް މަޖުބޫރުވެފައިވާކަމަށް، އެކަމަށް މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން އެ ބަޔާނު ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވާތީ މި މުއައްސަސާ ވަނީ މުއައްސަސާއެއްގެ ގޮތުގައި 2019 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓް މަހު ކޮމިޝަނުން ބަލަންފަށައިފައެވެ.

އަދި މި މުއައްސަސާއަށް އަލަށް ބައްލަވާ ހުށަހެޅުނު ޒަމާން އެކަން އިސްލާހު ކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުއައްސަސާ އަދުލު ކޮންމެ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ނަމަވެސް އެ އަދުލު ތަންފީޒު ކޮށްފައިވާތީ، ކޮމިޝަނުގެ ބައްލަވާފައި ގޮތުގައި މި މުއައްސަސާގެ ސިޔާސީ ރިޢާޔަތް ވަކި ހާލަތްތަކުގައި ދޫކޮށްލާ ކަމަށް ބަލައި، އަދި ޤާނޫނީ ހާލަތު ހަމަޖެހުމުގެ ވައުދު ބާރު ތަކުގައި ދެއްކުމުގެ ކުރިން، ކޮމިޝަނުން އަދުލު ތަންފީޒުކުރުމަށް އެދި 10 ފެބްރުއަރީ 2020 ގައި ސިޓީއެއް ފޮނުވާ މުއައްސަސާ ހަވާލުކުރައްވާފައެވެ.

3.1.4 ބިދޭސީ ޤައިދީންނަށް ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ނުލިބުން

ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013)ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލް ޤާނޫނު(ގެ 119 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާގޮތުން ތަންފީޒުކުރަމުންދާ މީހުންގެ ތެރެއިން ހުކުމުގެ މުއްދަތުގެ ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަކި މިންވަރެއް ތަންފީޒު ނިމިފައިވާ މީހުން، މުޖުތަމަޢުގެ ރައްކާތެރިކަން ނުގެއްލޭނެ ޔަޤީންކަމާއެކު މުޖުތަމަޢަށް އަލުން އަނބުރާ ގުޅުވައިދިނުމަށްޓަކައި، ކަނޑައެޅޭ ވަކި ޝަރުތުތަކާއެކު ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކުރުމުގެ ފުރުޞަތު މި ޤާނޫނުގައި ބާރުއަޅާ ފަރާތްތަކަށް ދީފައިވާނެކަމަށް އޮންނަކަމުގައިވެސް، ކ. މާފުށި ޖަލުގައި ހުކުމް ތަންފީޒުކުރަމުންދާ ބިދޭސީ ޤައިދީންނަށް ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ ގޮތެއް ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން މިޤައިދީން ފާހަގަކުރައްވާފައެވެ.

3.1.5 ސާފު ފެން ލިބުމުގައި ތަފާތުކުރުން ގެންގުޅުން

ކ. ހިންމަފުށީ ޖަލުގެ ޗެކްޕޮއިންޓް އެންޑް ރިސެޕްޝަން ސެކްޝަނުގެ ހިނގާ އިމާރާތްތަކުގައި ފެންވަރު ކުރެވޭނޭ ފެސިލިޓީ، ސާފުކުރުމަށް އަނިޔާވެރި ޤައިދީން، ފެން ދެމެހެއްޓުމަށް ފެން ބޭނުންކުރާ ޓީބީ ސިކިއުރިޓީ ގުޅިގެން ބޭނުންކުރި، ވަޒީފާތަކަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ސަންޓަރުން ދިޔަ ހިންގުމުގެ ފެނާ ގުޅޭ އެންމެ ހިނގާ ތަކެތި ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި އެއް މިންގަނޑެއްގައި ފެންވަރު ހިނގުމުގެ ތަކެތި ފޯރުކޮށްދީފައި

ބިޒްނަސްވިޔަސްކަން ދުނިޔޭގައި ފަތުރާލާފައި ފަރާތްތަކަށް ފެން ބޭނުންކުރުމަށް ތަފާތު އިންޑަސްޓްރީގެ ހަމަޖެހިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މީގެ އިތުރުންވެސް ކ. ގާފަރު ރަށުގެ ފެނުގެ މައްސަލައަށް އެކި ކަމަށްބުނެ މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުން މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން އެ މައްސަލަ ބަލައިކުރުމަށްޓަކައި ކޮމިޝަނުން އެކިފަރާތްތަކުން ކުރި މަސައްކަތްތަކާއިއެކު، ގާފަރު ރަށުގެ ގްރީޑު ފެނާ ޙާލަތު ހަރުދަނާކޮށްފައި ހުރި ބަދަލުތަކެއް އިސްކަން ފާހަގަކޮށް ބަޔަކަށް ނުލިބި މި މައްސަލަ ބަލަމުންދާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

3.2 އެހެން އެއްވެސް އިންސާނަކާ މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ ގޮތް އަނިޔާވެރިގޮތުގައި މީހުން ބަންދުކުރުވައި ބާރުއަޅުން

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ގެ 2 ވަނަ ބާބު ގެ 2 ވަނަ މާއްދާ ގެ (ހ) ގައި އެހެން އެއްވެސް އިންސާނަކާ މުޢާމަލާތް ނުކުރެވޭގޮތަށް އަނިޔާވެރިގޮތުގައި މީހުން ބަންދުކުރުމަށް ބާރުއެޅުމާއި، އެއްވެސް ފިޒިކަލްކޮށް ޓޯޗަރގެ އަދަބު ހިންގުމުން މާނަކުރެވިފައިވާއިރު ބެލެވޭނެ ތަންތަނުގައި މީހުން ބަންދުކުރުމަށް ބާރުއަޅުން އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަޝްވަރާކުރެވޭނެ ކަންކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ބަރާބަރަށް މަޖުބޫރުކަމުގައި ބާރުއަޅާފައިވެއެވެ. އަދި މި ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާ (ނަފްސާނީ އަނިޔާ) ގެ (ހ) ގެ (3) ގައި އެހެން އެއްވެސް މީހަކާމެދު އިންސާނީ މުޢާމަލާތު ނުހިނގާނެގޮތަށް، އެހެން އެއްވެސް މީހަކު ނުފެންނާނެގޮތަށް، ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަކީ ޓޯޗަރގެ އަމަލެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

2019 ވަނަ އަހަރުގެ ނޮވެންބަރު މަހު ކ. ގާފަރު ޖަޒީރާ ކުރި ޖަރީމާތަކުގައި އެއްވެސް ފަރުދެއް އަދި ބަންދު މީހެއް އަނިޔާވެރިކޮށް ބަންދުކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ޖަލު ހިންގުމުގައި އިސްކަން ހަރުކަށިކޮށްދީ ފަރާތްތަކަށް ބާރުވެރި ބަޔަކުވެސް ބަލައިގަތުމުގައި އެއްވެސް ފަރުދެއް އަދި ބަންދު މީހެއް އަނިޔާވެރިކޮށް ބަންދު ނުކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން މަޖުބޫރުވެފައިވެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގެ 90 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ޖަލު ޙިރާސަތުގެ އަމުރުތަކާ ހިލާފުވާގޮތަށް ޖަލު ކަށްޓަށް ކަޅުގައި ވިސްނުންކުރުވައި ވިޔަފާރި، މި ޤާނޫނުގެ 91 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަނި ބަހައްޓައިގެން ބޭނުންކުރެވިދާނެ ފަރިތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތާ ބަންދުކުރެވޭނެ ކަންކަން މަސައްކަތް ކުރުވުމާ ބޭނުންކުރުން ދިރާސާކުރެވޭ ޙާލަތުގައި ނުވަތަ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ނުވަތަ ޖަލުގައި ބަންދުކުރުވާފައިވާ ފަރާތްތަކުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އަދަބެއް ދިނުމަށްފަހު ބަންދުކުރުވާފައިވެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނުގެ) 93 ވަނަ މާއްދާގައި އެއްވެސް ޖަލު ކުށަކާއި ގުޅިގެން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ކުރިން އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތުތަކާއި ސްޓޭންޑަރޑް ބައްޓަންކުރަމުން، ޖަލުކުރަނާ ގުޅިގެން، ގައިދީއަކާ ޚިލާފަށް އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް އެޅުމުގެ ކުރިން ނުވަތަ ބަންދުގައިވާ ފަރާތްތަކަށް ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި އެދެވިގެން ނަޒާހަތްތެރިކަމާއި، އަދި ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ކުރިން ގައިދީއަކަށް އެކު ދިފާޢުގެ ޙައްޤު ދިނުމަށް ކަންތައްތައް ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ ގޮތް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މި ބަޔާންކޮށްދޭ، އެމްއާރުޑީ ބޮޑުވަން ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑެއް ފަރުމާކޮށް ގައިދީއަކު އޮތް ގައިދީއަކާ ދިމާކުރެވޭ ކުށްތަކާއި ޚިލާފަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ގައިދީއަކަށް އޮތް ފުރުޞަތު ލިބިދޭ ތަރުތީބެއް ބަޔާންކޮށް ދީފައި، ޖަލުގެ ވަސީލަތްތަކާއި ހަރަކާތް ސީދާކޮށް ނުކުރުމަށް، އިސްވެދިޔަ ގޮތަށް ބަންދުކުރުމަށް ފަހު އެފަރާތެއް ފަޅާއަރާ ކަންކަމާއި ބޮޑުވުމުގެ ކުށްތަކަށް ގައިދީއަކު ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑަށް ހާޒިރުކުރެވޭނެ، މި ޤާނޫނުން ދޫކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތަކުގެ އިތުރުން، މި ޤާނޫނުގެ 95 ވަނަ މާއްދާގައި ޑިސިޕްލިނަރީ އަދަބުތަކާއި ސާބިތުވާ ކުށަކަށް 30 (ތިރީސް) ދުވަހަށްވުރެ ދިގުނުވާ މުއްދަތަކަށް އެކަހެރިކުރުން، ވިސްނުންތެރި މީހެއްގެ ގޮތުގައި ބަންދުކުރާ އެކަހެރި ކުރުމުގައި ބަންދުކުރަންވީ އެ ޤާނޫނުގެ 96 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކަށް ޢަމަލުކުރަން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައިވާ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުގައި އެއްވެސް ކަހަލަ ބަންދެއްގައި ހުންނަ ފަރާތްތަކަށް ޓޯޗަރގެ އަމަލެއް ނުވަތަ ބަދުބަލާގެ ތަޢުލީމީ އިންސާނީ އަމަލެއް، ބަންދުގައި ހުންނަ ފަރާތްތަކުގެ ނުރުހުމާއެކު ކުރިމަތިކުރުވުން، ސިޔާސީ ތަރުތީބުގައި ދިރުން ބާއްވައިދޭ، އަދި އެއްވެސް އިންސާނަކާ މުޢާމަލާ ނުކުރުމުގެ ތަރުތީބުގެ ބޭރުން ބަންދުކުރަނީ ބާއްވައިދޭ، އެއްވެސް ފުރުޞަތެއް ޓޯޗަރގެ އަމަލު ހިންގާފައިވަނީ މާރާމާރީގައި ދިރުން ބާއްވައިދޭ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަނާކުރެވިފައިވާ ކަންކަން ކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ ހިފެހެއްޓުމުން، އެކަހެރި ގޮތުގައި ބަންދުކުރަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރގެ ޤާނޫނު) އިން މަނާކުރާ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމަކަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި އެފަދަ އަމަލުތަކަކީ އިންސާނިއްޔަތު ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ކަމެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ، އެއީ މިފަދަ ކުށްތަކުގެ ފުރުސަތު ޢަމަލީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖަލު ކުށްތަކުގެ ތެރޭގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށް ގައިދީންނާއި ބަންދު މީހުން ބަލަހައްޓާ ތަރީޚީ ޖަލު ބަހައްޓާ ނިޒާމު ގައިދީންނާއި ބަންދު މީހުންގެ ސަލާމަތާ ބެހޭ ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު)

އާއި ހިލާފަށް ކުރަމުން އަންނަނަކަމެއް ކަމުގައި ފާހަގަކޮށް، އެއްވެސް ތަރުޖަމާނެއް، ފާސްކުރުގައި ބަޔާންކުރާ އިސްތިތުރާކާއި ހިލާފަށް ޖަލު ކުރުކުރުން އަދަބު ދިނުމުގެ ގޮތުން އުކާލުމަށް ތަނުގައި (ބަންދު މީހާގެ އިޖްތިމާޢީ ނަގަވެސް) ބެހެއްޓުން ވެގެންދާނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އިން މަނާކޮށްފައިވާ ކުރަކަން އަދަބުގެ ތެރެއިން ކަމުގައި ވީ، އެކަން ވޮރކިންގް ކަރުނަސަޤާ ސަސްޕެކްޓް އާއި ބެހޭގޮތުން ކުރެއްވުމަށް ވޯކް ފޯސް އެއް ދެމެހެއްޓުން ވާ ބަޔަކީ ފޮޓޯ ޖެހުމަށް ޒިންމާދާރު ބަންދު މީހުންނަށް އެކަމާ ބެހޭގޮތުން ޖަހައިދޭ ނިޒާމުގެ ސިޔާސަތު ދެނެގަންނަން ޖެހޭ "އެކި އެކި ބައިވެރިން ޖަހައިދޭ ނިޒާމު ފައިދާހުރި ބަންދު މީހުންނަށް އެކަށީގެންވާ އަދަބު ފިޔަވަޅު" ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމުގައި ހިލާފުވާނެކަމަށް، އަދި ފައިދާ ނުވާނެ ބަންދު މީހާ އެކަށީގެން ވާޖިބުތަކުގައި ބަންދުކުރުމަށް އެވަރު ދަރަޖަކުރެވެން ސަރުކާރުތަކުގެ ވާޖިބު ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) އާއި ހިލާފަށް އެ މުޢާމަލާތްތައް ކުރަމުން އަންނަ ކަމެއްކަމުގައި ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

2019 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުގެ 1 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫން މަހުގެ 1 ވަނަ ދުވަހާއި ހަމައަށް އެހެން އެއްވެސް އިންސާނަކާއި މުޢާމަލާތް ނުކުރެވޭގޮތަށް އެކަހެރިކޮށްގައި އެއްވެސް މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވާކަން މި ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤުތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައެއް ނުވެއެވެ. އަދި މިދިޔަ އަހަރުގެ ރިޕޯޓް މޮނިޓަރިންގައި އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 3 ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ 5 މައްސަލައިގެ ތެރެއިން ނިމިފައިވާ 1 މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ނިމިފައިވާއިރު އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިފައިނުވާތީ ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤަށް ސާބިތުވެފައިނުވެއެވެ.

3.3 ބަންދުގެ މަރުކަޒުތަކުގެ އާންމު ކުރުން

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކުރުގެ ތެރޭގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުން މިހެން ތަޙުޤީޤުގެ މުއްދަތުގައި ބަންދުގައި ބާއްވާފައިވާ ތަފާސްހިސާބުގެ ތަންތަނާއި، ތަޙުޤީޤު ނިމި ޝަރީޢަތް ފެށުމާ ހަމައަށް މިހެން ބަންދުގައި ބާއްވާފައިވާ ތަފާސްހިސާބުގެ ތަންތަނާއި، ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން މިހެން ބަންދުގައި ބާއްވާފައިވާ ތަފާސްހިސާބުގެ ތަންތަނާއި، ކުށެއްކުރި ބަންދުގައި ބާއްވާފައިވާ ތަފާސްހިސާބުގެ ތަންތަނާއި، ޖުވެނައިލް ތަންތަނަށް ފޮނުވާ މިހެން ބަންދުގައި ބާއްވާފައިވާ ތަފާސްހިސާބުގެ ތަންތަނާއި، ރިހެބިލިޓޭޝަން ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކާއި، ނަފްސާނީ ބަލިތަކަށް ފަރުވާދޭ ތަންތަނާއި، ހާސްލާ އެހެން ބާރުތަކާއި މިހެންގެ

މުޖުތަމަޢުގައި، ޑިސްއެބިލިޓީ ހުރި ބޭފުޅުންނަށް ބަރޯސާވާ ބޭނުންތަކުގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަޢާރަފުކޮށްފައިވާ ބެނެފިޓް، މިގޮތުން އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ވަޒީފާ 15 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިނިސްޓްރީއަށް، އާންމުކޮށް، އިޖްތިމާޢީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ލިސްޓު ބަލަހައްޓައިފި. އަދި މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބަލަހައްޓާފައިވާ މަޢުލޫމާތު މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ އެންޑް ފެމިލީ އިޖްތިމާޢީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ބޭނުމުގައި 7 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެކަށީގެންވާ ތަރުތީބުން، އެހެން ކަމަކާ ބެހޭގޮތުން ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތަށް ހުށަހަޅާ ރިޕޯޓް އަދާހަމަކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށް ބަލަހައްޓާފައިވެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (ޕޭ ކޮމިޝަން ޤާނޫނު 2013) ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބަލާއިރު މަސައްކަތްތެރިންނަށް ރިޕޯޓް މި ރިޕޯޓްގެ މުއްދަތުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް އިކޮނޮމިކް ޑިވެލޮޕްމަންޓުން ޕޭ ކޮމިޝަން ހިންގާފައިވާ 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެންބަރުމަހުގައި ހަމައަށް. ކޮވިޑް-19ގެ ސަބަބުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ މާލީ ސަރަހައްދު ބޮޑެތި ގޮންޖެހުން ވުމާއި ގުޅިގެން 2020 ޖަނަވަރީ މަހުން 2020 ޖޫން މަހުގެ ނިޔަލަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަދަލު މަސައްކަތުގެ އެންމެ މަދުވެގެން މިނިމަމް ވޭޖް ކަނޑައަޅާފައި މިނިމަމް ވޭޖް ޖެހުމަށް ފުރިހަ އެންމެ ސަރުކާރު ސަރވިސަސްއިން މިއަދާ ޕޭ ކޮމިޝަން ހިންގާކަށް ފަރުވާލެވިފައިވެއެވެ. މިނިމަމް ވޭޖް ކަނޑައަޅައިގެން މި މައްސަލައާ 2020 ޖޫން މަހުގައި ޕޭ ކޮމިޝަން ހިންގާކަށް ފަރުވާލެވިފައިވާތީ، މި ރިޕޯޓް މުއްދަތުގައި މިނިމަމް ވޭޖް ޖެހުމަށް އެންމެ ސަރުކާރު ސަރވިސަސްއިން މި މައްސަލައާ މި ޕޭ ކޮމިޝަން ހިންގާކަށް ފަރުވާލެވިފައިވެއެވެ.[1] އެހެންނަމަވެސް، މި ރިޕޯޓުގައި ހިމެނިފައިވާ އެހެނިހެން ބަދަލުގައި ވެސް މުސާރައިގެ ބަދަލުތަކާއި ވެސް ބަޔަކަށް އެކަށީގެންވާ، މުސާރަ ބަދަލުކުރެވޭ ނިޔަ ބަދަލުގެ މަސައްކަތްތެރިން މިރިޕޯޓުގައި ހިމަނާފައި ނުވާކަން ޕޭ ކޮމިޝަން ފާހަގަކުރަމުންދެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/14 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގެ 4 ވަނަ މާއްދާ (ޖަލުތަކުގެ މަޤްޞަދު) ގެ (ހ) ގެ (2) ގައި ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމާއި، ސަރުކާރާއި ވަކިން ކުރާފަދަ ސަރުކާރާ ފުރި، ހުނަރު ކުރެވުމުގެ ކުރިން ކޮށް އަމިއްލަގެ ދަރުން ބަދަލުކުރާ މުސާރަ ބަދަލުތަކުން ފާރި ދިނުމެވޭ ޖަލުގެއިން ބަލަހައްޓަމުން ބަރާބަރުކުރައްވައިފައެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ދިނުމާ ޖަލުގެ ގޮތުގައި އިއްވާނު ނުކުރަ މާލީ ޖަލުގެ އެކުލެވޭ 1 ދިނުމާ ޖަލުގެ ގޮތުގައި ބަންދުކުރެވިގެން ދިރާސާ ކުރި ހޯދުމަށް މަސައްކަތް ކުރި ޖަލުތަކަށްވުރެ ޕެރޯލްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، ދިނުމާ

[1] ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ދިރާސާ މި ރިޕޯޓުގެ ޖަދުވަލު 1 ގައި ހިމަނާފައިވާނެއެވެ

ޖަލުތަކަކީ ވަކި ޖަލުތަކެއްގެ ގޮތުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/14 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގެދަށުން ކަނޑައަޅަން ޖެހޭ ހިނދު، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒުއިން ކޮމިޝަނަށް ހިއްސާކޮށްފައިވާ ބަންދު މަރުކަޒުތަކާބެހޭ ރިޕޯޓުގައި ރިމާންޑު ޕްރިޒަނުތަކުގެ ބަންދުކުރަމުންދިޔަ މާލޭ ޖަލުގެ ޔުނިޓް 1 ނުހިމެނޭގޮތަށް ވަކިކުރެވިފައިވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، މާލޭ ޖަލުގެ ޔުނިޓް 1 އަކީ މިހާރު ބަންދުކުރެވިފައިވާ ބާލިޤުވުމުން އެކަހެރިކުރާ ބައްޔާތެރި ތަނެއް ނޫންކަން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ، 30 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މާލޭ ޖަލުގެ ޔުނިޓް 1 ގައި މިހެން ބާއިމުބުރަން އެކަހެރިކުރާ ތަނަކަށް ބަދަލުކުރަން ކަނޑައެޅޭ ކަމަށް ބުނެފައިވާތީ، އެ މުއްދަތުގައި އެތަނުގައި އެއްވެސް ގައިދީއަކު އަދި ބަންދުވެރިޔަކު ބަންދު ނުކުރުމަށް، މިގޮތުން އެތަނުގައި ތިބި ގައިދީންނާއި ބަންދުވެރިން އެހެން ތަނަކަށް ބަދަލުކުރުމަށް 2019 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓް މަހުގެ 11 ވަނަ ދުވަހު ކޮމިޝަނުން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް އެންގުމެއް ފޮނުވައިފައިވެއެވެ. މި އެންގުމާ ގުޅިގެން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން ރަސްމީކޮށް މާލޭ ޖަލުގެ ޔުނިޓް 1 އެއް ބަންދުކުރުން، އެވަގުތު އެތަނުގައިތިބި ގައިދީންނާއި ބަންދުވެރިން މި ޖަލުގެ އެހެނިހެން ޔުނިޓުތަކާއި ޖެހިގެން ހުރި ބަދަލުކުރައްވާފައި، މާލޭ ޖަލުގެ ޔުނިޓް 1 ގައި ހުރި ގޮޅިތައް އެއްކޮށް މަރާމާތުކުރުމުގެ އެހެނިހެން ޖަލުތަކުގައި ގައިދީންނާއި ބަންދުވެރިން ބަންދުކުރުމަށް ފަހު ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަދަލުތައް ގެނައުމަށް ކަމަށް ބުނެ ދެންނެވުމަށް މާލޭ ޖަލުގެ ޔުނިޓް 1 ގެ މިތަން ބޭނުންކުރުމަށްފަހު ކޮމިޝަނުން މި ތަން ޒިޔާރަތްކޮށް ބެލުމުގައި 2019 ގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް އިޢުލާނުކުރަން ޖެހޭ ތަންތަނުގެ ގޮތުގައި، ހ. މާފުށީގައި ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ "ޕްރީ ޖުވެނައިލް ރިމާންޑު ޕްރިޒަން" އަދި "ވިމެންސް ރިމާންޑު ޕްރިޒަން" އަކީ ރިމާންޑު ޖަލުތަކެއް ކަމަށް، 13 ސެޕްޓެމްބަރު 2018 ވަނަ ދުވަހު މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް ކަނޑައަޅައި އަދި 16 ސެޕްޓެމްބަރު 2018 ގައި ޢާންމުކޮށްފައިވާކަމަށް ކޮމިޝަނަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒްއިން ކޮމިޝަނަށް ހިއްސާކޮށްފައިވާ ބަންދު މަރުކަޒުތަކާބެހޭ ރިޕޯޓުގައި މިތަންތަނުގެ މަޢުލޫމާތު ހިމެނިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

2019 ވަނަ އަހަރު ނޮވެމްބަރ މަހު ކޮމިޝަނުން ހ. މާފުށީގައި ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ "ޕްރީ ޖުވެނައިލް ރިމާންޑު ޕްރިޒަން" އަދި "ވިމެންސް ރިމާންޑު ޕްރިޒަން" އަށް ޒިޔާރަތްކޮށް ރިމާންޑުގައި ބަންދުކުރެވިފައި ތިބި ބަންދުވެރިން ބަލައިފައިވެއެވެ.

3.4 ސަލާމަތުގެ ހައްޤު ކަށަވަރުކުރުން

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 18 ވަނަ މާއްދާ (ސަލާމަތުގެ ހައްޤު ކަށަވަރުކުރުން) ގައި ޓޯޗަރ ކުރެވޭ މީހަކަށް ލިބެން ޓޯޗަރއާމެދު ކޯޓުސަލާން ސަލާމަތާ ހުރަސްއެޅުމުގެ ހައްޤު އެހާއަށް މި ޤާނޫނުން ކަށަވަރުކޮށްދޭކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ސަލާމަތާ ހުރަސްއެޅުމާ ގުޅޭގޮތުން މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހައްޤުތައް ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އެންމެހާ މުއައްސަސާތަކުން އެއްގޮތަށް ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށް، ތަންފީޒުކުރަންޖެހޭނެކަން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

މި މުއްދަތުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ދަށުން ކޮމިޝަނުން އިސްނަގައިގެން ބަލާފައިވާ 16 މުއައްސަސާ ޒިޔާރަތުގެ، މި ކޮމިޝަނުން ސަލާމަތާގުޅޭގޮތުގައި 49 މުއައްސަސާ ޒިޔާރަތްކޮށްފައިވެއެވެ. މި މުއައްސަސާތަކުން ރިމާންޑުކުރާއިރު، ބަންދު މަރުކަޒުތަކުން ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންގެ ފަރާތުން މާރާ އަދި ނަފްސާނީ އަނިޔާދިނުން ޒިޔާރަތްކުރެވޭ މުއައްސަސާތަކުގެ، ހާއްސަ ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތުގައި ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންގެ ފަރާތުން މާރާ އަނިޔާ ލިބިގެން ޒިޔާރަތްކުރެވޭ މުއައްސަސާތަކުގެ، ދައުލަތުގެ އިދާރާއަކުން އަމަލުކުރި ގޮތުގެ ސަބަބުން މި ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ނަފްސާނީ އަނިޔާ ލިބިގެން ޒިޔާރަތްކުރެވޭ މުއައްސަސާތަކުގެ، ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންގެ ފަރާތުން ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ތިބި ކުށްކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ އަނިޔާކުރެވިފައިވާކަމަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މުއައްސަސާތަކުގެ އެކިއެކި ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން މީހުން ބަންދުކުރުމުގެ ހާލަތުތަކުގައި ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންގެ ފަރާތުން ނަފްސާނީ އަދި ޖިސްމާނީ އަނިޔާދިނުން ޒިޔާރަތްކުރެވޭ މުއައްސަސާތަކުން ހިފެހެއްޓިއެވެ.

މިމާއްދާގައި މީހުން ބަންދުކޮށްފައިވާ ހާލަތުގައި ސަލާމަތާ ހުރަސްއެޅުމުގެ ހައްޤު އެކުލެވޭ ފުރިހަމަކޮށްދިނުމުގައި ލިބި ނުފޫޒުތަކުން ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މިގޮތުން ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މީހުން ބަންދުކުރުމާއި ބައިވެރިވާ ތަންތަނުގައި ބަންދުގައި ތިބި މީހުން ސަލާމަތާ ހުރަސްއެޅުމުގެ އެކަށީގެންވާ ނިޒާމެއް ގާއިމުކުރުމަށް ނުވާކަން ކޮމިޝަނުން ވަނީ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މިގޮތުން އެފަދަ ތަންތަނުގައި ހިންގާ ޓޯޗަރ ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމުގެ ފަރުމާނީ އިންސާނީ އަމަލުތަކުގެ ގޮތުން ބަންދުގެ މަރުކަޒު ހާމަކުރެވިފައިވާ ފަރާތަށް ސަލާމަތާ ހުރަސްއެޅުމުގެ ނުވަތަ ބައްދަލުކުރުމުގެ ނުވަތަ ކޮމިޝަނުން ސަލާމަތާއި ހުރަސްއެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބުމަށް ނުވަތަ ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ނުވަތަ އެފަދަ ބަންދުގައި ބައިވެރިވާ ތަނުގައި ވަޒީފާއަދާކުރާ މުވައްޒަފުން ބޭނުންކުރުމުގެ ހިދުމަތުގައި އެ ތަނެއްގެ ފަރާތުން ފާރަވެރި ނުވަތަ ފުރުސަތު ހުށަހެޅުމުގެ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

2019 ވަނަ އަހަރު ނޮވެންބަރު މަހު އެން.ޕީ.އެމް.އިން ކ. މާފުށީ ޖަލަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައި ޤައިދީން އަދި ބަންދުގައި ތިބި ފަރާތްތަކުން ދައުލަތުގެ ކަމާ ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކުން ސަލާމަތާ ހުރަހަކުން ބޭނުންވެއްޖެ ހިނދެއްގައި އެ ފުރުޞަތު އެންމެ އަސާސީ ޙައްޤެއްގެ ގޮތުގައި ލިބިދީފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ސަލާމަތާ ހުރަހަކުރުމުގައި ދިމާވާ ކުއްލިމެޑިކަލްހާލަތްތަކުގައި، ސިޓީ ހޮސްޕިޓަލް ބޭނުންވާ ވަގުތު ފަސޭހައިން ނެރުމަށްޓަކައި ޤައިދީން އަދި ބަންދު މީހުން ކުރި ސަލާމަތާ މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވެއެވެ.

ގާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ގާނޫނު 2013)ގެ 18 ވަނަ މާއްދާ (ސަލާމަތާ ބެހޭ ކަރަންޓީނުކުރުން) ގެ (ނ) ގައި 'ސަލާމަތާއެއް ހުރަހެޅުމުން، އެ ސަލާމަތާއެއް ހުރަހާ ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަ ކުރުމަށް 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ސަލާމަތާއެއް ފުރިހަމަކޮށްގައި ބަލައި ނިންމަންވާނެ' ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، ބައެއް މައްސަލަތަކެއް މި މާއްދާގައި ބުނާ މުއްދަތުގައި ފުރިހަމަކޮށް ތަޙުޤީޤުތައް ނިންމާފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މައްސަލަތަކަށް ފުރިހަމަކުރަން ތަޙުޤީޤު ނިންމުމަށް ހުރަސްއެޅޭ ސަބަބުތަކުގެ ތެރޭގައި، މައްސަލަތަކާ ސާބިތުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ހެކި ނެތުމާއި، ޑޮކްޓަރުގެ ސެޓްފިކެޓާއި ޖަލުތަކުގައި ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ފުޓޭޖް ނުލިބުމާއި، ޕޮލިހުގެ މައްސަލަތަކުގެ ތަފްސީލު މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގައި ލަސްވުމާއި، ކުށުގެ ތަޙުޤީޤު ނިމެންދެން، ފުލުހުންގެ މައްސަލަތަކުގެ ފުރިހަމަ މަޢުލޫމާތު ނުލިބުމާއި، ތަޙުޤީޤުތަކުގައި ޝަކުވާ ހުށަހެޅި ފަރާތުން ބަޔާން ނުދިނުމާއި، ޝަކުވާތަކުގެ ތަފްޞީލު ކަނޑައެޅިފައިނުވުމާއި، ކަމާ ބެހޭ މުއައްސަސާތަކުން ތަޙުޤީޤަށް ދިމާވާ މުއްދަތު ދިގުވުމާއި، ތަޙުޤީޤުގެ އިތުރު މަރުޙަލާތަކުގައި ތަޙުޤީޤުތަކަށް ދިމާވާ ދަތިތަކާއި ޝަކުވާ ހުށަހެޅި ފަރާތާ ގުޅޭނެ ފުރުޞަތު ނުލިބުމާއި، ހެކިބަހަށް ބަލާ މުއްދަތު ފުރިހަމަނުވުމާއި ސަލާމަތާ ހުރަހަކުން މަޢުލޫމާތު ލިބުމަށް ލަސްވުމާއި، ތަޙުޤީޤު ނިމުމަށް ފަހު ބަލާ މައްސަލަތަކުން ޖަލުގެ އަދި ޕްރިޒަންސް ސަލާމަތާ ބެހޭ ކޮމިޝަނުން ޕްރިޒަންސް ސަލާމަތާ ބެހޭ އެންމެ އަސާސީ ޙައްޤު ބައްލަވާ ނިޒާމު ހަރުދަނާކުރަން ބޭނުންވެއެވެ. މިގޮތުން، ސަލާމަތާ ނިންމުމަށް ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޕްރިޒަންސް ސަލާމަތާ ބަލައި ތަޙުޤީޤުތައް އަސާސީގޮތުން ފުރިހަމަކޮށް ކުރު މުއްދަތެއްގައި ނިންމަމުންދާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

3.5 ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުން

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހާ ބަންދުކުރެވޭ މުއްދަތު 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރަށްވުރެ ދިގުވެއްޖެ ހިނދެއްގައި، އެ 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރު ހަމަވުމަށްފަހު ހިނގާ ވަގުތުތަކުގެ ތެރެއިން، އޭނާ ބޭނުންވާ ވަގުތެއްގައި، އޭނާގެ ސިއްޙީ ހާލަތު ހުރިގޮތް ބެލުމަށް، އޭނާ ބަންދުކުރެވިފައި ހުރި ތަން ނޫން އެހެން ތަނެއްގައި ޑޮކްޓަރަކު ލައްވައި ޖިސްމާނީ ފަޙުސްކުރުމަށް ބޭނުންވާކަން، އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިވާ ފަރާތަށް އެންގުމުގެ ހައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވާކަމާއި، މި ހައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވާކަން އޭނާއަށް އަންގަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި "ބަންދުގައި ހުރި މީހަކު ޖިސްމާނީ ފަޙުސްކުރުމަށް ބޭނުންވެގެން، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެދިއްޖެނަމަ، އެކަން، އެދުނު ވަގުތުން ފެށިގެން ހިނގާ 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓި ފަރާތުން ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެ" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ނަމަވެސް މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމުގެ ފުރުސަތު އެކަން ދަންނަވާލުމުން ނިޒާމެއް ބައެއް ބަންދު މަރުކަޒުތަކުގައި ޤާއިމުކުރެވިފައި މަސައްކަތްކުރަމުންދިޔަކަން، އަދި އެކަށީގެންވާ ވަރަށް މިނިޒާމު ގާއިމުވެފައި ނުވާކަން ކޮމިޝަނަށް ހޯދުނު މަޢުލޫމާތުތަކުގެ ތެރޭގައި ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވުނެވެ. މިގޮތުން ޕޮލިސްގެ މަސައްކަތްތަކުގައި މިފަދަ ނިޒާމެއް ޤާއިމުވެފައިވާކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ލިބިގެން ކަމާ ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަށް ބަލައިލުމުގައި މިކަމަށް ލިބިގެން ސިޔާސަތުތަކުގައި، މިނިވަން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ބަލައިދިނުމަށް ދާއިމީ އެއްބަސްވުމެއް ހުރިކަމަށް ބަލާލެވިފައިވާ ބަންދުގައި ބަންދުކުރާ މަރުކަޒުތަކުގައި ޖިނާއީތަހުގީގުތަކުގައި މިފަދަ ނިޒާމެއް އަނެއް ސަރުކާރުގެ ހިންގުމާއި، ބައެއް ފަރާތްތަކުން ބަންދުކުރެވޭ ބަނދީންގެ ގުޅުމާއި ބަންދު މުއައްސަސާތަށް ކުރަނީތާ ހަމައެކަނި ޖަވާބުދާރީ ފަރާތެއް ޕޮލިސްގެ މަސައްކަތްތަކުގައިވެއެވެ.

ޖިނާއީ ތަހުގީގުގައި ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމާ ގުޅޭގޮތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ސެކިއުރިޓީ ޑޮކްޓަރުންނަށް ދައްކަން ނިކުމެގެން ނުކުތުމަކީ ސްޓެއްކް ދޭތެރޭ ސިޔާސަތުތަކުގައި، ދައްކަވާލެއް ނުވާ ފުރުސަތުގައި ވަރަށް ނުފުރަތަކުގެ ޑޮކްޓަރުންނަށް ސިޔާސަތު ޑޮކްޓަރެއް ތެރޭގައި ޑޮކްޓަރަށް ސިޔާސަތުތަކުގައި، ފުލުހުން ސިޔާސަތުތަކުގައި ފުރުސަތު ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމަށް ހިފެހެއްޓުން ގެނެސް ބަހައްޓައި ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމަކީ ބޭނުމެއް ނުކުރާ ގޮތަށް ހޯއްދާ ދޭތެރޭ ސިޔާސަތުތަކުގައި، ހަމައެކަނި ދޫކުރެވުނު ސިޔާސަތު ކަމަށް ގެއްލުން އަދި ބަންދު މީހުން ކުރިމަތިވާ މައްސަލަތަކަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، ބަންދުގައި ހުރި ޤައިދީން ބަންދު ސިޔާސަތުތަކުގައި ބަންދުކުރެވޭ

ބިލް ފާސްކޮށް އިޞްލާޙުގެނައުމަށް އެ ރައްޔިތުންގެ ސިޔާސީ ޙައްޤުތަކަށް ގެއްލުންވާނެ ގޮތަށް ބިލްތަކާއި އަދި ބިލް ބިލްތަކަށް ފާހަގަކޮށްލެވިފައިވެއެވެ.

ޕީ.ޖީ.އެސް.ސީގައި ފަދަ ކަމާ އެންމެހައި ކޮމިޝަނުތަކުން ޖަވާބުދާރީވާ ބިލްތަކަށް ބޭނުން ސިޔާސީ ބ. ހިންގުނު ސިޔާސީ މަޤާމުތަކަށް ޢައްޔަނުކުރުމުގައި އަސާސީ ބޭސިކް ސިޔާސަތު ބަލަހައްޓާ ގޮތަށް ހުރި ގާނޫނުތަކަށް ގޮތަކަށް އަސާސީގެ ދަށުން ގޮތުގެ މުއައްސަސާގައި ބާރުތަކާ ބެހޭ ބިލެވެ.

ގާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓެރަރ ގާނޫނު 2013) ގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޓެރަރިޒަމްގެ ދައުލަތުގެ ކަންކަން ހަމަޖެހުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ ނިޔަތު އެކުލަވާލުމަށްޓަކައި "ޓެރަރ ކެރޭ ގޮތުގެ ބޮޑެތި އަނިޔާތަކެއް ސިޔާސީ ގޮތުން ފުރުޞަތު ދޭ ބަލަހައްޓާ ކޮމިޝަނުގެ ގޮތުން ދައުލަތުން އެ ހިމާޔަތް ފުރުޞަތުދިނުމުގައި ހިމާޔަތް ދިނުމަށް ކޮމިޝަން ރާއްޖެ ދެ ޤައުމީ ފުލުހުން އެދޭ ބޭނުންތަކުގެ ފުރިހަމަ" ގެ ނަމުގައި ފުލުހުންގެ ދުވަސްތަކުގެ 2016 ވަނަ އަހަރު އެކުލަވާލެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ސަރުކާރުގެ ސިޔާސީ ގޮތުގެ ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ސިޔާސަތުގެ ދަށުން ހުރި ދިވެހިރައްޔިތުންނަށް އާސަންދައިގެ ހިމާޔަތް ލިބިދެވޭނެއެވެ، ބަންދުގައި ބިލް ބިޑިސްޓްރަކްޓް ބޭސްފަރުވާގެ ހިމާޔަތް ފުރުޞަތުދިނުމުގައި، ގާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓެރަރ ގާނޫނު 2013) ގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ބަޔާންކުރާ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާތީ   މި ފުލުހުން އެކުލަވާލުމަށް ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވެއެވެ.

3.6 މެޑިކަލް ރިޕޯޓް

ގާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓެރަރ ގާނޫނު 2013) ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަންދުގައި ހުރި މީހަކު ޖަލަށް ދިއުމަށްފަހު، ނުވަތަ ބަންދުން ވިއްސުމަށްފަހު ޖަލަށް ދިޔަ މީހާ ޖަލަށް ދިއުމަށްފަހު، ތަޙުޤީޤުކުރާ މެޑިކަލް ރިޕޯޓް ޑޮކްޓަރެއް ބަންދުގެ ފަހުގައި ހިމަނަންވާނެކަމަށް، އެ ރިޕޯޓުގައި ހިމެނެންޖެހޭ ކަންކަން ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަފްސީލުތައް ހިމެނޭގޮތަށް އެންޓި ޓެރަރ ގާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މެޑިކަލް ރިޕޯޓް (މެޑިކަލް ފޯމް ރިޕޯޓް) ގެ ފޯމެޓު މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއާއި ހިއްސާކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން ފޮނުވުނު ތަޙުޤީޤުކުރާ 2014 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރުޢީ ސިޔާސީ މުޢާމަލާތުގައި ބޭނުންކުރަމުން ގެންދާކަމަށްވެއެވެ. އަދި މެޑިކަލް ފޯމް ރިޕޯޓް ގެންދަން ޖެހޭ ބައެއް އިސްލާހުތަކެއް ގެނައުމަށްޓަކައި 2015 ވަނަ އަހަރު މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އަދި އިންޑިޔާ ގާނޫނީ

ذڪيرهڪو ترسيعڪاريءَ جسٽوجرنيءَ، هسٽورينيءَ ۽ ٻوليءَ سان ڳنڍيل ڪم رهندڙ مرڪزي هيسيءَ ۾ هڪ ڳوٺ جو نالو 'ٻيٽسا' هئي ڳوٺ ۾ ٽاڻيءَ جو ڪارخانو هئو. ڇاڪاڻ ته هسٽورينيءَ، 2016 جون مهينن ۾ ٻيٽسا، سيڊيءَ زفرڪو ڳوٺ رميرڙ جنبليءَ ۾ ٻڌايو ته ٻيڙيءَ تي ڪم ڪندڙن جون ڪيترائي ڪوششون ناڪام ٿيون.

هنن مهينن جي شروع ۾، ڇڪتيءَ جنهن سڀني جنبليءَ سان سڳورن ڪم ڪندڙن جي ڪوشش هئي ته ٻيڙيءَ تي ڪم ڪرڻ لاءِ 2016 جون مهينن ۾ ٻيٽسا ٽاڻيءَ جون ڳالهيون ڪيون وڃن. ڇاڪاڻ جو سڀني ڪم ڪندڙن ٽاڻيءَ جي ڳالهين ۾ حصو ورتو، ۽ سڀني جنبليءَ جي جنبليءَ سان سڳورن ڪم ڪندڙن وچ ۾ هڪ ڳالهه ٿي جو ٻيڙيءَ تي ڪم ڪرڻ لاءِ ڪيترا ڏينهن لڳندا. ڇاڪاڻ جو ڪجهه ڪم ڪندڙن جو خيال هئو ته هر ڪجهه ڏينهن ۾ ڪم ڪندڙن جو ڳالهه ٻولهه ٿيندي رهندي. ڇاڪاڻ جو ڪجهه ڪم ڪندڙن جو خيال هئو ته ٻيڙيءَ تي ڪم ڪرڻ لاءِ ڪيترا ڏينهن لڳندا.

3.7 هسپتالن ۾ ڇوٽڪارو ڏيڻ هيٺ هسپتالن ۾ ڪم ڪندڙن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ هدايتن جو ڪم

ڳالهه سرشتي 13/2013 (هنري ڇڪتيءَ ڳالهه 2013)ءَ جي 34 جون ڏهين (ر) ڪم ڪرڻ واري هسپتالن ۾ ڪم ڪندڙن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ هدايتن جو ڪم 35 جون ڏهين ڪم ڪرڻ واري هسپتالن ۾ ڪم ڪندڙن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ هدايتن سرڻ ۽ ڪم ڪرڻ واري هنڌن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ 2018 جون مهينن ۾ ڪم ڪرڻ شروع ڪيو وڃي. جي تر هدايتن جو ڪم ڪرڻ واري هسپتالن ۾ ڪم ڪندڙن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ هدايتن جو ڪم، جي تر ڏهين واري هسپتالن ۾ ڪم ڪندڙن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ هدايتن جو ڪم ۽ ڪم ڪرڻ واري هنڌن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ هدايتن جو ڪم، ۽ ڪم ڪرڻ واري هنڌن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ ٽاڻيءَ سان ڳنڍيل ڪم ڪندڙن جي ڳالهين ۾، جي ڪم ڪرڻ واري هنڌن ڏانهن رسڻ جي تر ڏهين واري ساڳيءَ تي تر ڏهين واري هنڌن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ 2018 جون مهينن ۾ ڪم ڪرڻ واري هنڌن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ هدايتن جو ڪم 13 مئي تي ايم.اڇ.آر.سي. جي ڪم ڪرڻ واري هنڌن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ هدايتن جو ڪم، جو ڪم ڪرڻ واري هنڌن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ هدايتن جو ڪم ڪرڻ واري هنڌن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ هدايتن جو ڪم سرشتي 13/2013 (هنري ڇڪتيءَ ڳالهه 2013)ءَ جي 34 جون ڏهين (ر) مئي 35 جون ڏهين هنڌن جي حفاظت ۽ ڀلائي لاءِ

ޕްރޮގްރާމްތަކަށް އެކުލަވާލުން ވަނީ ހަމަޖެހިފައެވެ. އަދި މި ޕްރޮގްރާމްތަކަށް އެކުލަވާލުމަށްފަހު ކޯޑިނޭޓަރު ހިއްސާ ކުރުމަށް އެ މިނިސްޓްރީއިން އެއްބަސްވެފައެވެ. މިފަދަ ޕްރޮގްރާމްގެ އެކުލަވާލުން އެޑިޔުކޭޝަނަލް ބޭނުމަށް އަދުލުވެރި ބޭސްފަށް ޕްރޮގްރާމްތަކެއް ހެދުން ބައެއް ފިހާރަތަކުން ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވާފައި މިނިސްޓްރީ އާއި ހިއްސާކޮށްފައިވާނެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 34 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދޭނޭ ނަފްސާނީ އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި ގުޅޭ ޕްރޮގްރާމްތަކަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު އިން ކުރިއަށްގެންދާ މަސައްކަތުގައި މަސައްކަތްތަކަށް ކުރިއަށްދާގޮތް 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކޮމިޝަނުން ބަލާފައިވާނެއެވެ. އެ މިނިސްޓްރީ އާއި ކުރުވުން މުއާމަލާތްތަކުގައި އެ މިނިސްޓްރީގެ 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި މި މަސައްކަތަށް ބަޖެޓު ފައިސާ ހަމަޖެހިފައިނުވުމުން މި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ދަތިތައް ދިމާވެފައެވެ. އަދި މިނިސްޓްރީގެ 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި މި މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދަން ބަޖެޓު ބަހާ ހިމަނާ މިމަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދަން ހަމަޖެހިފައިވާކަން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު އިން ކޮމިޝަނަށް ހިއްސާކޮށްފައެވެ.

2020 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބްރުއަރީ މަހުގެ ނިޔަލަށްވެސް ޕްރޮގްރާމް އެކުލަވާލުމަށް އެކަށީގެންވާ މަސައްކަތްތަކެއްކޮށްފައިނުވާ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު އިން ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވާފައިވާތީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 34 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދޭނޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި ގުޅޭ ޕްރޮގްރާމްތައް އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތް ވަގުތުން ކުރިއަށްގެންދިއުމަށާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން އަންގާކަންކަމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި އަންގާކުރުމުގެ ގޮތުން ފޯމުލާތަކެއް ދިރާސާކޮށް ބަލާ ފުރުސަތު ދޭން ފަހުން ޕްރޮގްރާމާ ގުޅޭ ފޯމުލާ އެކުލަވާލުމަށް މި ފޯމުލާ ޚިދުމަތްދޭ މަސައްކަތް 2020 ވަނަ އަހަރުގައި ވަނީ ކުރެވިފައެވެ.

3.8 އެހެން ގައުމުގައި ހިންގި އަނިޔާގެ އިޚްތިޔާރު

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 39 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި 'މި ޤާނޫނުގައި މާނަކުރާ އަނިޔާއެއްކަމުގައި، ނުވަތަ ނަފްސާނީ އަނިޔާއެއްކަމުގައި، ނުވަތަ ބަދުއަޚްލާޤު ވެރިވެ ޙަރަކާތެއްކަމުގައި، ނުވަތަ އިންސާނީ ކަރާމާތް ގެއްލުވާލަ އަދަބެއްކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމެއް އެހެން ގައުމެއްގައި ކުރިކަމުގެ

ބުރުމަތިކުރާ ޖިނާއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަހައްދުގައި ހުރިކަމަށް ޝަކުވާކުރެވޭނަމަ، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ތަޙުޤީޤުކޮށް ޤާނޫނީ އިޖުރާއާތު އެޅުމަށްޓަކައި ޝަކުވާތަކާ ގުޅޭގޮތުން ޤާނޫނީ ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ހުށަހަޅާނެ ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭކަމަށް، ނުވަތަ އަދިކަން ދިވެހިރާއްޖޭން ބޭރުގައި ހުރިކަމަށްވާނަމަ، ނުވަތަ އިންސާފު އަޅަންޖެހޭކަމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމުގައި އެއް ރާއްޖޭގައި ބެހެއްޓުން ކަށަވަރުކުރަންޖެހޭކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފާރަވެރިވެ ހިންގުމުގައި، އެކަންކަމުގެ ތަޙުޤީޤު ކޮމިޝަނުން ކުރަންޖެހޭކަންކަން ކޮމިޝަނުންކުރުމުގެ ބާރާއި، ޤާނޫނުގައިވާގޮތުގެމަތިން ފުރުޞަތު ކުރުވުމަށްޓަކައި، ފުރުޞަތު ކޮންމެހެން ފުރުޞަތުގެ ހިފައިން އެދުމުގެ ބާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިދެވޭގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ ދަށުން މިހާރު ރާއްޖޭގައި ބެހެއްޓުން ކަށަވަރުކުރަންޖެހޭކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފާރަވެރި ހިންގުމުގައި، ފުރުޞަތުގެ ހިފައިން އެދުމުގެ ބާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިދެވޭގޮތަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 39 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ، މިކަމާ ބެހޭ އެ ސްޓޭޓްގެ ދިވެހިރާއްޖެ ތަޢާރުފުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުން ގެންދެއެވެ. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭން އިތުރު ކުރަންޖެހޭ ބައިތައް އިތުރު ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުންގެންދެއެވެ.

3.9 އެހެން ފަރާތްތަކުން ޝަކުވާއި ނުވުން

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ރާއްޖޭގައި ހުރި މިހާރު އެހެން ފަރާތްތަކުން ޝަކުވާއިއްޔަތުތަކުގެ ނުވަތަ އެހެނިހެން ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުން އެހެނިހެން އަންހެނުން ދަރިފުޅުގެ ސިޔާސަތުތަކުގެ، އެންމެހާ ޓޯޗަރގެ އަމަލު ހިންގުމުގެ ބާރު އެބައޮތްކަމަށް، އެކަށީގެންވާ ހުރިގެ މަސައްކަތް ބިރުކަން، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކުން ޝަކުވާތަކާ ގުޅޭގޮތުން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް، އެހެން އެ ފަރާތްތަކަށް ފަރާތްތަކަށް، މި ޤާނޫނު އެއްބަސްވާ ކަމެއް ނެތެވެ. އަދި މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތައް ކަމުގައި ބަލާނީ، ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނާއި ޕޮލިސް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަނާއި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއި ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނާއި ޕޮލިސް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން އެންޓި ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނާއި (މިނޫނަސް ދައުލަތުގެ އެހެނިހެން މުއައްސަސާތައް)، ބެލުމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤު ދައުރު ކުރަމުން ގެންދެވޭ މުއައްސަސާއެއް ކަމަށް ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ނ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މި މާއްދާގެ (ރ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގަވާއިދު އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތް ކޮމިޝަނުން ދަނީ ކުރަމުންނެވެ. މިގޮތުން، މި ގަވާއިދުގެ ޑްރާފްޓް 2018 ވަނަ އަހަރު އެކުލަވާލައި، މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ކުރިން އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއި، މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަނާއި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒާއި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފޮރިން އެފެއާޒް އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް އިކޮނޮމިކް ޑިވެލޮޕްމަންޓުގެ ޚިޔާލު ހޯދުމަށް، އެ މުއައްސަސާތަކާ ހިއްސާކުރައްވާފައެވެ. މީގެތެރެއިން ބައެއް މުއައްސަސާތަކުން ސިޓީގެ ޖަވާބު ފޮނުއްވައި ނުވާއިރު، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒާ، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފޮރިން އެފެއާޒް އަދި އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ޚިޔާލު ފޮނުއްވާފައިވަނީ ކޮމިޝަނަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒުން 10 މެއި 2018 ވަނަ ދުވަހު، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފޮރިން އެފެއާޒުން 11 އޭޕްރިލް 2018 ވަނަ ދުވަހު އަދި އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން 21 އޮކްޓޫބަރު 2018 ވަނަ ދުވަހު ކޮމިޝަނާއި ޖަވާބު ހިއްސާ ކުރައްވާފައެވެ. ގަވާއިދުގެ ޑްރާފްޓާއިމެދު އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ދީފައިވާ ޚިޔާލުގެ މަތިން، މިހާރު އެކުލަވާލާފައިވާ ގަވާއިދުގެ ޑްރާފްޓް އަލުން މުރާޖަޢާކޮށް، "ޓޯޗަރ ކުރުމާ މިނޫނަސް ބޭއިންސާފު ގޮތްގޮތަށް ކުރުމުގައި ބަލަންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކާބެހޭ ގަވާއިދު" އާއި "ޓޯޗަރގެ ޝަކުވާތަކަށް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ އެއް ބިރުސިއްޔާ އެއްބަސްވުންތަކަށް ގުޅުންހުރި ބަޔާންކުރާ އުސޫލު ނުވަތަ ކުރަންޖެހޭ ގަވާއިދު"، މި ދެ ގަވާއިދަށް ބަދަލުގެނެވޭނެ ގޮތުން އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ކުރަމުންނެވެ. އަދި އެހެނިހެން އިދާރާތަކާ ގުޅިގެން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ކުރުމަށް އެމް.ޕީ.އެސް ނުވަތަ އެންބޯސްމަންޓުގެ އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ކުރަމުންނެވެ.

3.10 ޤާނޫނު ނަންބަރު: 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން އެކުލަވާލާފައިވާ ޤަވާއިދުތައް މުރާޖަޢާކޮށް އިސްލާހުކުރުން.

ޤާނޫނު ނަންބަރު: 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން 2014 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން ގެޒެޓްކޮށްފައިވާ ގަވާއިދު ނަންބަރު 2014-R-38 (އެންޓި-ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމާއި ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ގަވާއިދު) ގައި 2016 ވަނަ އަހަރު އަމަލުކުރަން ފަށާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތުތައް ހިމެނުމަށްޓަކައި، އެ ގަވާއިދަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ މަސައްކަތް 2020 ވަނަ އަހަރު ގެ ޖޫން މަހުގެ ތެރޭގައި ކުރިޔަށްގެންގޮސްފައެވެ. އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް

ގެ އަންގުމުގެ މަތިން 2020 ވަނަ އަހަރު ޖުލައި މަހުގެ ތެރޭގައި މި ގާވައިދު އިސްލާހުކުރުމަށްފަހު ގެޒެޓުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރަމުންދެވެ.

3.11 ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ނަޒަރުން ރިވިއުކޮށް، އިސްލާހު ގެނައުމުގެ މަސައްކަތް.

އެންޓި-ޓޯޗަރ ޤާނޫނު ރިވިއުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދިޔުމާއެކު، މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތަކަށް ޙައްލު ލިބޭނެގޮތަށް ޤާނޫނަށް ގެނެސްދޭން ފެންނަ އިސްލާޙުތައް ހުށަހެޅުމަށް ރާވާފައެވެ. އަދި މިކަމުގައި ކޯޓުގެ އިދާރާތަކުގެ ލަފާއާއި މަޝްވަރާ ހޯދުމަށް ރާވާފައެވެ.

3.11.1 ކުރިއަށްއޮތް އަހަރުން މަސައްކަތްތަށް:

(I <u>ޙައްޤުތަކުގެ މަތިވެރިކަން ހުރަހަށްވެފައިވާ ޤާނޫނުތަކާއި އަދި މުއައްސަސާތަކުން އެކުލަވާލާފައިވާ ގަވާއިދުތައް ކޮމިޝަނުން ހުރަހަށްވެފައިވާ އިސްލާޙުކުރުން.</u>

- ޓޯޗަރކުރުމުގެ އަދި ޓޯޗަރކަމާއި މިންގަޑުތަކާއި ހުންނަންޖެހޭ އެތެރެގައި ސަރުކާރުތަކާއި ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރަމުންދާ ގޮތެއް ކަނޑައަޅައި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް އިން އެކުލަވާލާފައިވާ 5 ގަވާއިދު ރިވިއުކޮށް މަޝްވަރާ ދެވޭ މިންގަނޑުތަކާ އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ އެއްވެސް ޓޯޗަރގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމާއި ވެރިންނާއި ދެކޮޅު ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގައި އަދި ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާވެރި، ހަރުކަށި، ވަޙްޝީ އަދި އިހާނެތި ނުވަތަ ނިކަމެތި ކަމަށްޓަކައި ގާވައިދުތަކަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާޙުތައް ފާހަގަކޮށް، 2019 ވަނަ އަހަރުގައި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް ހިއްސާކުރެވިފައެވެ. މިގޮތުން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ހުށަހަޅާ އިސްލާހުތަކަކީ؛
- ބަންދުކުރުމާގުޅޭ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގައި ޓޯޗަރގެ އަމަލެއްގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އަމަލެއް އަދި އިންސާނީ ކަރާމާތަށް ގެއްލުން ލިބޭ އެއްވެސް ކަމެއް ހިންގައިގެން ނުވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށް އިސްލާޙު ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ. މި އިސްލާޙު ހުށަހަޅާފައިވަނީ،

އަނިޔާތަކަށް، ނަހަމަގޮތުގެ، ލާއިންސާނީ އިހާނެތި އަދަބުތަކަށް މަރާލެވޭ ވަކި ގޮތްތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމާއި، މި މާއްދާގައި، މި ގޮތުގައި ދީފައިވާ ހުރިހާ ޙައްޤުތައް ޤާނޫނުން ޖަވާބުދާރީވާކަމެވެ.

- ބަންދު މީހުންނާމެދު އަނިޔާވެރި ހިތްވަރުގެ ޢަމަލުތަކުގެ ގޮތުން އަނިޔާއާއި، ލާއިންސާނީ ދަރަޖައަށް ވެއްޓޭ އަދަބެއް ނުވަތަ އެއްވެސް ޢަމަލަކަށް ދިނުމަށް އަންގައިފިނަމަ، ލާއިންސާނީ ހިތްވަރުގެ އަދަބެއް ހިންގައިގެން ނުވާނެ ކަމަށް، ވަކިން ފާހަގަކޮށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އަނިޔާ ދެކޮޅު ޤާނޫނު) އިން "ޓޯޗަރ" ގެ އަދަބެއްގެ ގޮތުގައި މާނަކޮށްފައިވާ އެއްވެސް އަދަބެއް، އަނިޔާވާ ފިޔަވަޅެއް އެޅުމާއި ބަންދު މީހާއާމެދު ކޮށްގެން ނުވާނެ ކަމަށް އިސްލާހު ކުރަމުން ގެނެވިފައެވެ. މި އިސްލާހު ކުރުމަށްފަހު، މި މާއްދާގައި "ޓޯޗަރ" ގެ އަދަބުތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މާއްދާއަކަށްވާ "ޓޯޗަރ" މާނަކުރުމުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އަނިޔާ ދެކޮޅު ޤާނޫނު) އަށް ރުޖޫޢުކުރުން މުހިއްމުކަމަށް ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރެއްވިއެވެ.

- އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ ޖަލުގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓިފައިވާ ފަރާތަކާއި ދުވަސްވީ އަނިޔާތަކަށް، ނަހަމަގޮތުގެ ލާއިންސާނީ އަދަބުތައް ހިންގައިފިނަމަ ނުވަތަ ހިންގި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަކަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ސަލާމަތްވުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އަނިޔާ ދެކޮޅު ޤާނޫނު) ގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެ ޤާނޫނުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ހިމެނޭ ބަދަލުތަކެއް ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާ ދީ ފާހަގަކޮށް އިން މިނިވަން ތަޙުޤީޤާތްކުރަން އެ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ކޮމިޝަނަށް ބާރުލިބިގެންވާ އިސްލާހު ކުރަމުން ގެނެވިފައެވެ. މި އިސްލާހު ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅައިފައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އަނިޔާ ދެކޮޅު ޤާނޫނު) އިން ބޭނުން ވިޔަކަށް ވެސް ވެރިޔަކަށް ސަލާމަތް ހުށަހެޅުމުގެ ހިމާޔަތް، އަދިއެހެން އިސްލާހުތަކުގެ މެދުގައި ތަޙުޤީޤު ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު މާއްދާގައި ހޯދާދިނުމާއި ފަރުމާކުރެވިފައިވާ ލިޔެކިޔުމާއި، އެ ބަދަލު ހަރު ކުރުމުގެ ބަދަލުތަކާއި ބެހޭ ޤާނޫނުތަކަށް ގެނައުމަށް މިޝަނުން ފާހަގަ ކުރުމުގެ ބޭނުމެވެ.

(II ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ނިޒާމު ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހުތައް:

- ސިޔާސީ ގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ އަށް ދިމާއަށް ބަދަލުކުރެވޭ ޖަނަވަރީ ފަހުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހު.

ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގެ އެއްވެސް މަރުޙަލާއެއްގައިވާ ކުއްޖަކާމެދު އެ ކުއްޖާ ބެލެހެއްޓުމާ ޙަވާލުވާ ހުރިހާ ފަރާތުން އެއްވެސް ސިފައެއްގައި، ހަރުކަށި، ނުވަތަ ބަދުއަޚުލާޤީ، ނުވަތަ ބޭއަދަބީ، ނުވަތަ ލާއިންސާނީ، ނުވަތަ އަނިޔާވެރި ނުވަތަ އިހާނީ، ނުވަތަ އިންސާނީ ކަރާމާތް ގެއްލޭފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ނުހިންގުން، އަދި އެކަން ފުރުޞަތު ހިންގުމަށްވެސް ނުދިނުން، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އަނިޔާވެރި، އިންސާނީ ކަރާމާތް ގެއްލޭފަދަ އަދަބުތަކާއި، ހަރުކަށި، ލާއިންސާނީ އަދަބުތަކުގެ މަނާކުރުމަށް އެންޓި-ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގައި ދީފައިވާ މާނަކުރުމުގެ ދިނުމަށް ހުށަހަޅަނީ. އަދި އިންސާނީ ކަރާމާތް ގެއްލޭފަދަ އަދަބުތަކަށް އިންސާނުންކަތާނުވާ ވިޔަފާރި ސަރުކާރުގެ ތައްޔާރީކުރާ، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން އެކުލެވޭ ނަތީޖާ އިސްތިސްނާވާ ގޮތަށް އަދަބުތައް ކަށަވަރު ފަރާތްތަކާއި، ބާރުގެ އަދަބުތައް ކުޑަކުދިން ތަފާތުކުރާނެ ނުވަތަ ކުޑަކުދިން އިޖްތިމާޢީ ނަތީޖާ ތަފާތުވާ އަދަބުތައް ކަމުގައި ވާނަމަ، ބަދަލުވާ އަދަބުތަކުގެ ޤާނޫނު ނަންބަރު 2009/12 (ކުޑަކުދިންނާމެދު ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ހިންގާ ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކާ އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖިންސީ ކުށްތަކާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 2014/17 (ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖިންސީ ކުށްތަކާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2014/16 (ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި، ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ އަމަލުތަކާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 2014/9 (ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 130، 131، 132، 133، 620، 621، 622، ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށްތަކާއި އަދި މި ނޫންވެސް ޖިންސީ ކުށްތަކުގެ ތުހުމަތުގައި ހިފޭ އަދަބު ކުޑަކުއްޖަކާމެދު ހިންގައިދިނުމުގައި އިޞްލާޙު ހުށަހަޅަނީ. މި އިޞްލާޙު ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ، މި މާއްދާގައި މަނާކޮށްފައިވާ ކަމެއް ހިނގައިގެން، އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ތަޙުޤީޤުކުރަން ދަތިތަކާއި ޤާނޫނުތަކުގައި ހިމަނާފައިވާނަމަ، ޖެނެރަލް ނުވަތަ އިތުރު ކަމަކަށް ބާރުގަން މަސައްކަތް ސާބިތުވެ، އިންސާފު ނުލިބުމުގެ މަސައްކަތަށް ދިމާވާތީ، އެކަން ބައްޓަންކުރުމަށްޓަކައެވެ.

- ސީ.އާރް.ސީ ގެ 37 ވަނަ މާއްދާއާ އެއް ދިމާއެއްކަން ކްރިމިނަލް ޕްރޮސީޖަރ ބިލުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ހުށަހަޅާ އިޞްލާޙު.

ކުއްޖަކު އެއްވެސް ޖިސްމާނީ ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން ހާނިކަމެއް ލިބޭ އަމަލެއް ނުހިންގުން މި މާއްދާގައި ހިމެނޭ ކަމަށާއި އިންސާނީ ކަރާމާތާ ގުޅޭ ތަފްސީލު މާނަކުރުމުގެ ހިމެނުމަށް އިޞްލާޙު ހުށަހަޅަނީ. މިގޮތުން ޖިސްމާނީ

ހާނިއްކައެއް ލިބިދާނެފަދަ އަދަބެއް ކުޑަކުއްޖެއްގެ ހަށިގަނޑަށް ނުވަތަ ހަށިގަނޑުގެ ބައަކަށް ޖިސްމާނީ ގޮތުން ގެއްލުމެއް ދިނުން ނުވަތަ ޖިސްމާނީ ގޮތުން ގެއްލުމެއް ލިބިދާނެފަދަ އަމަލެއްކުރުން ނުވަތަ ކުޑަކުއްޖެއްގެ ހަށިގަނޑަށް ނުވަތަ ހަށިގަނޑުގެ ބައަކަށް ތަދުވާފަދަ ނުވަތަ ތަދުވާނެފަދަ އަމަލެއްކުރުމަކީ މަނާކުރުމާއި ނަފްސާނީ ހާނިއްކައެއް ލިބިދާނެފަދަ އަދަބެއް ނަފްސާނީގޮތުން ކުއްޖާއަށް ބިރުދެއްކުމާއި، ހަޑިހުތުރު ބަސްބުނުމާއި، އަނގަބަހުން މަލާމާތްކުރުމާއި، ބަދުނާމުކުރުމާއި ފުރައްސާރަކުރުމާއި، ކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ ދުޅަހެޔޮކަމާއި، ވިސްނުމާއި، ސިކުނޑި ތަރައްޤީވުމަށް ނުރައްކާ އަސަރުކޮށްދޭފަދަ ނުވަތަ އެފަދަ އަސަރުކޮށްފާނެފަދަ އަމަލުތަކެވެ. މީގެ ތެރޭގައި، ކުއްޖާ ފިޔަވައި ތަރުބިއްޔަތު ހިސާބުން ތަރުބިއްޔަތުކުރުމުގައި، މަލާމާތްކުރުމާއި، ތަޅާފޮޅާކުރުމުގެ އަމަލުތަކެވެ. އަދި މިފަދަ ކަމެއް އެ ކުއްޖާއަށް ދެވިދާނެ ކަމަށް ބަލަން ޝަރުޢީ ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދި ޖިސްމާނީ އަނިޔާގެތެރޭގައި ނުހިމެނޭ އަމަލުތަކެއްކަމަށް ގާނޫނުގައިވެސް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައިވެސް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ، މި ދާއިރާގައި ބަލާފައިވާ އަދަބުތަކާއި ހިނގައިގެން، އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ދަށުވާކަމާ ގާނޫނުތަކުން ކުރަނީ ކިޔަވައިދިނުމަށް، ޖެހިލުވެ ގޮތަކަށް ވެސް ކަމަކަށް ބަލާ ގޮތަށް ބަލައިގަނެވޭ ކަމަށް ދަށަކަށް ވަކިކުރާ ކަމަށް ބަލާ.

- ސީ.އާރް.ސީ ގެ 39 ވަނަ މާއްދާއާ އަދި ޔުނިސެފްގެ ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ބިލުގެ 77 ވަނަ މާއްދާ އާއި ހުރަހަށް އިޝާރާތް.

ކުރު މުއްދަތަކަށް ނުވަތަ ދިގު މުއްދަތަކަށް ހުކުމްކުރެވޭ ޖަލުގެ ހުކުމްތަކުގެ ކުޑަކުދިންނާއި، އިސްލާހީ ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ދިގު މުއްދަތަކަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ކުދިން ބޭއްވުމަށް ޚާއްޞަ ތަނެއް، އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ މަރުކަޒުތައް ގާއިމުކުރަން ބަލާ. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ޚާއްޞަ ތަނެއް ގާއިމުކުރުމަށް ބަލާ ކުޑަކުދިންގެ ޒުވާނުންނަށް ޚިދުމަތް ދޭ ބަންދުގެ ތަނެއް ޤާއިމުކޮށް، އިސްލާހު ކުރުމުގެ ފިޔަވަޅު އެޅުން. މި އިސްލާހީ ކޮށް ޖަލު ފަދަ ތަނުގައި، މި މަރުކަޒުގައި ބަންދުކުރާ ކުޑަކުދިންނާއި ކުރު މުއްދަތަކަށް ކުރިއަށް ހުކުމްކުރެވޭ ކުދިން ބެލެހެއްޓުމަށް ޚާއްޞަ ތަނެއް ބޭނުންކުރަން ބަލާ، އެއްބަޔަށް ފުރިހަމަ ކުރިއަރާފައިވާ ކުޑަކުދިން ބެހެއްޓުމުގެ ވަކި ތަނެއް ބޭނުންކުރަން.

- ސީ.އާރު.ސީ ގެ 39 ވަނަ މާއްދާއާ އަދި ރިޕޯޓިންގ ގައިޑްލައިން ޕެރާގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި ހުށަހަޅާ އިސްލާހު.

ރިޕޯޓިންގ ސަރަހައްދު ފަރާތުތަކަށް މަޝްވަރާތަކުގައި ތިބޭފަރާ ކުރިންނަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާނެ ފަރާތުތަކުން ހަމަޖެހިފައިވާ، "މަޝްވަރާތަކުގައި ތިބޭ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް، އެ ކުއްޖާގެ އެހީތެރި އެކަށީގެންވާ ތަޢުލީމާއި ތަމްރީނާއި ހަކަތަތަކުގެ އިތުރުން އެކުއްޖަކަށް ބޭނުންވާ ރިޕޯޓިންސަރަށް ފަރާވާ ފާހަގަކުރުމުގެ ފަރާތުކުރުމަށް ބާރުއަޅައިގެން އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުމާއެކު. މި އިސްލާހު ކުރިއަށްނުގެން ހުށަހަޅާފައިވަނީ، ރިޕޯޓިންގ ސަރަހައްދު ފަރާތުތަކަށް މަޝްވަރާތަކުގައި ތިބޭފަރާ ކުރިންނަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ފަރާތުތަކަށް ބޭނުންވާގޮތަށް.

- ސީ.އާރު.ސީ ގެ 40 ވަނަ މާއްދާއާ އަދި ރިޕޯޓިންގ ގައިޑްލައިން ބެލުން ހުށަހަޅައިފި ޖިނާއީ ކުރިމަތިލާ

ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ނިޒާމަކީ ދައުލަތުގެ ގިނަ މުއައްސަސާތަކާއި އިދާރާތަކެއް އެ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ނިޒާމަކަށްވުމާއެކު، މި ބާބުގެ މަޤްޞަދަކީ ހާލުގައިވާކުދިންގެ ހާލަތާއި، މި ނިޒާމުގައި ހިމެނޭ އެންމެހައި މުއައްސަސާތަކާއި އިދާރާތަކެއް ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރަން ޖެހޭތަކެއް ދެނެގަތުން މި ބާބުގައި ހިމެނުން މުހިއްމުކަން ކުރިއަށްނުގެނެސް ފާހަގަކުރަން ޖެހިގެންނެވެ. މިގޮތުން ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އެންމެހައި މުއައްސަސާތަކާއި އަދި އަމިއްލަ ޖަމިއްޔާތަކާއި ތަރުބިއްޔަތު ފަރާތްތަކާއި ހިމެނޭ ގޮތުގެ ދާއިރާތަކުގެ އިތުރުން ފަރާތްތަކެއް ކުރިމަތިލާ އެކުލެވިގެން، މި ކުދިންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި ޖިނާއީ ޙާދިސާ ހިނގާ ނުވަތަ މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ މުއައްސަސާތަކުގެ ޕްރޮސެސް އިން ޖިނާއީ ޙާދިސާ އިން ބަލަހައްޓާތަކަށް ދިމާވާ ނިޒާމު އެކުލަވާލުން މުހިއްމުކަން ހުށަހަޅާފައެވެ.

ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ މަޤްޞަދަކީ ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ކުރާ ފަރާތަށް ހުށަހެޅި ކުރިންނަށް އިސްލާހުވާގޮތަށް ބަދަލުކުރާ އެހީތެރިކަމާއި ތަރުބިއްޔަތު ފަރާތްތަކެއް ފަރާހަމަ، ފަރާތުގައި ކުއްލިއަކަށް މުޖުތަމައާ ހިނގާ ކުރިމަތިލާފައިވާ ބައެއް ކުށެއް ކުރާ ފަރާތުގެ ފަރާތުން ކަމަށްވާހެއް، މިޝަނާއި މުޖުތަމައުގެ ތެރޭގައި ކުރާ ފާޑުގެ ކުރިއަށް ކުރާ ކުޑަކުދިން ދައުލަތް ފާރަވެރި ވިސްނުންތަކާ ބަދަލުތައް، ނުވަތަ މިފަދަ ރަށްތަކާ ބަލަހައްޓާ ބަދަލުތަކާ ބަދަލުތަކުގެ ހިމާޔަތް ޔާދުގަބޫލުކުރަން ޖެހޭ އެކަމެއް މި ބިލު ބައިވެރިވުމަށް މުޖުތަމައުގައި ޙައްޤުތަކުގެ

ދެކެކުގައި ހުށަހެޅުނެވެ. ކަންކުރުން ގިނަވާ ދަރިވަރުންތަކެއްގައި ހަރުކަށި ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ޗީފްއާއި މުޤައްރަރު ވިސްނުންހުރިކަމުގެއިލިނަމަވެސް، ދަރިވަރުންނަކީ އަތިރިގައި އެކުލަވާ ޗެކްލިސްޓުތަކާ ތަޢާރުފުކޮށް މަސްލަހަތު ހަރުދަނާކުރާ ވިސްނަކަ އިޤުދިސާދީ ނަގާނަ ހުރިހާކަމެއް ހުރެއްވުނުތޯ.

މި ބޭފުޅާ މަޑުކުރަނީ ހުސްނުކުރުމުގެ ތަޢުލީމީ ބަޔާނާ މަރުޙަލާގައި ޒާތީ ތަރައްޤީ ޚިދުމަތްތަކަށް ހިތުވަން ބަދަލުނާ

އަށް ޖަނަވަރީ ކުޑަކުދިން މި ފެންނަގައި ބަޔާނުކަރުދާސް މަސައްކަތްކުރާ ދަރިވަރުންނާ، ނ މަސައްކަތްކުރާ

ހަވާލުކަށް ތަޢުލީމީ ކުދިބަސްބަސްބާ އިދާރީގޮތުން އަދާކުރަކަށް ޙަރަކާތްތަކުގެ މަރުޙަލާތަކުގެ ދަރަސްނޮޓުތައް

މަޑުކުރުގެ ޖަލްސާތަކުގައި ކުދިބަސްބަސްބަދުރު އިދާރީގޮތުން ފަރާތް މަރުޙަލާތަކުގެ ގުރޭޑުތަކުން ބޭނުންކުރަށް، ޖެންޑަރ

އަދިހެގ ނިޔާމާ ގުރޭޑުތަކުން ދަރަސްތަކަށް ހުރަހަގާ މަސައްކަތްކުރުގައި ބަޔާނުކުރަނީ ބޭނުންވާ ގުރޭޑުތަކުން

ދަރަސްތަކުގެ ކަމަށް ފަރާތްތަކަށް ސްކޫލްތަކުން އެފަދަ ކަމުގެ ބަޔާނުކުރުން ފާހަގަކުރެއްވިއެވެ.

- ސީ.އާރް.ސީ ގެ 40 ވަނަ މާއްދާއާ އަދި ބިއްޖިންގ ރޫލްސްގެ ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ބޭނުމަށް 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ހިނގާލާ އިސްލާހު.

މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ "ހުރިހާ ފަރާތަކުން ބަލަހައްޓާ" ބިނާވި މިންގަނޑު "ޤާނޫނު ފަލިހު" ބަލަހައްޓަން ކުރީގައި ޑިޕާޓްމަންޓް ފޯރުކޮށްދެވިފައިވާ ވަޒީފާތަކުގެ އެއްބާރު ކަންކަމުގައި ބިނާވި މިންގަނޑު މުޖުތަމަޢުގެ ދަރަޖަތަކުގައި، އެއްބަސްވުމަކީ ޤާނޫނީ ބައިނަލް އަޤުވާމީ ސަރަހައްދެއް ކުރެވޭނެ ގޮތްތަކާ ދެމެހެއްޓެނިވި އެކުލަވާލާ ދަރަޖަތަކުގައި، މި މާއްދާއަށް ފުރިހަމަ އިސްލާހު ހުށަހެޅިފައިވާތީއެވެ.

މިފަދަ ކަމާ އެއްބަސްވުން އެކަށް ބަޔަށް ގުޅުންހުރި ވަޒީފާތަކާއި ކަމާގުޅޭ ޤާނޫނުތަކުން ހިފެހެއްޓި ބަޔާންކުރެވޭ ކަމާ ބެހޭ މުޤައްރަރު ތަޢުލީމީ ނިޒާމުތަކާއި ކަންތަކުގެ ދަރަޖައިގައި، ސިޔާސީ ރަށްފުށި ކަސްޓަމްސްތަކުގައި އަތޮޅުތަކުގައި، ނިޒާމުގައި ބޭސްފަރުވާ ތަކުގައި، ތަޢުލީމީ ތަރައްޤީ ފަރާތްތަކުގެ ކުލާސްރޫމްތަކަށް ކަންތައްތަކުގެ ބަޔާނުތަކަށް ބަންދުކުރުމާ، ބިނާވި މިންގަނޑު ޤާނޫނު ފަލިހު ކުރީގައި އިސްލާހު ހުށަހެޅިފައިވާތީއެވެ.

- ސީ.އާރް.ސީ ގެ 40 ވަނަ މާއްދާއާ އަދި ރިޢާޔަތްކޮށް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ބިލުގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ހުށަހަޅާ އިސްލާޙު.

މި މާއްދާއަށް ނުކުތާއެއް އިތުރުކޮށް އަންނަނިވި ބައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅައިފައިވާނެއެވެ. ކުދިންގެ ޝަރީޢަތްތަކުގައިވާ ކުއްޖަކު ޖިނާއީ ކުށެއް ކޮށްފިކަމަށް، ކުށްކުރިކަމުގެ ތުހުމަތު ނިސްބަތްވާ ކުއްޖެއްގެ މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދިއުމުގައި، އެ ކުއްޖާއަށް ބޭނުންވާ ހާއްސަ ރައްކާތެރިކަމާއި ފަރުވާ ދިނުމަށް ކަމަށާއި، ކުދިންގެ ޝަރީޢަތްތަކާ ކުރިމަތިވާ މައްސަލަތަކަށް ބަލާ މުއައްސަސާތަކުގެ އިލްތިޒާމުކަމާއި ބައިވެރިވުން ޚާއްސަކޮށް ބަލަހައްޓާނެ ނިޒާމެއް އިސްލާހު ހުށަހަޅާފައެވެ. މި އިސްލާހު ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅައިވަނީ، ކޮންމެ ކުދިންގެ ތުހުމަތު ނިސްބަތްވާ ކުދިން ކުދިންގެ ޝަރީޢަތްތަކުގައި ދަރިވަރުން ބައިވެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަމާއި ފަރުވާއަށް އިތުބާރުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ބަލަހައްޓާނެ މުއައްސަސާތަކުން ފުރިހަމަކޮށްދޭނެ ކަންކަންކަމުގައިވާތީ، ކުދިންގެ ޝަރީޢަތްތަކުގައިވާ ކުއްޖަކަށް އިތުރު އަނިޔާއެއް ނުވާނެ ނިޒާމެއް ބިނާކުރުމަށްޓަކައެވެ.

- ސީ.އާރް.ސީ ގެ 40 ވަނަ މާއްދާއާ އަދި ރިޢާޔަތްކޮށް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ބިލުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (4) އަދި (5) ވަނަ ނަންބަރަށް ހުށަހަޅާ އިސްލާޙު.

މި ދެ މާއްދާގައި ޖިނާއީ ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމަށް ކުއްޖާ އަދި ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާގެ ރުހުމާއެކު ކުރިއަށްދާ ނިޒާމުގެ ކަމުގައި ޑައިވާޝަން އުސޫލުތަކުގެ އިސްލާހު ހުށަހަޅައިވާނެއެވެ. މި އިސްލާހު ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅައިވަނީ، ޖިނާއީ ޝަރީޢަތަށް ކުރެވޭ ކުދިންގެ ސަބަބުން ދައުލަތުން އަދި ޒިންމާދާރުކަމާ ގުޅިގެން، ޖިނާއީ ޝަރީޢަތުގައި ބައިވެރިވާއިރު ނުވަތަ އިޖްތިމާއީ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ބަދަލުގައި ބައިވެރިވާ ބަދަލުގައި، ކުދިން ޑައިވާޝަން ޕްރޮގްރާމު ކުރިއަށްދާ ކުއްޖާ ޖިނާއީ ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމުން އެ ކުއްޖާގެ މައްސަލައަށް އަންނަ ދަތިތަކާއި ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތަކުން ރައްކާތެރިކަމާއި ބެލެނިވެރިންގެ އެހީތެރިކަމާއި ބައިވެރިވުން ހާސިލުކުރުމަށް އެހެން ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ކަމަށް ކަމުގެ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޓަކައެވެ. އަދި ކުދިންނަށް ދެން ކަންކަމުގައި ގެންނަ ބަދަލު އެ ކުދިންގެ މަސްލަހަތު ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ އުސޫލާއި ރައްކާތެރިކަން އާދައިގެ ގޮތުގައި ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ކަމަށާއި، ކުދިންނާއި އެކުދިންގެ ބެލެނިވެރިންގެ ރުހުން ހޯދުމާ ނުލައި ޖިނާއީ ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމުން ކުއްޖާ ދުރުކުރުމަށް އެހެން ނިޒާމެއް މި ބިލު ބައްޓަންކުރުމަށް ކުރިއަށްދާ ކަމަށް ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރައްވައިފައިވާނެއެވެ.

- ސީ.އާރު.ސީ ގެ 40 ވަނަ މާއްދާއާ އަދި ރިޢާޔަތްކޮށް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ބިލުގެ 63 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ހުށަހަޅާ އިސްލާހު.

ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާތަކުގައި ދެކެވޭ ވާހަކަތަކާއި، އެއްވެސް ކުއްޖެއްގެ ނަމާއި މަޢުލޫމާތު، ކުއްޖާއަށް ދޭ އަދަބު ދެނެގަނެވޭނެ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް އާންމުކޮށް ނޫސްވެރިންނާއި މީޑިއާއަށް ބަޔާންކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ. މިގޮތުން ކުއްޖާގެ ނަމާއި މަޢުލޫމާތު، ކުއްޖާއަށް ދޭ އަދަބު ދެނެގަނެވޭނެފަދަ މަޢުލޫމާތު އާންމުކުރުމަށް، މީޑިއާއަށް އާންމުކުރުމަށް ޙުއްދަ ދިނުމަށް ހުށަހަޅާ އިސްލާހު ހުށަހަޅަނީއެވެ. މި އިސްލާހު ކޯޓުން ހުށަހަޅައިދޭނީ، ކުއްޖާއަށް ދޭ އަދަބު މީޑިއާގައި ބަޔާންކުރުމުން، ކުއްޖާ ލަދުގަތުމާއި، މީޑިއާގައި ކުއްޖާގެ މަޢުލޫމާތު ފާޅުވާ ގޮތަށް ޝާއިޢުކުރުމުން ކުއްޖާއަށް ނުރައްކަލެއް ވާނެތީ، ކުއްޖާގެ ނަމާއި މަޢުލޫމާތު އާންމުކުރުމަކީ މަނާކަމެއްގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކުރުމަށް ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މަޢުލޫމާތު ދޫކުރުން، މި ގަވާއިދާ ޚިލާފު ނޫން ގޮތަކަށް، އިސްލާހު ގެނައުމަށް ހުށަހަޅަނީއެވެ.

- ސީ.އާރު.ސީ ގެ 40 ވަނަ މާއްދާއާ އަދި ރިޢާޔަތްކޮށް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ބިލުގެ 110 ވަނަ މާއްދާގެ އަށް ހުށަހަޅާ އިސްލާހު.

މި މާއްދާގައި ކުރިއަށްދާ ޝަރީޢަތެއް، ކުއްޖާއަށް ކުރެވޭނެ ފިޔަވަޅެއް ހިފެހެއްޓުމަށް ބަލަން ޖެހޭ ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް އިސްލާހަކުރުމަށް، ތަޙްގީޤުކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި ކުއްޖާގެ ޙައްޤު ހިމާޔަތްކުރުމަށް ކުރެވޭނެ ކަންކަމާއި، ހުކުމް ކުރުމުގެ މަރުޙަލާ ހިމެނެއެވެ. ކުއްޖާއަށް ކުރެވޭ އަދަބެއް ކަނޑައަޅާ އިރު، ކުއްޖާގެ އުމުރުފުރާތައް ބަލައި، ކުއްޖާގެ ޙައްޤު ހިމާޔަތްކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް، ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ސިސްޓަމުގެ މަޤްޞަދަށް ފެތޭ ގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އެދެވިފައި ހުރިކަމަށް ބަލައިގަނެވޭތީ، މި މާއްދާއަށް ހުށަހަޅާ އިސްލާހު ހުށަހަޅަނީއެވެ. މި އިސްލާހު ކޯޓުން ހުށަހަޅާނީ، ކުއްޖާގެ އަދުލު ނިޔާގެ ސިޔާސަތުތަކާއި، މުސްތަޤްބަލަށް ބެލުމަށްޓަކައި، ކުއްޖާއަށް ކުރެވޭ ފިޔަވަޅު ކަނޑައަޅާނީ، ކުއްޖާގެ ޙައްޤުތަކަށް އިހުތިރާމްކޮށް، ކުއްޖާގެ މަންފާއަށް އޮޅުންފިލުވަނީއެވެ.

4. ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ ޓޯޗަރއާ ގުޅުންހުރި މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމަށްޓަކައި ކޮމިޝަނުގައި ގާއިމުކޮށްފައިވާ އެންޓި ޓޯޗަރ ސެކްޝަނަށް މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި 65 (ފަސްދޮޅަސް ފަހެއް) މައްސަލައެއްގައި، 61 (ފަސްދޮޅަސް އެކެއް) ހާލަތެއްގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނާ މައްސަލަ ހުށަހެޅިފައެވެ. މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ މަސައްކަތް އެ ސެކްޝަނުން ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވެއެވެ. މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި ހައްޔަރުކުރުމުގެ ތެރޭގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނާ ހުށަހެޅިފައިވާ 20 (ވިހި) މައްސަލައާއި ބަންދުކޮށްފައިހުރި މުއްދަތުގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނާ ހުށަހެޅިފައިވާ 31 (އެއްތިރީސް) މައްސަލައާއި ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މީހުން ބައިތިއްބާފައި ހުރި ތަންތަނުގައި އަނިޔާކުރިކަމަށްބުނާ ހުށަހެޅިފައިވާ 2 (ދެއް) މައްސަލައާއި ތަޙުޤީޤުގައި ސުވާލުކުރުމުގެތެރޭގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނާ ހުށަހެޅިފައިވާ 3 (ތިނެއް) މައްސަލައާއި ހުކުމްތަކާ ގުޅިގެން އަދަބުގައި ސަލާމަތާ ވަރުގަދަ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށް ބުނާ ހުށަހެޅިފައިވާ 1 (އެކެއް) މައްސަލައާއި ބަންދުގައި ހުރި މުއްދަތުގެ ނޫން އެހެން ތަނަކަށް ކުރިއާލާ އެންމެގަދަ ގޮތުގައި ގެންގޮސްފައިވާކަމަށް ބުނާ ހުށަހެޅިފައިވާ 2 (ދެއް) މައްސަލައާއި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ބާރުބޭނުންކުރުމުގެ ޤާނޫނުގައި ހުއްދަކޮށްފައިވާ ސަރަޙައްދުގެ މައްޗަށް ބާރުކަން ފުލުހުންގެ ފަރާތުގައި ބާރުބޭނުންކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނާ ހުށަހެޅިފައިވާ 2 (ދެއް) މައްސަލައާއި ބަޔަކު އަމަލުތަކުގެ ބޮޑު އަމަލެއް ހިންގިކަމަށް ބުނާ ހުށަހެޅިފައިވާ 1 (އެކެއް) މައްސަލައާއި އެހެން މީހަކު ދައްކައިގެން ޖަރީމާ ކުރިކަމަށް ބުނާ ހުށަހެޅިފައިވާ 1 (އެކެއް) މައްސަލައެއް ހިމެނޭކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށްބުނާ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުނު މައްސަލަތަކުގެ ތަފްސީލު ޗާޓު 3 ގައި އެވަނީއެވެ.

ތާވަލު 3: 1 ޖުލައި 2019 އިން 30 ޖޫން 2020 ގެ ނިޔަލަށް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުނު ޗައިލްޑް ލޭބަރާ ބެހޭ ޝަކުވާތައް	
ޝަކުވާ	އަދަދު
ހެއްދެވުމަށް ކުދިންގެ ތެރޭގައި އަނިޔާކުރިކަން ބޭނ ހުށަހަޅާފައި ހުރި މައްސަލަތައް	20
ބަންދުކޮށްފައި ހުރި ގެދޮރުގައި އަނިޔާކުރިކަން ބޭނ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް	31
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބެލެހެއްޓުމަށް ތިބި ކުދިންނަށް އަނިޔާކުރި މައްސަލަތައް (ކެޔޮދަރުގެ ހިޔާ)	1
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބެލެހެއްޓުމަށް ތިބި ކުދިންނަށް އަނިޔާކުރި މައްސަލަތައް (ވިލިމާލެ)	1
ތަރުބިއްޔަތުގައި ސްކޫލުތަކުގެ ތެރޭގައި އަނިޔާކުރިކަން ބޭނ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް	3
ހިންސާއަކީ ގުޅިގެން އުޅޭގޮތުގައި ސަރުކާރު ފަރާތުން ކޮންމެވެސް ކުދިންގެ ތެރޭގައި އަނިޔާކުރިކަން ބޭނ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް	1
ބަންދުގައި ހުރި މަދަރުސާ ކުދިން އާއިލާ ތަރަކާތް ކުރިއާލާ އެންމެފަހުގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ	2
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދުވުދުވުގައި ތަފާތު ކުދިންނާ ކުރާ ހުސްގޮތުގައި ސަބަބުތަކާ މެދު ތަފާތު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދުވުދުވުގައި ތަފާތު ކުދިން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ	2
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ގެންގުޅުމުގެ ތެރޭގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ	2
ބަދަލުވާ އަމަލުތަކަށް ބެލުނު އަމަލު ހިނގިކަމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ	1
އެހެން ފަރާތް ދައްކައިގެން ޖިންސީ ކުރިމަތިވެފައި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ	1

4.1 ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އަންހެން ބޮޑަކަށް ޤާނޫނު 2013)ގެ 24، 25، 27 އަދި 28 ވަނަ މާއްދާތަކާ ގުޅުވައިގެން

ދައުލަތުގެ މުވައްސަސާތަކުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތަފްސީލު

ދައުލަތުގެ މުވައްސަސާއަކުން މި ކޮމިޝަނަށް މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައިވަނީ 1 (އެކެއް) މައްސަލައެވެ. މި މައްސަލައަކީ ދައުލަތުގެ މުވައްސަސާއެއްގެ ފަރާތުން ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރި ފުލުހުންގެ ތެރެއިން ބަލަދުވެރިކަން

އެކުލުގެ ތެރޭގައި އަނިޔާ ލިބުނުކަމަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައެކެވެ.

ބޮޑަކުގެ މައްސަލައާ ކޮމިޝަނުގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނައުމާ ގުޅިގެން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގައި އެދުމުން މިނިސްޓްރީ

އޮފް ޖެންޑަރ ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއަށް ފޮނުވި އެވަރު މައްސަލަތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ކޮމިޝަނާ

ހިއްސާކުރައްވާ. އެހެންނަމަވެސް އެ މިނިސްޓްރީއިން ހިއްސާކުރައްވާ މައްސަލަތަކަކީ ކޮމިޝަނުގެ ސަލާމަތުކަން

މިސްލުގައި ޖަރީމާއިން ައިސްކުރައްވާ މައްސަލަތަކެއްކަމުގައިވާތީ، މި މައްސަލައަކީ މި މިނިސްޓްރީއިން

ހިއްސާކުރުމުގެ ކުރިންވެސް ކޮމިޝަނުން ދިރާސާ މި މައްސަލައަކީ ތަޙްޤީޤުކުރަމުންދާ. އެހެންނަމަވެސް އެ

މައްސަލަތަކުގެ މަޢުލޫމާތު އެ މިނިސްޓްރީއިން ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވުން ލަސްވެފައި އެންގޭގޮތުގައި ޤާނޫނުކުރެވޭއެވެ.

4.2 ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ދަށުގައި މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނަށް ކުރި ޒިޔާރަތްތަކުގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލަތައް

އެން.ޕީ.އެމްއިން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ދަށުގައި މީހުން ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ ތަންތަނަށް މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮށްފައިވާ ޒިޔާރަތްތަކުގައި ގައިދީންނާއި ބަންދުވެރިން 2 (ދޭއް) މައްސަލަ ބަލައި ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މިގޮތުންގައި، ޓޯޗަރ ގުޅުންހުރިކަން ބެލި ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަވެފައިވާ 1 (އެކެއް) މައްސަލައެވެ. މި މައްސަލަވަނީ ކޮމިޝަނުގެ އެންޓި ޓޯޗަރ ސެކްޝަނުން ތަޙުޤީޤުކޮށް ނިމިފައެވެ. ބާކީ 1 (އެކެއް) މައްސަލަ އަކީ ޓޯޗަރއާ ގުޅުން ނެތް މައްސަލައެއް ކަމަށް ފެނުން އެ މައްސަލައެއް ތަޙުޤީޤުކޮށްފައި ވަނީ އަދި ކުރަމުންދަނީ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ގުޅުންހުރި އެހެނިހެން މައްސަލަތަކުގެ ގޮތުގައެވެ.

4.3 ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤު ނުކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތައް

މިރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުނު 1 (އެކެއް) މައްސަލައެއް ނުބެލުމަށް ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވެއެވެ. މި 1 (އެކެއް) މައްސަލަ ތަޙުޤީޤު ނުކުރުމަށް ނިންމާފައިވަނީ އަނިޔާ ކުރުމުގެ ހާދިސާ ހިނގި ފަހުން 5 (ފަހެއް) އަހަރަށްވުރެ ގިނަދުވަސް ވެފައިވާތީ، މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށް ދަތިވާނެ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާތީއެވެ.

<u>ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 24، 25، 27 އަދި 28 މި މާއްދާތަކާ ގުޅިގެން ތަޙުޤީޤުނުކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ މައްސަލައިގެ ތަފްސީލު</u>

- 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ސެޕްޓެމްބަރު މަހުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއްގައި 2014 ވަނަ އަހަރުގެ އޮކްޓޯބަރު މަހު ރ.އަތޮޅު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނަށް ހައްޔަރުކޮށް ގެންގޮސް ބަނދަރު ގުދަނުގައި ތިބޭ އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއްގައި، އަނިޔާލިބުނުކަމަށް ވާފަރާތުން މި މައްސަލަ ހިނގާފައިވަނީ 2014 ވަނަ އަހަރުގައިކަމަށާއި އަދި މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ޝަހާދަތް ހެކި އަދި މާއްދީ ހެއްކެއް ހުރިކަމެއް ނުފެނުމާ ގުޅިގެން މި މައްސަލަ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ގެ ދަށުން ތަޙުޤީޤު ނުކުރަން ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވެއެވެ.

4.4 ތަޙްޤީޤަށް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތައް

މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުނު މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން 2 (ދޭއް) މައްސަލައަކީ ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަ ނުކޮށް ނިންމާފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަ ނުކޮށް ނިންމާފައިވަނީ، ޝަކުވާ ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުން މައްސަލަ އިތުރަށް ކުރިއަށް ގެންދަން ބޭނުންނުވުމުން ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަ ނުކޮށް ނިންމާފައިވާ 2 (ދޭއް) މައްސަލައެވެ. ކޮމިޝަނުން ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަ ނުކޮށް ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ތާވަލު 4 ގައި އެވަނީއެވެ.

ތާވަލު 4: ތަޙްޤީޤަށް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތައް

ސަބަބު	މައްސަލައިގެ އަދަދު
ޝަކުވާ ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުން މައްސަލަ އިތުރަށް ކުރިއަށް ގެންދަން ބޭނުންނުވުން	2

4.5 ޓޯޗަރ ކުރެވުނުކަމަށް ބުނާ ޝަކުވާތައް

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ ދަށުން މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ޓޯޗަރއާ ގުޅުންހުރި 65 (ފަސްދޮޅަސް ފަހެއް) މައްސަލައިގައި ޖުމްލަ 137 (ސަތޭކަ ތިރީސް ހަތެއް) ފަރާތަކަށް ޓޯޗަރ ކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މިގޮތުން އެންޓި ޓޯޗަރ ސެކްޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ހައްޔަރުކުރުމުގެ ތެރޭގައި 28 (އަށާވީސް) މީހަކާއި 1 (އެކެއް) ކުއްޖަކަށް އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކާއި، ބަންދުކުރުމަށްޓަކައި ހުރި މަރުކަޒުގައި 83 (އަށްޑިހަ ތިނެއް) މީހަކާއި 4 (ހަތަރު) ކުދިންނަށް އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކާއި، ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާގައި ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ތިބި 1 (އެކެއް) ކުއްޖަކަށް އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނާ މައްސަލައަކާއި، ފިޔަވަތީގައި ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ތިބި 1 (އެކެއް) ކުއްޖަކަށް އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނާ މައްސަލައަކާއި، ތަޙްޤީޤުގައި ސުވާލުކުރުމުގެ ތެރޭގައި 3 (ތިނެއް) މީހަކަށް ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށް ބުނާ މައްސަލަތަކާއި، ހިރާސާކޮށް ގުޅިގެން އެކަމުގައި ސާކިރީވާ ފަރާތްތަކާއި ޓޯޗަރކުރުމުގެ ތެރޭގައި 1 (އެކެއް) މީހަކަށް

އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައާއި، ބަންދުގައި ހުރި މަރުކަޒު ޤާނޫނު އެހެން ތަނަކަށް ކުރިއަށް އެންގުމެއްނެތި 2 (ދޭއް) މީހަކު ގެންގޮސްފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކާއި، ދުވަސްވަރުގެ ދުރުދަރުގައި ތަފާތުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގައި ހުއްދަކޮށްދީފައިވާ ސަރަޙައްދުގެ މަސައްކަތް ބިނާކުރާ ދުވަސްވަރުގައި 2 (ދޭއް)

ޖިހާތުގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކާއި، ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ގެންދިއުމުގެ ތެރޭގައި 3 (ތިނެއް) ޖިހަތަކާއި 7 (ހަތެއް) ކުދިންނަށް އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައަކާއި، އެހެން ޖިހަތަކުން ދައްކައިގެން 1 (އެކެއް) ފަރާތަކުން އަނިޔާ ކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައަ ހިމެނޭކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި އުމުރުން 18 (އަށާރަ) އަހަރުން ދަށުގެ 20 (ވިހި) ކުޑަކުދިންނަށް އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އޭގެތެރޭގައި ހިމެނެނީ 15 (ފަނަރަ) ފިރިހެން ކުދިންނާއި 5 (ފަސް) އަންހެން ކުދިންނެވެ. މީގެއިތުރުން، 18 އަހަރާއި 65 އަހަރާ ދެމެދުގެ 104 (ސަތޭކަ ހަތަރެއް) ފިރިހެނުންނާއި 11 (އެގާރަ) އަންހެނުން، އަދި 65 އަހަރުން މަތީގެ 2 (ދޭއް) ފިރިހެނުންނަށް ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށް ބުނެ މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށްބުނެ ހުށަހެޅުނު ހުރިހާ މައްސަލަތަކުގައި ޓޯޗަރ ކުރެވުނުކަމަށް ބުނާ ފަރާތްތަކުގެ ތަފްސީލު ތާވަލު 5 ގައި އެވަނީއެވެ.

ތާވަލު 5: 1 ޖެނުއަރީ 2019 އިން 30 ޖޫން 2020 ގެ ނިޔަލަށް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުނު ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގައި ޓޯޗަރ ކުރެވުނު ފަރާތްތައް

އަނިޔާގެ ކުރި ތަން/ހާލަތު	އަނިޔާ ލިބުނު މީހާގެ އުމުރު						ޖުމްލަ
	18 ދަށް		18 އާއި 65 ދެމެދު		65 މަތި		
	ނ	ފ	ނ	ފ	ނ	ފ	
ހައްޔަރުކުރުމުގެ ތެރޭގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައި ހުރި މައްސަލަތައް		1	4	24			29
ބަންދުކޮށްފައި ހުރި މުއްދަތުގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް		5		80		2	87
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބައިތިއްބާފައި ތިބޭ ތަންތަނުގައި އަނިޔާކުރި މައްސަލަތައް (ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ)		1					1
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބައިތިއްބާފައި ތިބޭ ތަންތަނުގައި އަނިޔާކުރި މައްސަލަތައް ([illegible])	1						1
ތަޙުޤީޤުގައި ސުވާލުކުރުމުގެ ތެރޭގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް			1	2			3
ހިރާސްއަށް ގެނެވުން އެކަކުގައި ސިކިއުރިޓީ ފަރާތްތަކުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ތެރޭގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް			1				1
ބަންދުގައި ހުރި މުއްދަތު ނޫން އެހެން ތަނަކަށް ކުރިއާލާ އެނދުގައިއްޔާ ގޮންޖެހުމުގައިވާ މައްސަލަ				2			2

2			1	1		ؤرجىزىدى ئۇرۇقىرى ھۆكۈمەتتىكى ئۇنىۋانلىرى سەۋەبىدى كەلگەن مەسىلىلەر ئۈچۈن ئۇرۇقىرى ھۆكۈمەتتىن ئىزدەش كەلگەن دەلىللەر
10			1	2	2	5	ئەلھەمدۇ مەسجىدى ئىشلىتىدىغان ھۆججەتلەر ئۈچۈن كەلگەن دەلىللەر
1				1			ھۆججەت چىقىرىش ھەققىدە ئېلان قىلىنىدىغان ئۈچۈن كەلگەن دەلىللەر

4.6 چېكىنىڭ مۇددىتى ئەھمىيىتى ۋەھىسىگەرلىك

ئۇنىۋان ئىشتەك 13/2013 (ئىشچى چېكىنى ئۇنىۋان 2013)نى قىلىش جى بىرلىقىنى ۋەھىدىكى تاجىسىتەك ئىزىلىۋاتقان چېكىمگە ئۇيۇشتۇرۇش 65 (ئوسۇتقۇچىسى ئوسۇ) دەلىسىۋەتكەن ھېسىمنى مەھىدىۋىي قىلىشقىنى ھۆججەتنى قىلىدىكى چېنىلا ھەمىيەتتە ۋەھىسىگەرلىك. جېڭىلىش ئىزىلىۋاتقان دەلىسىۋەتنى ھۆججەتكە يېڭىدىن چېكىنىڭ ئېچىۋىسى سەۋەبىسىدىن مەھىدىۋى 42 (سۆيۈسۈ قىلىش) دەلىسىۋەتتە، ئۆچۈرۈۋىسى تاغلاشتىكى سەۋەبىسىدىن مەھىدىۋى 15 (ئىشلەش) دەلىسىۋەتتە، چىسىسىقىچە ھۆكۈم غىشلەش، ئۇچىچە ھىشۋە سۈستىكى سەۋەبىسىدىن مەھىدىۋى 2 (قىلىش) دەلىسىۋەتتە، ھەم ئېچىسىۋەتكەندە ئۆچۈرۈۋىسى تاغلاشتىكى سەۋەبىسىدە ئۆچۈرۈۋىسى تاغلاشتىكى سەۋەبىسىنىڭ ھۆججەتلىشىدىكى مەھىدىۋى 1 (ھۆججەت) دەلىسىۋەتتە، ھەم ئېچىسىۋەتكەندە ئۆچۈرۈۋىسى ئېچىۋىسى سەۋەبىسىنىڭ ھۆججەتلىشىدە چىسىسىقىچە ھۆكۈم غىشلەش، ئۇچىچە ھىشۋە سۈستىكى سەۋەبىسىنىڭ ئۇقۇمىچە ئۇلىشىدىكى مەھىدىۋى 1 (ھۆججەت) دەلىسىۋەتتە، شىسىتىكى ۋەكىلى ھۆججەتنىڭ ئۇقۇمىچە ئۇلىشىدىكى مەھىدىۋى 1 (ھۆججەت) دەلىسىۋەتتە، ئۇچىچە ئۇقۇمىچە چېكىنىڭ دەلىسىۋەتكەن مەزمۇنىدىكى تاجىسىتەكنىڭ ئۇچىقىلىشىدىكى مەھىدىۋى 1 (ھۆججەت) دەلىسىۋەتتە، ئۇچىچە شىسىتىكى شىبالىچىچە سەۋەبىسىنىڭ ھۆججەتلىشىدىكى مەھىدىۋى 1 (ھۆججەت) دەلىسىۋەتتە، ئۇچىچە ۋۇجۇدىكىچە ھۆكۈم ئېلىنىشتىكى سەۋەبىسىنىڭ ھۆججەتلىشىدىكى مەھىدىۋى 1 (ھۆججەت) دەلىسىۋەتتە. جى ئېچىلىش دەلىسىۋەتكەندە ئوسۇ چېكىنىڭ ھەدىۋ بېشىلىنىدىكى مۇددىتىنىڭ ۋەھىسىگە ۋېچىلىش 130 (سەككىز يۈز) ھەپتە ھەتتىلىك 8 (ھەتتە) ئۇقۇمىچە ئۇلىشى دەلىگەنلىكى.

ޗާޓު 6: ޓޯޗަރގެ އަމަލު ރައްދުވާ މުއައްސަސާ

ޗާޓު 6: ޓޯޗަރގެ އަމަލު ރައްދުވާ މުއައްސަސާ	އަދަދު
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް	42
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް	14
ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ (މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް)	2
ފިޔަވަތި (މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް)	1
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އަދި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް	1
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް	1
ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީ	1
ވަޒީފާއާއި ޒުވާނުންނާއި، ގުޅުންހުރި ޤައުމީ ކުޅިވަރާބެހޭ މުއައްސަސާތައް ބަލަހައްޓާ ކޮމިޝަން	1
ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީ ސަރވިސް (ކުރީގެ)	1
ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޕެނިޓެންޝަރީ އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސަރވިސަސް (ކުރީގެ)	1

4.7 މުއައްސަސާގައި ހުރުމުގެ ފަރާތުން މުއައްސަސާ ހުށަހެޅުއްވި ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށް ބުނާ ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް ރައްދުވާ މުއައްސަސާތައް
ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 13 ވަނަ މާއްދާ (މުއްދަތު އަހަރާ)، 14 ވަނަ
މާއްދާ (ނުވަސާލި އަހަރާ) އަދި 15 ވަނަ މާއްދާ (ރައްދުކުރެވޭ ތުހުމަތާއި އެހެނިހެން އަމަލު) ގެ ދަށުން ރިޕޯޓްގެ
މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މުއައްސަސާތައް ރައްދުވާ މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރޭގައި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް
ސަރވިސް، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް
ސަރވިސަސް، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީ، ވަޒީފާއާއި ޒުވާނުންނާއި، ގުޅުންހުރި ޤައުމީ ކުޅިވަރާބެހޭ މުއައްސަސާތައް
ބަލަހައްޓާ ކޮމިޝަން، ކުރީގެ ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީ ސަރވިސް އަދި ކުރީގެ ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޕެނިޓެންޝަރީ
އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސަރވިސަސް ހިމެނެއެވެ.

މި މުއައްސަސާތަކުން ފަރާތްތަކުން މުއައްސަސާގައި ހުރުމުގެ ޓޯޗަރގެ އަމަލު ހިންގިކަމަށް ބުނާ، މި 6 (ހައެއް)
މުއައްސަސާއަށް ނިސްބަތްވާ ޖުމްލަ 138 (ސަތޭކަ ތިރީސް އަށެއް) މުއާމަލާތް ހިމެނެއެވެ. އޭގެތެރޭގައި،
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ 95 (ނުވަދިހަ ފަހެއް) މުއާމަލާތުގައި، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ

37 (ތިރީސް ހަތް) މުވައްޒަފުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްގެ 1 (އެކެއް) މުވައްޒަފުންނާއި، މަރާލާފައިވާ މީހުންނާއި، ގެއްލިފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތައް ތަހުގީގުކުރާ ކޮމިޝަނުގެ 4 (ހަތަރު) މުވައްޒަފުން އަދި ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ 1 (އެކެއް) މުވައްޒަފުން ހިމެނެއެވެ.

މިގޮތުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުގެ 138 (ސަތޭކަ ތިރީސް އަށް) މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން، ޓްރެއިނިންގ ބޭނުންވާ ސިފަ ފާހަގަކޮށްފައި، އެފަރާތްތަކުގެ އަދަދު ނޭނގޭ މައްސަލަތައް ހިމެނޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މިގޮތުން މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއަކުން ހައްދުވާ، ޓްރެއިނިންގ ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުންގެ ރެންކް އަދި އަދަދު ނޭނގޭ 6 (ހައެއް) މައްސަލަ އާއި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ރެންކް ނޭނގޭ އަދި ހައްދުވާ މުވައްޒަފުންގެ އަދަދު ނޭނގޭ 2 (ދޭއް) މައްސަލަ ހިމެނެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން ޓްރެއިނިންގ ބޭނުންވާ ސިފަ ފާހަގަވެފައިވާ ނޭނގޭ 2 (ދޭއް) މައްސަލައެއް ހިމެނެއެވެ.

މި މައްސަލަތަކުގައި ޓްރެއިނިންގ ބޭނުންވާ 138 (ސަތޭކަ ތިރީސް އަށް) މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން 35 (ތިރީސް ފަހެއް) މުވައްޒަފުންގެ މައްސަލަތައް ކޮމިޝަނުން ތަހުގީގުކުރުން ނިމިފައިވާއިރު، އެއިން އެއްވެސް މައްސަލައެއްގައި ޓްރެއިނިންގުގެ އަމަލު ހިންގިކަން ސާބިތުވެފައިވަނީ 8 (އަށެއް) މީހުންގެ މައްސަލަތަކެވެ.

ޓްރެއިނިންގ ބޭނުންވާ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ތަފްސީލު ތާވަލު 7 ގައި އެވަނީއެވެ.

ތާވަލު 7: ޓްރެއިނިންގ ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުން		
ޓްރެއިނިންގ ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުން		އަދަދު
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް		95
	ޕޮލިސް ހެޑް ސްޓޭޝަން އިންސްޕެކްޓަރ	2
	ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން އިންސްޕެކްޓަރ	7
	ޕޮލިސް ސްޓާފް ސާރޖަންޓް	6
	ޕޮލިސް ސާރޖަންޓުން	20
	ޕޮލިސް ކޯޕްރަލުން	28
	ޕޮލިސް ލާންސް ކޯޕްރަލުން	8
	ޕޮލިސް ކޮންސްޓަބަލުން	21
	ރެންކް ނޭނގޭ	3
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް		37

5	ތْرِمِڭَسْ سُةْؤْ سَامِڭَسْةْ
6	ތْرِمِڭَسْ سَامِڭَسْةْ
7	ތْرِمِڭَسْ ކًةْمَةْ
10	ތْرِمِڭَسْ ؤًسْسُ ކًةْمَةْ
2	ؤَسُةْ ކًةْؤُسُ ތْرِمِڭَسْ ؤًرِسَامِ
3	ތْرِمِڭَسْ ތْرِمِؤُةْ
4	ؤًسْسْةْ ؤًسْرُ
1	ؤِمِرِسُةْ ؤِرِ ؤُةْؤَمِ، ؤُدِةِ ؤُسْةْ سُةْمَةْؤْ سَامِؤِسَةْ
1	ةْؤَةْؤِرِسْةْ رِةْؤُ ؤُةْؤَةْمَةْ ؤُسْ
4	ؤَسْؤُةْؤَرِؤُ ؤِرُسْؤُمِ، ؤُةْؤُةْؤُؤَرِؤُ ؤِرُسْةْ ؤَةْسَةْمَةْ مَةْؤِؤُةْؤُسْؤُ ةْؤِسْةْمَةْ
1	ةْؤِسْةْمَةْ مَرِسُةْ
3	ةْؤِسْةْمَةْ ؤُةْمَةْسُ
1	ؤًسْةْمَةْؤْ ؤُمَةْ ؤُةْؤُسِ
1	ؤِمَةْةْمَةْ
	ةْؤَةْمَةْ ةْؤِمَةْؤَةْ ةْؤُ ؤُةْؤَةْمَةْ ؤُسْةْ ؤًسْسْةْ ؤًسْرُ مَةْؤِ ةْؤَةْمَةْ ةْؤِمَةْؤَةْ ةْؤُ سُةْؤُ ؤَؤُةْؤَةْمَةْ ؤًسْرُ ؤَةْسَةْمَةْمَةْ
	ؤُةْؤِؤُسُ ؤًةْؤِسُ سَامِؤِسُ
6	ؤًسْسْةْ ؤًسْرُ مَةْؤِ ةْؤَةْمَةْ ةْؤِمَةْؤَةْ ةْؤُ ؤُةْؤَةْمَةْ ؤُسْةْ ؤًسْرُ ؤَةْسَةْمَةْمَةْ مَةْؤَةْ
	ؤُةْؤِؤُسُ ةْؤِؤُةْسَةْمَةْؤْ سَامِؤِسُ
2	ؤًسْسْةْ ؤًسْرُ مَةْؤِ ةْؤَةْمَةْةْؤِمَةْؤَةْ ةْؤُ ؤُةْؤَةْمَةْ ؤُسْةْ ؤًسْرُ ؤَةْسَةْمَةْمَةْ مَةْؤَةْ
	ؤِمِرِسُةْ ؤِرِ ؤُةْؤَمِ، ؤُدِةِ ؤُسْةْ سُةْمَةْؤْ سَامِؤِسَةْ
1	ةْؤَةْمَةْ ةْؤِمَةْؤَةْ ةْؤُ سُةْؤُ ؤَؤُةْؤَةْمَةْ ؤًسْرُ ؤَةْسَةْمَةْمَةْ مَةْؤَةْ (ةْؤِةْؤَةْؤِسْةْ رِةْؤُ)
1	ةْؤَةْمَةْ ةْؤِمَةْؤَةْ ةْؤُ سُةْؤُ ؤَؤُةْؤَةْمَةْ ؤًسْرُ ؤَةْسَةْمَةْمَةْ مَةْؤَةْ (ؤِمَةْؤَةْمِ)
	ؤًسْةْمَةْؤْ سُةْؤِةْؤِرِةْ سَامِؤِسَةْ (ةْؤِمِؤُ)
1	ؤًسْسْةْ ؤًسْرُ مَةْؤِ ةْؤَةْمَةْةْؤِمَةْؤَةْ ةْؤُ ؤُةْؤَةْمَةْ ؤُسْةْ ؤًسْرُ ؤَةْسَةْمَةْمَةْ مَةْؤَةْ
	ؤِؤَةْمِةْؤَةْسْةْ ةْؤُ ؤِمِرِةْسْةْمَةْؤِ ةْؤُسْةْ ؤِرُسْةْؤِةْسْةْمَةْؤْ سَامِؤِسَةْ (ةْؤِمِؤُ)
1	ؤًسْسْةْ ؤًسْرُ مَةْؤِ ةْؤَةْمَةْةْؤِمَةْؤَةْ ةْؤُ ؤُةْؤَةْمَةْ ؤُسْةْ ؤًسْرُ ؤَةْسَةْمَةْمَةْ مَةْؤَةْ

4.8 ޗައިލްޑްގެ އަމަލު ހިންގިކަމަށް ބެލޭ ތަން ނުވަތަ ސަރަހައްދު

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އިންޑި ޗައިލްޑް ޤާނޫނު 2013)ގެ ދަށުން މި ރިޕޯޓްގެ މުއްދަތުގައި ކޯޓުތަކަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ޗައިލްޑްއާ ގުޅުންހުރި 65 (ފަސްދޮޅަސް ފަސް) މައްސަލައިގައި ޖުމްލަ 66 (ފަސްދޮޅަސް ހަ) ތަންތަނުގައި ނުވަތަ ސަރަހައްދުތަކުގައި ޗައިލްޑް ކުރިކަމަށް ބެލޭ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

ޗައިލްޑް ކުރިކަމަށް ބެލޭ ތަންތަނާބެހޭ މައުލޫމާތު ތިރީގައިވާ ތާވަލު 8 ގައި ދައްކާލައެވެ.

ތާވަލު 8: ޗައިލްޑް ކުރިކަމަށް ބެލޭ ތަން ނުވަތަ ސަރަހައްދު

ތަން ނުވަތަ ސަރަހައްދު	މައްސަލައިގެ އަދަދު
އައްސޭރި ޖަލު	4
ބ.ދަރަވަންދޫ މަދްރަސާ	1
ބ.އޭދަފުށި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	2
ހއ.ދިއްދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	1
ގެރިގެ ޗިލްޑްރަންސް އެންޑް ޕީ-ޓްރާންސިޝަން ސެންޓަރ، ކ.ހިންމަފުށި	1
ފިހާރަ	1
ށ.ފޯކައިދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	5
ޅ.ހިންނަވަރު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	2
ހިންދީގާ ގޯތި މުޙިއްޔުނު ކޮސްޕިޓަލް	1
ކ.ގުރައިދޫ މަދްރަސާ	1
ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ	2
ލ.ގަން މަދްރަސާ	1
މާފުށި ޖަލު	10
މާލެ ކަސްޓޮޑިއަލް	2
މާލެ ގެއްގެއް	6
މާލެ ޖަލު	4
މާލެ މަގު މަތި	1
ސ.ހިތަދޫ މަދްރަސާ	3
ދޫނިދޫ ކަސްޓޮޑިއަލް	2
ގުރަދު ވިލި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	1
ގދ.ތިނަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	1
ހުޅުމާލޭ މަދްރަސާ	3
ލ.ގަން ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	1

މަރާލާފައިވާ މީހުންނާއި، ގެއްލުވާލާފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރާ ކޮމިޝަން	1
ކ. ތިލަފުށި	1
ލޯންޗެއްގެ ތެރޭގައި	1
ރ. މީދޫ މަގުމަތި	1
ށ. ފޮއްދޫ މަގުމަތި	1
ގދ. ފިޔޯރީ މަގުމަތި	1
ހދ. ކުޅުދުއްފުށި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	1
މާފުށި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	1
ހުޅުމާލެ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	1
ޕޮލިސް ހެޑްކުއާޓަރސް	1
ޖުމްލަ	66

4.9 މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުން

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޓޯޗަރާ ގުޅުންހުރި 65 (ފަސްދޮޅަސް ފަހެއް) މައްސަލަ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅިފައިވާއިރު އޭގެތެރެއިން 36 (ތިރީސް ހަ) މައްސަލަ ކޮމިޝަނުން ފަށާ ތަޙުޤީޤުތައް ނިންމާފައެވެ. އަދި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ކުރިން ހުށަހެޅުން 12 (ބާރަ) މައްސަލައެއް މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤުތައް ނިންމާފައިވާނެއެވެ. އެހެންކަމުން، މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ކޮމިޝަނުން ޖުމްލަ 48 (ސާޅީސް އަށެއް) މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުތައް ނިންމާފައިވާނެއެވެ. ނަމަވެސް، މި މުއްދަތުގައި ހުށަހެޅުން މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން 29 (ނަވާވީސް) މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ކުރިއަށްދާކަމާއި މި މައްސަލަތަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ގައި މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކޮށް ނިންމަންވާނެކަމަށް ބުނާ މުއްދަތު ހަމަނުވާ މައްސަލަތަކެވެ.

މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤުތައް ނިންމާފައިވާ 47 (ސާޅީސް ހަތެއް) މައްސަލައިގެ ތެރެއިން 46 (ސާޅީސް ހައެއް) މައްސަލައިގައި ޓޯޗަރގެ އަމަލެއް ހިންގާފައިވާކަން ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤުން ސާބިތުވެފައި ނުވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ބާކީ 1 (އެކެއް) މައްސަލައިގައި ޓޯޗަރ ކުރެވިފައިވާކަން ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤުން ސާބިތުވެފައިވެއެވެ.

ތާވަލު 9: 1 ޖުލައި 2019 އިން 30 ޖޫން 2020 ގެ ނިޔަލަށް ތަޙްޤީޤުކުރި ޖިނާއީ ގޮތުންކުރި މައްސަލަތަކުގެ ތަފާސް ހިސާބު

ޖިނާއީ ގޮތުންކުރި މައްސަލަތައް	އަދަދު
ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުނު	65
ކޮމިޝަނުން ނިންމުނު:	47
- 2020 ޖުލައި 1 ގެ ކުރިން ހުށަހެޅިފައި ހުރި މައްސަލަތައް	12
- ރިޕޯޓު މުއްދަތުގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލަތައް	36
ރިޕޯޓު މުއްދަތުގައި ހުށައެޅި ނުނިމިވާ މައްސަލައިގެ އަދަދު	29

ތާވަލު 10: ކޮމިޝަނުން ނިންމި މައްސަލަތަކުގެ ތަފްސީލު

ކޮމިޝަނުން ނިންމި މައްސަލަތައް	އަދަދު
ކޮމިޝަނުން ނިންމި މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ޖިނާއީ އަމަލު ހިންގައިފައިވާކަން ނިންމި މައްސަލަތައް	1
ކޮމިޝަނުން ނިންމި މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ޖިނާއީ އަމަލު ހިންގައި ނުވާކަން ނިންމި މައްސަލަތައް	46

މަތީގައި ބަޔާންކުރާ 24 (ސައުވީސް) މައްސަލައަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ ދަށުން ސަރުކާރުއަށް ހުށަހަޅާ ޝަކުވާން ފިޔަވައިގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ސަރުކާރުއަށް ފުރަތަމަ ގޮތުގައި ބަލައި ނިންމަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވިނަމަވެސް، ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ތަޙްޤީޤުކޮށް ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި ޤާނޫނުގައި ބުނާ މުއްދަތުގެތެރޭގައި ނިމިފައިނުވާ މައްސަލަތަކެވެ. މި 24 (ސައުވީސް) މައްސަލައިގެ ތެރެއިން 6 (ހައެއް) މައްސަލައަކީ 3 (ތިނެއް) ހާދިސާއަކާ ގުޅުންހުރި މައްސަލައަކަށް ވުމުން މި 6 (ހައެއް) މައްސަލަ ގުނަނީ އެއް މައްސަލައިގެ ގޮތުގައެވެ.

މި 24 (ސައުވީސް) މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނުނިމި ލަސްވާން ދިމާވި ސަބަބަކީ ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކުން މަޢުލޫމާތު ލިބުން ލަސްވުމާއި، މުއައްސަސާތަކުން ފޮނުވާ މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަނުވުމާއި، މުއައްސަސާތަކުން ފޮނުވާ މަޢުލޫމާތުގައި ފުށުއަރާނެހެންވުން އަދި މަޢުލޫމާތަށް އެދޭން ޖެހުމާއި ތަޙްޤީޤުގެ އެކި މަރުޙަލާތަކުގައި ތޮރުމަތިތަކާ ދަތިތަކާ ގުޅިގެން ކޮމިޝަނުން ހެކިބަސް ނެގުމުގައި ލަސްވުމާއި، ހާދިސާތަކުގައި ހަރަކާތްތެރިވި އޮފިސަރުންގެ ފޮޓޯ ލިބުން ލަސްވުމާއި، ހިއްސާކުރި މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަނުވުމުގެ ސަބަބުން އިތުރަށް މަޢުލޫމާތު ހޯދަން މަސައްކަތްކުރަން ޖެހުމުގެ ސަބަބުން މައްސަލަތައް ނިމުމަށް ދިގުވެގެން ދިޔުމާއި، ކޮވިޑް-19ގެ ސަބަބުން ސަރުކާރު ބަންދުވުމާއި، ގްރޭޓަރ މާލެ ސަރަޙައްދު ފުރަބަންދުކުރަން ޖެހުމާއި ގުޅިގެން މައްސަލަތަކުގެ ބަޔާންތައް ކުރިއަށް

ގެންދިއުމުގައި ތަހުގީގުކުރައްވަން މައްސަލަތައް ގުޅޭގޮތުން ހާދިސާއަކާއި ފެންބޮޑުވުމުގެ ދިމާވި ކޮމިޝަނަށް ނުގެންދެވުމާއި، މައްސަލަތައް މަޝްވަރާއަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ސިޔާސަތުގެ ގޮތުގައި، ސިސްޓަމް އެންގައިން ފޮނުވައި، މައްސަލައިގައި ގޮތެއް ނިންމުމަށް ދިނަ ދުވަސްތަކުންވެސް މައްސަލަ ނުނިމި ވަރަށް ގިނަ ދުވަސްވެފައިވެއެވެ.

4.10 ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާ ކުރެވުނު މުއާމަލާތް

މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ތަހުގީގުކުރައްވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަހުގީގުން ސާބިތުވާ 1 (އެކެއް) މައްސަލައާއި ލިބިފައިވާ ހެކިތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ދައުވާކުރުމަށް ފޮނުވާފައިވާ ކޮމިޝަނުން ވަނީ 1 (އެކެއް) މައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހަޅާފައެވެ.

ކޮމިޝަނުގެ ތަހުގީގަށްފަހު ދައުވާކުރުމަށް 1 (އެކެއް) މައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅުމުން ދައުވާ އުފުލުމުގެ ކުރިން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ބައެއް ކަންކަން ފުރިހަމަ ކުރުމަށް އެ އޮފީހުން ވާފައިވުމުގެ ކުރިން މި މައްސަލައިގައި ފިޔަވަޅު ނުއެޅޭނެކަމަށް. ހަމައެހެންމެ، ކޮމިޝަނުގެ ތަހުގީގުން ސާބިތުވާ ލިބިފައިވާ ހެކިތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ދައުވާކުރުމަށް ފޮނުވާފައިވާ 1 (އެކެއް) މައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅުމުން ދައުވާ ކުރުމުގެ ކުރިން ފުރިހަމަ ކުރަންޖެހޭ ބައެއް ކަންކަން ފޮނުވާފައިވީ، ދުވަސްތައް މުއައްސަސާއިން މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް ފޮނުވާފައިވުމާއި، އިތުރު ފަރާތްތަކުގެ ބަޔާން ނަގަން އެ އޮފީހުން ފޮނުވާފައިވާ ދިވެހިން އެ މައްސަލަގެ މައްސަލަތަކާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ވަނީ ކުރެވިފައެވެ. މި މައްސަލަތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ތާވަލު 11 ގައި އެވަނީއެވެ.

ތާވަލު 11: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާ ކުރެވުނު މުއާމަލާތްތަކުގެ ތަފްސީލު	
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާ ކުރެވުނު މުއާމަލާތްތައް	އަދަދު
ކޮމިޝަނުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހާއެކު މަޝްވަރާ ކުރެވުނު	10
ކޮމިޝަނުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހަށް ފޮނުވުނު	2

HUMAN RIGHTS COMMISSION MALDIVES

4.11 ޓޯޗަރގެ ކޭސްގެ ރިޕޯޓު

މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤުކުރެވުނު މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރެއިން ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤުން ސާބިތުވާ 1 (އެކެއް) މުއައްސަސާއަކީ ޓޯޗަރގެ ކޭސްގެ ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކުރި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށެވެ.

މިގޮތުން ޓޯޗަރގެ ކޭސްތަކުގެ އަމަލީގޮތުން ބައިވެރިވުން ނުވަތަ ކުރަން އިރުޝާދުދިނުން ނުވަތަ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާނުކުރުމުގެ ސަބަބުން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ 8 (އަށެއް) މުވައްޒަފުން ޓޯޗަރގެ ކުރުން ކުރިކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤުން ވަނީ ސާބިތުވެފައެވެ.

4.12 މުއައްސަސާތަކަށް ދައުވާކުރުން

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުނު މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރެއިން ޓޯޗަރ ކޭސްއެއްވާކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤުން ސާބިތުވި 1 (އެކެއް) މުއައްސަސާއެއްގައި ޓޯޗަރގެ އަމަލު ހިންގި ފަރާތްތަކަށް ދައުވާ ކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވައިފައިވެއެވެ.

ތާވަލު 12: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވުނު މުއައްސަސާތަކުގެ އަދަދު	
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވުނު މުއައްސަސާތަކުގެ އަދަދު	1
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވުނު މުއައްސަސާތަކުގެ ޓޯޗަރގެ އަމަލު ހިންގިކަމުގެ ރިޕޯޓު ދައުރުވާ މުއައްސަސާ	މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް
ޓޯޗަރގެ އަމަލު ހިންގިކަމަށް ނުވަތަ ހިންގުމުގައި ބައިވެރިވި ކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤުން ސާބިތުވި މުވައްޒަފުންގެ އަދަދު	8 އޮފިސަރުން

4.13 މުއައްސަސާތަކުގެ ބަޔާނާއި ކުރުން

2016 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެމްބަރު މަހުގެ 24 ވަނަ ދުވަހު ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤާތު ނިންމާ ބަޔާނެއް ނެރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވައިފާ ޓޯޗަރގެ މުއައްސަސާގެ އަމަލުތަކާ މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވަނީއެވެ.

4.14 ޖެންޑަރ ގުޅުންހުރި މައްސަލަތައް ތަހުގީގުކުރުމުގެ މަރުހަލާގައި ކުރެވިފައިވާ މުހިންމު މަސައްކަތްތައް

އެންޓި ޖެންޑަރ ސެކްޝަނުން ތަހުގީގުކުރި މައްސަލަތަކާ ގުޅޭގޮތުން ކުރެވުނު މަސައްކަތްތަކުގެ ތަފްސީލު ޓޭބަލް 13 ގައި އެވަނީއެވެ.

ޓޭބަލް 13: އެންޓި ޖެންޑަރ ސެކްޝަނުން ތަހުގީގުކުރި މައްސަލަތަކާ ގުޅޭގޮތުން ކުރެވުނު މަސައްކަތްތައް	
ކުރެވުނު މަސައްކަތް	އަދަދު
ބަލައިގަތް މައްސަލަތަކާ ގުޅޭގޮތުން އިތުރު މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކަށް ފޮނުވުނު ސިޓީ	402
މައުލޫމާތު ސާފުކުރުމަށް ފޮނުވުނު ސިޓީތަކަށް ޖަވާބު ލިބިފައިނުވާތީ ފޮނުވުނު ރިމައިންޑަރ ސިޓީ	38
ރިމައިންޑަރ ސިޓީއަށް ޖަވާބު ލިބިފައިނުވާތީ ފޮނުވުނު ފައިނަލް ސިޓީ	4
ކޭސް ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކުގެ ފަރާތްތަކުން ހާޒިރުވުމަށް ދަންނަވައި ފޮނުވުނު ސިޓީ	25
ދައުލަތުގެ [illegible] ދަރުމައިވާ ފަރާތްތަކުން ހާޒިރުކޮށްދިނުމަށް ދަންނަވައި ފޮނުވުނު ސިޓީ	15
އެންޓި ޖެންޑަރ ސެކްޝަނުން ބަލައިގަތް މައްސަލަތަކާ ގުޅޭގޮތުން ނަގާފައިވާ ބަޔާން	120
[illegible] ހޯދުނު މައްސަލަތައް	2
[illegible] ތަހުގީގުކުރުން	9
އެންޓި ޖެންޑަރ ސެކްޝަނުން ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކާއި ގުޅޭ ގޮތުން ބައިވެރިވާ ވަރކްޝޮޕްތަކުގައި ތަމްރީނުކުރުން	
- ދިރާސާ ކަރަންސީ އެކްޓް	1
- ޗައިލްޑް ކަރަންސީ އެކްޓް	2
- ހިއުމަން ރައިޓްސް ސެޝަން	2
- މާލީ ހަލަ	7
- މާލީ ގަނޑު	2
އެންޓި ޖެންޑަރ ސެކްޝަނުން ބަލައިގަތް މައްސަލަތަކާ ގުޅޭގޮތުން ކަމާ ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާއި ބައްދަލުވުން	
- ނެޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން	1

10	އެންޓި ޓޯޗަރ ސްޓޭކް ހޯލްޑަރުން ބަލަހައްޓާ މުއައްސަސާތަކާ ގުޅިގެން މުއައްސަސާތަކުގައި ކުރިއަށްގެންދާ ގޮތުގެ ވަރުކްޝޮޕް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއެކު ބާއްވުނު ބައްދަލުވުންތަކުގެ އަދަދު
2	ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުން ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ދިރާސާކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހަވާލުކުރެވިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ އަދަދު
	އިދާރާތަކުން ހުށަހެޅުނު ހުށަހެޅުންތަކުގެ އަދަދު
1	- މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ އެންޑް ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް
1	- މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް
1	- މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް
5	ބަލަހައްޓާ ޓޯޗަރގެ މުއައްސަސާތަކާ ގުޅިގެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ހިއުމަން ރައިޓްސް އެންޑް ޖެންޑަރ ކޮމިޓީގެ އެދުމަށް ކޮމިޝަނުން މައުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްދީފައިވާ މުއައްސަސާތަކުގެ އަދަދު

4.15 ޤައުމީ އަނިޔާ

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 13 ވަނަ މާއްދާ (ޤައުމީ އަނިޔާ) ގެ (ނ) ގައި ޤައުމީ އަނިޔާކުރުމުގައި ބެލެހެއްޓުން 33 (ތެތްތިރީސް) ކުރެއް ބަލާންޏާކޮށްފައިވާއިރު، މި މުއްދަތުގައި ބަލާނެކަމާ 6 (ހައެއް) ތަފާތު ޓޯޗަރގެ އަމަލު ހިންގާފައިވާކަމަށް ބުނެ 29 (ނަވާވީސް) މުއައްސަސާއެއް މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ފަދަ ގޮތުގައި ނުވަތަ ފަދަ ބަންދުކުރުން ފިޔަވަޅުގެ ގައިގައި ބޮޑުކުރުން ނުވަތަ ބާރުގެ 17 (ސަތާރަ) މުއައްސަސާއި، ގައިގައި ގޯނާކުރުން ނުވަތަ ކޯޓުގައިން ބާރުގެ 2 (ދެ) މުއައްސަސާއި، ބޭނުމުގައި މުއައްސަސާއި ބާރުން، ނުވަތަ ފުރުޞަތުދިނުމުން ބާރުން، ނުވަތަ ބަންދުކުރުމުގެ ބާރުން، ނުވަތަ ޕްރޮސެސް ހިފެހެއްޓުމުން ބާރުން، ނުވަތަ ގެފުޅުކުރުން ބާރުން، ނުވަތަ ގޯނާކުރުން ބާރުން، ނުވަތަ ވިޔަފާރިކުރުން ބާރުން، ނުވަތަ އެއްބަސްވުމާ ހަމަ އެއްގޮތަށް ބާރުގެ 7 (ހަތެއް) މުއައްސަސާއި ޖިންސީ ގޯނާކުރުމުގައި ބާރުގެ 1 (އެކެއް) މުއައްސަސާއި، ބަދުއަޚްލާޤީ އަމަލެއްކަމަށް ބެލޭ އަމަލެއް ހިންގުމުގެ 1 (އެކެއް) މުއައްސަސާއި، ވަކި ވަރެއްގެ ބަދަލުތަކެއް ނޫނީ އިންސާނިއްޔަތުގެ ނިސްބަތެއް ސިފަކަން އިންސާނިއްޔަތުގެ ޙައްޤެއް، ވަކި ބާރެއް ދިނުމުގެ 1 (އެކެއް) މުއައްސަސާއެވެ.

އަނިޔާގެ ބާވަތް		އަދަދު
ތާވަލު 14: ހުށަހެޅިފައިވާ މާއްދީ އަނިޔާގެ ބާވަތްތައް		
1	ވަކި ގޮތަކަށް ނުވަތަ ވަކި ތަރުތީބަކަށް ޖިސްމުގެ ގައިގައި ތެޅުން ނުވަތަ ޖެހުން	17
2	ގައިގައި ގޮށްމުރުން ޖެހުން ނުވަތަ ކޮއްފައިން ޖެހުން	2
3	ބޮޑު މުއްގަނޑުން ޖެހުން، ނުވަތަ މުގުރުބަރިއަކުން ޖެހުން، ނުވަތަ ދަނގަޑުގަނޑަކުން ޖެހުން، ނުވަތަ ޕްލާސްޓިކް ހޮޅިބަރިއަކުން ޖެހުން، ނުވަތަ ގޭގަނޑަކުން ޖެހުން، ނުވަތަ ގޮނޑިއަކުން ޖެހުން، ނުވަތަ ރީނގަނޑަކުން ޖެހުން، ނުވަތަ އަނގޮޅިފަށް ހަދާ އެއްޗަކުން ޖެހުން	7
	- ޕްލާސްޓިކް ގަނޑަކުން	1
	- މުގުރުން	4
	- ވަކި ޗޮކިއިން	1
	- ފޮޅުހުން ދޮރު ވައްޓާލަން ބޭނުންކުރާ އެތި	1
4	ޖިންސީ ގުނަވަނެއްގައި ޖެހުން	1
5	ބަދުއަޚްލާޤީ އަމަލެއްކަމަށް ބެލެވޭ އަމަލެއް ހިންގުން	1
6	ވަކި ވައްތަރެއްގެ ބައްދަލުކުރުން ނޫނީ އިހުސާސްތަކުގެ ނިސްބަތުން ހިތްވަރުކަމުގެ ސިފަވެރި އިހުސާސްތައް ފެނުމަށްޓަކައި، ވަކި ބާރެއް ދިނުން	1

މާއްދީ އަނިޔާގެ މައްސަލަތަކުގެ ތަފްސީލު ތާވަލު 15 ގައި އެވަނީއެވެ.

ތާވަލު 15: މާއްދީ އަނިޔާ ގެ މައްސަލަތައް (މާއްދާ 13)

#	ކޭސް ނަންބަރު	މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު ތާރީހު	ޖަލަށް ގެނައި/ގެނިޔަމަށް ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ޖެހުނު ތާރީހު	ޖަލަށް ގެނި ނުވަތަ ގެނިޔަމަށް ބަލާ ތާރީހު	ޖަލަށް ގެނިޔުނު/ ގެނިޔުނުކަމަށް ބުނާ ފަރާތް ބަންދުގައި ހުރިތަން	އެއް ފަރާތުގެ/މައްސަލަ ގެނައުން ޝަކުވާއިވާ މިންވަރު	މައްސަލަ ބަލައިގެން ކޮމިޝަނުން ނިންމި ގޮތް
1	ލަހު ޖެހިފައި ނުވަތަ ލަހު ތަޅުމުޖެހުން މިފަދަ ގައިގައި ތިރިން ނުވަތަ ޖެހުން						
	2019/7/29	04.07.19	1 ޕޮލިސް ކަސްޓަޑީ 1 ޕޮލިސް ސަރވިސް	28.5.18	ހއ.ދިއްދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	މައްސަލަ ތަހުގީގު ނުކުރައި	މައްސަލަ ހުށަހެޅި ތަރުގައި މަރުޖަރު ފުލުހުން ފަރާތުން ސާބިތުނުވާތީ، ވީގޮތުގައި މާއްދީ އަދި ނަފްސާނީ ހާލަތަށް ގެއްލުން އައިކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ އަނިޔާގެ ނިޝާނާއި ފެނިފައިނުވާތީ ފަދަ ކަމެއްވިކަމަށް ސާބިތުވާވަރަށް ހެކިތަކެއް ލިބިފައި ނުވާތީ. ކުށަށް ޖަލަށް ފޮނުވި 2013 ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މާއްދީ އަނިޔާއެއް ހިނގިކަމަށް ސާބިތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިފައިނުވާތީ މައްސަލަ ނިމުނީއެވެ
	19/8/348	5.8.19	ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން އިންސްޕެކްޓަރ -1 ޕޮލިސް ސްޓާފް ސަރޖަންޓް - 1	2.5.19	ލ.ގަން ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	މައްސަލަ ތަހުގީގު ނުކުރައި	މައްސަލައިގާ ނަގާފައިވާ ހެކިތަކުން ސާބިތުވާ ވީގޮތުގައި ލިބޭ ހެކި ފެނިފައި ނުވާތީ ސާބިތުނުވާތީ މައްސަލަ ނިމުނީ
	19/9/380	2.9.19	ޕްރިޒަން އޮފިސަރ - 1 ޕްރިޒަން ސްޓާފް ސަރޖަންޓް - 1	26.8.19	މާފުށި ޖަލު	މައްސަލަ ތަހުގީގު ނުކުރައި	ހަމަ ގެއްލުމެއްވާ ފަދަ ކުށެއް ކުރިކަމަށް ބުނާ އަނިޔާތަކާއި ގުޅޭ މައުލޫމާތު ލިބިފައިވާތީ، ތަހުގީގު ވީގޮތުގައި ސާބިތު ވާނެ ހެކި ލިބިފައި ނުވާތީ

		ޕްރިޒަން ސަރޖަންޓް - 1					ލިބިފައިވާކަން ސާބިތުނުވާތީއާއި، ޝަކުވާ ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ [illegible] ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުން އަނިޔާކޮށްފައިވާކަން ސާބިތުނުވާކަމަށް ނިންމައި މައްސަލަ ނިމިފައި
	19/9/387	4.9.19	ޕްރިޒަން ޕްރައިވެޓް - 1 ޕްރިޒަން ސްޓާފް ސަރޖަންޓް - 1 ޕްރިޒަން ސަރޖަންޓް - 1	26.8.19	އަސްސޭރި ޖަލު	މައްސަލަ ތަޙްޤީޤު ނިމިފައި	ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުން [illegible] އަނިޔާތަކެއް [illegible] ލިބިފައިވާ ސީސީޓީވީ ފުޓޭޖުން މިފަދަ އަނިޔާތަކެއް ލިބިފައިވާކަން ސާބިތުނުވާތީއާއި، ޝަކުވާ ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ [illegible] ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުން އަނިޔާކޮށްފައިވާކަން ސާބިތުނުވާކަމަށް ނިންމައި މައްސަލަ ނިމިފައި
	19/9/395	12.9.19	ޕްރިޒަން ޕްރައިވެޓް - 1 ޕްރިޒަން ސްޓާފް ސަރޖަންޓް - 1 ޕްރިޒަން ސަރޖަންޓް - 1	26.8.19	އަސްސޭރި ޖަލު	މައްސަލަ ތަޙްޤީޤު ނިމިފައި	ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުން [illegible] އަނިޔާތަކެއް [illegible] ލިބިފައިވާ ސީސީޓީވީ ފުޓޭޖުން މިފަދަ އަނިޔާތަކެއް ލިބިފައިވާކަން ސާބިތުނުވާތީއާއި، ޝަކުވާ ހުށަހެޅި

ހަވާލާދީފައިވާ ތިޔަ ހަމަގޭ ގެއްލުން ފަރާތް ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުކުރެވިފައިވާ ބޮޑުބޮޑު ސިއްރު ތިޔަ ހުސޭން އިނާޔަތްކުރެވިފައިވާ ފިޔަވަޅުތަކާ އެންގެން ނަތީޖާއިން، ހުރިހާ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި މައްސަލަތަކުގައި ހިންސާކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކާއި، ބޭރު ބޭރުގައި ފުރިހަމަކޮށްދީފައިވާ ކަމަށް، ބަޔާން ގެއްލިފައިވާ ފަރާތަށް މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ޤަވާއިދުން އިންޒާރުދީފައިވާކަން ސާބިތުވާކަމަށް ނިންމައި މައްސަލަ ނިމިފައި							
ބަރީ ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުން ކޮމިޝަނަށް ހިރާސްކޮށްފައިވާ މައްސަލަތަކުގައި ކޮމިޝަނުގެ ޕްރިޒަން ފިޔަވަޅު ކިޔުމަށް ހުށަހެޅިގެން ހުރިހާ ކަމެއްގައި، ކޮމިޝަނުން ބަރީ ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުގެ ހަރަކާތް ބޭރުފަރާތްތަކުން ފިޔަވަޅު ސައިޑް ފިޔަވަޅުން ހަމަ ގެއްލިފައިވާ ފަރާތް ބޭނުމަށް އަނިޔާއެއް އަރާފައިވާ ފިޔަވަޅުތަކާއި އެއް ކަހަލަ، އާދޭސްކުރިމުން ދެން ކުރިމަތިލާފައި އެއް މުހިއްމުކަމާއި އަރާފައިވާ ފިޔަވަޅު ބައެއްގެ ދަށުން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ފުރިހަމައަށް ފުރިހަމަކޮށްދީފައިވާކަން ސާބިތުވާތީ މައްސަލަ ނިމިފައި	މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ނިމިފައި	މާފުށި ޖަލު	12.9.19	ޕްރިޒަން ސްޓާފް ސަރޖަންޓް - 1 ޕްރިޒަން ލާންސް ކޯޕްރަލް - 1	15.9.19	19/9/397	
ޕްރިޒަން ފިޔަވަޅު މައްސަލަތަކާއި ބެހޭގޮތުން، ހަމަ ގެއްލިފައިވާ އެއް ފަރާތަށް އައްސޭރި ޖަލުގެ އާދޭސްކުރުން އަނިޔާއަކީ އޮފިސަރުގެ ފިޔަވަޅު، އަނިޔާގެ ގޮތުގައި އިނގިލި ފަޅައިގެން ދިޔުން ބައިންކަން ކުރާފައިވާ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ތަޙުޤީޤުގައި އެ އަނިޔާއަކީ އޮފިސަރުގެ	މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކޮށް ނިމިފައި	އައްސޭރި ޖަލު	26.8.19	ޕްރިޒަން ޕްރައިވެޓް - 1 ޕްރިޒަން ސްޓާފް ސަރޖަންޓް - 1 ޕްރިޒަން ސަރޖަންޓް - 1	18.9.2019	19/9/404	

							ؤروسةرشر ةرذةر ثمرثمي رشرذذئ سةصةش ميثذةوةمةثةرةرش صةثرشةتةوةميةث، رةةذ ئةمةوةمةث وةثةمش ة هسيةث رسرثميةرةذةش سيةث ياةرميةش ترشرذذشرثمي هةرش رسرثميةر حشرع ةر ذرشر هةرش جيرة ترةميةر، رةةذ ئةمةوةمةث وةثةمش ثرةرةتةوةمةث ذةمش ؤروسةرشر هةوةثمش هسيةثةيرةرش سةصةذرشةميةث، رةةذ ئةمةوةمةث وةثةمش تةجيسةمش ريةسةتةوةمةث دةمةذذثمةرةميةث ذرذةهةرش ذرذةرش، ثمةريةش ةرةرةرش ؤروسةرشرئ وةثةمش رةةذ ئةمةوةمةث وةثةمش هسيةث جيصةرش هسيةث جيثةرةرش ثريةرةرش ريرة ترةذذرشثمي، دةهسةثمةرة يرةةذ ئةمةوةمةث هةرةه وةثةمش جي تةجيسةمش يريةسةتةوةمةث صةثرشةرة هةوةثمش هةرةرة هةرةرة ريرسةرةيةر ثمةريسة ريرسةرةيةر ثمةرةمة هةرةرة هةرةرة ثمةريةرةرش، هةرةرة هةرةرة ثمةريةرة ثمةريةش ؤروسةرشرئ هةوةثمش هسيةثةهةه ثرذةثةرش صةثرشةتةوةميةث، دةهسةثمة سيرةوةميةث

	19/9/9415	30.9.19	ثمةريةش ؤروسةرشر هةوةثمش سةصةوةمةثرئ هسيةث ثةمةر ثةمةر - هسيةث ثةمةر وةمةر ؤروسةرشرة ثمةرةتةثرةوةميةث ثرةث	29.4.14	ه.هةرةذةمر ؤروسةرش سةةج سةصةش	دةهسةثمة هةرةةذةتةش سيرةوةميةث	هسيةثةوةمةرشةرةرش وةثةمش جي دةهسةثمة رسرثةوةمةر 2014 ةمش هسرةرةوةميةرةرثةميةر هةمر دةهسةثمة سةصةوةرةرشرةميةر سةةوةمر ياةةمر هةمر ثةةمر هةةةرش رةةرةرش ثرةةرةرش ةةرةوةميةر جي دةهسةثمة ثةةرش ثرشةرش 13/2013 (هةرةمر ةةةمر

ޤާނޫނު (2013) ގެ ދަށުން އިތުރަށް ކުރިއަށް ނުގެންދިއުމަށް ނިންމާފައި							
ހެއްކާ ގުޅިފައިވާ ފަރާތުން މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދަން ބޭނުންނުވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ މައްސަލަ ނިމިފައި	މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކޮށް ނިމިފައި	ބަންދުކޮށްފައިނުވާ	14.11.19	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުން - އަނިޔާ ކުރި ވަކި އޮފިސަރެއް ފާހަގަކުރެވިފައި ނުވާ	17.11.19	**19/11/471**	
ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤަށް ލިބިފައިވާ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުން ފޫޓޭޖުތަކާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއިން ހިއްސާކޮށްފައިވާ އޮފިސަރުން ކުރިއަށްދިޔަ ގޮތުގެ ރިޕޯޓުން އެއްވެސް ކުއްޖަކަށް އަނިޔާއެއްވެފައިވާކަން ތަޙުޤީޤުން ފާހަގަކުރެވިފައިނުވާތީއާއި، ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން ކުދިންނާ ބައްދަލުކޮށް ބަލިބެލުމުންނާއި ކުދިންގެ ސިއްޙީ ޙާލަތު ބަލިބެލުމުންވެސް މިދުވަހު ހިނގާދިޔަކަމަށްވާ ކުދިންނަށް އަނިޔާއެއްވެފައިވާކަން އިނގެން ނެތުމުންނާއި، އެ ދުވަހު ގެގައި ތިބި ކުދިންގެ މަންމަ އާއި ކުދިންގެ ބައްޕައަށް އަނިޔާއެއް ލިބިގެން މެޑިކަލް ފޯމުގެ ފަރާތުން އަނިޔާތަކެއް ލިބުނުކަމުގެ އެވިޑެންސްތަކުގެ ބޭނުމުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ތަޙުޤީޤު ލިބިފައިވާ އޮފިސަރުން ފޮޓޯއިން އެދުރުގެފައި ގެސްޓްގައި އަނިޔާއެއް ދިނުމުގެ ގޮތުން އެއްވެސް މެޑިކަލް ކެޑްއިޓްތަކުގައިވާކަން ފާހަގަނުވާތީ، ނަމަވެސް މި ދަފްތަރުން ތަންގެ ހިންގުމަށް އޮފިސަރުން ހުރަސްއެޅުމުން އެފަރާތުގައި ކުރިމަށް ފިޔަވަޅު	މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކޮށް ނިމިފައި	ބަންދުކޮށްފައިނުވާ	2.12.19	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ 18 އޮފިސަރުން	3.12.19	19/12/501	

							އިންޑިކޭޓަރ ގެނެސް އެކުލަވައިލެވިފައިވާ ބޭސްކްއަށް ބިނާކޮށް ފަރަކުތަކެއް ހުށަހަޅާފައި، ކުރިން ބޭރުކުރެވިފައި ފާސްކޮށް ތަށްގެ ގެކޮޅު ކުރިކަމަށް އެއްބަސްވެ ފައިވާފައި ހަތަރު އެއްވެސް ކަމެއް ސިސްޓަމްތަކަށް އެކުލަވައި ނުލާ ފޮނުވާފައިވަނީ ...
	20/03/139	15.3.20	މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަނަރުން - އަލީ ޝިހާ ފަޔާ ކޮމިޝަނަރއް ފޮނުވާފައިވާ ނޯޓް	14.3.20	ޝާކިރު ޖަލީލް		މަސައްކަތުގެ ތަރުތީބު ކުރިއަށްދަނީ
	20/3/143	16.3.20	މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަނަރުން - އަލީ ޝިހާ ފަޔާ ކޮމިޝަނަރއް ފޮނުވާފައިވާ ނޯޓް	14.3.20	ޝާކިރު ޖަލީލް		މަސައްކަތުގެ ތަރުތީބު ކުރިއަށްދަނީ
	20/4/151	6.4.20	މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަނަރުން - އަލީ ޝިހާ ފަޔާ ކޮމިޝަނަރއް ފޮނުވާފައިވާ ނޯޓް	31.3.20	ޝާކިރު ޖަލީލް		މަސައްކަތުގެ ތަރުތީބު ކުރިއަށްދަނީ

	ؤرمسةوَرِدُ ھَرْبِيْدُ ئەبرەتْ ترىبر	ترىبرتر ژُرِسْ ئاسْھِ ءِمَرْ	21-01-2020	-	25-01-2020	ID-20/01/68	
ح ؤرمسةوَرُمِ ذُءِذُسْ رَمْدُ ذُمْحِوَرِمْ 02 وَتَرُهْوِسْرُبْرُ مُمْوَتَرُهْوُ مَهْوَمِ مَسِرُهُ سِرِسُمْرُمْ رُبِرَبَسْ ئاحِسْھَمْرُ ھَرْبِيْدُسْ وُرَرَبْرُحِوَرِمُمِرْ، مُ مَسِرُهَرَبِ سِوُمْ بِرِسْرُھْ حِصِوَرِمْ مَسِرُهُمُمْبَسْ مُسْرُسْ ئُھُمْ سْرُھْرُسْرُمِ، رَمْدُ ذُمْبِحِوَرِمْ وَتَرُھْ رَسْءِرَھَوَسْ مَرُمْبَمِ وَتَرْ رُتَرْوَرِمُمِرْ ءَبْھَتَرُ حِرُمْبِمْدُرُمِوْسْ مَسِرُهُمِ ذُءِسْرُبِ مُمْوُسْبَرُدُمْ وُرَرَبْرُحِوَرِمْوُمْ رَمْدُ ذُمْحِوَرِمْ وَتَرُھْوُ مَهْوَمِ مِسْ مَسِرُهُ سِرِسُمْرَبِ وُحْوَرْسْ ھُسْ رَمْمَرْدُبْرَسْ دَسَمْبَمْوُبْرُحْسْ وُحْوَرْسْوُ مَحْرَسْ سْرُبِمَرْدَسْھُبِرَسْ مَرُمْبَمِ دَمَرْبُرُحْوُ سَمَمْسْ وُحْوَرْسْوُ ھُحْوُ مَرَسْ ذُسَرُمْحْوُ ھُبْرُدَمِ حِصِوَرِمْ مَسِرُهُمُمْبَرُدْسْ ھُحْوُ وُرْسَھْ ھُمْحْوُسْرُمِ، وُحْوَرْسْ رَمْدُ ذُمْحِوَرِمْ وَتَرُھْوَھْ رَمْمَرْدُبْرُحْوُدَمِ ھُبْرُسْبْرُمْوَرِمْ وُحْوَرْسْوُ وُبْرُسْ مِحْوُ ھُبْرُدَسْ حِصِوَرِمْ دَحْوُحْوُھْ وُرَرَبْرُحْوُھْ سَرُوُسْ بِيْسْوُسْ مَمِ وُمِسْوُسْ مَسِرُهُمُمْ وُحْوَرْسْوُ وَتَرُھْوَسْ حِصِوَرِمْوُسْ سُھِحْوُبْرُحْوُ دِسْوَبَسْ رُبِحِصِوَرِمْوُمْ حِ دَمْسَوَرِ سِرِحِوَرِمِ	دَمْسَوَرِدُ ھَرْبِيْدُ سِرِحِوَرِمِ	سُ.رِھَوْتَرْ ژُرِسْ سُھِحْسْمَسْ	24-09-2019	-	25-09-2019	ID-19/9/412	

	ID-20/03/136	2020 ڊسمبر 15	03 ژوري ٽاڪرو	2020 ڊسمبر 13	ج. ڦوهڏوڏو ژوري سڀڪو	حڪومت هڪ ڀڪڙ تمرڏڪرڻ	-
	ID-20/01/01	2020 فبراري 05	01 اڀرڻ سزا / 02 اڀرڻ ٽاڪرو / 02 اڀرڻ ڳڻڻ ٽاڪرو / 01 وسڪ ٽاڳڻ اڀرڻ ڪوسڪ	2020 فبراري 03 مارچ 05	ڏڪوير فڪر	حڪومت هڪ ڀڪڙ تمرڏڪرڻ	–
2	ڪمڪار ڪنٽريڪٽ فڪرڻ، مزدور ٽاڪوڙمڪ فڪرڻ						
	ID-19/12/534	09 سبٽمبر 2020	ژوري سڀڪو مشورڦاعر / ژوري ٽاسڪفاعو	2019 نومبر 29	رهر. ٽاڪرمڏوير ژوري سڀڪو	حڪومت هڪ ڀڪڙ سرڪوڙ	ڊ حڪومتگاه ڏيڙڻ جهڪوڙ حڪومتڪومتي مزدورسير مڪر پيسڏير مسرڳڏه ڏوڏرس وڪرڳوس جهڪوڙس هڪ ڀڪڙس سڳهڏوڳ ڊسڏوڪرس رڳرڳاه ڏڻسرس ڳاهير مڪر ٻاڳهه ٽڪ ٽاڊ سڪهرس جهڪوڙهير حڪومتڪ سرسڏوڙهه.
	ID-20/02/86	02 ڦيبروري 2020	ژوري سڀڪو مشورڦاعر / 03 ژوري ٽاڪرو / 02 ژوري ٽاسڪفاعو / 01 ژوري سزا	2020 ڦيبروري 01	رڏڳڏ ژوري سڀڪو	حڪومت هڪ ڀڪڙ تمرڏڪرڻ	
3	ڪيڙ ڏهڪسڙس فڪرڻ، مزدور سرڏڏهبرمرڻس فڪرڻ، مزدور مرسڙسڙس فڪرڻ، مزدور ڦوڳسڀٽ ٽڙڏهبرمرڻس فڪرڻ، مزدور ڳسڙڻس فڪرڻ، مزدور ڳسڙڻس فڪرڻ، مزدور وڳسڙڻس فڪرڻ، مزدور مسڏرڏڦوس رڪرڏهڪوڻس فڪرڻ.						
	ID-19/07/297	05.07.2019	05 ژوري ٽاڪرو 03 ژوري سڳڪرڻ	05.07.2019	ڳڏ ژوري ٽاسڀڪ مرڪو	حڪومت هڪ ڀڪڙ ٽاهرمرڻ فرير	-

	ID-19/08/356	18.08.2019	06 ژۯوِسْ ئاڤْرَمَڤْ 01 ژۯوِسْ ڨَشْرْسْ ئاڤْرَمَڤْ 01 ژۯوِسْ سَّعَۃْمْ 04 ژۯوِسْ ئەشْسْعَۃَۃْ	05.08.2019	-	دَهْسَۃَوَرِدُ هَۃْڀِڤْ ئەبِرەسْ هَرِبِ	-
	ID-19/9/401	22.09.2019	03 ژۯوِسْ ڨَشْرْسْ ئاڤْرَمَڤْ 01 ژۯوِسْ ئەشْسْعَۃَۃْ	14.07.2019	ءدر.ءِسَرْڤْ ژۯوِسْ سْۃَڭْسْمَسْ	دَهْسَۃَوَرِدُ هَۃْڀِڤْ سِرِدِوَرِ	دِ دَهْسَۃَوَرْهُ دُءِدُسْ رَهْڈُ دُهْوِوَرِدِوَّ وَرَّهْ هَبِرِهُ ئەبِرَبَدَسْ ڈَسُّ ڈَسْرْوِرِهَوَّ هَۃْڀِڤْسْ هِڈْوِڈَسْ هِڈْءُسْ ڈَهْبِرِ هَرِ بِڤَّوِ ئَهْئَهْ وِۃِوَرِسْرُوَّمِ، دِ دَهْسَۃَوَ سِرِدِوَرِ
	ID-20/01/13	07.01.2020	01 ژۯوِسْ ئاڤْرَمَڤْ 03 ژۯوِسْ سَّعَۃْمْ 01 ژۯوِسْ ئەشْسْعَۃَۃْ	31.12.2019	ڈَڤُ ژۯوِسْ ئَسْڭْءِهَڤْ	دَهْسَۃَوَرِدُ هَۃْڀِڤْ ئەبِرەسْ هَرِبِ	-
	ID-20/04/183	18.04.2020	-	18.04.2020	ء.ڈُرِ ۃَڤُ	دَهْسَۃَوَرِدُ هَۃْڀِڤْ ئەبِرەسْ هَرِبِ	-
	ID-20/04/190	20.04.2020	-	18.04.2020	ء.ڈُرِ ۃَڤُ	دَهْسَۃَوَرِدُ هَۃْڀِڤْ ئەبِرەسْ هَرِبِ	-
	ID-2020/1/37	2020 ۃَسَرَوَبِ 19	ژۯوِسْ سْۃَڭْسْمَسْ دِسْرْسْءُئاڤْۃَبِ	2020 ۃَسَرَوَبِ 17	هَسْرُفْهُدَهِ ئەسْ	دَهْسَۃَوَ هَۃْڀِڤْ ئەبِرەدْسْهَرِبِ	-
4	ۃِسْبِ دُسَرَوَسْهُدَهِ ۃُرْسْ						
	ID-20/04/167	2020 هَۃْڀِرِڤْ 04	04 ژۯوِسْ ئاڤْرَمَڤْ / 02 ژۯوِسْ ئەشْسْعَۃَۃْ	2020 هَۃْڀِرِڤْ 12	هَسْرُفْهُدَهِ ئەسْ	دَهْسَۃَوَ هَۃْڀِڤْ ئەبِرەدْسْهَرِبِ	

				/ 01 ޕޮލިސް ފޯންސް ކޯޕްރަލް			
5	ބަނދަރުމާލި ޢަމަލުކުރަމުން ގެންދާ ޢަމަލެއް ހިންގުން						
	19/8/352	8.8.19	ޕްރޮސިކިއުޓަރ	މައުލޫމާތު ލިބުން ނެތް	ޑްރަގް ޕްރިވެންޝަން އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރު	މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކޮށް ނިމިފައި	ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ ދަށުން މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ބޭނުންވާ ފުރިހަމަ މައުލޫމާތު ތަޙުޤީޤަށް ލިބިފައިނުވާތީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މައްސަލަ ނިންމައި، ޖިނާއީ ފުރައްސާރަކުރުމުގެ އަމަލު ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަންގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނައުމާއެކު އެ މައްސަލަ ކޮމިޝަނުން މޮނިޓަރ ކުރަމުން ގެންދިއުމަށް
6	ވަކި ވައްތަރެއްގެ ބައްޔަކުން ނޫނީ އިހުސާސްކުރުވާ ނިސްބަތްވާކަމި ސިފައިން އިހުސާސްކުރުވުމުގެ ބައިވެރިވުމެއް، ވަކި ބަޔަކު ދިނުން						
	19/8/368	22.8.19	ޖީ.ޕީ.އާރް.އެސްގެ އޮފިސަރުން - އަނިޔާ ކުރި ފަރާތް އޮފިސަރެއް ފާހަގަކުރެވިފައި ނުވޭ	2006، 2007، 2008	މާފުށި ޖަލު	މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ނިމިފައި	މައްސަލަ ހުށަހަޅައިދިނުމަށް ހަމަވީ 13 އަހަރު ފަސްކުރަށްފައި، ތަޙުޤީޤަށް ލިބިފައިވާ މައުލޫމާތަށް ރިޢާޔަތްކުރަމުން ހަމަޖެހޭ ގޮތުގެމަތީން ކުރިއަށް ބަލަން ބޭނުން ވާނެ އިތުރު ހެކިތައް ލިބިފައި ނުވާތީ މައްސަލަ ނިންމައި

4.16 ނަފްސާނީ އަނިޔާ

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 14 ވަނަ މާއްދާ (ނަފްސާނީ އަނިޔާ) ގެ (ނ) ގައި ނަފްސާނީ އަނިޔާކުރުމުގައި ބެލެވޭނެ 14 (ސާދަ) ކުށެއް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ 4 (ހަތަރު) ބާވަތުގެ ޓޯޗަރގެ އަމަލު ހިންގާފައިވާކަމަށްބުނެ 6 (ހައެއް) މައްސަލައެއް މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އަނިޔާއެއް ދިނުމުގެ ބޭނުމުގައި ވަކިބަޔަކަށް ގޮނޑިޔަކުރުމުގެ އިހުސާސް ލިބޭގޮތަށް، ކުރިން އެންގުމަކާ ނުލައި، ދުރާލާ ހަމަޖެހިފައި ނެތް ގޮތަކަށް، ބަންދުގައި ހުރި މުދަލަކީ ކޮބައިކަން އެނގޭ ނުވަތަ ތަނަކަށް ގެންދިއުމުގެ 2 (ދެ) މައްސަލައާއި، އެހެން އެއްވެސް މީހަކާ އިންސާނީ އެއްވެސް ގުޅުމެއް ނުހިނގާނެގޮތަށް، އެހެން އެއްވެސް މީހަކާ ނުފެންނާނެގޮތަށް، ބަންދުގައި ބަހައްޓުމުގެ 1 (އެކެއް) މައްސަލައާއި، ނިދިޔަ ނުދިނުން، ނުވަތަ އަރާމުކުރިޔަ ނުދިނުމުގެ 1 (އެކެއް) މައްސަލައާއި، މީހުންގެ ކުރިމަތީގައި ނަގާ، ނުވަތަ އެހެން އެއްވެސް މީހަކު ދެކޭގޮތަށް ބަރަހަނާކުރުމުގެ 2 (ދެ) މައްސަލައެވެ.

ތާވަލު 16: ހުށަހެޅިފައިވާ ނަފްސާނީ އަނިޔާގެ ބާވަތްތައް	
އަނިޔާގެ ބާވަތް	އަދަދު
އަނިޔާއެއް ދިނުމުގެ ބޭނުމުގައި ވަކިބަޔަކަށް ގޮނޑިޔަކުރުމުގެ އިހުސާސް ލިބޭގޮތަށް، ކުރިން އެންގުމަކާ ނުލައި، ދުރާލާ ހަމަޖެހިފައި ނެތް ގޮތަކަށް، ބަންދުގައި ހުރި މުދަލަކީ ކޮބައިކަން އެނގޭ ނުވަތަ ތަނަކަށް ގެންދިއުން	2
ނިދިޔަ ނުދިނުން، ނުވަތަ އަރާމުކުރިޔަ ނުދިނުން	1
އެހެން އެއްވެސް މީހަކާ އިންސާނީ އެއްވެސް ގުޅުމެއް ނުހިނގާނެގޮތަށް، އެހެން އެއްވެސް މީހަކާ ނުފެންނާނެގޮތަށް، ބަންދުގައި ބަހައްޓުން	1
މީހުންގެ ކުރިމަތީގައި ނަގާ، ނުވަތަ އެހެން އެއްވެސް މީހަކު ދެކޭގޮތަށް ބަރަހަނާކުރުން	2

ތَرْجَمَةِ ތَرْتِيبُ (ذَهْرُ 14)							
#	ކُلَّشْ ތَرْتِيبُ	ذَهْسَوَهَرُ ذُسَرَبَزُنْ ھَمِيرْ	ھَكَمَهِ ثُبَرِ/ثُبَرِتَذَكُرْ ھُورْدَهُونْثَرُونْ فَرْضَوَهُنَ ذُوَهْيَ زُنَ دَكُّذْ	ھَكَمَهِ ثُبَرِ شَرُوَهَ ثُبَرِتَذَكُرْ ھُتَرْ ھَمِيرْ	ھَكَمَهِ ثُبَرُونْثَرُ/ ثُبَرُونْثَرُتَذَكُرْ ھُتَرْ وَرَھُو ھَتْرُفُرَمِ ذُبِرِھَوْنْ	ثَمِرِ وِمَرَوَذْ/ذَهْسَوَهَرُ ثُبَرِھَرْ كُسُوَرِمَ دِسْوَهَرْ	ذَهْسَوَهَرُ بَرِدَكُرْ بَرَمِعْ ثَدِسْھَتْرُنْ بِرِنْدِ كُھْ
1	ھُرُنْ ھُھُوُسْ دِبَرَتَا ھِسْبَسِيرِ ھُھُوُسْ ذُھَدَوَّھُوھْ ثُرِسِرَوَّسْرُكُھَرُنْ، ھُرُنْ ھُھُوُسْ دِبَرَنْ ثَرُوُنْثَرُتَرُكُھَرُنْ، ھَتْرُفُرَمِ ھُرُھْجُنْ						
	19/11/472	17-11-19	ثُوَبَنْدِمِرْتُ بِرَّتُ ذُوَهْيَ زُنْ - وَبِ وَبَّرُھُوھْ ثُبَرَكَنْثُرُوَمِنْرُوَّ	2019 ھَتْرُ دَرُبُ 13 ھُرُوَسْ	ثُوَبَنْدِمِرْتُ بِرَّ	ذَهْسَوَهَرُ ھَبْرُذُوَّ سِرِدِوَمِ	رَھْذُ ذُھْرِوَمِوَّ وَبَّرُھْ ثُوَبَنْدِمِرْتُ بِرَّتُ دَمِ ثُبَرِ ذُھْرَھُوَمِ ھُرُنْدِمِرْتُرْ وَبِنْ ھُرُھْجُدَبِ ھُنْرِھْ ھَكَمَهِ ثُبَرُونْثَرُ 2013 تُ 10 وَبَرَ دُھْرُتُ (ر) تُ 5تَمِ ھَھُنْرُنْتُرُوَرَ ثُبَرُنْدَمِ ھَھُنْرُنْتُرُوَمِ ثُرُھُوَنْدُھْتُ دَھْكَنْ ھِبُرَنْتُ ھَوُھُونْثَرُدُھْتَدُنْتُرُمِ دِبَدُنْ ھُوَبَرُھَنْ ثَرَوُسْبِيرِ ثَرَبَرُھِوِوَمِوَّتَدَنْ ھُوُوَّ ذَهْسَوَّوَمِ ثَدِسْھَتْرُنْ ھُوِھُوُدُنْ، رَھْذُ ذُھْرِوَمِوَّ وَبَّرُھْ ھُرُنْدِمِرْتُرْ وَبِنْ ھَرَھْجُ وَمِرُبِ رَھْذُ ذُھْرِوَمِوَّ وَبَّرُھُمِ ثُوَبَنْدِمِرْتُ بِرَّتُمِ فِرِمِرْدُّ ھُرُنْ ثُوِمِرْتُ ثَرَھْتَوَرَتَنْتَنْ ثَدِسْھَتْرُنْ ھَبْرُذُوَّنْ سَرَّوَمِوَّ ثُوَبَنْدِمِرْتُ بِرَّتُ دُوَهْيَ زُنْرُتُ ھَھُنْرُھَوْتَنْ ھُسُوُنْ رُبْرُدُنْرُتُمِ، رَھْذُ ذُھْرِوَمِوَّ وَبَّرُھُوُدُنْ ذُنْرُوُوَمِوَّ ھَوُھُونْثَرُدُبِ ھُوَبَّرُھَنْ وَبِنْ ژُھْسَوَتَنْ ذُنْرُوُّ ھَوُھُونْثَرُدُھْتَدُنْتُرُوَّھِوَّ، دِوَبَرَمِنْ ثَرَھْتَّھُوِبَتَنْ فَرُدُنْھُجَرَنْ ھَوُھُونْثَرُدَبِ ژُنْرُنْ ھَسُّوُ 17 وَبَرَ دُھْرُتُ (س)ھِنْرُوُسْ ھَنْرُتَّبَدَنْرُوَّھِوَّ، رَھْذُ

							ގެއްލުވައިލާ ފަރާތް ހިއްގައި ވަކިން ބަހައްޓުމުގެ ސަބަބުން އެފަރާތުން ބޯހަލާކުކުރަން ބައްޓަން ކޮށްފައިވިނަމަވެސް، ހަމަ ގެއްލުވައިލާ ފަރާތަކީ ރައްކާތެރި ނޫން މާޙައުލެއްކަން ނަގާވައިލާ ކުއްޖަކަށްވާތީ އެފަރާތުން ދިމާވެވައިލާ ނަފްސާނީ އުއްސުނަސް ގެއްލުމަކީ ސިފާ ހަމަ ގެއްލުވައިލާ ފަރާތުގެ ހިތްގައިވާ ތަފާތުކުރުމުގެ އަދަދުގެ ސަބަބުން ދިމާވެވައިލާ ކަމެއްކަން ނަގާވާތީ، ޖަލަރގެ އަދަދުއް ހިނގާފައިވާކަން ސާބިތުވާތީ މި މައްސަލަ ނިމިފައި
2	އަނިޔާއެއް ދިނުމުގެ ބޭނުމުގައި ވަކިތަނަކަށް ގެންދަނިކޮށްގެ އިހުސާސް ފިޔަވަތަކަށް، ކުރިން އެނގުމަކާ ނުލައި، ދިޔާތާ ހަމަޖެހިފައި ނުވެ ގޮވާކަށް، ބަނދުގައި ހުރި މަޖުބޫރުކޮށް އެހެން މަޖުބޫރުކޮށް ނުވަތަ ތަނަކަށް ގެންދިއުން.						
	19/9/409	22.9.19	ފަސްޓް ކްލާސް ޕްރިމިސަން ޓްރިސަރ1 -	15.9.19	ޑާލި ޒޯނު	މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ނިމިފައި	ހަމަ ގެއްލުވައިލާ ފަރާތް ކޯޓުން ނިކަމެތިކުރުމަށް ފަހު ޓްރިސަރަށް އެފަރާތަށް އެއްވެސް ޖިސްމާނީ އަނިޔާއެއްކުރެވިފައިވާކަމަށް، އެފަރާތް އެއްބަސްނުވި އެސްއެސްގެ ގެންދިއައިރު ގެންދިޔަތަނެއް ބޭނުން އިނގޭކަމަށް ބައްޓަންކުރެވިފައިވާތީ، ހަމަ ގެއްލުވައިލާ ފަރާތުން ހަމަ ޓްރިސަރަށް ހަޖިހުރި ބަޔަކު މުއައްސަސާތަކުން ކުރެވިފައިވާކަމަށް ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ މިކަން ސާބިތުކުރުމަށް އެއްވެސް ހެކި ތަޙްޤީޤުން ލިބިފައިނުވާތީ މައްސަލަ ނިމިފައި
	2019/11/456	21.10.19	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް - ޙައްޕާ ނާނިގާ	19.9.19	ޑާލި ޒޯނު	މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ނިމިފައި	ހަމަ ގެއްލުވައިލާ ފަރާތް ކަސްޓަޑީއަށް ޖެހުމަކަށް ބަދަލުކުރެވިފައިވާ އެފަރާތުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައެއް ތަޙްޤީޤުކުރުމަށްޓަކައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އިޖުރާއަތުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒްގެ ހުއްދަ އެކުލެވިގެން މިމައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤުގައި ލިޔެކިޔުންތަކުން އެނގެން އޮތުމުން، މި މުއްދަތުގައި ކަސްޓަޑީއަށް ޖެހުމުގައި ބަނދުގައި ހުރުމަކީ ހަމަ ގެއްލުވައިލާ ފަރާތް އިންކާރު

							ނުކުރާކަމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ފެސިލިޓޭޓަރގައި HC-004/Cr-C/2017) ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، ހައްޤު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން ދުރުދުރުގައި ބަހައްޓާފައި ހުރި ފޭރާން ހިފާފައިވާކަމަށް ކަނޑައެޅޭތީ ބަލައި ނުވާކަން ބަޔާނުވާން ފާހަގަކުރެވޭތީ މައްސަލަ ނިމިފައި
3	ނިދި ނުދިނުން، ނުވަތަ އަރާމުކުރުމަށް ނުދިނުން						
	19/10/455	30.10.19	ޕްރިޒަން ކޯޕްރަލް	19.10.19	ސ. ފުވައްމުލަކު ޕްރިޒަން ސްޓޭޝަން	މައްސަލައިގެ ތަހުޤީޤު ނިމިފައި	ތަހުޤީޤުން ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުތަކުން ރިޕޯޓްކުރެއްވި ހާދިސާ ހިނގި ތާރީޚުގައި ހައްޤު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތް ނިދި ނުދިނުމަށްޓަކައި މޯލްޑިވްސް ޕްރިޒަން ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުން ވަނީ އަމަލެއް ހިންގިކަން ސާބިތުނުވާތީއާއި، ހައްޤު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތް ބަންދުގައި ހުރި މުއްދަތުގައި އެފަރާތަށް ލިބެންޖެހޭ ހައްޤުތައް ފަހަން ފުރިހަމައަށް ލިބިދީފައިވާކަން ކަށަވަރުވާ ތަޙުޤީޤުން ސާބިތުވާތީ މައްސަލަ ނިމިފައި
4	މީހުންގެ ކުރިމަތީގައި ނަގާ، ނުވަތަ އެހެން އެއްވެސް މީހަކު ދައްކާގޮތަށް އިހާނެތިކުރުން						
	19/7/327	22.7.19	ޕްރިޒަން ސަރޗިންގ	26.6.19	ސ. ފުވައްމުލަކު ޕްރިޒަން ސްޓޭޝަން	މައްސަލައިގެ ތަހުޤީޤު ނިމިފައި	އަނިޔާގެ މައްސަލަތަކުގައި ހައްޤު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުން ބޭނު ބުނުމަކީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގެ އަސްލުފޮނުވުމުގައިވާތީއާ މި މައްސަލާގައި ހައްޤު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުން މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ބޭނުންނުވާތީ މި މައްސަލަ ބަލާ ނިމިފައި
	ID-19/10/428	2019 އޮކްޓޫބަރ 10	02 ޕްރިޒަން ކޮންސްޓަބަލް	2019 އޮކްޓޫބަރ 10	ބަންދުގައި ދޫނުން	މައްސަލަ ތަހުޤީޤުކުރަމުންދަނީ	

4.17 ހަރުކަށި ވަޙްޝީ އިހާނެތި ޢަމަލު

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 15 ވަނަ މާއްދާ (ހަރުކަށި ވަޙްޝީ އިހާނެތި ޢަމަލު ކަނޑައަޅާނެ ގޮތް) ގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގައިގެން 21 (އެކާވީސް) މައްސަލަ މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި މައްސަލަތަކުގެ ތަފްޞީލު ތާވަލު 18 ގައި އެވަނީއެވެ.

ތާވަލު 18: ހަރުކަށި ވަޙްޝީ އިހާނެތި ޢަމަލު އަރިހާ (މާއްދާ 15)								
ކޭސް ނަންބަރު	މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް	ޢަމަލު ކުރިކަމަށް ބުނާ ތާރީޚް	ޢަމަލު ކުރުވުނު/ ކުރުވުނުކަމަށް ބުނާ ފަރާތް ހުރިތަން		ޢަމަލު ކުރި ފަރާތް		އެދި ފޮނުވާ/މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދާ މިންވަރު	މައްސަލަ ހިމެނޭ ބައިގެ ކޮމިޝަނުން ނިންމި ގޮތް
			ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާ	އަމިއްލަ ފަރުދުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި	ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުން (ފުލުހާ އަދި ސިފައިން)	އަމިއްލަ ފަރުދުން (އަމިއްލަ ކުންފުނިތަކުގައި ބަލަހައްޓަމުންދާ)		
19/7/296	4.7.19	3.7.19	ލ. ހިންނަވަރު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން		މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް		މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިމިފައި	ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ގެންގުޅުއްވިގައި ޖިސްމާނީ ގޮތުން އަނިޔާކޮށް ފުލުހުން ގޮސްވެގައި ތިބެގެން އަނިޔާއެއް ދިން ކަމަށް ބުނާ މައްސަލައެއް ތަޙްޤީޤުކޮށް ޖިސްމާނީ ސަބަބު އަދި މާއްދީ ހެކިތައް ސާބިތުނުވާތީ މައްސަލަ ނިމިފައި
19/7/326	22.7.19	20.7.19	ދަރަވަންދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން		މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް		މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިމިފައި	ހައްސާސް ތުހުމަތުތަކުގެ ތެރެއިން ހިންގާފައިވާ އަނިޔާއާއި ދިނުމުގެ ނިޔަތުގައި ނުކުރެވޭނެ ތަޙްޤީޤު ސާބިތުވާނެ މި މައްސަލާގައި ހެކި ގެނެސްދިނުމަށް ފުރުޞަތު

								އަނިޔާއެއް ލިބިފައިވާކަން މި ކޮމިޝަނުގެ ތަޙްޤީޤަށް ސާބިތުނުވާތީ މައްސަލަ ނިމިފައި
19/8/376	28.8.19	1988	މާފުށި ޖަލު		ކުރީގެ ނެޝަނަލް ސްކިއުރިޓީ ސަރވިސަސް		މައްސަލައިގެ ތަހުގީގު ނިމިފައި	ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތާ ކޮމިޝަނުން ބައްދަލުކޮށް މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރުމުން، ތަޙްޤީޤުކުރަން ބޭނުންވަނީ ކުރީގެ އަނިޔާގެ މައްސަލަ ނޫންކަމާއި، މިހާރުގެ ބެލި ހާލަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ގޯތި ބަދަލުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ހުށަހަޅާފައިވާ ޝަކުވާކަމަށް ބެލެވޭތީ އަދި މިކަން ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކަށް ހުށަހަޅައިގެން ކުރިއަށްގެންދެވޭނެތީ، އެފަރާތް ކުރިއަށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ލަފާދީ، މި މައްސަލަ ނިމިފައި
19/9/381	2.9.2019	2.9.19	މާފުށި ޖަލު		މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް		މައްސަލައިގެ ތަހުގީގު ނިމިފައި	ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުން މި ކޮމިޝަނަށް ދީފައިވާ ބަޔާންގައި މައްސަލަ ކުރިއަށް ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ އަނިޔާއެއް މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުން އެފަރާތަށް އެއްވެސް އިހުމާލެއްގައި ނުކުރާކަން ސާބިތުނުވާތީ މައްސަލަ ނިމިފައި
19/12/508	4.12.19	3.12.19	ސ.ހިތަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން		މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް		މައްސަލައިގެ ތަހުގީގު ނިމިފައި	މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤުގައި ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، މި މައްސަލާގައި ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުން ގަދަ ހުރިކަމަށް ފުލުހުން ބާރުބޭނުންކުރައްވާފައިވާތީ، ފުލުހުންނަށް ލިބިފައިވާ އިޚްތިޔާރާ ގަވާއިދުގެ ސަރަޙައްދުން ލިބިފައިވާ އިޚްތިޔާރެއްކަން މި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން

								ؤرىدىنىڭىز قىلىۋاتقىنىدەك، دەلىللەرنى ؤرىدىنىڭىز قىلىۋ ھەققىدە ئۇچۇرلار ئىستېمىسىدىكى ئۇچۇرلار ئەسلىدىكى ھالەتتىكى سىستېمىدىن ئېلىۋېتىلىدۇ
19/12/551	9·12·19	2·12·19	قىلمىۋى		چىرىسىق بىر ھۆججەت ئىشلەتمەي ئۇچۇر ساقلاش سىستېمىسى			ساقلاش ئۇسۇلىدىن باشقا، چەك دەلىللىرىنى ساقلاش ھەققىدە ئىستېمىدىن ساقلاش ھەققىدە ئۇچۇرلار ئەسلىدىكى ئاساسىدا ئۇلارنى ئۆچۈرۈش ئىستېمىسى چەك دەلىللىرىنى ساقلاش
20/02/90	8·2·20	1·10·19	ئۆزىدۇر ئىسىملىك	ئۆچۈرۈش سىستېمىسى		دەلىللەر ئامانەتخانىسى		
20/02/107	13·2·20	15·1·20	-	ئۆچۈرۈش سىستېمىسى	-	دەلىللەر ئامانەتخانىسى		
20/4/166	12·1·20	9·4·20	ع.رىشۋەن ئۆچۈرۈش سۈپىتى	ئۆچۈرۈش سىستېمىسى		دەلىللەر ئامانەتخانىسى		
20/6/323	21·6·20	19·6·20	-	ئۆچۈرۈش سىستېمىسى	-	دەلىللەر ئامانەتخانىسى		
ID-19/08/347	05·08·2019	04·05·2019	ئۆچۈرۈش ئۆچۈرۈش سىستېمىسى	ئۆچۈرۈش سىستېمىسى	-	دەلىللەرنىڭ مەزمۇنى يوقىلىدۇ	-	چەك دەلىللىرىنى ساقلاش ئۇسۇلىدىن باشقا، چەك دەلىللىرىنى ساقلاش ھەققىدە ئۇچۇرلار ئەسلىدىكى ئاساسىدا ئۇلارنى ئۆچۈرۈش ئىستېمىسى چەك دەلىللىرىنى ساقلاش

ID-19/08/377	27.08.2019	26.08.2019	ؤخرىۋىش ئۇچۇش سەبەۋىش	-	ؤخرىۋىش ئۇچۇش ئۇچۇش سەبەۋىش	-	دەھسەۋەرەى ھۆرۈڭۇ بىرجەۋەر	ج دەھسەۋەگەر ئىرىئىش رەھۋۇ ئەھمىۋەرەۋ ۋەتتەھ مەسرەۋ ئەبەيەدىش ھەش ھەشرىۋەرەۋ ھۆرۈڭىش مەھىش ھەھۋىش ۋەھمى، سۇۋەچ مەبى بەۋەچ ئەھەئەھ چەۋەرەشۋەچ ج دەھسەۋە بەرشىجەۋەر
ID-19/9/384	03.09.2019	03.09.2019	ؤخرىۋىش ئۇچۇش ئۇچۇش سەبەۋىش	-	ؤخرىۋىش ئۇچۇش ئۇچۇش سەبەۋىش	-	دەھسەۋەرەى ھۆرۈڭۇ بىرجەۋەر	ج دەھسەۋەگەر ئىرىئىش رەھۋۇ ئەھمىۋەرەۋ 02 ۋەتتەھ ۋەۋرىش رەھچەۋىش ھىۋدىش ۋەۋرىشەى ھەدىرىش ئىرىھەدىشھىرۇ ۋەتتەبىر بەشۋەرەۋچە، ۋەۋرىشەى ھەۋدەى ھەرىش ئىشىرىش ئۇبىر ھەش ھەھىشىرىش ئەۋىرەۋەشىرىش ھەدىۋىش ج ئۇ ۋەتتەھەى ئەھىر ئەۋىر سەۋىش ئۇئەرەۋەرەۋىرىش ھۆرۈڭىش جەۋەرەۋ دەھھۇۋەھىش ۋەرەۋچەۋ، رەھۋۇ ئەھمىۋەرەۋ ۋەتتەھەىرىۋ ھەۋىش ئىۋدىش ئۇچىسۇىرىش دەسەھىرىھەىرىۋ ئىرەۋىش ج ۋەتتەھەىرىۋ ھەۋىش ئىۋىۋەرەۋىر ئىرەۋىش 1 دەۋىر 30 ئۇرەۋىش ۋەرىشىرەۋىش رەىرەسۇىۋ ھەۋىشۋەرىش ئۇرىسۇەۋەر مەسرەۋىرەۋىرەھىش مەسرەۋىۋ ئىرىرەىش ئۇچىسۇەىرىش ۋەرەۋىرەۋىرەۋچە، ج دەھسەۋەۋەر ئىرىھىۋ ئەھۋەر ۋەرەۋىرەۋەۋ ۋەتتەھەىرىش ئىر جەۋەرەۋچە، ئىرىسۇ ىرىۋ ئەرەۋ 02 ئۇرەۋىشۋەرىش ئەبەۋىرەىش ئەرەھىۋەر ئىرىرەۋىش، ھ مەسرەۋەىرەىر	-	دەھسەۋەرەى ھۆرۈڭۇ بىرجەۋەر

								ؤوؤرشر ؤسةرؤمِ ثرش مَسِرةَمَةَةَرَسْ سةصِمؤةَةَةش مَةَؤسة رَةَةَةَسْرَةؤةمِ، مَ مَسِرةَمَةَةَرِ ؤوؤرشرؤ ةؤؤرؤ مَرَرَسْ ؤسَرَةؤرؤمِ رَةَةؤ ؤةَمِوَرِةؤ وَرَةَةش ؤمَرَرَةؤرؤ سةَةَةش ؤوؤرشرَسْ جِرِةؤشةؤ ةَةرؤمَرَرْش حِ مَرَوَرَةَةَ ؤوؤرشرؤ ةؤؤرؤ مَرَرَسْ ؤسَرَةؤرؤ مَةَرَةَمِ جِرِةَوَرِةؤ مَسِرةَمَةَةَسْ حِ ةَةَوِسةَرؤ مَةَرْؤوَرَسْ وَرَرَؤةَةَةؤمِ ؤوؤرشر حِ مَرَوَرَةَةَ رَةَةَمَرَةَةَرؤمِ ةَةَرَةَةَرَوَرِةؤ مَةَةؤمَةَةَرِ ؤوؤرشرؤ وَرَةَةَرَةَ مَةَةَرَةَةَرَوَرِةؤ مَةَةؤمَةَةَسْ مَةَرْؤوَرَسْ وَرَرَؤةَةَةؤمِ، حِ دَةَةَسةَوَمِ رَةَةَوَةَمَرَوَرِةؤةَرَةَرَةَرؤ وَرَةَةَرَةَسْ سَرَةَسةَرِ جِسةَةَرِ مَسِرِ ثَرِةَسةَرِ مَسِرةَمَةَةَ ؤوؤرشرؤ وَرَةَةَرَةَ جِرِةَوَرِةؤسْ سةصِمؤةَةَةؤ حِرَةَوَسْ رَةَةَجِرِةَوَرِةؤمِ حِ دَةَةَسةَوَ سِرِةَوَرِ							
ID-19/10/454	28-10-2019	27-10-2019 , 28-10-2019	دَةَةَؤَوَرِةؤ حِرَةَسةَرِ، ؤةَةَؤَةَؤَوَرِةؤ حِرَةَرؤ دَةَةَسةَوَةَةَ مَةَرْؤوَؤةَةَسْ ةَةَوِسةَرؤ	-	دَةَةَؤَوَرِةؤ حِرَةَسةَرِ، ؤةَةَؤَةَؤَوَرِةؤ حِرَةَرؤ دَةَةَسةَوَةَةَ مَةَرْؤوَؤةَةَسْ ةَةَوِسةَرؤ	-	دَةَةَسةَوَرِةؤ مَةَرْؤوَؤ ةَةَرِةَرَسْ مَسِرِ	-

ID-19/10/445	05.11.2019	ކަރެކްޝަނަލްގެ ބެލުމުގެ ހުރި މުއައްސަސާތަކުގެ މި އެހެން ފައިދާއާ އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ބުނު (ފަރި ޢާދަކުރަށް ބަންދުކުރެވުނު ނު)	މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް	-	މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް	-	މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ނިމިފައި	މި މައްސަލާގައި ހަމަވީ ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުން އާއިލާ ހަރަކާތްތަކުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ބ ހުށަހާޅާ ބަލާ އަރިހަށް ދަނޑިވަޅު ޝަކުވާ ތާރީޚާ ބޭނުމަށް ހިނގާފައިވާކަން ތަޙުޤީޤުން ވިޔަފާރި މުއާމަލާތް އެކި ގޮތް މަޢުލޫމާތުދިނުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް، މި މައްސަލައަށް ބަލާއިރު މި ކޯޓުގެ ތަޙުޤީޤާއި މުއައްސަސާތަކާއި ފިޔަވަޅުއެޅުމަކީ އިޖުރާއަތުތަކެއް، ޝަކުވާ އަދި ތަޙުޤީޤު ތަޙުޤީޤު އިދާރާއިން ވ. މާލޭ ޖަލު ބަނދަރު އެދުނު މައްސަލާގައި ފާހަގަ ކުރެވޭ ފަރާތް ވިޔަފާރިއާއި ތަޙުޤީޤު ނިމިފައި، މި މައްސަލަ ނިމިފައި
ID-19/10/443	21.10.2020	18.10.2020	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް	-	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް	-	މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ނިމިފައި	މި މައްސަލައާއި ގުޅިގެން ހަމަވީ ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުގެ ގަޑިން ފުލުހުން ހުށަހަ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ބުނި ބޭނުން ވިޔަފާރި އިތުރު އެއްބާސް ވުމަށް އަދި ތަޙުޤީޤު ކުރެވުނު ކޯޓު ސަރުކާރުގެ ތަޙުޤީޤުން ފިޔަވަޅުއެޅުމަކީ، މި މައްސަލަ ނިމިފައި
ID-19/11/484	ނޮވެންބަރު 24 2019	ނޮވެންބަރު 23 2019		ބަންދުއްޖެހި ނޫން	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް		މައްސަލަ ނިމިފައި	މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހަމަވީ ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުން، ތަޙުޤީޤު ޕޮލިސްގައި އަދި ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް އިދާރާއިން ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ތަޙުޤީޤު ކޮށްފައިވާކަން ސާބިތުވާތީވެ މިނިވަން ހުށަހެޅިފައިވުމާ، މި

							ژورنسٹوری رکارڈنگز ڈویژنگ ڈپارٹمنٹ ذریعے دائر کردہ شکایت میں الزام عائد کیا گیا ہے کہ ایک صحافی کو ایک سیاسی جماعت کے رکن نے دھمکیاں دیں۔
ID-19/12/546	19 ڈسمبر 2019	2019 ڈسمبر 12	ڈھڈھو ڈیوس ڈیوس سمبوس	ڈھڈھو ڈیوس سمبوس		دائر کردہ شکایت میں الزام عائد کیا گیا ہے کہ دائر کردہ شکایت میں الزام عائد کیا گیا ہے کہ ایک صحافی کو ایک سیاسی جماعت کے رکن نے دھمکیاں دیں۔ ایک صحافی کو ایک سیاسی جماعت کے رکن نے دھمکیاں دیں۔
ID-2020/03/118	2020 مارچ 02	2020 فروری 29	ٹیلیفونک رابطہ	جیریشھ پر ڈی غیر ارادی، زخمی شخص سمبوس	دائر کردہ شکایت میں الزام عائد کیا گیا ہے کہ	-
ID-2020/05/234	2020 مئی 06	2020 مئی 03	ٹ. ڈھرڈیر ڈیوس شھیشھر	ڈھڈھو ڈیوس سمبوس	دائر کردہ شکایت میں الزام عائد کیا گیا ہے کہ	-
2019/12/511	08 ڈسمبر 2019	2020 ڈسمبر 2	وِدھوہِ	جیریشھ پر ڈی غیر ارادی، زخمی شخص سمبوسہ	دائر کردہ شکایت میں الزام عائد کیا گیا ہے کہ ایک صحافی کو ایک سیاسی جماعت کے رکن نے دھمکیاں دیں۔ ایک صحافی کو ایک سیاسی جماعت کے رکن نے دھمکیاں دیں۔

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 13 ވަނަ މާއްދާ (މާއްދީ އަނިޔާ)އާއި 14 ވަނަ މާއްދާ (ނަފްސާނީ އަނިޔާ)އާއި 15 ވަނަ މާއްދާ (ރަހުމްކުޑަ ވަހުޝީ އިހާނެތި އަދަބު)ގައި ބުނާ ކުށުގެ އަމަލެއް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އަދި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުން ހިންގިކަމަށް ބުނާ 56 (ފަންސާސް ހައެއް) މައްސަލަ ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާފައިވިނަމަވެސް، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އަދި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް އިން މައުލޫމާތުދީފައިވަނީ، އެ ދެ މުއައްސަސާގެ އެއްވެސް މުވައްޒަފަކާމެދު އެފަދަ ތުހުމަތެއް ކުރެވިފައި ނުވާކަމަށާއި އެފަދަ ޝަކުވާއެއް ވެސް އެ މުއައްސަސާތަކުގައި ނުވާކަމަށެވެ. މި ކަމާގުޅޭގޮތުން އެ މުއައްސަސާތަކުން ދީފައިވާ މައުލޫމާތުގެ ތަފްސީލު ތާވަލު 26 ގައި ހިމެނިފައިވާނެއެވެ.

4.18 ޓޯޗަރ ހުރަހެޅުމާ ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ތަހުޤީޤުކުރުމާއި ސާބިތުކުރުމުގައި ދިމާވާ ގޮންޖެހުންތައް އަދި ހައްލު ހޯދުމަށް ކުރެވުނު މަސައްކަތްތައް

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ ދަށުން ޓޯޗަރ ހުރަހެޅުމާ ބެހޭ މަސައްކަތްތަކެއް އެ މަސައްކަތް ހުރަހެޅޭ ދުވަހުންފެށިގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފުރިހަމަކޮށް ތަހުޤީޤާތު ނިންމުމަށް، މި ޤާނޫނުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން ޓޯޗަރ ލާޒިމް ކުރެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި އެންނަނިވި ދަތިތައް ކުރިމަތިވެފައިވުން ދިމާވާ މައްސަލަތައް އެންގެ ތަހުޤީޤާތުގައި ތަހުޤީޤާތު، ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ނިންމުމަށް ޓޯޗަރ ދަތިވާ ސަބަބުތަކެވެ.

4.18.1 މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރުމަށް ދިމާވަމުން ހުރި ދަތިތައް

ގިނަ މައްސަލަތަކުގައި މައްސަލަ ހުރަހެޅޭ ފަހުން ބަލާ ބުނުން ފިޔަވައި، އެކަން ހިނގިކަން ފެނުނު ހެކިން ނެތުމާއި، ލިޔެކިޔުންތަކުން އެފަދަ ކަމެއް ހިނގިކަން އަންގައިން ނެތުމާއި، ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓުތަކުން އެކަން ފާހަގަކުރެވިފައި ނެތުމާއި، އެކަން ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުން އެކަން ކުރިކަމަށް އިންކާރުކުރުމާ މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރަން ދަތިވެއެވެ. މިކަން ހައްލުކުރުމަށްޓަކައި، އިތުރަށް ހުރި ގޮތުގެ ޒަމާނީ ހާދިސާ ހިނގިތަނުން ވީއެންމެ އަވަހަކަށް ދިރާސާ، ސިޔާސީ މާހައުލުގެ (ޕޮލިޓިކަލް އެންވަޔަރަމަންޓް) ޝަރީޢަތުން ހޯދުމާއި، ޤާނޫނީ ތަރި ހޯދުމާއި، ޕްރޮސިކިއުޝަން ޖެނެރަލްގެ މަސްވަރާ ހޯދުމާއި، ކަމާގުޅޭ ރަސްމީ މުއައްސަސާތަކަށް ސަރުކާރުން ހަމަޖެހުމާއި، އެންމެ ދެ ...

ތަޢުލީމުދިނުމާއި، މެޑިކަލް ޚިދުމަތް ހޯދުމާއި ރޯދުމާއި، ފާޚާނާ ފެންވަރުގެ ވަސީލަތްތަކާއި، ބައިނަލްއަޤްވާމީ މިންގަނޑުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވޭނެއެވެ.

4.18.2 ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންތަކާއި ޖަލުތަކުގައި ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ގާއިމުކުރެވިފައިނުވުން

ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންތަކާއި ޖަލުތަކުގައި ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ގާއިމުކުރެވިފައިނުވުމުން ލިބޭނެ ފޫޓޭޖް ލިބުން ނެތުމާއި، ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ކެމެރާ ހުރުން މަޖުބޫރުކުރާގޮތަށް ޤަވާޢިދުތަކުގައި ހުރުން މުހިއްމު ކަމަށްވުން، ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ނުލިބޭ ހެކިތައް ލިބެން ހުރެއެވެ. މިކަމަށް ހައްލު ހޯދުމުގެ ގޮތުން، ކަމާ ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާ ބައްދަލުކުރުމާއި، ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅުމާއި، ކަމާ ޖަވާބުދާރީވާ އިދާރާތަކުން ބަލައި، އެ އިދާރާގެ އިސްލާހުކުރުމަށްޓަކާ ސަމާލުކަމަށް ގެނައުމާއި، ޖެންޑަރ ފަރާތުން ޒަރޫރީ ޖަވާބުދާރީކުރުވުމާއި، ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންތަކާއި އުސޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެ ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ފޫޓޭޖް ގާއިމުކުރުމަށް އަންގާފައިވާނެއެވެ.

4.18.3 މައްސަލަ ނިންމުމަށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި މުއްދަތު އެކަށީގެންވާވަރަށްވުރެ ކުރުވުން

3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މައްސަލަ ނިންމުމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެ މުއްދަތަކީ ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއް ނޫންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މިގޮތުން ބައެއް ހާލަތްތަކުގައި މުއައްސަސާތަކުން މަޢުލޫމާތު ލިބުމަށް ލަސްވުމާއި، މައްސަލަ ހުރަހާ ފަރާތުން އެކަށީގެންވާ އެއްބާރުލުން ނުލިބުމާއި، ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި ބަންދުގައި ހުންނަ މީހާ ދޫކޮށްލުމަށްފަހު މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުން އެކަށީގެންވާ އެއްބާރުލުން ތަކުރާރުކޮށް ނުލިބުން މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މައްސަލަ ނިންމުމަށް ދަތިވެއެވެ. މިގޮތުން ހުށަހެޅުމެއްގެ ގޮތުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)އަށް އިސްލާހު ހުށަހެޅުމުގެ މަސައްކަތް ދަނީ ކުރިޔަށް ގެންދަމުންނެވެ.

4.18.4 ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގެ ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާގައި ފޮރެންސިކް ސައިކޮލޮޖިކަލް އިވެލުއޭޝަނަށް ޚިދުމަތް ނެތުން

ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގައި މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށް ބޭނުންވާ މުހިއްމު ތަޙުޤީޤު ފޮރެންސިކް ސައިކޮލޮޖިކަލް އިވެލުއޭޝަން ކުރުމަށް ޚިދުމަތް ދޭނެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރެވިފައެއް ނެތެވެ. މިގޮތުން ދިމާވާ ސަބަބުތަކުން ޤާއިމުކުރެވިފައިނުވާތީ، މި ޚިދުމަތް ދިނުމަށް މައްސަލަތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު

13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) އަށް އަހުލުވެރިކުރުމާއި، ޕޮލިސް ރިޔާސަތު ދޭ މަޢުލޫމާތު އެވެއާރނަސް ވިސްނައިދިނުމުގެ ބޭނުމުގައި. މިގޮތުން، ޕޮލިސް ޕްރިޒަން ސަރވިސް އަދި ޕޮލިސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ސިޓާފް ފަރާތްތަކުގެ މުޢާމަލާތްތަކުގައި މުއައްސަސާތަކުން ޤާނޫނާ ޚިލާފުނުވާ މި މަޢުލޫމާތު ވިސްނައިދޭ ބޭނުންވާކަން ބަލާފައިވެއެވެ. މިގޮތަށް މުއައްސަސާތަކުން ބަޔާންކުރި ސަރވިސްތަކުގެ އަންނަ ހިސާބު، ޕޮލިސް ޖީލް ބިލްޓަ ހުރިހާ ގޮތަކާއި، ކޮމިޝަނުގެ ބޮޑު ބައެއް ކަމަކަށް ފާހަގަކުރެވޭ ރިސްކްތަކާއި، ޕޮލިސް ޖީލް ބިލްޓަ ހުރިހާ ސަރވިސްގެ އެކިއެކި ބައިތަކުގައި މުވައްޒަފުންނަށް ތަމްރީން ދިނުމުގެ ފުރުޞަތުތައް ލިބިދީފައިވާތީއެވެ.

4.18.5 ހިރާސްގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ފަރާތްތަކާ މުއާމަލާތް ކުރުމަށް ދިނުން

ޓޯޗަރގެ މުއައްސަސާތަކުން ހުށަހެޅުން، މަނިކުފާނު ފަންނާނުކަމުން ބޭނުން ލިބުނުގެ ފުރިހަމަ ބަޔާން މުއައްސަސާ ހުރިހާ ފަރާތަކަށް ޝާމިލުވާއި، އެފަރާތަކުން ހިމާ ވަރަށް ބޮޑުވުން، އެމީހާއަކީ ކުށްކަން ކުރުން ދެނެގަނެވެ. އަދި މީގެ ޢިބާރާތް ކޮމިޝަނުގެ ތަޖުރިބާ ހިރާސްގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ބަޔަކު ފަރާތްތަކާ ހިނގާ ޚިދުމަތް ދިނުމުގެ ތަޖުރިބާތަކެވެ. މިކަން ހައްލުކުރުމަށް، ހާލަތު ހިނގި ބަރަށް ވީއްޔާ އަމަލު ދިނުމާއި، ވަގުތު ތަޖުރިބާ މުއައްސަސާތަކުން ކުރުމާއި، ބައްޔާ ނުވަތަ ސައިކަލުވުމާއި، ފޮޓޯއާއި އެހެނިހެން ހިލި ކުރުމުގެ ކޮމިޝަނުން ދަނީ މުސާރަކަށް ބަޔާންކުރެވިފައެވެ. މީގެ އިޢުތިރާފު ހިރާސް ދިނުމުގެ ޢަމަލުތަކުގެ ނުވަތަ ފަސޭހަ ފަރާތްތަކަށް ހިލި ބަސް ކުރުމަށްޓަކައި ފާހަގަ ނުވަތަ، ބައެއް ދިނުމުގެ އެއްބާރުލުން ދިނުމުގެ އެއްގޮތަކީ ކޮމިޝަނުން ހާޟިރުކުރުމުގެ ކޮޕީ ފޮނުވައިގެން ފައިދާ ބައިވެރިވި ތަރައްޤީ ދޭނެ ގޮތަކަށް ހިރާސް ކުރުމުގެ މުސާހަމާ ތަރުޖަމާ ކުރަމުންދެއެވެ.

4.18.6 ހާއްސަ ޖިނާޢީ ޖަވާބުދާރީކުރުން ފާ ވިޔަފާރިއާ ކުރުމަށް ދިނުން

ކޮމިޝަނުން ބަލާފައިވާ ގޮތުގައި ގަވާއިދުތައް ބަދަލުކުރުމުގެ ސިޔާސީ ހަމަ ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކުގައި އާ ފަރާތްތައް ހާއްސަ ޖިނާޢީ ޖަވާބުދާރީކުރުމުގެ ފާ ވިޔަފާރިއާ ކުރުމަށް އެދުމުން، އާ ވިޔަފާރިތަކަށް ޕޮލިސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން ދިވެއްޔާ ވިޔަފާރިތައް ނުކުރެވުމާއި، އާ ވިޔަފާރިއާ ދިވެއްޔާ އިޤާމަތުގެ ކުރުމަށް ޕޮލިސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް ބަލް ވިޔަފާރިއާ ދިނުމަށް އިންސާނީ ހަޤީޤަތް ދެނެގަނެ ދަތިވެއެވެ. މިކަން ހައްލުކުރުމަށް ޕޮލިސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއާއި މުސާވާތްކުރުމަށް އެކުލަވާލައިފައި ހުރިހާ ގާނޫނީ ކޮމިޝަނުން ވިޔަފާރި ބާރުގެ ދަރަނި އާ މުއައްސަސާ ބަދަލުކުރުމަށް

މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް އެންގާފައިވާނެއެވެ. ނަމަވެސް އެ އެންގުން ތަންފީޒުކޮށްފައިވާތީ މި މައްސަލަ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުމުގެ މަސައްކަތް ދަނީ ކުރަމުންނެވެ.

ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާފައިވާ ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި ބަންދު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތުން، މައްސަލާގައި ފުލުހުގެ އަނިޔާއަށް ރިޕޯޓްކުރުން ޤަޟިއްޔާ ދެއްކުމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤަށް މައުލޫމާތު ދިނުމަށް އެ ޝިކާޔަތްކުރި މީހާ މި ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤަށް ހިއްސާކުރުމުގެ މައްސަލަ ހުރަހަކާ ފާހަގަކުރެވޭ އަދި އަނިޔާ ލިބޭ ބައެއް ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަމުގައި އެއްބާރުލުން ލިބިފައިނުވާ މައްސަލަ ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި މިފަދަ ގިނަ ހާލަތްތަކުގައި ޝަކުވާ ދައްކާ ފަރާތުގެ ހުށަހަޅާ އަނިޔާ ޝަކުވާތަކުގެ ޝަރީޢަތުގެ ކަމަށްވުމުން ހުށަހަޅާފައިވާ ތަޙުޤީޤުތަކުގައި އަނިޔާ ޝަކުވާތަކުގެ ސާބިތުކުރުމަށް ހުރަސްއެޅި ތަކަލީފުތަކުގައި ނުހުރެއެވެ. މިފަދަ ކަންތައްތައް ހަމަޖެހިގެންދާ މި ކޮމިޝަނުން މަސައްކަތް ހުރަހަށްފަހަރެއް މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތަކީ ބަޔަކު ގެއްލިފައިވާ ފަރާތެއް ޝަކުވާ ދީފައި ހުރީ ހުށަހެޅުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ހިއްސާކުރަމުން ގެންދެއެވެ.

4.18.7 ތަޙުޤީޤުތަކުގައި ވީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ގޮތުގައި ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު، ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިނުވުން

ތަޙުޤީޤުތަކުގައި ވީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ގޮތުގައި ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު، ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ކޮމިޝަނުގައި ހަމަޖެހިފައި ނެތުމުން މަސައްކަތް ހުއްޓައި ގެންދެވުނު ދަތިވެއެވެ. މިގޮތަށް މަސައްކަތްތަކުގައި މިހާރު މި ކޮމިޝަނުން އަމަލުކުރަމުންދަނީ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ޕްރޮސިކިއުޝަން ޑިޕާޓްމަންޓާ އެއްބާރުލުމާއެކުގައެވެ. އަދި ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި ނިންމުމަށް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ޕްރޮސިކިއުޝަން ޑިޕާޓްމަންޓްގެ އެއްބާރުލުމަކީ އަދި ހަމަޖެހިފައިނުވާ، މަސައްކަތްތަކުގެ ސިޔާސަތު ދެމެހެއްޓުމަށް ދަތިވެއެވެ. ޕްރޮސިކިއުޝަން ތަޙުޤީޤު މިނިވަންކަމާ ކުރިމަތިވާ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިނުވުން، ކޮމިޝަނާއި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއާއި ދެމެދުގައި ހުރި އެއްބަސްވުމުގެ (އެމް.އޯ.ޔޫ) އެއް އަށްވަނަ މާއްދާގައި މަސައްކަތްކުރުމާއި، މި އެމް.އޯ.ޔޫގެ ދަށުން ތަޙުޤީޤުތަކުގައި ވީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ގޮތުގައި ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ އިންތިޒާމުގެ ދެފުށުން ސިޔާސަތު ހިފެހެއްޓުމަށް ބެހޭގޮތުން ކޮމިޝަނުން ރިޔާސީ އޮފީސް އެމް.އޯ.ޔޫ އެއް އަށްވަނަމާއްދާގެ މަސައްކަތްކުރުން ކުރަމުންނެވެ.

4.18.8 ھەرقۇدەم زېمىن دەرىجىنى تۈزۈش ھازىرقى دەرىجىنىڭ ئۆتىگەندىن قەرىبىدە ھازىرقىدىكى ھۆججەت سېلىنىدىغان ئورۇن

زېمىننىڭ چېگرىسى دائىرىسىدىكى ھەرقۇدەم زېمىن دەرىجىنى تۈزۈش ھازىرقى دەرىجىنىڭ ئۆتىگەندىن قەرىبىدە ھازىرقىدىكى ھۆججەت سېلىنىدىغان ئورۇن، دائىرىسىدە زېمىننىڭ چېگرا ھۆججەت ئېلىنىش ۋاقتىدا ئىھاتە قىلىنغان دەرىجىگىچە ئورۇنلاشتۇرۇش دائىرىسىدە مەۋجۇت بولىدۇ. چىنار رەھىمۇنىدەرنىڭ تاغ ئۇنۇمزېمى ئۈمىسىگىلا ھاۋارايىغا زېمىننىڭ دائىرىسىدە، بىنا يېڭىرەكلىكىدە، ئىسرائىلدا، يېڭىدىن قۇرۇلۇدىغان بىنالاردا، مەۋجۇت قۇرۇلۇشلار تاغ ئۇنۇمزېمى ئۈمىسىگىلا سېلىپ ئۆتىلىدۇ.

4.18.9 چېگرىسى دائىرىسىدە مەۋجۇتلۇقتا ئۆزگىرىشىگەن ئەۋەر دائىرىسىدە ئۆتكەن ھايېتىشتىكى مەجبۇرىي زىمىن چېۋەرلىشىش

مەۋجۇتلۇقتا ئۆزگىرىشىگەن ھايېتىشتىكى مەجبۇرىي زىمىن چېۋەرلىشى، چېگرىسى دائىرىسىدە ئىشلەتكىلى ھەرقۇدەم مەۋجۇتلۇقتىن دائىرىسىدە مەۋجۇتلۇقنىڭ مەۋجۇتلۇقىغا ئۆتۈدىغان چېگرا ھۆججىتى ئىلىندۇ. چېگرىسى دائىرىسىدە مەۋجۇتلۇقنىڭ ھۆججىتى رەتتۈى دىسەھىلىنىدۇغان، ئۇنىۋېرسىتېت سىستېمىسىغا رەتتۈى ئىلىندۇ دېگەن ئىشلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

4.18.10 چېگرىسى دائىرىسىدىكى تاجىسىغا تۈزۈش ئىشلار ۋەزىپىلەرنىڭ ھەسىلىگە ئېرىشىش ۋېچ سۈگۈرەلىشىش سىستېمىسىغا ئاساسەن ئەھۋەلنى زىيادە چۈشۈرۈش ۋېچ سۈگۈرەلىشىش ئۇسۇلىنى قوللىنىدۇ.

تاجىسىغىچە دائىرىسىدە زىيادە، ھەسىلىگە دائىرىسىدىكى سۈگۈرەلىشىدە زىمىن ۋېچىغىدىكى تاغلارنىڭ ئىسىيېچىغىچە ۋېچ سۈگۈرەلىشىدە، ھەسىلىگە دائىرىسىدىكى ھەسىلىگە چېڭىش ۋەدىغىدە ۋېچ سۈگۈرەلىشىنىڭ سەھەنىگە چۈشۈرۈلىدىغان ئىشلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. چىۋەر تاغلار بەرھۇنىدەرنىڭ تاغ تاجىسىغىچە چىنار دائىرىسىدە زىيادە، ئەۋەر دائىرىسىدە ھەسىلىگە چېڭىش ئۇسۇلىدا، ھەرىۋىنى ئالماشتۇرۇش، ھەرىۋىنى ئالماشتۇرۇش يېڭىدىن تاجىسىغىچە دەسەھىلىنىدۇ.

4.18.11 ކޮވިޑް-19ގެ ހާލަތާއި ގުޅިގެން ދިމާވި ގޮންޖެހުން

ކޮވިޑް-19ގެ ހާލަތާއި ގުޅިގެން މާލެ ސަރަހައްދު ލޮކްޑައުންކުރުމާއި މައްސަލަތަކުގައި އަނިޔާ ލިބުނު ފަރާތްތަކާއި އަދި މައްސަލަތަކުގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ ބަޔާންތައް ކުރިއަށް ނުގެންދެވި، ޝަކުވާ ގޮތުން ކުރިމަތިވެ ތަހުޤީޤުތަކަށް އިތުރު ވަގުތު ހޭދަކުރަންޖެހިގެންދިޔައެވެ.

8	ރ. އުނގޫފާރު، ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	24 ފެބްރުއަރީ 2020	މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތް
9	ނާރކޯޓިކްސް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރު	5 ފެބްރުއަރީ 2020	މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތް
10	ކ. ހުޅުމާލެ ފުރަތަމަ ކަރަންޓީން ސެންޓަރު	12 އެޕްރީލް 2020	މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތް
11	ހުޅުލޭ އައިލެންޑް ހޮޓެލްގެ ކަރަންޓީން ސެންޓަރު	12 އެޕްރީލް 2020	މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތް
12	ކ. ވިލިވަރު އައިލެންޑް ކަރަންޓީން / ސިވިލިއަނުން އެކަހެރިކުރާ މަރުކަޒެއްކަމަށް ޒިޔާރަތުގެ ރިޕޯޓް	18 މޭ 2020	މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތް
13	ހުޅުމާލޭ ހިޔާ ފެސިލިޓީ	16 މޭ 2020	މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތް
14	ކޯއިން ސްޓޭޓް ހިޔާ ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ	20 މޭ 2020	މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތް

ނޯޓު: ނާރކޯޓިކްސް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރާއި، ކޯވިޑް 19އާއި ގުޅިގެން ބަލިމީހުން ސިވިލިއަނުން އެކަހެރިކުރުމަށް ކަރަންޓީން ކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ކ. ވިލިވަރު، ކ. ހުޅުމާލެ ފުރަތަމަ ކަރަންޓީން ސެންޓަރު، ހުޅުލޭ އައިލެންޑް ހޮޓެލްގެ ކަރަންޓީން ސެންޓަރު އަދި ކޯއިން ސްޓޭޓް ހިޔާ ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީއަށް މިކޮމިޝަނުން ހުޅުވާލެވޭ ކުރިން އެކަށީގެ ގޮތުގެ މަތިން ކުރި ޒިޔާރަތްތަކެކެވެ.

5.2 ޒިޔާރަތްތަކަށްފަހު އެކުލަވާލާ، ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓްތައް

ތާވަލު 20 : ޒިޔާރަތްތަކަށްފަހު އެކުލަވާލާ، ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓްތައް

#	ޒިޔާރަތްކުރި ތަން	ރިޕޯޓް ހިއްސާކޮށްފައިވާ ތާރީޚް	
		އަވަސް ކަރުދާސް	ރިޕޯޓް
1	ހިއްސަހިރިއަން ބޯނަރާ ޑިޕޯގެ މަރުކަޒު	20 މޭ 2019	3 ޑިސެމްބަރު 2019
2	ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރު (ކ. ހިމަފުށި)	18 ޖުލައި 2019	8 މާރިޗު 2020
2	ލ. ގަން ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	8 އަދި 9 އޮގަސްޓް 2019	ރިޕޯޓް ނިންމުމުގެ މަރުޙަލާގައި
3	ކ. މާފުށި ޖަލު	8 ޑިސެމްބަރު 2019	ރިޕޯޓް ނިންމުމުގެ މަރުޙަލާގައި
4	ހުޅުމާލެ ޕްރިޒަން/ ހުޅުމާލެ ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރު	21 މޭ 2019	30 ޑިސެމްބަރު 2019
5	ކ. ހިމަފުށި ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރު	ކުއިކް ރިޕޯޓް ހިއްސާ ނުކުރަން	ރިޕޯޓް ނިންމުމުގެ މަރުޙަލާގައި
6	ވިލިމާލެ، ކެޔޮކުދިންގެ ހިޔާ	6 ފެބްރުއަރީ 2020	ރިޕޯޓް ނިންމުމުގެ މަރުޙަލާގައި

7	ރ. އުނގޫފާރު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	26 ފެބްރުއަރީ 2020	ރިވިއު ނިންމުމުގެ މަރުޙަލާގައި
8	ޏ. ފުވައްމުލަކު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	17 ޑިސެމްބަރު 2019	13 ފެބްރުއަރީ 2020
9	ނޭޝަނަލް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރ	-	10 ފެބްރުއަރީ 2020
10	ހުޅުމާލޭ ހިޔާ ފެސިލިޓީ	-	18 މޭ 2020
11	ކ. ހުޅުމާލެ ފަރުކޮޅުފުށި ކަރަންޓީން ސެންޓަރ	-	21 އޭޕްރިލް 2020
12	ހުޅުލެ އައިލެންޑް ހޮޓެލްގެ ކަރަންޓީން ސެންޓަރ	-	21 އޭޕްރިލް 2020
13	ކ. ވިލިވަރު އައިލެންޑް ކަރަންޓީން / ސިއްޙީ ގޮތުން އެކަހެރިކުރާ މަރުކަޒަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ރިވިއު	-	22 މޭ 2020
14	ކަމިނާ ސްކޫލް ހިޔާ ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ	-	28 މޭ 2020

5.3 ޒިޔާރަތްތަކުގެ ތަފްސީލު

ތާވަލު 21: އެން.ޕީ.އެމްއިން ޒިޔާރަތްކޮށްފައިވާ ޒިޔާރަތްތަކުގެ ތަފްސީލު

#	ތާރީޚު	ޒިޔާރަތްކުރި ތަން	ޖުމްލަ ޒިޔާރަތުގެ ޢަދަދު	ޒިޔާރަތުގެ ބާވަތް		
				[illegible]	[illegible]	[illegible]
1	3.12.2019	ޚާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު	24	0	9	15
2	10.2.2020	ނޭޝަނަލް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރ	14	0	14	0
3	28.5.2020	ކަމިނާ ސްކޫލް ހިޔާ ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ	7	0	7	0
4	18.5.2020	ހުޅުމާލޭ ހިޔާ ފެސިލިޓީ	22	0	2	20
5	22.05.2020	ކ. ވިލިވަރު އައިލެންޑް ކަރަންޓީން / ސިއްޙީ ގޮތުން އެކަހެރިކުރާ މަރުކަޒު	8	0		8
6	3.12.2019	ޚާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު	24	0	9	15
7	6.2.2020	ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ	6	0	1	5
8	13.2.2020	ޏ. ފުވައްމުލަކު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން	4	0	2	2
9	21.4.2020	ކ. ހުޅުމާލެ ފަރުކޮޅުފުށި ކަރަންޓީން ސެންޓަރ	0	0	0	1

HUMAN RIGHTS COMMISSION MALDIVES

5.4 ރިޕޯޓުތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންކަމާގުޅޭ ގޮތުން ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކާއި ބައްދަލުވުން މަޝްވަރާ ބައްދަލުވުންތައް

ތާވަލު 22: ރިޕޯޓުތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންކަމާގުޅޭ ގޮތުން ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކާއި ބައްދަލުވުން މަޝްވަރާ ބައްދަލުވުންތައް

#	ތާރީޚު	ބައްދަލުކުރި ފަރާތް	މަޤްޞަދު
	9 ޖުލައި 2019	ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ	2018 ނޮވެމްބަރު 21 ވަނަ ދުވަހު ކޮމިޝަނުން ހާލަތު ބެލުމަށް ކުރި ފޮލޯ-އަޕް ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންކަން ހައްލުކުރުމަށް ބޭނުންވާ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކޮށް މަޝްވަރާކުރުން 2016 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން ހާލަތު ބަލައިލުމަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައި ހާމަވެފައިވާ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހެޅުންތަކާ ގުޅޭގޮތުން 2018 ނޮވެމްބަރު 21 ވަނަ ދުވަހުގެ ފޮލޯ-އަޕް ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންކަން ހިއްސާކޮށް މަޝްވަރާކުރުން 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ޒިޔާރަތުގެ ރިޕޯޓުގެ ހުށަހެޅުންތަކުގެ ތަންފީޛުކުރުމާ ހުށަހެޅުންތައް ތަންފީޛުކުރުމުގައި ދިމާވެފައިވާ ގޮންޖެހުންތައް ދެނެގަނެ އެކަންކަން ހައްލުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަންކަމާއި އެހީތެރިކަން ކުރިއަށްދާނެގޮތް ތަރައްޤީކުރުމުގައި މަޝްވަރާކުރުން ތަންފީޛުކުރެވޭނެ ގޮތްތަކާއި އޮޅުންފިލުވުން
	10 ޖުލައި 2019	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް	2018 އޮކްޓޫބަރު 21 ވަނަ ދުވަހު ދޫނިދޫ ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލް ސެންޓަރަށް ކުރި މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ މުހިއްމު ކަންތައްތަކާ ގުޅޭގޮތުން މަޝްވަރާކުރުން
	23 ޖުލައި 2019	ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ	ށ. ފުނަދޫގައި ހުންނަ ފުނަދޫ ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރީހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރަށް 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުގެ 16 ވަނަ ދުވަހު ކޮމިޝަނުގެ ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމުން ކުރި ފޮލޯ-އަޕް ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ކޮމިޝަނުގެ ކަންބޮޑުވުންތައް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާއި ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނެސް އެ ކަންކަމަށް ހައްލު ހޯދުމަށް މަޝްވަރާކުރުން
	8 ސެޕްޓެމްބަރު 2019	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް	2019 ވަނަ އަހަރު ލ. ގަން ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނަށް 2019 އޮގަސްޓް 6 ން 7 އަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ މުހިއްމު ކަންތައްތަކާ ގުޅޭގޮތުން މަޝްވަރާކުރުން
	21 ޖަނަވަރީ 2020	ކ. މާފުށި ޖަލު ހިންގުމާ ހަވާލުވެހުރި އިސްވެރިޔާ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް	2019 ވަނަ އަހަރު ކ. މާފުށި ޖަލަށް 2019 ނޮވެމްބަރު 6 ން 7 އަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ މުހިއްމު ކަންތައްތަކާ ގުޅޭގޮތުން މަޝްވަރާކުރުން

5.5 ޖިނާއީމައްސަލަތަކުގައި އެން.ޕީ.އެމްއަށް ހުށަހެޅުން މަސައްކަތްތައް

• ތާވަލު 23: ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކުދިންނާއި މީހުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބާ ތަންތަނުން ކުރި ޖިނާއީމައްސަލަތަކުގައި ހުށަހެޅުން މަސައްކަތްތައް					
ހުށަހެޅިތަން	މަސައްކަތްތަކުގެ ބާވަތް	މަސައްކަތުގެ އަދަދު			މަސައްކަތާ ގުޅިގެން ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތައް
		އަންހެން	ފިރިހެން	ޖުމްލަ	
އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓް	ނަފްސާނީ ގޮތުން އަނިޔާކުރުން		1		15 ޖޫން 2019 ގައި އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވޭ

5.6 ކޮވިޑް-19އާއި ގުޅިގެން ކުރި މަސައްކަތްތައް

ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުންނާއި، ދިވެހިރާއްޖެން ބައިވެރިވެފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާ ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ (ކެޓް) އަދި (އޮޕްޝަނަލް ޕްރޮޓޮކޯލް ޓު ދަ ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ)އޮޕް.ކެޓް ގެ ދަށުން މިނިވަންކަން ގެއްލުވާފައިވާ ނުވަތަ ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހުން ތިބޭ ތަންތަނުގައި އަނިޔާވެރި، ގަދަފަދަ ނުވަތަ ދަރަޖަދަށްކުރާ އަދަބެއް ހިނގާތޯބެލުމަށާއި، އަދި އެ މީހުންނާ ދޭތެރޭ އަމަލުކުރަނީ އިންސާނިއްޔަތާއި ހުރުމަތްތެރިކަމާއި، ކަންކަން އާއްމު ހާލަތާއި އިދާރީ އޮނިގަނޑު އެންމެ ފުރިހަމައަށް ޤާއިމުކުރުމުގެ ވަކި ނިޒާމެއް ކަނޑައަޅައި ޤާނޫނުތަކުގެ މަސައްކަތް މި ކޮމިޝަނުގެ ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމް (އެން.ޕީ.އެމް)އިން ކުރަމުންގެންދެއެވެ. ނަމަވެސް، ކޮވިޑް-19ގެ މުއްދަތުގައި އެން.ޕީ.އެމްއަށް މީހުން ބަންދުކޮށް ބަލަހައްޓާމުންގެންދާ ތަންތަނަށް ޒިޔާރަތްކުރުމަށް ދަތިތަކެއް ކުރިމަތިވި، ސަބް ކޮމިޓީ އޮން ޕްރިވެންޝަން އޮފް ޓޯޗަރ (އެސް.ޕީ.ޓީ)ގެ ލަފާގެ މަތިން މީހުންނާއި ކުދިން ބަންދުކޮށް ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކުގެ ހާލަތު (މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސް، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އަދި ނޭޝަނަލް ޑިޕާޓްމަންޓް ހެލްތު ޕްރޮޓެކްޝަން އޭޖެންސީގެ ދަށުގައިވާ މަރުކަޒުތަކުން) ބެލުމަށް ރިމޯޓް މޮނިޓަރިންގ ސުވާލުތަކެއް ފޮނުވާފައި މިނިވަންކަން ގެއްލުވިފައިވާ މީހުން ބައިތިއްބާފައިވާ ތަންތަނުގެ މައުލޫމާތު ހޯދިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ފަރާތުންނާއި ނޭޝަނަލް ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްގެ ފަރާތުން މިމައުލޫމާތު ލިބުނުގައި ތަންތަނުގެ ތެރޭގައި ފިޔަވައި މައުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، ކޮވިޑް ހަމަޖެހުމަށް ދުވަސްކޮޅެއް ފަހުން އިއްތިފާޤުވެވުނު

ގޮތުގެ ހުރި ގުޅުވެރިކަން މިނިވަންކަން ގެއްލުވާގޮތަށް ޖީހުން ބައިވެރިވާފައިވާ ރަނގަޅު އަދާކުރަމުންދާ ކަމެއް

އިސްލާހުކުރުމަށް ހުރި ކަންކަމާގުޅޭގޮތުން އެ ދިފާޢަށް ހުރަހެއްނުވާ ގޮތަކަށް ކަންތައްތައް ހިނގަމުންދާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

5.7 ޖަލުތަކުގައި ފާހަގަކުރެވުނު މުހިއްމު ކަންތައްތައް

5.7.1 ޖަލުތައް

ކ. މާފުށި ޖަލު

- ކ. މާފުށި ޖަލުގެ ކެޕޭސިޓީއަކީ 764 (ހަތްސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ހަތަރެއް) މީހުންގެ ޖާގަކުރުމުގައިވިޔަސް ކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތްކުރި ދުވަހު ކ. މާފުށި ޖަލުގައި 1136 (އެއްހާސް އެއްސަތޭކަ ތިރީސް ހައެއް) މީހުން ބަންދުގައި ތިބިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- މި ޖަލުގެ ޖާގައަށްވުރެ އިތުރަށް 311 (ތިންސަތޭކަ އެގާރަ) މީހުން ބަންދުގައި ތިބުމުން، ދުނިޔޭގައި ތެއްޓެހުމާއި ޖާގައިގެ ދަތިކަން ބޮޑުކަމާއި، މިކަމުގެ ސަބަބުން އެއްގޮތަކަށްވެސް ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުގެ ގޮތުގައި އިތުރު މައްސަލަތައް ކުރިމަތިވުމުގެ ފުރުސަތު ބޮޑުކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- ޖަލުގައި ތިބި ގައިދީންނާއި ބަންދުމީހުންގެ ތެރެއިން ބިދޭސީ ގައިދީންނާއި ބަންދު މީހުންނަށް، އެ މީހުންގެ ގައުމުގައިވެސް އާއިލާގެ ފަރާތްތަކަށް ފޯނު ކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ޖަލުތަކުގައި ހަމަޖެހިފައިވާކަމަށް މައުލޫމާތު ދީފައިވިޔަސް، އިތުރަށް ބޭނުންވާ އެހީއާއި ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ޖަލުތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- ގާނޫނު ނަންބަރު 16/2014 (ޖިނާއީ ޢަދުލުއިންސާފުގެ ކަންކަމުގެ ގާނޫނު)ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ ކޮންމެ ކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ 2 (ދޭއް) މަސްދުވަސްކުރިން، ...ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- ޖަލުގެ ދުނިޔޭ 1ގައި ޖުމުލަ 66 (ފަސްދޮޅަސް ހައެއް) އަންހެނުން ބަންދުގައި ތިބިކަމާއި، ... ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޤަވާޢިދުގެ ޖަދުވަލު 1 ގައި ތަފްޞީލުކޮށްފައިވާ މަސައްކަތުގައި އަދި ކޯޓުން މުއްދަތަށްފަހު ދިނުން ކަނޑައެޅުނު ބަންދުގައި ބައިތިއްބާ ޤައިދީން ޙަވާލުކުރުމާއި، އެ މަރުޙަލާތަކުގައި ގޮތުގެ ތަފްޞީލު، ފަސޭހަކަމާއި ހިދުމަތްތަކުގެ ޚިދުމަތްތަކާ ދިމާވާ ފުރުޞަތުތަކުގެ ތަފްޞީލުތަކާއި، މި ފުރުޞަތުތަކަށް އެންމެ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުންތައް ގެނައުމަށް ކުރާނެ ކަންތައް ބާރުއަޅާފައިވެއެވެ.

ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޤަވާޢިދު ގެނައުމުގެ ބޭނުމަކީ ފަރުދުގެ ޙައްޤުތަކަށް ޚިޔާލު ދެކޮޅު ހަދާ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތަކަށް އިޙްތިރާމްކުރުމުގެ ދެމެހެއްޓުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަނޑައަޅައިދޭ ދޫކުރުން ބެލެހެއްޓުމުގެ ފާހަގަކުރެވޭ ކަންތައްތަކެއް ހިމެނެއެވެ.

ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ގޮތް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޤަވާޢިދު ނަންބަރު 2 ގައި ވަކި ޤައިދީންނާ ބެހޭ ދިނުން ދޫކުރުމާއި ހިޔާ ކަސްރަތުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމާއި، ޤައިދީން ބެލެހެއްޓުމުގެ ނިޒާމުތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޤަވާޢިދު ނަންބަރު 4 ގައި ބަންދުކުރާ ތަނެއްގެ ރައްކާތެރިކަމާ ބެހޭ ކަންތައްތަކާއި، އެކަންކަމުގެ ތަފްޞީލު ބެލެހެއްޓުމާއި ޤައިދީންނަށް ދެވޭ ޙައްޤުތަކާއި، މި ޤަވާޢިދުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ އިތުރުން ބަހާލުމުގެ ނިޒާމުތަކާއި، ބަންދުގައި ބަހައްޓާ ކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާއި، ވަކިން ބަހައްޓަންޖެހޭ ކަންތައްތަކާއި، ދަރިވަރުންގެ ތަޢުލީމާ ބެހޭ ކަންތައްތަކާއި، މި ޤަވާޢިދުގައި ކުރިއަށް ގެންދެވޭ ޚިދުމަތްތަކާއި، ބަލިމީހުންގެ ޙައްޤުތަކާއި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ނުހިމެނޭކަން ޖިންސީގޮތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޤަވާޢިދު ނަންބަރު 3 އަދި 4 ގައި ވަކި ޤައިދީންނާ ބެހޭ ދިނުމުގެ ޚިދުމަތް ދޭނެގޮތާއި، އެކަށީގެންވާ ހާލަތްތަކުގައި ދިނުމުގެ ޚިދުމަތް ހިމެނުމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޤަވާޢިދުގައި ޤައިދީންނަށް ދެވޭ ޚިދުމަތްތަކާ ގުޅޭ ތަފްޞީލު ދެވިފައިވާކަމާއި، ނަންބަރު 5، 6 އަދި 7 ގައި ފަށް ދިނުން ކުރެވެނީ، ކަނޑައެޅި ދިނުން ކުރެވޭނެ މަސައްކަތް ހިނގުން ދިރާސާކޮށް ޖިންސީގޮތުގައި

ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ނަންބަރު 5، 6 އަދި 7 ގައި 100 (ސަތޭކަ) އަހަރު ވުރެ ދިނަ ދިނުން ބޭނުންކުރުމަށް އެއް ދުވަހު ވަޤުތުން ހުށަހެޅޭ، އެ ވަޤުތު ހަމަކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ދުވަސްވަރުގައި ދަތިކަން ކުރިމަތިވާ ތަނަވަސްކަމާ، ބަރުން ނަގަނީ ވަޤުތު ހުށަހެޅުމުގައި ފަން އިސްކުރުމަށް، ކަމަށް ގޮތެއް ބަލަހައްޓާ ބަރުން ނުހަމަކަން

ޖިންސީގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މާފުށީ ޖަލުން ލިބެންހުރި ބައެއް ހިދުމަތްތަކާއި، އަމަލުކުރަމުންދާ އުސޫލުތަކުން ޤައިދީން އަދި ބަންދު މީހުންނަށް ފޯނުކުރުން ޢިނާޔަތުގެ ޙާލަތްތަކުގައި ހަރުކަށިކޮށްފައިވުމާއި، މި ހުރިހާ ތިރީގައި ބަހުން ހުރުމުން، ޖަލުގައި ދިރި ބެލެހެއް ޒަމާނީ ކަމެއް ނެތް ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ޖަލުގެ ބަލަހައްޓާ ތަނަކަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ގާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތު ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ގާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި، އެހެން މީހަކު ބޭނުންކުރާ ދުންފަތުގެ ދުމުން ތިމާގެ އަވަށްޓެރި ނަފްސަށް ދެރަކުރާ އަދި އެހެން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ބައެއް ކޮންމެ މީހަކު ދިރިއުޅެންޖެހޭ ބަލަހައްޓާ މާޙައުލެއް ދޭން ލާޒިމްކޮށްފައިވާއިރު، މި ރައްކާތެރިކަން މާފުށީ ޖަލުގައި މިދެ ދުންފަތުގެ އިސްތިއުމާލު ނުކުރާ ޤައިދީންނާއި ބަންދު މީހުންނަށް ނުލިބޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުގައި ޤައިދީންނާއި ބަންދު މީހުން ޚާއްޞަކޮށް ދެކޮޅަށް އުނދަގޫތަކުންނާއި، ޚާއްޞަކޮށް ދަތިކަން ސަން ސަރުކާރުގެ ބައެއް ދަ ހަލާކުވެއްޖެ އެއް ހަފްތާގެ ތެރޭގައި، ޚާއްޞަކޮށް ދަތިކަން ސަރުކާރުގެ ވަރަށް 10 (ދިހައެއް) މީހުންނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުގެ ޤައިދީންގެ ބަހައްޓާފައިހުރި ޢިމާރާތް ހިއްވަރު ފަރުދުންގެ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ގާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލް ގާނޫނު)ގައި ބާރުއަޅާ ހަމަތަކުގެ މައިން މާފުށީ ޖަލުގައި ހުރިހާ ޤައިދީންނަށް ގެންނަވާލައިވާނަމަ ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ގާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލް ގާނޫނު)ގެ 119 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާގޮތް ތަންފީޒުކުރަމުންދާ މީހުންގެ ތެރެއިން ބުނާގޮތް މުއްދަތުގެ ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަކި މިންވަރެއް ތަންފީޒުވެ ނިމިފައިވާ މީހުން، މުޖުތަމަޢުގެ ރައްކާތެރިކަން ނުގެއްލޭނެ ގޮތެއްގެ މަތިން މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ ބައި، ކަނޑައެޅޭ ވަކި ޝަރުތުތަކަކާއެކު ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކުރުމުގެ ފުރުޞަތު މި ގާނޫނުގައި ބާރުއަޅާ ފަރާތްތަކަށް ދިނުމަށް އެރުވިފައިވާއިރު، މާފުށީ ޖަލުގައި ބުނާގޮތް ތަންފީޒުކުރަމުންދާ ބިރުސް ފައިދީންނަށް ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ޒިންމާދާރު ފަރާތްތަކަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުގައި މަސައްކަތްކުރާ ބައެއް މުވައްޒަފުން ޖަލުގައި މަސައްކަތް ކުރަމުންދާއިރު ވަނަ އަހަރުތަކެއް ވެފައިވާއިރު، އެ ފަރާތްތަކާ އަލަށް މަޖިލިސާއި ބުނެލުމަށްޓަކައި ފުރިހަމަކުރި ތަމްރީން ދިނަވައި އިތުރު ތަމްރީން ފުރުޞަތު ނުވަތަ ރިފްރެޝަރ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުގެ އޮފީހުގެ ބޫޓު އިންސްޕެކްޝަނަކީ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ މައްސަލަތަކާ ގުޅުންހުރި ކަންކަމުގައި ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުގައި ފަރުވާތެރިކަން ނުކުރެވޭތީ، އެފަރާތްތަކަށް ޖިނާއީ ސިޔާސަތު ފަރުވާގެ ފުރުސަތު ތަރައްގީކުރުމުގެ އިންތިޒާމެއް ގާއިމު ޖަލުގައި ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުގައި ފައިދާނެކަން ބޭސް ދިނުމަށް ވަކި ޑިޔުޓީ އެކުލެވިފައިވާ ފަރާތަކާއި، ބޭސް ކެންޑިޑޭޓް ގޮތުގައި ބަރާބަރަށް ބޭސް ފުރުޞަތުދެވިފައިވާކަމާއި، ގެއްލި ގެއްލުމަށް ނަ ބޭސްތަކެއް ހަމަ އެގޮތުގައި ފުރުޞަތުދެވިފައިވާކަމާއި، ނަމަވެސް ބައެއް ފަހަރު ބޭސް ދޭން ފާއިތު، ބޭސް ބޭނުންކުރާ ފަރާތް ނިދާފައި ހުރުން ހަމަ ކަމަށް ދިމާވެގެން ބޭސް ދިނުން ލަސްވާކަން ޝަކުވާކުރުމުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި ޖަލުން ސްޕެޝަލިސްޓް ޑޮކްޓަރުން ޝަރުޢީ ޖަލަސާތަކަށް އިންޑިޔާ ގެންދިއުމަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ގޮތުގެ މައްސަލަތަކާއި، ބޭސްބޭނުންވާ ބޭސްތައް ހޯދައިދިނުމުގައި، ނަމަވެސް ޑޮކްޓަރުން ޝަރުޢީ ޖަލަސާތަކަށް ހާޒިރު ކުރުމުގެ، އެ ބޭސްތައް ދިނުމުގައި ސަޕޯޓްގެ އިނާޔަތް ޖަލުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުގައި ގައިންނަގައިން އަދި ބައްޕައި ހިނގާ ބެލެހެއްޓުމާއި ގޮސް ޖަލުގައި މަސައްކަތްތެރި މުވައްޒަފުންނާއި ފައިދާ އަދި ބަލިމީހުން ސަލާމަތީ ސިޔާސަތުތައް ނިޔާމީ ތަންދޮވަ ގައިމުވާ ބަދަލުގައި މިފަދަ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުގައި މަސައްކަތްތެރި މުވައްޒަފުންނަށް ހަމަކާތީ ތަމްރީނުތަކާއި އިމާރާތް ބޯވާ ހަކަތަކުގެ ފާލާގައިވާކަމާއި، ބަރަބަރު ސާފުތާހިރު ހަކަތަކާއި ހިނގާކަމާއި، ބަރަބަރީގެ ހިފޭނެ ހިސާބަށް މަގުހިފުމުގެ ފަރުވާގެ ހިނގާ ޝަރުޢީ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުގައި މަސައްކަތްތެރި މުވައްޒަފުންނަށް ކެއުން ތަމްރީނުތަކާ ބެލެހެއްޓުމަށް ސަލާމަތީ ހިނގާ ކަންކަމާއި، ބަރަބަރު ކުރެހުމުގެ ހަކަތަކާއި ވެސް ރިއާޔަތް ބަލަހައްޓަމުންދާ ގޮތް ދެނެގަނެވިފައިވާކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުގައި ރަނގަޅު ފައިދާނެކަން، ބޭނުންކުރުމުގެ ގޮތުން ކުދިކުދި ބަދަލުތަކާއި ޒިންމާދާރުކަމާއި ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ހުރި ދެގޮތަކީ ތަރައްގީ ކުރެވޭނެ، ބާރުލިބިދޭ ޝަރުޢީ ޖަލަސާތަކުގެ ހުކުމް ގޮތުގެ ދިފާޢުގައި ބަޔާން ކުރެވިފައި ޖަލަސާތަކުގެ (އެމް.އެން.ޑީ.އެފް) ގެ ފަރާތުން ޝަރުޢީ ފުރުޞަތުތަކާއި ވާދިވަފައިވާކަމާއި، އެ ފަރާތްތަކުން މި ޖަލުގެ މަސައްކަތްތެރިން ބޭރުގެ ފަރުން ދީނީ ކަންކަން އިސްލާހު ކުރުމުގެ ހުކުމް އަދި ފަރުވާ ހާސިލުވުމަށް ޝަރުޢީ ޖަލަސާގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުގެ ކެޕޭސިޓީއާއި ޖަލުގައި މިހާރު ތިބި ގައިދީންނާއި ބަންދުމީހުންގެ އަދަދަށް ބަލައި ޖަލުގެ އެކި މަސައްކަތްތަކުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ މުވައްޒަފުންގެ އަދަދު މަދުކަމާއި، ވިޔަސް މުވައްޒަފުންނަށްވުރެ އަންހެން މުވައްޒަފުން މަދުވުމުގެ ދަތިތަކާ ދިމާވާކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކޮށްދެއްވައިފައެވެ.

5.7.2 ޑްރަގް ސެންޓަރުތައް

<u>ޏ. ފުވައްމުލަކު ޑްރަގް ސެންޓަރ</u>

- މި ސެންޓަރުގައި ހައްދަވާފައިވާ ކޭޓަގަރީތަކާއި، އަންހެނުން ބަންދުކުރުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ ގޮތެއްކަން ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.
- ސެންޓަރުގެ ހުރިހާ ގޮޅިތަކެއްގެ ފާހާނާގެ ފެނު ދިޔާކުރާ ހޮޅިގެ ސަލާމަތް، ގޮޅިތަކުގައި ތިބި އެނދު ބަންދު މީހުންނާއި، ގޮޅި ކުރިމަތިލާ ފަރާތްތަކަށް ފާހާނާގައި ހުންނަ މީހުންގެ ހަކަތަ ނަރުގަނޑުގެ ދަނޑިއާއި ފެންހަން ހުސްކޮށްނުލާ ޖާގައެއްގައި ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.
- މި ސެންޓަރުގައި ޑިއުޓީ އަދާކުރާ ބައެއް ޑޮކްޓަރުންގެ ފަރާތުން، މި ސެންޓަރުގައި ބަންދުކުރާ މީހުންގެ އިންސާނީ ކަރާމާތާއި، އަސާސީ ޙައްޤުތަކަށް އިޙްތިރާމްކުރުމުގައި، ބޭއަދަބީ ބަސް މުއާމަލާތްކުރާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މީގެއިތުރުން، މިކަމަކީ 2016 ވަނަ އަހަރު މި ސެންޓަރަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައިވެސް ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަމެއްކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.
- މި ސެންޓަރުގައި ބަންދުގައި ތިބި ފަރާތްތަކަށް ގުޅުން ބަދަލުވާ (ސޯޝަލް ސަރވިސް) ކުރުމުގައި ދިނަ އަދަދުއްގެ ޚިދުމަތް ބައިވެރިވާކަމާ، ގުޅުން ބަދަލުވާކުރުމާއި، ބަންދުގައިތިބި ފަރާތްތަކުގެ ތަފާތު ގުޅުންތަކުގެ ޤާނޫނީ ގަވާއިދުތަކާއި އަދި ގުޅުން ބަދަލުވާކުރުމުގައި ބަދަލުވާ ކަންތައްތަކާއި ނިޔާއަށްތަކަށް، ވަކި ބަންދުގައި ތިބި ފަރާތްތަކަށް ނިސްބަތްވާ ގޮތުގެ ބ ފަރާތްތަކުގެ އިންސާނީ ކަރާމާތާއި، އަސާސީ ޙައްޤުތަކަށް ބާރުއަޅައި ބަހުން ބަންދުގައި ތިބި ބައެއް ފަރާތްތަކަށް ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.
- މި ސެންޓަރުގެ ބަންދުގައި ގިނަ ފަރާތްތައް ބަލައި ފަސް ކުރުމަށް ވަކި ބޭރުސަރަހައްދު ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މީގެއިތުރުން، ސެންޓަރަށް ޒިޔާރަތްކުރިއިރު ބަންދުގައި ގިނަ ފަރާތްތައް ބައިވެ ފާސްކުރަނީ ސެންޓަރުގެ އިންފޮރމޭޝަން ޑޭޓާބޭސްގައިކަމާއި، ޑޮކްޓަރު ސައިކޯލޮޖިސްޓް ނުވަތަ ޖެނެރަލް ބަލަހައްޓާ ކަމެއް ނުކުރި އިންފޮރމޭޝަން ޑޭޓާބޭސް އިންފޮރމޭޝަން ހުރިހާ ފަރާތްތަކެއްކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ސްޓޭޝަންގައި ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުންދާ 3 (ތިނެއް) ދުވަހާއި، މުއްދަތުގެ ނުވެގެން ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހެއް ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި ސްޓޭޝަނުގެ ގޮޅިތަކުގައި ވައިދުއްރާލާނެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައިވާނަމަވެސް، ގޮޅިތަކުގެ ކުރިމައްޗަށްވާގޮތަށް އެސީ ފެނެއް ހަރުދަނާވުމުގެ ސަބަބުން ގޮޅިތަކަށް ހޫނުގަދަކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި ސްޓޭޝަނުގައި ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކާއި މުލާޤާތްކުރުމަށް ކަން އިތުރުކުރަން ބޭނުންވާ ސާފުތާހިރުކަން ދަށްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އަދިވެސް، ޤަވާޢިދު އެކަށީގެން ހުރިއިރު، ވަޒީފާއާ ގުޅުންހުރި ހުރި "އެޑްޖަސްޓަބަލް" ފަންކާގައި ހިކުމުގެ ހިދުމަތް ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި ސްޓޭޝަނުގައި ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް ކާއެއް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެކުލަވާލާފައިވާ ގާއިމު ނިޒާމެއް ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އަދި، ކާއެއް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެކުލަވާ ފަރާތް ނޫނީ ގޮތުގެ ބަދަލުގައި ބީލަން ދީފައިވާ ފަރާތްތަކެއް ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި ސްޓޭޝަނުގައި ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުގެ ގޮޅިން ބޭރަށް ނިކުމެ ކަސްރަތުކުރުމަށް ގަވާއިދުން ނުނެރޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

<u>ވ. ގަން ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން</u>

- ވ. ގަން ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނަކީ ޖާގަޔާއި ހަމައަށް ބަންދުގައި 6 (ހައެއް) މީހުން ތިބިކަމާއި، މީގެތެރޭގައި 18 އަހަރުން ދުނުގެ ކުއްޖަކާއި، ބިދޭސީއެއްގެ އިތުރުން 4 ދިވެހި ފިރިހެނުން ތިބިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނުގައި އަންހެނުން ބަންދުކުރުމަށް ވަކި ތަނެއް މި ސްޓޭޝަނުގައި ނުހުންނަކަމާއި، އަންހެނަކު ބަންދުކުރަން ޖެހިއްޖެނަމަ ބަންދުކުރަނީ އިންވެސްޓިގޭޝަން، އިންޓަވިއު ރޫމުގައި ކަމާއި، 18 އަހަރުން ދުނުގެ ކުއްޖަކު ބަންދުކުރާނަމަ 18 އަހަރުން މަތީ މީހުން ތިބޭ ގޮޅި ނޫން އެހެން ގޮޅިއެއްގައި ބަންދުކުރާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި ސްޓޭޝަނުގެ ބައެއް ގޮޅިތަކުގެ ފާޚާނާތައް ސާފުތާހިރުކަން ކުޑަކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި ސްޓޭޝަނުގެ ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް ކައްކާދޭން ބޭނުންކުރެވުނު ތަނެއް ކައްކާ ހިފާއިވާ ގޮތުގެ ކާޖިހުއްކަމާއި، އެ ތަނަކީ ބެދިގެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ތަނެއްކަމާއި، އެ ތަނުގައި

ވަޑައިގަތުމުގެ އެޑްޖަސްޓް ފެންނާއެއް ހެދުނުކުރުމަށް ނުހުރުން އެ ތަނުގެ އާންމު ގުޅުނުތަކާއި ތަނުގައި
އެކަށީގެންވާ ގޮތެއް ވައި ދައުރު ނުވާކަމާއި ތަނުގެ އާންމު ސާފުތާހިރުކަން ކުޑަކަމާއި، އެތެރޭގައި ސިންކަށް
ނުބައިކަމާއި، އެތެރޭގައި ހުރި ގޮނޑިތައް ބޭނުންކުރުމަށް ނުފެތޭ ތަނަކަށް ވެފައިވާކަމާއި، މައްސަލައާ ގުޅޭ ބަޔާންތައް
އަދި ބޭނުންކުރަމުންދާކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.

- ސްޓޭޝަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ އިސްވެރިންނާއި، މުވައްޒަފުން ތިބޭގޮތް އިންތިޒާމްކޮށް ހަމަޖެހިފައިވަނީ
ސްޓޭޝަނާ ވަކިން ކުއްޔަށް ހިފާފައިވާ، އަމިއްލަފަރާތެއްގެ ގެއެއްގައިކަމާއި، ޓޮއިލެޓްތަކާއި، ފާހާނާތަކުގެ ހާލަތު
ދަށްކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ. މީގެއިތުރުން މުވައްޒަފުން ބޭނުންކުރާ ހުރި އަމިއްލަ ރަސްމިއްޔަތު ހަރުކަށިކަމާއި،
އެއްވެސް އަމިއްލަ އެއްޗެހި ބަހައްޓާނެ ތަނެއް ނެތްކަމާއި، މުވައްޒަފުންގެ ކާނާ ބޭނުންކުރާ ތަން ގޮނޑި އަދި އަސްލު ބޭނުންކުރާ
ގެންގުޅުނު އިންތިޒާމު ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.

- ސްޓޭޝަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ އެކަމަށްޓަކައި ހަމަޖެހިފައިވާ ގޭގައި ނަރުދަމާ ނިޒާމް
ގާއިމުކޮށްފައިނުވާކަމާއި، އެހެންކަމުން ގެންދިއުމަށްޓަކައި އެހެން ބަޔަކު ބޭނުންކުރާ ބޭނުންކުރާ ގޮތުގައި
ނުބައި ވަރަށް ހުންނަކަމާއި، ބައެއް ދުވަސްވަރުގައި ގޮތުގައި ކިސޭ ކުރެހުން ހުންނަކަމަށް
ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.

- މުވައްޒަފުންގެ ޔުނިފޯމް އައިޓަމްސް ލިބުމުގައި ދަތިތަކެއް އުޅޭކަމާއި، އެގޮތުން ޔުނިފޯމް ނުލިބި 2 އަހަރު
އަދި 3 އަހަރު ދުވަސް ވެފައިވާކަމާއި، ލިބޭ ޔުނިފޯމްތަކުގެ ސައިޒު ދިމާނުވާކަން ޖެހިފައިވާކަމުގައި
ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.

- މުވައްޒަފުންގެ ގޭގެ ތަރުތީބު އާންމު ސާފުތާހިރުކަން ކުޑަކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.

- ކަނޑުތެރޭ ދެމިގެން ކުރާފައި، ސިލިން ތަނަކުން ލިއްވާއި، އޮކި ބޭނުންތަކުގައި އެއްކޮށްނުން ލިއްވަން
ބޭނުންކުރުމުން ހުރި އެކަމާ ތަނަވަސްކަން ވަރަށް ކުޑަކަމާއި ބޭނުންކުރުމުގެ ދަތިތަކެއް
ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.

- މި ސްޓޭޝަނަށް ބިޑީސީއާ ބޭނުންކުރަން ގެންސްނިސަ ވާއެކަމާ ހުނަ އެމީހުން ނިސްބަތްވާ ގަވާއިދުގެ
ހައިކޯޓް ޝަރީޢަތުގައި ހުރިކަމާއި، މީގެ އިތުރުން އެމީހުންގެ ގަވާއިދު ފުރިހަމަ މި ސްޓޭޝަނުން
ފުރިހަމަކުރާކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.

- މި ސްކީމަށް ގިނަ އަދަދަކަށް ބިޑްސްޕޭނގެ މައުސަލަތައް ހުށަހަޅާފައިވާކަމާއި، ދިވެހި ބަޔަކުންނާއި އިދިޔާސީ ބަޔަކު މުއާމަލާތްކުރާނެ ނަސީގެ ބިޑްސީ ބަންދު މިނިސްޓަރަށް ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ގެދެވިރިކަން މުއާމަލާތްކުރާކަމާއި، ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޕްރައިވެޓް ކަމެއް ގެއިދަރަކަށް 250 (ދުއިސައްތަ ފަންސާސް) ދިވެހި ރުފިޔާކަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

ނ. އުމްމީދު ހިޔާ ސްކީމަށް

- މި ސްކީމަށްގައި އަންހެނުންނާއި، ކުޑަކުދިން ފަދަ ބަނދުކުރުވާން އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ޖާގަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މި ސްކީމަށްގައި އަންހެނުން ބަނދުކުރެންވީ ޖާގަތަކުގައި އެފަރާތަކަށް ބަނދުކުރަނީ މި ސްކީމަށްގެ 10 (ދިހައެއް)ވަނަ ނަމްބަރު ގޭގައާއި އިންޖަލިއުކަށް ކޮޓަރިއެއްގައިކަމާއި، ނަމޫނާ 10 (ދިހައެއް) ވަނަ ނަމްބަރު ގޭގެ ފަރާގެ ކުދިވިފައިވާ އަންހެނުން ބަނދުކުރުމަށް ބޭނުން ކުރެވިގެން ނޫންކަމާ އެގޮތުން އެ ގޭގެ ފާހަނާ ވަކިން ބޭނުމަށްވާ ފަދަ ބެރިއެއް އަންހެނުނަށް ފަރުވާދިނުމަށް އެއްގަ ނިވައިވާފަދަށް އުސްކަން ބޭނުމަށް ހުރިތަނެއް ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މި ސްކީމަށްގެ އިމާރާތްތަކުގައި އެކި ސަރަހައްދުތަކުގައި އަލިފާން ނިއްވާ ފުޅިތައް ހަރުކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް މި ހުރިހާ ފުޅިތަކެއްގެ 2015 އަދި 2018 ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަވަން މުއްދަތު ހަމަވެފައިކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މި ސްކީމަށްގައި ދުވަހަކުން މަދުވުމުގެ ސަފަހަށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ބަނދުގައިތިބޭ މީހުން، މަދުވެގެން ދުވާލަކު 1 (އެކެއް) ގަޑިއިރަށް ފިނިފެންމަލަކަށް، ހިނގައި ކަސްރަތުކުރުމަށް ގޮވަތްޖެހަން ކޮންމެ ދުވަހަކު ނުނެރޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

5.7.3 ޖަލުގެ ޒިންމާ އެހެން ދިމާވާ ސްކީމަށް ސެންޓަރުތައް

ޖަލުގެ ޒިންމާ އެހެން ދިމާވާ ސްކީމަށް ސެންޓަރު (ކ. ހިންމަފުށި)

- މި ސެންޓަރުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން ބަލާގޭ އެކުލަވާލެވުނު ފަރުދުގެ ކުރިން ސްޓިރިންގްކުރުމާއި، ގެސްޓްކުރުމުގައި އިންތިޒާމުގެ ހަމަޖެހިފައި ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މި ސެންޓަރުން ފަރުވާދެވޭ މީހުން ސާފުތާހިރުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ވަޅުގެ ފެން ތަޣައްޔަރުވެފައިވާކަމާއި، ބޭން
ބޭނުންކުރާ ފެން ކޮތަރު ބޭނުންނުކުރެވޭވަރަށް ހަޑިވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- މި ސެންޓަރުން ފަރުވާ ހޯދާދޭން ސާފުތާހިރުކުރުމަށް ހުރިފަރާތުގައި 6 (ހައެއް) ފާހާނާގެ ކޮމަޑު ބޭނުންކުރެވޭނެ
ނުވާ ހާލަތުގައިވާކަމާއި، ފެންވެރުމަށް ހުރި 24 (ސައުވީސް) ތަން ބޭނުންނުކުރެވޭވަރަށް
ހާލަތުގައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- މި ސެންޓަރުން ފަރުވާ ހޯދާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ސެންޓަރަށް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ޖެހިގެން ފަރުވާއަށް އަންނަ
ފަރާތްތަކާ ޑީ.ޓީ.އާރް.ސީއަށް ފަރުވާއަށް އަންނަ ފަރާތްތައް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަނުގެ މަރުޙަލާގައި ފަރުވާދިނުމަށް
ސެންޓަރުގައި ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަންގައި ބެހެއްޓޭނެ އެނދުގެ ތަނާއި، އެހެންކަމުން މި ފަރާތްތައް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަނުގެ 5
(ފަހެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް މީހުންގެ ކޮޓަރިތަކަށް ބަހައިލާ މި ދުވަސްތަކުގައި ސެންޓަރުގެ ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން
ހިނގަނީ ހަމައެކަނި ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަނުގައި އަންނަ ފަރާތްތަކާއި އެއްކޮށް ޑީ.ޓީ.އާރް.ސީއަށް ފަރުވާއަށް އަންނަ
ފަރާތްތައް މަސްހުނިވެގެން ދިޔަ ދުވަސްތަކުގައިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، މި ޚިދުމަތަކީ މުޅިން
ދުވަސްއެއް ގޮތުގައި ކުރިއަށް ގެންދާ ކުރިމަތިލުމެއް ހުރިކަމެއް ޖެހިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- މި ސެންޓަރުން ފަރުވާހޯދާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ފިރިހެނުންނަށް ހާއްސަކޮށް ފެންވެރުމުގެ އިންތިޒާމު
ހަމަޖެއްސުމުގައި ހުންނަތަންތަނަށް، އެކަކަށްވުރެ ގިނަ ފިރިހެނުން އެއްފަހަރާ ފެންވަރާ ގޮތަށް އިންތިޒާމުކޮށްފައިވާ
ތަންތަނަކީ، އެތަންތަނުގައި އެކަކަށްވުރެ ގިނަ ފިރިހެނުން ފެންވަރާ ހިސާބު އެކަކު އަނެކަކަށް ފެނުމަކީ ނިވައިވާނެހެން ހުރި
ގޮތަކަށް ނޫންކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- މި ސެންޓަރުގައި ކައުންސެލިންގއާ ކޯޗިންގތަކުގައި ކުއްލި ނުރައްކާތެރި ހާލަތެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ، ކޯޗިން ބޭނުމަށް
ފަރާތްތަކަށް ސިގްނަލް ދޫކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- މި ސެންޓަރުގެ ހިދާ އިމާރާތުގައި ފަރުވާ ހޯދާ ފަރާތްތައް، ސާފުތާހިރުކުރުމާއި އަންނައުން ދޮވުމަށް، ފެން
ބޭނުންކުރާ ފާހާނާތަކުން ބޭނުންކުރާއިރު ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ހުރިގޮތް ބޭނުންކުރަނީ ވަކިވަކިން، ފަރުވާތަކަށް
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، ސެންޓަރުން ދޭ ޚިދުމަތްތަކަށް ފަރުވާ ހޯދާ އެންމެހައި ފަރާތްތަކަށް
ތަފާތުކުރުމެއްނެތި އެއް މިންގަނޑެއްގައި ފާހާނާތަކާއި ފެންވަރާ ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ހުރިގޮތަށް
ފަރާތްތަކަށް ފެން ބޭނުންކުރުމަށް ތަފާތު އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި ސެންޓަރުގެ "ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ޔުނިޓް"ގެ ޒުވާނުން ބޭނުންކުރާ ތަނަކީ ބޮޑު ހޯލެއްކަން ހިއްސާކުރެއްވި، މިތަނުގައި ފެންވަރަން ބޭނުންކުރާ 2 (ދެ) ބައި، ފާޚާނާކުރުމަށް ބޭނުންކުރާނެ 2 (ދެ) ބައި ހުރިކަމާއި، ފާޚާނާތަކުގެ ދޮރުތަކާއި، ސިންކުތަކާ ހަމައާއި ވިއްސާވެފައިވާކަމާއި، ތަނުގައި ހުރި ކުނިދަނޑުގައި ދޮރުވަޅުގެ ނެތުމުގެ ސަބަބުން ދޮރުގައި ބޮޑު ސޫޖެއް ދަށްވެފައިވާކަމާއި، މި ތަނަކީވެސް ޖީނުން ބޭއިމާމާއި އެކަށީގެންވާ ފެންވަރެއްގައި ހުރި ތަނެއްކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މި ސެންޓަރުގައި މަސައްކަތްތެރިން ބޭނުންކުރާ ފޮއްޓާއި އެކަމަށް ބޭނުންކުރާ އެކަމާ ސެންޓަރުގެ ފެންވަރު ދަށްކަމާއި، އޭގެތެރެއިން ކޮޓަރިތަކުގެ ފާރުގައި ކުރެހުމާއި ބަސްތައް ހުރުމާއި، ސިލިންގއިން ފެން ލީކުވުމާއި، މުވައްޒަފުން ބޭނުންކުރާ ކޮޓަރިތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ކޮޓަރިތަކުގެ ދޮރުތަށް ނެތުމާއި ވާކަމާއި، ބައެއް ފާޚާނާތަކުގެ ސިލިންގއާއި ފާރު ދޮޅުޖެހިފައިން ފެން ފައިބާކަމާއި، ބައެއް ފާޚާނާ ތަކުގައި ފެންދޮށަށް ތަށި ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ސެންޓަރުން ފަރުވާ ހޯދާ ފަރާތްތަކަށް ކާއެން ތައްޔާރުކުރާ ބަދިގޭގެ ސާފުތާހިރުކަން ދަށްކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އޭގެތެރެއިން، ކާއެއްޗެހީގެ އަސަރުތަށް ދިމާލުގައިން ސިލިންގގެ ވިލާ ނެގުމާއި، އުތުރުގައި ވާގިނަ ބޮޑެތި ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

ސ. ފުވައްމުލަކު ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރު

- މި ސެންޓަރަށް ޒިޔާރަތްކުރިއިރު މި ސެންޓަރަކީ ތަފާތު 2 (ދެ) ބާވަތެއްގެ ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދޭ ސެންޓަރެއްކަމާއި، އޭގެތެރެއިން ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާއާއި ކޯމިއުނިޓީ ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދެވޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާ ސެންޓަރުގައި ބަރިއިއްބަހައިގެން ފޯރުކޮށްދޭ ހަމައެކަނި ހިނގަމުންދާކަމެވެ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މި ސެންޓަރުގެ ޤާނޫނީ 35 ކަމަށާއި، މި ސެންޓަރުގައި ފޯރުކޮށްދޭ ފަރުވާގައި ޖުމްލަ 42 (ސާޅީސް ދެއް) ކުދިންނާއި ބޮޑުނަށް ތިބިކަމާއި، އޭގެތެރެން، ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާގައި 15 (ފަނަރަ) ފަރާތެއް ތިބިކަމާއި، ކޮމިއުނިޓީ ފަރުވާގައި 27 (ހަތާވީސް) ފަރާތެއްތިބިކަމާއި، ކޮމިއުނިޓީ ފަރުވާގައިތިބި މީހުންގެތެރޭގައި 18 (އަށާރަ) އަހަރުން ދަށުގެ ކުއްޖަކާއި، 2 (ދެ) އަންހެނުން ތިބިކަމާއި، ސެންޓަރުގައި ޖުމްލަ 12 (ބާރަ) މުވައްޒަފުން މަސައްކަތް ކުރަމުންގެންދާކަމަށް ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ކޮމިއުނިޓީ ފަރުވާގައިހުރި 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުއްޖެއްގެ ފަރުވާއާ ގުޅިގެން މަރަކާ އެއްފަހަރު މި ސެންޓަރުން ތަޢާރުފުކުރި ރިޕޯޓް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޔުނިޓް (ޖޭ.ޖޭ.ޔޫ)އަށާއި، ސީ. ފެމިލީއާއި ޗިލްޑްރަން އެންޑް ޕްރޮޓެކްޝަން ސަރވިސް ސެންޓަރ (އެފް.ސީ.އެސް.ސީ)އާ ހިއްސާކުރާކަން ޖާރނަލްގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި ސެންޓަރުން ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދޭ ކުދިންނަށް އަމިއްލަ ކޮޓަރިއެއްގައި މަސައްކަތްކުރުމާއި ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ކުރުމަށްވެފައި، މި ސެންޓަރަކީ އާސަންދަޔާއި ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރެއްގެ ހިދުމަތްތަކާއި ވިޔަސް ނަމަވެސް ސަރަހައްދު މަދުކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ ޑިޓޮކްސް ކުރުމަށް ދޫކުރެވޭ، ހުރިމީހުން ދޭ ޓްރީޓްމަންޓާއި، ވިދާޅުވި ބޭސްތަކާއި ގުޅުމަށް ހުރި ހާލަތު ހަމަ ފަރުވާ ދޭ ކުދިންނާއި ފަރުވާ ހުއްޓާލާ މީހުން ފަރުވާ ހިފުމަށް އިތުރު ބޭނުންވާ ފައިސާ ހޯދުމަށް ހުރި ސަބަބުތައް ފަރުވާ ބަދަލު ފަރުވާ ދިނުމުގެ ފަރުވާއަށް އަލުން ފަސޭހަކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ސެންޓަރުގެ ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާގައިވާ މީހުންގެ ޢުމުރުން ގައިނޑަކަށް ބައެއް ޤަރާރުގައި އެކަށީގެންވާ ބޭނުންކުރާ ތަނެއް ނުވި ސަރަހައްދެއްގައި އެކަން މީހުން ވަކި ބައެއްގެ އެކަށީގެންވާ ސަރަހައްދުތަކެއް ނެތުމަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ދީފައިވާ މަސައްކަތްތައް ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެމީހުން އެކަނި ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާގެ އަދި މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން މީހުން އިސްލާމްދީނާއި ބެހޭ ފަރުވާދިނުމަށް ވަކި ވަޤުތު ހާއްސަކުރުމާއި ވަކިން ކަނޑައެޅިފައި ނެތްކަމާއި ބޭނުންކުރެވޭ ފޮތްތަކާއި ހަރަކާތްތައް ބޭނުންކުރެވޭ ފާސްކުރެވިފައިނުވާ، މިކަމަށް ފަރުވާދޭ ރަނގަޅު އެއްވެސް ސިޔާސަތެއް ނެތުމާއި ކުރިއަށް ދިޔުމުގެ ފުރުސަތު ހޯދައިދިނުމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ސެންޓަރުގައި ބޭނުންކުރަމުން ގެންދާ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހިންގާ ކުދިން ހަމައެކަނި ތަފާތު ބާވަތުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ދިނުމަށް އެއް ޖާގަ ހަރަކާތްތަކުން ތަފާތު ހަރަކާތްތައް -1000/ (އެއް ހާސް ރުފިޔާ)އިން ހަރަކާތްތަކުން ހަމަޖެހުން ހުރިހާ ދުވަހު އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ދޫކުރާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ސެންޓަރުގައި ޖާގައިގެ ދަތިކަން ހުރިކަމާއި، ސެކިއުރިޓީ ތަނުގެ ކުރިން ހުރި ސެންޓަރުގެ ބައެއް ކޮޓަރިތަކުގެ ތެރެއިން ވަކި ބައެއް ބޭނުންކުރާ ހާލަތު ތަކުގެ ބޭނުންކުރާކަން، ކޮޓަރިގައި ބެލެހެއްޓުމުގެ ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ސެންޓަރު ފަރުވާދިނުމާއި ހިދުމަތްތަކާއި ދަރިވަރުން ވަނީ ސެންޓަރުގެ ފަރުވާގައިވާ ކުދިންގެ ހުރިހާ ސާފުކުރުމާއި، ސާފުތާހިރުކަމާއި ފަރުވާގައިވާ ކުދިންނާ ބޯދާ ޢަމަލު

ކުރިއަށްގެންދިއުމާއި، ކައުންސެލިންގ ސެޝަންތައް ކުރިއަށް ގެންދަންޖެހޭ އެއް ކޮޓަރިއެއްގައިކަމާއި، އެ ތަނަކީ މި ހިދުމަތަށް ކުރުމަށް އެކަށީގެންވާގޮތަށް ފަރުމާކޮށްފައިހުރި ތަނެއް ނޫންކަމާއި މި ހިދުމަތް މަސައްކަތްތައް އެއްބަސްއެއްގައި ކުރުމަށް ފަރުވާ ދިނުމަށް ހަމަޖައްސާ ގާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުތަކާއި ހިލާފުކަމެއްކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ސެންޓަރުގެ ފަރާތުގައިވެސް މުވައްޒަފުންގެތެރޭގައި އަޅުއްވުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުވެރިކަމާއި އަޅުއްވުން މަސްއޫލިއްޔަތު މިކަމާ ހިއްސާކުރުން މި ފަރާތްތަކުން ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި މިފަދަ ފަރާތްތަކާ މުއާމަލާތްކުރުމުގެ ހުނަރު ތަމްރީނުގައި ހުރަސް ތިބިފައިވާ މުވައްޒަފުން މި ސެންޓަރުގައި ނުވުމުގެ ސަބަބުން އެފަރާތްތަކަށް ފުރިހަމަ ހިދުމަތެއް އެނގޭ އެކަށީގެންވާ ފަރާތަކުން ހިދުމަތް ހޯދިދެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.
- ސެންޓަރުގައި ކައުންސެލަރުން މަދުވުމުގެ ސަބަބުން ތަފާތު ފަރާތްތަކުގެ އެއްބާރުލުން ލިބިގެން މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ދަތިވާކަމާއި، ކައުންސެލިންގ ސެޝަންތައް ނަގާ މުވައްޒަފު ސެންޓަރުން ކުރިއަށްގެންދާ އެކިއެކި ސެޝަންތަކުގެ ކުރިއަށްގެންދަން ޖެހުމަށް "ބެސްޓް-ޕްރެކްޓިސް"ގެ ހާމަކުރުމަކާއި، މިކަމުގެ ސަބަބުން "ރޫޓް ކޯޒް އެނަލިސިސް" އަންނަނިވިގޮތް ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.
- މި ސެންޓަރުގައި ފަރުވާގައި ތިބި ފަރާތްތަކަށް ތަފާތު ހުނަރުތަކާއި ދިރިއުޅުމުގެ ކުޅަދާނަކަން އިތުރުކުރުމަށް މަސައްކަތް ތަމްރީނު ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމަށް ފުރުސަތު ތަނަވަސްކޮށްދިނުމުގެ ޒިޔާރަތުގައި އެ ފަދަ އިތުރު ޕްރޮގްރާމް ކުރިއަށްނުގެންދާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.
- މި ސެންޓަރުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތް މުވައްޒަފުންނަށް "ކެޔަރިކަލް ސޫޕަރވިޝަން" ބޭނުންކުރަމުންދާ، މިކަން ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.
- މި ސެންޓަރުގައި ފަރުވާ ހަމަޖެހިގެންދާ ފަރާތްތައް އަތުވެދާ ފަރާތްތަކުގެ އެއިން ބަލަހައްޓަން ކުރިއަށް ގެންދާ ބޭނުންކުރާ ބޭސްފަރުވާ ކުރިޔަށް ގެންގޮސްފައިވާ ހުރިހާ ބޭނުންތައް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އެގޮތުން ބޭނުންކުރާ ކަރަންޓު ވަގުތުތަކާއި، ބޭނުންވާ ދަވާތަކާއި ބޭނުންތައް، މި އިދާރާތަކުން ސިޔާސީ މަސައްކަތްތަކުގައި ބޭނުންކުރިއިރު އެ މަސައްކަތުން ބޭނުންކުރާވާ ނަމުނާތަކުގެ ބެލެހެއްޓުމާއި މަސައްކަތްގެ ގޮތުގެ ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.
- ސެންޓަރުގެ ގޮތުގެ ހުރި މެއްސަރުގައި ހުއިސް ހައްދާފައިވާގޮތުގެ ސަބަބުން މަސައްކަތް ފަރުވާ ހަމަޖެހިގެންދާ ބެލެނިވެރިން ހިދުމަތުގައި ހުއްޓާލެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ސެންޓަރުގެ ފަރުވާގައިތިބޭ ފަރުދުންނާއި އެހެނިހެން ކަންކަމުގައި ބޭނުންކުރުމުގެ ފުރުޞަތުގައި ވަރަށް ހުންނަކަމާއި، މި ފުރު ބޭނުންކުރުމުން ތަފާތު ރަގަޅު މައްސަލަތަކެއް ދިމާވަމުންދާކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
- ސެންޓަރުގެ ސެކިއުރިޓީ މަސައްކަތުގައި ކޮންމެ ޝިފްޓެއްގައި 2 (ދޭއް) މީހުން މަސައްކަތްކުރާއިރު މިފަރާތްތަކަކީ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން ހަރަކާތްތެރިވުމުގައި އުނދަގޫ ވެސް މާއްދާތަކުގެ އަސާސީ ފިޔަވަޅުއަޅަމުން ފަރުވާދޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ގުޅޭ މުވައްޒަފުންނަށް ތަމްރީނު، ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ ކަންތައްތަކާއި، ސެކިއުރިޓީންގެ ދައުރުގައި އަންހެން ކުދިން މަސައްކަތްކުރާތީއާއި، މިކަމަށް މި މަސައްކަތްކުރާ ނިޒާމުކުރާކުރި ބޭނުންކުރެވޭނެ ކުރިމަތިވާކަން ފުރިހަމަކަމާ ކުރިއަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
- މަރުކަޒުގައި ބަހައްޓާފައިވާ އަލިފާން ނިއްވާ ފުޅިތައް 2018 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫން މަހުގެ 18 ވަނަ ދުވަހަށް މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
- އެން.ޖީ.އޯއިން ޕްރަގް ޗެރިޓީމަސްޖިދު އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ފަރުވާދިނުމަށް ހ. ހިންގުމުގައި ގައިމުކޮށްފައިވާ މަރުކަޒުގައި ފަރުވާ ހޯދާ ބިނާ ފަރާތްތަކަކަށް އަ މަރުކަޒުގެ މުސްތަޤްބަލްގެ އިސް މީހުންގެ ފަރާތުން ޖެހޭ ފަރުވާދިނުމާ ކުރިމަތިވާމީ، އެފަރާތުން މަޢާށުގެ ނުވާނޭ ހަރަދަކުރުމާއި ބޭނުންކުރުމާ އަ ސެންޓަރުން ދެމުންދާ ބޭނުން ނުވާކަމާއި، އަ ސެންޓަރުގެ ފަރުވާގެ ބަދަލުގައި ޖެހޭ ހުރިމަތިންދީ ކުރިމަތިވާކަމާއި، އަ ސެންޓަރުން ދެމުންދާ ބޭނުން ނުވާނޭ ގޮތަށް މި ސެންޓަރުން އެންމެހާ ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

5.7.4 ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ

<u>ވިލިމާލެ، ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ:</u>

- ކުދިންގެ އުމުރާއި ގުޅޭގޮތުން ޖިންސާއަށް ބަލާފައި ކުރުމުގައި، އަ ކުދިންގެ ދޮރުގައި ޖިންސުގެ ހަމަހަމަކަން ގައިމުވާގޮތަށް ޖިންސާއަށް ބަލާ ނުކުރާކަން ޖާގަގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
- މަރުކަޒުގެ މުވައްޒަފުންގެ ބޮޑުވާ ސޯޝަލްވަރކަރެއް ނުލައި ހާލަތު ދިރިއުޅޭ ކުދިން ބޮޑުތަކެއް ދަރުތައްކަން ނިކަމެތި، ކުދިންނަށް ދިމާވާ ފަދަ މުހިއްމު ފަރާތަކުން ދީގެ ސެޝަން ނުބޭއްވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

- ޖަލުތަކުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިން ކޮށްފިއުޅަ އަދި އިންޖެކްޝަނުގެ ބޭނުންކުރާ އިރު އެކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ސްޕެޝަލިސްޓުންނާއި ނުވަތަ އެހެނިހެން ބޭނުންކުރެވޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި ހުރިކަން ޔަގީންކުރުމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ކުދިން ދިރިއުޅޭ ކޮޓަރިތަކުގައި އެ ކުދިންގެ ހައްޤަށް އަނިޔާވާފަދަ ބޮޑު ތަކެތި އެތެރެވާފަދަގައި ހުރިކަން ޔާދަރުތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުތަކުގައި ބަލަހައްޓަމުންދާ ކުދިންނާއި ގޮތް މަޢުލޫމާތުތަކުގެ އެނގޭނެ ގޮތަކަށް ބަލަހައްޓާފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުތަކުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންގެ ފަރުދީ ފައިލުތަކުގައި އެ ކުދިންގެ މަސްއޫލަތު ގުޅުން ހުރި ނަންބަރުތައް ނަގައި އެކަށީގެންވާ އުސޫލަކަށް ކުރަމުން ނުދާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- އަމާން ހިޔާގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިން އެއްބަސް ކުރަނީ ގޮތް ބޭނުންތައް އަދި ސްޕެޝަލިސްޓު ނުވަތަ ޕްރޮފެޝަނަލުންގެ ހެދުމަށް ދިވެހި އެހީ، އަދި ޕްރޮފެޝަނަލް ކުދިން ފޯރަން ޚާއްޞަ ސެޝަން މަޢުލޫމާތު ހިޔާގެ މުވައްޒަފުން އެނގިވަޑައިގަންނަ ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާގައި ވަނީ ސެކިއުރިޓީ ބަލަހައްޓަމުން ނުދާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

5.7.5 ޝާސަލަރފް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރު

- ހ. ހިންމަފުށީގައި ޤާއިމުކުރާ ޝާސަލަރފް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރަކީ 150 (ސަތޭކަ ފަންސާސް) މީހުންގެ ގާބިލުކަން ސެންޓަރުތަކުގައި، 18 (އަށާރަ) އަހަރުން މަތީ އަންހެނުންނާއި، ފިރިހެނުން އަދި 18 (އަށާރަ) އަހަރުން ދަށުގެ އަންހެން ކުދިންނާއި ފިރިހެން ކުދިން މި ސެންޓަރުގައި ބައިވެރިވާނެ ކޯސް ޝަރަހަ ލިބިގެންވާ މައްސަލައިން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ސެންޓަރުގެ "ބޮޑު ބ" އަދި "ބޮޑު އ"ގައި މީހުން ނިދުމަށް ބޭނުންކުރާ ކޮޓަރިތަކުގެ ފައިދާއުފުލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ކުޑަކަމުގެ ސެންޓަރުގެ ބަލަހައްޓާއިރު ޖާގަކަމުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މީހުން ނިދުމަށް ބޭނުންކުރާ ކޮޓަރިތަކުގައި ސީލިންގ ކުލަތަކުގައި ހަރުކޮށްފައިވެސް، އެ ކޮޓަރިތަކާ ވަނަ ދޮރުގެ މަތިގައިކަމުގައިވުން، ފާހާނާއާ ވަނަ ފެންވަރުކަމާ އަދި ފާހާނާއާ ވަނުމަށް ހުރި ދޮރު

ހުޅުވާލައިހުރެއްޖެނަމަ، ފާހާނާތަކުގައި އުޅޭ ފަރާތްތަކަށް ޖިންސުގެ ފުރުސަތުއޮތްކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.

- މި ސެންޓަރުގައި އެކަހެރިކުރާ ފަރާތްތަކާއި، އެކަހެރިކުރުމަށް ސެންޓަރުގައި ބޭނުންކުރަމުން ހަމަޖެހިފައިވާ 6 (ހައެއް) ކޮޓަރީގެ ފާހާނާގައި ދޮރުފަތް ނެތްކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.
- ސެންޓަރުގައި އެކަހެރި ބަންދުކުރުން ބާއްވާ ކޮޓަރީގެ ބޮޑުން ވަކި ފާރެއް ނުހުންނަކަމާއި، މި ކޮޓަރި ހުރީ މުވައްޒަފުންގެ ބެރެކްކަމާ ކައިރީގައިކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.
- ސެންޓަރުގައި މިތާ ފަރާތްތައް ބަލައި ޗެކްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ކޮޓަރީގައި ކެމެރާ ހަރުކޮށްފައިވާކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.
- ސެންޓަރަށް ގެނަސް ފަރާތްތަކުގެ ތަކެތިން، ތުނބުޅިކޮށްކުރުވި ފަރާތްތައް ސެންޓަރުގައި ބައިބަލާފައި މިބާ ބޮޑީސާރޗްކުރާ ގޮތް ކަނޑައަޅާފައިވާ ސިޔާސަތެއް ސެންޓަރަކާއިގެ ކުރުވައިގެން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.
- ސެންޓަރުގައި ކައުންސެލިންގ ދިނުމަށް ބޭނުންކުރާ ކޮޓަރިތަކުގައި "ޕްރައިވަސީ"އެއް ނެތްކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.

5.7.6 ސިއްޙީ ގޮތުން އެކަހެރިކުރާ / ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ

ހ. ހުޅުމާލޭ ފްލެޓުތެރި ކަރަންޓީން ސެންޓަރ

- މި ސެންޓަރުގައި ބަލަހައްޓަމުންދަނީ ބައްޔަށް ފައްސިވެފައިވާ ފަރާތްތައް އެކަހެރިކުރުމާއި، އެފަރާތްތައް އެކަކު އަނެކަކާ ވަކިކަތުއްޓާ މުއާމަލާތްކޮށް އުޅުމުގެ ހުރަހެއް ނުހުންނަކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.
- 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުއްޖެއް ނުވަތަ އުމުރުން ދޮށި މީހެއް ނުވަތަ ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހެއް މިބައްޔަށް ފައްސިވާ ހާލަތެއްގައި އޭނާގެ ބެލެނިވެރިއެއް ނުވަތަ ކެއަރގިވަރއެއް (ބެލެހެއްޓުމަށް ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއް) އޭނާއާ އެކު ކަރަންޓީން ކުރުވާނެކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.
- ސެންޓަރުގައި ކުދިން މީހުން އެކަހެރިކުރުވުމުގައި ތަޢާރަފުވާން ބެލުމަށްވުރެ ޕްލޭނެއް ބަންދުކުރުމުން ނިންމި ވޭޖެގެ ވިސްނާލުމުން އެކަހެރިވުމާ ވަކިކަން ކަރަންޓީނު ހުރުމާއި މަދުން ސަލާމަތްވުމަށް ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.
- ސެންޓަރުގެ ވޯޑުތަކުގެ ވައި ދައުރުކުރުވުމަށް ގެޓުގެ އެއަރ ކަންޑިޝަނަރ ވައި ބަދަލުކުރެވޭނެ އިންތިޒާމު ހުރި ވެންޓިލޭޝަން ސިސްޓަމެއް ބަހައްޓާފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެއެވެ.

- ސެންޓަރުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން ނަރުހުންނަށް ހާއްސަކުރެވިފައިވާ ނަރުސިންގ ސްޓޭޝަނެއް ހުރިނަމަވެސް، މިސްޓޭޝަނަށް ބަލިމީހުން ޖެހޭ ވޯޑުތަކުގެ ސީ.ސީ.ޓީވީ ފުޓޭޖް ލިބޭނެ ގޮތުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުމުގެ މަސައްކަތްކުރެވެމުންދާކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ހުޅުލޭ އައިސޮލޭޝަން ޒޯނުގެ ކަރަންޓީން ސެންޓަރ

- މި ސެންޓަރުގައި ބެއްދަން ސަލާމަތުކުރެވޭ 49 (ސާޅީސް ނުވައެއް) މީހުން އެއްފަހަރާ ބާއިއްބޭން ކަމަށާއި ބެއްދަން ފައްސިވެފަރުވާ ބަލަހައްޓާފައިވާ 44 (ސާޅީސް ހަތަރެއް) މީހުން އެއްފަހަރާ ބާއިއްބޭންކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- މިސެންޓަރުގައި ބަލަހައްޓާ މީހުން ތިބޭނެ އޮޑިޔާއަށް ހާއްސަކުރެވޭ ކޮޓަރިގައި ކަމަށާއި ބޭރަށް ނިކުމެ އުޅުމުގެ ފުރުސަތު ނުލިބޭކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުއްޖެއް ނުވަތަ އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހެއް ނުވަތަ ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހެއް މިބައްދަލު ފައްސިވާ ހާލަތެއްގައި އާއިލާ ބެލެނިވެރިއެއް ނުވަތަ ކައިރިބޭކަލަކު (ބެލެހެއްޓުމަށް ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއް) އާއިލާ އެކު ކަރަންޓީން ކުރުވޭނެކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- ސެންޓަރުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން ނަރުހުންނަށް ހާއްސަކުރެވިފައިވާ ނަރުސިންގ ސްޓޭޝަނެއް ހުރިނަމަވެސް، މިސްޓޭޝަނަށް ބަލިމީހުން ޖެހޭ ވޯޑުތަކުގެ ސީ.ސީ.ޓީވީ ފުޓޭޖް ލިބޭނެ ގޮތުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުމުގެ މަސައްކަތްކުރެވެމުންދާކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ކ.ވިލިވަރު އައިސޮލޭޝަން ކަރަންޓީން / ސްޓެޕްޑައުން އެކޮމޮޑޭޝަން މަރުކަޒު

- މި މަރުކަޒުގައި ފެންވަރުމަށް ސަލާމަތު ހަރުކޮށްފައިވާ ތަނުގައި އެކަކު އަނެކަކަށް އެއްވެސް ހަރަކާތެއް ގޮތުގައި ފެންވަރަން ތިބެން ޖެހުނަކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވާއިރު، ވިއްސާރަ ދުވަހުގައި ނަމަ މި މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް ފާހަނާއަށް ދެވުނުން ސަރަހައްދަކީ ހުރަހަކަށްވާ މަސައްކަތްތަކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
- މި މަރުކަޒުގައި ޑޮކްޓަރުން ދައުރުވަން ބޭނުންވާ ތަނަކާއި، ބޭސް ބަހައްޓާނެ ކޮޓަރިއެއް، ޑިސްޕެންސަރީ އެއް ބޭނުންވާ އިންތިޒާމުތައް ޒިޔާރަތުކުރިއިރު ހަމަޖެހިފައި ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މަޝްރޫޢުގައި ޤާއިމުކޮށްފައިވާ ބަދަލު ސަޕޯޓިވް ޕްރޮގްރާމްތަކާއި، ބަދަލުއެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވުނު ގެންދަނީ ޤަވާއިދުގެ ދަށުން ކުރެވޭނެކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ބަދަލުގައި ވައި ދޫކުރުމުގަން ހުރި އެކްސްޕޯޝަރ ހިދުމަތްހޯދުމައި ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ރަށުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހައި މުވައްޒަފުންނާއި މަޝްރޫޢަށް ގެނެސް ވަޒީފާދީފައި ކަމެއް ކޮންޓްރެކްޓަރުންގެ މަސައްކަތްކުރަނީ 1 (އެކެއް) ދިވެހިރައްޔިތުން 2 (ދޭއް) އިންޑިޔާގެ ރައްޔިތުންނާއި، 13 (ތޭރަ) ބަންގްލަދޭޝް ރައްޔިތުންނެވެ. މި ފަރާތްތަކުން ހިމެނޭ ހަމަޖެހިފައިވާ ކަމާ ސަރަޙައްދުގައި ހުރި 2 (ދޭއް) ކޮޓަރިއެއްގައި، އެހެންނަމަވެސް ވަޞީލަތް ފެންވަރު ނިސްބަތް ޒާތުގައި ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި މަޝްރޫޢު ހުރި ރަށަކީ ކުރިން ރިސޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ ރަށެއްކަމުގައިވީ، ދިގު ދުވަސް މިހެން ބޭނުންކޮށްފައިނުވާތީ ސަބަބުން، މި ރަށުގެ އެކި ސަރަޙައްދުތަކުގައި ފަސާދައިން ނަރުގާނުބޫވަތަ ކުނި ދިރި އަދަދުކަން ހުރިކަމާއި، ވިއްސާރަ މޫސުމުގައި ފެން ހަރުލާވަތަ ކުނި ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، މަޝްރޫޢުގައި މަދިރިއާއި ސަލާމަތީ ދިރުމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ހުޅުމާލޭ ހިޔާ ފްލެޓް

- ހުޅުމާލޭ ހިޔާ މަޝްރޫޢަށް 626 (ހަސަތޭކަ ސައްބީސް) ޔުނިޓުގެ ޤާއިމުގެ މަޝްރޫޢުއެއްކަމާއި، މިތަނަށް ގެންދާ މަސައްކަތުގެ އަދަދަކީ މައްސަލައެއް ދެކޭކޮށްފައި ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި މަޝްރޫޢުގައި ތިން މަސައްކަތަކީ މޯލްގެ އެކިއެކި ގ ބްލޮކްތައް، އެއިރުގެ ކަރަންޓްގެ މަޝްރޫޢުތަކުން ބައްލަވާ ފައްސަވެފައިވާކަމުގެ ބަރުދަށްކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްކުރާތަކާއި، މި މަޝްރޫޢަށް ދިޔަ ގެންދާއިރު އެ މަސައްކަތު ސައިޓެއް އެއްވެސް ވިއްލައް ނުވަތަ އެ މަސައްކަތަށް ކާކުކަމާއި، ބޮޑަށްކުރެވުން ގޮތަށް މަސައްކަތްކުރާ ބޭފުޅުންނާ ގުޅުވާލަން މަޝްރޫޢު ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ މަސައްކަތަށް ބޭނުންކުރާ ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މަޝްރޫޢުގައި ތިން ބައެއް މަސައްކަތުގެ ފިހަރަކީ ސަރުކާރުން ހުޅުވާލި ހުރިހާ ފިހާރަ (އެޗް.ޑީ.ސީ) އިން ފުރަތަމަ ގ މަސައްކަތް ކޮވިޑް-19 ބަލިމަޑު ފައްސިވެފައިވާތަކަށް އަންގާފައިވާކަމާއި، ނަމަވެސް ވިދާޅުވި ސިފައިން ނުކުރާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، މި މަޝްރޫޢުގައި ތިން ބައެއް މަސައްކަތަކީ އެޗް.ޑީ.ސީއިން ބަލިމަޑު ނަހަރުފާވެފައިވާ މަސައްކަތްކުރާތަކަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި

ޖަލުތަކުގައި ދިރި ބައެއް ފައްސާލެވިފައިވާ ނުވަތަ ނަފްސާނީ ފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރާނެ އެއްވެސް ޚިދުމަތެއް ޖަލުތަކުގައި ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުތަކުގައި ދިރި ފަރާތްތަކުގެ އެއްވެސް ގޮތަކުން ދެނެގަނެވޭ ނުވާކަމާއި، މިހާރުގައި ދިރި ބައެއް ފަރާތްތަކަށް ޚާއްޞަ ތަމްރީނުލިބިފައިވާ އިދާރީ ފަރާތްތަކެއް ނެތްކަމާއި، އެހެނިހެން ވަކިވަކިން ނުވަތަ ފަރާތްތަކަށް ޚިދުމަތް ދެވެނީ ނުވަތަ ޚިދުމަތްތަކުގެ ޖުމްލަ ފަރާތްތަކުގެ އެހެން ސެކިޔުރިޓީ ނިޒާމު ބަލަހައްޓާ އިދާރާތަކުގެ އެއްވެސް އިމާރާތެއް ނުވާކަމާއި، ކާރުބާރު ކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، އެހެން ޖަލުތަކުގައި މިހާރު ބަޔަކަށް ޚިދުމަތްތަކާއި ފަރާތްތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 28 (އަށާވީސް) ދުވަސް ކުރިން ޚިދުމަތްތަކާއި ބެލެހެއްޓުމުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުތަކުގައި އެކި ގޮތްގޮތަށް ނިސްބަތްވާ އެކި ނަފްސާނީ ދުވަސް އެއްވެސް ގޮތަކަށް ދެނެގަތުމަށް އިންތިޒާމު ސަބަބުން، އެ ފަރާތްތަކުގެ ދުވަހު ޚާއްޞަކުރެވޭ ކަނޑައަޅަފައި ހިނގާތަން ބެލެހެއްޓުމުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި ޖަލުތަކުގައި އާއިލާއާ ބައްދަލުކުރުވައިދޭ އެއް އަހަރު މަހެއް އާއިލީ ގޮތުގެ ތަކެތިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، ކޮވިޑް-19ގެ ވަބާގެ ސަބަބުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން ތަޢާރަފްކުރައްވާ ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ ދެނެގަނެވޭ ގޮތުން ބަންދުގައި މިދަތި ފެސިލިޓީތަކުގައި ބަހައްޓާ މީހަކަށް ފޯނު ކޯލްއެއް ނެގުމަށް، އާއިލާއާ ވީޑިއޯ ކޯލްތަކުގައި ބައްދަލުވުންތަކުގެ ބަހައްޓާ މީހަކަށް ފޯނު އާއިލާއާއި، އާއިލާއާ ހަފްތާއަކު އެއް އަހަރު މަހެއް އާއިލާއި 1 (އެކެއް) މިނެޓު ދުވަހަކަށް ބައްދަލުކުރުވަދޭ އާއިލާއާ ހަފު ކަނޑައެޅުމާ މިނިވަން ހިފެހެއްޓުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މި ޖަލުތަކުގެ ކޯޓުތަކުގެ ދަރުސް ކުރެވިފައިވާ ޖަލުތަކާއި ބޭސްތަކުގެ ހުރިހާ ކަންކަމެއްގެ ސަރުކާރުން، ކޯޓުތަކުގެ ވައިދުއަރުވެސް ބަލަހައްޓާ ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް، އެއްވެސް ކޯޓެއްގައި ފަސްގަ ނުހުންނަކަމާއި، ފަސްގަ ނިޔުމުގެ ސަބަބުން، ދާއިރާގެ ވަގުތުތަކުގައި ކޯޓުތަކުގެ ހުކުމުދޭތަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- ޖަލުތަކުގައި ފެނަ އަދަދެއްގެ ބަލިމީހުން ކޯޓުތަކުގައި ދިވެހި ޝަރުޢީ ގައިދީންތަކަން ނުލިބުމުގެ ނަތީޖާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ކޮވިޑް-19ގެ ވަބާގެ ސަބަބުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން ތަޢާރަފްކުރައްވާ ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ ދެނެގަނެވޭ ގޮތުން ބަންދުގައި ޖަލުތަކުގައި ދިޔަ ފަރާތްތަކަށް ގައިދީންނަށް ދިޔަމަކަށް 1 (އެކެއް) މިނެޓު ދިޔަން ޖެހުނުކަމަށް ބައްދަލުވުމަށް ބަލިމީހުންނާ ކަންކަމެއްގެ ދިމާވާ ޕްރޮގްރާމް ހިންގުމަކީ ނިޒާމުގެ ހިފެހެއްޓުންތަކަށް
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

- މަދްރަސާގައި ތިބި ފަރާތްތަކުގެ އަންނައުނުގެ، ހިމާޔަތްކުރުމަށް އާ ފަރާތްތަކާ އަމިއްލަކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ކޮވިޑް-19އާއި ގުޅިގެން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ މެނޭޖްމަންޓް ރޫލްސް ބޭނުމަކަށް މަދްރަސާގައި ތިބި ފަރާތްތަކުގެ އަންނައުނާއި ބޮޑީ އުނަ ފަރާތްތަކާއި ދަރިވަރުންނަށް އާ މަދްރަސާތަކަށް ކަނޑައެޅި ވަގުތު ދުވަސްތަކުގައި ޚިދުމަތްދިނުމަށް ބާރުއަޅާފައިވާ އުސޫލުން އެންމެހާ ދަރިވަރުންނަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މިންގަނޑާ ހިލާފުކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މަދްރަސާގައި ތިބި ފަރާތްތަކާ ސިއްރު ކުރާ ފަރާތްތައް ބައިވެރިވާ، މުއައްސަސާ އަކީ އެއްބާރު އިސްކަން ދޭން ޖެހޭ ކަމެއް، ހަމައެކަނި ބަލައިގެން އެންމެ ރޯލެއް ތިބި ފަރާތްތަކުގެ އަމިއްލަ މެނޭޖްމަންޓް ކަނޑައެޅިފައިވާ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ކޮވިޑް-19އާ ގުޅިގެން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ މެނޭޖްމަންޓް ރޫލްސް ބޭނުމަށް ފެސިލިޓީތަކުގައި ތިބި ފަރާތްތަކުގެ ހަމަ މަދުވެގެން ދުވާލަކު އެއްފަހަރު ބައްދަލުވުންތަކާއި، އެގޮތުން އެފަރާތްތަކުގެ ހާލު، ބޭނުން އަދި ޝަކުވާތަކާއި އަނގަބަހުން ހޯދުމާ ބައްދަލުވުންތަކެއް ބާއްވާފައިވާކަން މިނިވަން މަދްރަސާގައި ތިބި ފަރާތްތަކާ ސިއްރު ކުރާ ފަރާތްތައް ބައްދަލުވުމަކީ އެކަމަށްފަހު އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައިނުވާ ކަމެއްކަމާއި މިންގަނޑާ ހިލާފުކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މަދްރަސާގައި ތިބި ފަރާތްތަކަށް، މި މަދްރަސާގެ މާލީ، ހެޔޮ ސުލޫކީ ކަންތައްތަކާއި ދެނެގަތުން ނުހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މަދްރަސާގައި ތިބި ފަރާތްތަކަށް ވީޑިއޯ ކޯލްތަކުގެ ފުރުސަތު ކުޑަކަމާއި، ހިފެހެއްޓުމުގެ އަދި ބައްދަލުވުމުގެ އިންތިޒާމް ދިނުމަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މިގޮތުން، 3 (ތިނެއް) އިރު ކޮޅު ފޯނުކޯލު ދެވިފައި މަދްރަސާގައި ތިބި ފަރާތްތަކުގެ ހައިސިއްޔަތަށް އެކަށީގެންވާ ވަރަށް ނުދެވޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މަދްރަސާގައި ތިބި ފަރާތްތަކުގެ އިތުރުން ވެސް ޑޮކްޓަރު ކަށަވަރު ކޮށްދޭ ފަރާތްތަކުގެ ތިބުމަށް ކަމަށް ނުވަތަ ނުލާ މަދްރަސާ ބޭނުންކުރާކަމާއި، މިޙާލަތުގައި ތިބި ހުރި ފަރާތްތަކަށް އެއްބަސްވުމުގެ ފޯމްތަކުގެ ނުހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މަދްރަސާ ގެންދަ ފަރާތްތަކަށް އެފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤުތަކާއި، ސިއްހީ އެހީތެރިކަމާއި ބޭނުންވާ އެކަމަށް އެދިގެން، މަދްރަސާގެ ލިޔެކިޔުމުގައި ހިމެނިފައިވާ ކޮމިއުނިކޭޝަން ގޮތެއް އެބައި މަދްރަސާގައި އަމަލުކުރަމުންދާކަން

އަންގައިދެއްވުމުންނާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ކޯވިޑް-19އާ ގުޅިގެން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން ތައާރަފްކޮށްފައިވާ ކޮރަންޓީން ފެސިލިޓީ މެނޭޖްމަންޓް ގައިޑްލައިން ބެލުމުގައި، ޖަލުތަކަށް ގެނެވޭ ޤައިދީންނަށް 7 ދުވަހު ކަރަންޓީން ކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިވާ ނަމަވެސް، ޖަލުތަކުގެ ހިންގުމުގެ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތުތަކުގައި ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވާކަމާއި، ސިއްހީ ޚިދުމަތް ހޯދުމުގައި ދަތިތަކެއް ވެފައިވާކަމާއި، ހަމައެހެންމެ ޤައިދީން އަށް ޢާއިލާއާ ގުޅުމަށް ފުރުސަތު ދެވިފައިވާ ނިސްބަތް ދަށްކަމާއި ޢާއިލީ ޒިޔާރަތްތަކަށް ފުރުސަތު ދެވިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މި ޖަލުތަކުގައި އެކި ފަރާތްތަކުގެ ދަށުން ސަލާމަތީ ގޮތުން ދެވޭ ޢަދަބު، މި ޖަލުތަކުގައި ބަލަހައްޓާ ފަރާތުން ކުރިމަތިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ޖަލުތަކުގައި ހުރި ފަސޭހަތައް އެކުލެވޭ ގޮތުން ޚާއްޞަ އިޙްތިޔާޖުގެ ހާލަތުގައިވާ ފަރާތްތަކަށް ހަމަ ހަމަ ކޮށްދެވޭނެކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މި ޖަލުތަކުގައި މަސައްކަތު ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ތަޢުލީމީ ޕްރޮގްރާމް ފަދަ ފުރުސަތު ލިބެންހުރި ޕްރޮގްރާމްތަކަށް ގިނަ ޤައިދީން ބައިވެރިކުރުމަށް ރިޢާޔަތް ކުރެވިފައިނުވާކަން ޕްރޮގްރާމް ކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ބޭނުމަށް ދާއިރާތަކެއް ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ނަމަވެސް، ޖަލުތަކުގައި ހުރި އެކި ފަރާތްތަކުގެ ބައެއް ޤައިދީން ޕްރޮގްރާމް ތަކަށް ވަނުމަށް ހުރި ދަތިތައް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ޖަލުތަކުން ޤައިދީން ދޫކޮށް ޤައިދީންގެ ހާލަތު ބަލައިގަތުމުގެ ބޭސް ޖަލުތަކުގައި ހިފެހެއްޓުން، މިގޮތުން ޖަލުތަކުގައި ހުރި ޤައިދީން އާއިލާއާ ގުޅުމަށް ފުރުސަތު ލިބިފައިވާ ނިސްބަތް ދަށް، ކޯލް ސިސްޓަމް ފަދަ ފަސޭހަތައް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ކޯވިޑް-19އާ ގުޅިގެން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން ތައާރަފްކޮށްފައިވާ ކޮރަންޓީން ފެސިލިޓީ މެނޭޖްމަންޓް ގައިޑްލައިން ބެލުމުގައި، ޖަލުތަކުގެ ބޭސިކް ފެސިލިޓީ އެއް، ބޭސް އަދި ކާނާ ސަޕްލައިކުރުން ހަމަހަމަ ނުކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ޖަލުތަކަށް ގެނެވޭ ޤައިދީން އެ ޤައިދީ ބަލަހައްޓާ ފަރާތް ސަލާމަތްވާގޮތަށް ޤައިދީގެ ހާލަތު ބަލަހައްޓަން އެ ޤައިދީ އާ ޖަލުތަކުން އެހެން ފަރާތަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ކުރިން ގޮތުން ނުރައްކާ ހުރި ޖަލުތަކުގެ ސެކިއުރިޓީ ބަލަހައްޓާ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބަލަހައްޓާކަމާއި، އެކަން ހިނގާދާނޭ ޖަލުތަކުގައި ހުރި ބައެއް ދަތިތަކާ ގުޅިގެން ޤާނޫނީ ފުރުސަތު ލިބިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ޖަލުތަކުގެ ބަލަހައްޓަނީ ހިންގާ ފުލުހުންގެ ބަޔަކު، ކޮންމެ ޖަލުތަކެއްގައި ކޯޓަށް ދެވޭ ހަރަކާތް ޖަލުތަކުގެ ޤައިދީންގެ ޢާއިލާއަށް ޤާނޫނީ ކޮންސަލްޓޭޝަން، ތެރަ

ޚާއްޞަ ބަޖެޓަކަށް ފަރުވާ ކުރާފަރާތްތަކަށް ބޭނުންކުރާ ބޭސްތަކަށް ޚަރަދު ކުރުމަށްޓަކައި، އެލަރޖީކަލް އައިޓަމްސް ބޭރުގެ ނުވަތަ ކުޑަފާސަލަ އެކަން ކުރުމަށްޓަކައި، ކޮންމެ ދުވަހަކު މަސައްކަތުގައި ހުރެ މީހުން ގެނެސް ކުރުމަށްޓަކައި އަދި މަސައްކަތް ދޫކުރާ ފަރާތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރުމަށްޓަކައިވެސް ކޮވިޑް-19އާ ގުޅިގެން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިން ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ ޤާއިމުކުރުމަށް ރާއްޖެ ބޭރުގައި ބަދަލުކުރާއިރު، މަސައްކަތުގައި ދިމާވާ ފަރާތްތަކާ ގުޅުންހުރި ޝަކުވާތައް ބަލަހައްޓަމުން މަސައްކަތުގައި ގެންދާ ފަރާތްތަކުގެ ދޮގުވާ އަދި މިފަދަ ކަންކަން ބަލަހައްޓަމުންގެންދާ އަދި ބަލަހައްޓަމުންގެންދާ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

<u>ތައިރާ ސްޓޭޖް ހިޔާ ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ</u>

- ހުޅުމާލޭ ދެވަނަ ފިޔަވަހީގައި ޤާއިމުކުރަމުންދާ ކަރަންޓީން 800 (އައްސަތޭކަ) މީހުންގެ ޖާގައިގެ ތަނެއްކަމާއި، މި ތަނުގައި 6 (ހައެއް) ބްލޮކަށް ބަހައިގެން އެކޮމޮޑޭޝަން ހަމަޖެހިފައިވާކަމާއި، ކޮންމެ ބްލޮކެއް 2 (ދޭއް) ފަންގިފިލާއަށް ފެތޭގޮތަށް ހެދިފައިވާކަމާއި، އޭގެތެރެއިން 4 (ހަތަރެއް) ބްލޮކެއްގައި 10 (ދިހައެއް) މީހުންގެ ޖާގައިގެ 80 (އަށްޑިހަ) ކޮޓަރި ހުރިކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.
- މި ފެސިލިޓީގެ ކޮންމެ ކޮޓަރިއެއްގައި ޖެހިޖެހިގެން 10 (ދިހައެއް) ބެންކު އެނދު ބަހައްޓާފައިހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވާއިރު، މި ފެސިލިޓީ ބޭނުންކުރަން ފަށާފައިނުވާތީ އަދި އެއްވެސް އެނދެއްގައި ގޮދަޑިއާއި، ބާލީސް އަދި ކޮތަޅުގައި މީހުންގެ އަންނައުނު ބަހައްޓާނެ ސްޓޯރޭޖް ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.
- ކޮވިޑް-19އާ ގުޅިގެން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު، ހެލްތު ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީ (އެޗް.ޕީ.އޭ)އިން ތަޢާރަފްކޮށްފައިވާ ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ މެނޭޖްމަންޓް ގައިޑްލައިނުގައި މިވަނީ ފެސިލިޓީތަކުގައި ކޮންމެ މީހަކަށް ވަކިން ކޮޓަރިއެއް ހޯދައިދީ، އެނދުތަކުގެ ދޭތެރޭ ބަހައްޓާފައިވާ ބަރާބަރު، ކަރަންޓީންވާ ކޮންމެ މީހަކަށް ވަކިން އެނދުތަކާއި، އެނދުތަކުގެ ދެމެދު އެއް އެނދު އަނެއް އެނދާ 1 (އެކެއް) މީޓަރު ދުރުގައިކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވިޔަސް، އެ ދުރުމިނަށް އެނދުތަކުގެ ބަހައްޓާފައިނުވާކަން ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މި ފެސިލިޓީގައި ތިބީ މީހުންގެ ތެރެއިން 70 (ހަތްދިހަ) މީހުންނަށް އެއްވަރަކާ ބޭނުންކުރުމަށް 2 (ދޭއް) ފާހާނާ ބަދި ތަނުގެ ގޮތުގައި ހުރިކަމާއި، ކޮންމެ ފާހާނާ ބަދިއެއްގައި 35 (ތިރީސް ފަހެއް) ފެންވަރާ މާގަނޑާއި 42 (ސާޅީސް ދޭއް) ފާހާނާ ބަދި ބަހައްޓާފައިވާ ވަކި ތަންތަން ހުރިކަމާއި، 6 (ހައެއް) އިސްތިރީ ހަދާކަން ދޮންދޮވުން އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސާފައި ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ފެސިލިޓީގައި ތިބީ މީހުން ފެންވެރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަނުގައި ސަފުސަފާ ހެޔޮކޮށް ހުރިކަމާއި، އެކަށީގެންވާ އެއްވުން ހަދައިދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން ފެންވަރަން ތިބޭނޭ ގޮތަށް ހުރިކަމާއި، މި ތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފުލުހުން ފެންވަރާ ފާހާނާކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ފެންވަރާކަނބަރިނުވި މި ތަނުގައި ޖައްސަވާގައި ހިމެނޭ މަސްދޫލުވުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ފާހާނާ ބަދި ބަހައްޓާފައިވާ ކޮޅުގެ ތަނަށް ތެރޭގައި ދުވާލަ ސަފުސަފާ ހެޔޮކޮށް ހުރިކަމާއި، ފާހާނާ ބަދި ބަހައްޓާފައިވާ ކޮޅުގެ ތަނުގައި ދޮރުވަތް ހެޔޮކޮށް ތެޔޮބަރިން ތަނުގެ އެޔޮވިނުހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މި ފެސިލިޓީގައި އަލިފާނުގެ ހާދިސާއެއް ހިނގައިފިނަމަ ނިއްވާލުމަށް އިންތިޒާމެއް އެދި ހަމަޖެހިފައިވާކަމާ ނުލަފާއެ، މިތަން އެއްކޮޅުގައި ބޭނުންކުރަން ފާއިތު، މި އިންތިޒާމުތައް ހަމަޖެހިގެންނުވާކަން ޖައްރަބާގައި ދިމާވާ މައްސަލައެއް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ކޮވިޑް-19އާ ގުޅިގެން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ، ހެލްތު ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީ (އެޗް.ޕީ.އޭ)އިން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ކަރަންޓީން ފެސިލިޓީ ގައިޑްލައިން ހެއްދި ތެރެއިން މިފަދަ ފެސިލިޓީތަކުގައި ފުރަތަމަ އެޅިދާނެ ބޭނުންވާ ތަކެއްޗާއި، ބޭސް އަދި އާލާތްތައް ފެސިލިޓީގައި ހުންނަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވިޔަސް، މި ފެސިލިޓީގައި ސިއްހީ އާލާތްތައް ރައްކާކުރުމަށް ހާއްސަކޮށްގެން ނެތްކަން ޖައްރަބާގައި ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މި ފެސިލިޓީގައި ތިބީ ފަރާތްތަކުގެ އަންނައުނު ދޮވެ އިސްތިރި ކުރުމަށްފަހު ވަކި ހާއްސަކޮށްގެން ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- މި ފެސިލިޓީގެ މަސައްކަތް އެއްކޮށް ނިމިފައިނުވާތީ، ފެސިލިޓީ ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާ ނަގާނެ ފަރާތަކާ ހަވާލުކުރެވިފައި ނުވާކަން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އަދި ނޭޝަނަލް ޑިޒާސްޓަރ ހިންގުމުގެ ތަޖުރިބާގެ ފަރާތުން ޒިޔާރަތްކުރި ދުވަހު ޖައްރަބާގައި ދިމާވާ މައްސަލަތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

5.8 މިނިވަންކަން ގެއްލޭ ގޮތަށް ބަންދުކުރެވޭ ތަންތަނަށް ޒިޔާރަތްކުރުމުގައި އިސްލާހުކުރުމަށް ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ކަނޑައެޅިފައިވާ މުހިންމު ހުށަހެޅުންތަކެއް ތަންފީޛުކުރުމަށް ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކަށް ބާރުއެޅުން

5.8.1 ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުން

- އެން.ޕީ.އެމްގެ ފަރާތުން ޏ. ފުވައްމުލަކު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން އަދި ޏ. ފުވައްމުލަކު ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)އާއި، މަންޑޭޓް ރޫލްސް އަދި އެން.ޕީ.އެމްއާއި ގުޅޭގޮތުން މައުލޫމާތުދިނުމުގެ ބައްދަލުވުމެއް 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހު ބާއްވާފައިވެއެވެ.
- އެން.ޕީ.އެމްގެ ފަރާތުން ލ. ގަން ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)އާއި، މަންޑޭޓް ރޫލްސް އަދި އެން.ޕީ.އެމްއާއި ގުޅޭގޮތުން މައުލޫމާތުދިނުމުގެ ބައްދަލުވުމެއް 2019 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓު މަހު ބާއްވާފައިވެއެވެ.
- އެން.ޕީ.އެމްގެ ފަރާތުން ކ. ހިންމަފުށި ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)އާއި، މަންޑޭޓް ރޫލްސް އަދި އެން.ޕީ.އެމްއާއި ގުޅޭގޮތުން މައުލޫމާތުދިނުމުގެ ބައްދަލުވުމެއް 2019 އަހަރު އޮގަސްޓު މަހު ބާއްވާފައިވެއެވެ.
- އެން.ޕީ.އެމްގެ ފަރާތުން ރ. އުނގޫފާރު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)އާއި، މަންޑޭޓް ރޫލްސް އަދި އެން.ޕީ.އެމްއާއި ގުޅޭގޮތުން މައުލޫމާތުދިނުމުގެ ބައްދަލުވުމެއް2020 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބްރުއަރީ މަހު ބާއްވާފައިވެއެވެ.

6. ،ؤشرچ ،ؤكؤبرةةث ،ؤةؤش رشرةؤةرةة ،ثؤشرةؤبرىؤة

،ؤبؤةؤثرةؤة

6.1 ،برشةبر بةةؤةؤثةث ةؤةؤچؤة ،ؤبرشؤةة سةةة

،ؤشرش ىرشةىش 2013/13 (،ؤشرچ ،ؤكؤبر ،ؤشرش 2013) 36 ؤىىر ،ؤةةؤر (ةؤةؤچؤة برشؤةبر ،ؤةؤشؤةؤة ،ؤةؤىرش) ؤ (ر) ؤةبر ىؤةةچؤىبر سةؤةبرش ةؤبرش ىىرؤؤىؤبر، ةرةؤةؤؤ ،ؤةؤةچؤش ةؤبرش ىىرؤؤىؤبر برؤةبرچؤسش ؤىرؤؤش ؤىرىىچؤة، ىرؤسةبر ةةبرةىؤبرش ؤىرؤؤش ةرشةىؤؤىؤبر، ؤةةسةةبرش ةشرشؤ ،برىرىچؤىؤبر، ،چؤىىسبرؤىىسةرش ةشرؤرىىؤؤ ةرشةىؤؤىؤبر ةچ ؤىرؤؤىرؤؤرش ؤىؤةؤىؤة ،ؤةؤؤؤةىؤىىؤ ،ؤةؤچؤةؤىؤىؤش ةؤبرش ىىرؤؤىؤبر، ةشرؤىؤبر ،برش ةةبرؤؤبر، ةشرؤىؤبر ةبرةبرةةبرؤؤ ،برشرةؤبر سؤؤؤىؤىؤؤبر، ةشرؤىؤبر ةچ ،برشرؤ ةةؤؤسة ؤةةىؤش ،ؤةؤىؤةؤةىؤىؤؤ ىؤسةةچبرةةؤ ىؤؤؤىؤىؤؤ ،برش ةؤبرش ىىرؤؤىؤبر برشؤ ةبرةبر ،ؤبؤةؤثرةؤة، ةبرش ىىرؤؤىؤبر ىىرؤؤ ،ؤةؤؤؤةىؤىؤؤ برشؤؤبر برشؤؤ ىؤؤؤ برشؤؤبر، برشةبر ىؤؤؤؤىؤؤؤؤ ؤةةؤؤؤؤ ؤةةؤؤؤؤ ةرؤؤ برشؤؤ ؤىىؤؤةؤرش، ةىىش ؤىؤؤؤىؤؤؤچ سةةةةىؤؤ ؤةةؤؤ، ةىىشىؤؤ ؤىؤؤش ىىؤؤ ؤىسةةىؤةؤؤ ؤةةؤؤش ؤةؤؤؤؤةؤؤ ،برش ةؤبرش ؤىؤؤؤىؤؤؤ ةةبرةةؤ ،برؤىؤؤىؤ چؤىچؤىىؤؤ ىؤؤىؤ.

6.2 ޖަލާއި މަސްއޫލުވެރިންނަށް ދޭން ހިންގާފައިވާ ތަމްރީން ޕްރޮގްރާމްތަކާބެހޭ މައުލޫމާތު. މިގޮތުން ތަމްރީން ޕްރޮގްރާމްގެ މަޤްޞަދު، ބައިވެރިން އަދަދު، ކަވަރުކުރި ކޮންޓެންޓާބެހޭ މައުލޫމާތު، ހާސިލްކުރަން ބޭނުންވި ކަންކަން

6.2.1 ތަމްރީނީ ޕްރޮގްރާމް

#	ހިންގުނު ޕްރޮގްރާމް	ބައިވެރިންގެ އަދަދު	މުއައްސަސާ/ތަން	މަޤްޞަދު	ނަގައިދެވުނު ބައިތައް	ހާސިލްކުރަން ބޭނުންވި ކަންތައްތައް
1	ސެޝަން ޓު ސްޓާފް އޮފް ހޯމް ފޯ ޕީޕަލް ވިތް ސްޕެޝަލް ނީޑްސް (ކ. ގުރައިދޫ)	50	ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން	މީހުން ބެލެހެއްޓުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ޤާނޫނުތަކަށް އަހުލުވެރިކުރުން	އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ އާންމު ތަޢާރަފު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ލިބޭ، ސިޔާސަތު	މި ފަދަ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން މީހުން ބެލެހެއްޓުމުގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ޤާނޫނުތަކަށް އަހުލުވެރިވެފައިވާ ބައެއްކަމުގައިވުން.
2	ޕްރިޒަން އޮފިސަރ ޓްރޭނިންގ	59	އަލަށް ވަޒީފާއަށް ނަގާފައިވާ ޕްރިޒަން އޮފިސަރުން-މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް	ޖަލުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަކީ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް އަހުލުވެރިވެފައިވާ ބައެއްކަމުގައި، އެންޓި-ޓޯޗަރ ޤާނޫނަށް އަހުލުވެރިކުރުން	އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ތަޢާރަފު، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ އާންމު ތަޢާރަފު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ލިބޭ، އެންޓި-ޓޯޗަރ ޤާނޫނު	ޖަލުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަކީ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް އަހުލުވެރިވެފައިވާ ބައެއްކަމުގައި، އެންޓި-ޓޯޗަރ ޤާނޫނަށް އަހުލުވެރިވުން
3	ޕޮލިސް ރިކްރޫޓް ޓްރޭނިންގ	101	އަލަށް ވަޒީފާއަށް ނަގާފައިވާ ޕޮލިސް ރިކްރޫޓުން- މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް	ފުލުހުންގެ ވަޒީފާގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތައް އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް އަހުލުވެރިކުރުން	އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ތަޢާރަފު، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ އާންމު ތަޢާރަފު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ލިބޭ،	ފުލުހުންގެ ވަޒީފާއަށް އަލަށްގެނޭ ފަރާތްތަކަކީ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް އަހުލުވެރިވެފައިވާ ބައެއްކަމުގައި، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ މުޢާހަދާތަކާއި އަސާސީ އުސޫލުތަކާ ފުލުހުންގެ ވަޒީފާގައި

					އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުއާހަދާތައް	އަމަލުތަކަށް ހުށަހެޅުމުގެ މައުލޫމާތު ލިބިފައިވާ ބަދަލުކުރުން
4	ޓޯޓް ޓްރެއިނިންނަރސް އޮފް ޓްރެއިނިންގ ޕްރޮގްރާމް	25	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް	ފުލުހުންގެ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް އިންސާނީ ހައްޤުތަކަށް އަހުލުވެރިކުރުވުމާއި، ފުލުހުންގެ ޒިއްމާ ހިންގާ ފަރާތްތަކަށް އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ މައިގަނޑު އަސާސްތަކަށް އަހުލުވެރިކުރުވުން.	އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ ތަޢާރަފް، އިންޓަރ-ސެކްޝަނަލް ޤާނޫން، އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ އާންމު ޤަވާއިދު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ޙައްޤު، އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުއާހަދާތައް، ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ދައުރު، ފުލުހުންނަށް ގުޅޭ ގޮތުން (ތަހުޤީޤު، ހައްޔަރުކުރުން، އަމުރުން ދިފާއީ ވިސްނުން، ބަދަލު ވިސްނާއިރުގެ ދާއިރާ)	ފުލުހުންގެ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް އިންސާނީ ހައްޤުތަކަށް އަހުލުވެރިކުރުވުމާއި، ފުލުހުންގެ އަދި ފުލުހުންގެ އެކިއެކި ޒިއްމާ ގުރޫޕްތަކުން ހިންގާ ފަރާތްތަކަށް އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ މައިގަނޑު އަސާސްތަކާއި އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ ޤާނޫނުތަކަށް އަހުލުވެރިވެފައިވާ ބަދަލުކުރުން.
5	ސެކްޝަން ޓު ޓްރޫސް އިންޓެލިޖެންސް އޮފިސަރސް	50	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް	ފުލުހުންގެ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް އިންސާނީ ހައްޤުތަކަށް އަހުލުވެރިކުރުވުން.	އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ ތަޢާރަފް، އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ އާންމު ޤަވާއިދު،	ފުލުހުންގެ ވަޒީފާއަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް އިންސާނީ ހައްޤުތަކާއި، އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ އަސާސްތަކަށް އަހުލުވެރިވެފައިވާ ބަދަލުކުރުން.

މީގެއިތުރުން، ޕޮލިސް އެކަޑެމީއަށް ހިންގާފައިވާ ދިނުމުގެ ގޮތުން ފާހަގަކުރާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ދުވަސް (26 ޖޫން) ފާހަގަކުރުމުގެ ގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ ޓްރެއިނިންގ އަދި
ޕްރިޒަން އޮފިސަރުންނަށް 2019 ޖޫން 2 ވަނަ ދުވަހުގައި އިންސާނީ ހައްޤުތަކާ ގުޅޭ ސެޝަނެއް ވަނީ ބޭއްވިފައެވެ. ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސްއިން،

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒްއާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްގެ ފަރާތުން ފެސިލިޓީތައް ހިމަނައިގެން ކުރިއަށް ގެންދެވުނު މި ފިޔަވަޅު ޕްރޮސެކިއުޝަންގައި، ޖަލުގެ އަމަލުތަކާއި ހުއްޓުވުމަށް ރާއްޖޭގައި ހިނގައިދާ ގޮތުން އަނިޔާވެރި، ޖަލުގެ އަމަލުތަކަށް ހުއްޓުވުމުގައި މިހާރު މުއައްސަސާގެ ދައުރާއި ހިނގައިދާ އެއްބަސްވުމާއި، ޖަލު ކުރިޔަށް ބަލައި ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކުން ބައްދަލުކުރުމުގައި ދިމާވާ ގޮންޖެހުންތަކާއި ޖަލުގެ އަމަލުތަކަށް ހުއްޓުވުމަށް ކުރިއަށްއޮތްތާގައި ރަނގަޅު ކުރުވުމާއި ކަންތައްތަކާއިބެހޭގޮތުން މައުލޫމާތު ދެވުނެވެ.

ހަމައެހެންމެ ޖަލަކީ ވިކްޓިމްސްއަށް ހިތާމަ ދިނުމުގެ ގޮތުން ފުރަގަހަށް ބައިނަލްއަގުވާމީ ދުވަސް (26 ޖޫން) ފާހަގަކުރުމުގެ ގޮތުން 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ގ ޖޫންމަހުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަޑު މުދުވެރިކަން މައުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދެވުނެވެ.

6.2.2 ގެސްޓް ޕްރެޒެންޓޭޝަން

#	ހިންގުނު ޕްރޮގްރާމް	ބައިވެރިން ގެ އަދަދު	މުއައްސަސާ/ތަން	މަޤްސަދު	ނަގައިދެވުނު ބައިތައް	ޕްރޮގްރާމަށް ބޭރުން ކަންތައްތައް
1	ސީޕެސްޓީއާއި ސެޝަން	52	ނަރުހުން، ޓެކްނީޝަން- އިންޓަރނީ ޑޮކްޓަރުން މެޑިކަލް ހޮސްޕިޓަލް (އައިޖީއެމްއެޗް)	އައިޖީއެމްއެޗްގައި މަސައްކަތްކުރާ ޓެކްނީޝަނުންނާއި ނަރުހުން އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ހޭލުންތެރިކުރުވުން	އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ތައާރަފު، ޑޮކްޓަރުންނާއި ސެޝަން ބޭރުގެ ތަރު، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ އާންމު ފަރާތް	އައިޖީއެމްއެޗްގައި މަސައްކަތްކުރާ ޓެކްނީޝަނުންނާއި ނަރުހުން އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ މައިގަނޑު އަސާސްތަކާ، ޑޮކްޓަރަށް ބޭރުގެ ތަރު އަދި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ އާންމު ފަރާތަށް ހޭލުންތެރިވެގެން ދިޔައީ.

6.3 ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމުތަކުގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް އިޙްތިރާމްކުރުމުގެ މުހިންމުކަމާއި، އިންސާނީ ކަރާމާތަށް ޤަދަރުކުރުމުގެ މުހިންމުކަމާއި، އަނިޔާކުރުމުން ބަރީއަވެވޭނުވުމުގެ މައްސަލަ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރަންޖެހޭކަމާއި ކޮންފަދަ މަސައްކަތްތަކާ އަދި ހިންގާފައިވާ ތަމްރީން ޕްރޮގްރާމްތައް

<u>ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ ނިޒާމުގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ބައިތައް ހިމެނުމުގެ މަސައްކަތް</u>

އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ތަޢުލީމު އިތުރަށް ތަރައްޤީކޮށް ފުޅާކުރުމުގެ ގޮތުން މަތީ ތަޢުލީމު ފޯރުކޮށްދޭ ކޮލެޖު، ޔުނިވަރސިޓީ، އަދި އިންސްޓިޓިއުޝަންތަކަށް/އެކަޑަމީތަކަށް އަމާޒުކޮށް އެއްބަސްވުމުގެ ޗެއާރސް އޮފް ޗެއާރިނަރސް (ޗެއާރ) ޕްރޮގްރާމް 2019 ޖޫން މަހުގައި ކުރިއަށް ގެންދެވިފައެވެ. މި ޗެއާރ ޕްރޮގްރާމުގައި 25 ފަރާތަކުން ބައިވެރިވެފައިވެއެވެ. މި ޕްރޮގްރާމުގެ މަޤްސަދަކީ މަތީ ތަޢުލީމާއި ތަމްރީން ޕްރޮގްރާމުތަކުގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ހިމެނިފައިވާ މިންވަރު އިތުރުކުރުމާއި ކޯސްތައް ފަރުމާކުރާ ފަރާތްތައް އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ އަހުލުވެރިކުރުމެވެ.

<u>އެންޓި ޓޯޗަރ އޮންލައިން ކޯސް</u>

ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން، މިނިވަންކަން ގެއްލިގެންވާ ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މީހުން ބަންދުކުރާ ބަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން މި ޤާނޫނަށް އަހުލުވެރިކުރުމަށް ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ ގޮތުން އޮންލައިން ކޯހެއް ފަރުމާކުރުމުގެ މަސައްކަތް ފެށިއެވެ. މި ގޮތުން މި ކޯހުގެ ހުރިހާ މަރުޙަލާތަކެއް، ވީޑިއޯ ޕްރޮޑަކްޝަންތަކުގެ މަސައްކަތްތަކެއް ނިމި 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި މި ކޯސް ހިންގަން ފެށޭނެއެވެ.

6.4 އިންސާނީ ޙައްގުތަކާބެހޭ ގޮތުން ކޮމިޝަނުގެ ހިންގާފައިވާ ހޭލުންތެރިކަމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް

ސެޝަނުގެ ނަން	ޙާޞިލު ކުރަން ބޭނުންވި ކަންތައްތައް	ނަގައިދެވުނު ބައިތައް	މަޤްޞަދު	މުއައްސަސާ/ފަރާތް	ބައިވެރިންގެ އަދަދު
ޤާނޫނު ނަންބަރު 2014/16 (ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު) އާއިގުޅޭ މައުލޫމާތީ ސެޝަން	ކޮމިޝަނުގެ ވަޒީފާގެ މާޙައުލަކީ ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ކުރުމުން ރައްކާތެރި މާޙައުލަކަށް ތަނަކަށް ހެދުން	މުޅި ޤާނޫނުގެ މުހިއްމު ބައިތައް	ކޮމިޝަނުގެ މުވައްޒަފުންނަށް މި ޤާނޫނަށް އަހުލުވެރި ބަޔަކަށް ހެދުން	ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން	18
"ރިފްރެޝަރ ޓްރޭނިންގ އޮން ޖެންޑަރ ބޭސްޑް ވަޔަލެންސް އެންޑް ކޮމިއުނިކޭޝަން" ޓްރޭނިންގ ޕްރޮގްރާމް	ޖެންޑަރ ބޭސްޑް ވަޔަލެންސް އެންޑް ކޮމިއުނިކޭޝަންގެ ގޮތުން ކޮމިޝަނުގެ މުވައްޒަފުންނަށް އަހުލުވެރިކުރުވުން	ޖެންޑަރ ބޭސްޑް ވަޔަލެންސް އެންޑް ކޮމިއުނިކޭޝަންގެ މައުލޫމާތު	ޖެންޑަރ ބޭސްޑް ވަޔަލެންސް އެންޑް ކޮމިއުނިކޭޝަންގެ ގޮތުން މައުލޫމާތު ފޯރުކުރުން	ފެމިލީ ލީގަލް ކްލިނިކް	2
"ކޮންވެންޝަން އޮން ދި އެލިމިނޭޝަން އޮފް އޯލް ފޯމްސް އޮފް ޑިސްކްރިމިނޭޝަން އެގެއިންސްޓް ވިމެން" އާގުޅޭ މައުލޫމާތީ ސެޝަން	ކޮމިޝަނުގެ މުވައްޒަފުންނަށް އަންހެނުންނާމެދު ކުރެވޭ އެކިކަހަލަ ތަފާތުކުރުންތަކާ ދެކޮޅަށް މަސައްކަތްކުރާ ބަޔަކަށް ހެދުން	ކޮންވެންޝަން އޮން ދި އެލިމިނޭޝަން އޮފް އޯލް ފޯމްސް އޮފް ޑިސްކްރިމިނޭޝަން އެގެއިންސްޓް ވިމެން"ގެ މުހިއްމު ބައިތައް	ކޮމިޝަނުގެ މުވައްޒަފުންނަށް މި ކޮންވެންޝަނަށް އަހުލުވެރި ބަޔަކަށް ވުން	ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން	17
ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) އާއި ގުޅޭގޮތުން ކޮމިޝަނުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކަށް	އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނާގުޅޭގޮތުން ކޮމިޝަނުގެ އެން.ޕީ.އެމް ޑިޕާޓްމަންޓުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކާއި އަދި ޤާނޫނުގެ މުހިއްމު	ޤާނޫނުގެ މުހިއްމު ބައިތަކާއި ކޮމިޝަނުގެ އެން.ޕީ.އެމް ޑިޕާޓްމަންޓުން ކުރާ އަ	އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނާގުޅޭގޮތުން ކޮމިޝަނުގެ އެން.ޕީ.އެމް ޑިޕާޓްމަންޓުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކާއި އަދި ޤާނޫނުގެ	ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން	22

ذُوَمْيَ وُرْسْ مَرْدُوْبِرْتَمْرَدُ ءَمْوِسْ ۋَمْوِ دَمْمُوْدُمْ سُوْسَمَسْ	ۋَمِمَوْمْ ئَاحِ سَمَسْدُ ذُوَمْيَ وُرْسْمَرْسْ مَسْدُءَمِرْسْ	ڤُسْتَرْ ءُذُسْدُرِ دَسَهْرَسْمَوْمْ	دُرِمْدُ ۋَمِمَوَسْ ذُوَمْيَ وُرْسْ مَرْدُوْبِرْتَمْدُوْسْ		
"ئَاسْدُوْسْ سَمَسْ مُءِمْسْوْمْ ڭَمَمَر" مُءُءْ دَمْمُوْدُمْ سُوْسَمَسْ	ئَاحِ سَمَسْدُ ذُوَمْيَ وُرْسْمَرِ مُءِرَمَرْ مَسِرْمَّمْ فَرْئَاسْ دَسَهْرَسْمْ ئَاسْ مُءَسْرَدَسْ مَءْمُوْمَّ ۋَمَرَسْ رُفْرْسْ	"ئَاسْدُوْسْ سَمَسْ مُءِمْسْوْمْ ڭَمَمَر"ءُ دُرِمْدُ ۋَمِمَوْمْ	ئَاحِ سَمَسْدُ ذُوَمْيَ وُرْسْمَرِ حِ ئَاسْدُوْسْ سَمَسْمَرْسْ مَرْدُوْبِرِ ۋَمَرَسْ وُرْسْ	رِمْدَسْ مَرَمِمْسْ ئَاحِ سَمَسْ	9
مَسْرُرْسْرْسَرْدُسْ مَسِرْمَّمْ مَسْرُرْسْ ۋَمْرُوْبِرْتَمْرُدُءَ دَمْمُوْدُمْ سُوْسَمَسْ	ئَاحِ سَمَسْدُ ذُوَمْيَ وُرْسْمَرِ مَسْرُرْسْرْسَرْدُسْ مَسِرْمَّمْ فَرْئَاسْ، وِسْمِوُ رَدَرَدَسَدَرْمَ مَسْرُرْسْ ۋَمْرُوْبِرْتَمْدُوْسْ رِمْوَدَمْرَ ۋَمَرَسْوْسْ	مَسْرُرْسْرْسَرْدُسْ مَسِرْمَّمْءُ دَمْمُوْدُمْ مَدِ مَسْرُرْسْ ۋَمْرُوْبِرْتَمْرُءُسْوْمَمْ	ئَاحِ سَمَسْدُ ذُوَمْيَ وُرْسْمَرِ مَسْرُرْسْرْسَرْدُسْ مَسِرْمَّمْ فَرْئَاسْ، وِسْمِوُ رَدَرَدَسَدَرْمَ مَسْرُرْسْ ۋَمْرُوْبِرْتَمْدُوْسْ دَسَهْرَسْمَوْمْ ۋَمَرَسْ رُفْرْسْ	رِمْدَسْ مَرَمِمْسْ ئَاحِ سَمَسْ	36

6.5 ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފޯރުކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދައުލަތުގެ އެހެނިހެން އިދާރާތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކަށް

ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/13 (އެންޓި-ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިންގާފައިވާ ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފޯރުކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ މަޢުލޫމާތާއި އެންމެހާ ފުލުހުންނަށް ހިންގާކުރުމަށް ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކުގައި އުޅުއްވާ މީހުންނަށް، ހިންގުން ތަފްޞީލް ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ނަންބަރު ޢިލްމީ، ޖުމްލަކުރި އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް ބަޔާން ވަރަށްތަކުން ކޮމިޝަނަށް ހިއްސާކުރައްވާ ނުވެއެވެ. މި މާއްދާގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ފޯރުކޮށްދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުތައް ޖަދުވަލު 25 ގައި އެވަނީއެވެ.

ޖަދުވަލު 25: ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފޯރުކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދައުލަތުގެ އެހެނިހެން އިދާރާތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކަށް		
#	މުއައްސަސާ	ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފޯރުކުރުމުގެ މަސައްކަތް
1	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް	މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ޕްރޮގްރާމްތަކަށް ކުރިއަށް ގެންދާފައިވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ. - މިނިސްޓްރީން އިންޑިޖިނަސް ޕީޕަލްސްގެ 07 މާރިޗު 2020 ވަނަ ދުވަހު "ދަންގަނޑުމަގު" މިނަމުގައި ހދ. ކުޅުދުއްފުށީގައި ހިންގާފައިވާ ޕްރޮގްރާމުގައި "އަނިޔާކުރުމާއި، އަޚްލާޤީ ނުވަތަ ... ދެކޮޅަށް ހިންގުމާއި ... ދިނުމާއި ފުރުޞަތު މުޢާމަލާތު" އަށް ބައިވެރިން ... ސެޝަންއެއް ކުރިއަށް ގެންދިޔައިރުގައިވާކަން. - މި ސެޝަންގައި ހދ. ކުޅުދުއްފުށި، ހދ. މަކުނުދޫ، ހދ. ވައިކަރަދޫ، ހދ. ނޮޅިވަރަންފަރު، އަދި ހދ. ހަނިމާދޫ އިން ޖުމްލަ 41 މީހަކު ބައިވެރިވިއެވެ. - މި ސެޝަންގައި އަލިއަޅުވާލާފައިވަނީ، އަނިޔާކުރުމާއި، އަޚްލާޤީ ... ދެކޮޅަށް ހިންގުމާއި އަދި ދިނުމާއި ފުރުޞަތު މުޢާމަލާތު" އަށް ބާރުލީ ނަޒަރިއްޔާތު ބަޔާންކުރުމާއި، މުޢާމަލާތުގައި ހިމެނޭ މުހިންމު މާއްދާތަކާއި، މުޢާމަލާތު ހުށަހެޅުން ދަރިވަރުންގެ ޙައްޤުތަކާއި، ނުބަހައްޓާ ކަމާ އަދި އަޅުކަމާ ކޮމިޝަނާއި ކަމާބެހޭ އަދި މުޢާމަލާތަށް އަޅާ ކުރުމުގައި ހުރި ގޮންޖެހުންތަކެވެ.
2	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް	މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ޕްރޮގްރާމްތަކަށް ކުރިއަށް ގެންދާފައިވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ. - ޕޮލިސް ރެކްރޫޓް ޓްރެއިނިންގް ކޯސް - 98 ބައިވެރިން

		- ސާރވިސް ޕްރޮވައިޑަރުން ފުރިހަމަކުރަން (މި އަހަރު ސްޓާފު ނުކުރެވިފައިވާ ދުވަސްތަކުގައި - 30 ބައިވެރިން - މި ކޯސް ޕްރޮގްރާމް ކުރިއަށްގެންދަނީ ދުރުމަގަކުން ބޭނުންކުރެވޭ މި ކޯޓުތަކުގެ "އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާއި މުސާރަކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން އަސާސީ ޙައްޤު" އަދި ސިޔާސީ/ޤާނޫނީ ފުރުޞަތު ބޭނުންކުރެވޭ މި ކޯޓުތަކުގެ ޖެންޑަރ ޕޮލިސީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ޤާނޫނު 2013) ތަންފީޒުކުރުމަށް ޕޮލިސް ޚާއްޞަ ސަރވިސްއިން ކުރަމުން ގެންދާ މަސައްކަތުގެ ބައިގައި، ދުވަސްވަރު އަންގައިދޭނެ އުސޫލުތަކެއް ސަރވިސްއިން ކުރިއަށް ގެންދާ ތަމްރީން ފުރިހަމަ ކުރުމުގައި މި ޤާނޫނު ވަކި ކޮންމެ މުއައްސަސާއެއް ހިމެނޭ މައުލޫމާތު ފަރާތްތަކުގައި އަންގާފައިވާ ގޮތްތަކުން މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.	
3	ޕޮލިސް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން	ބައިވެރިވުމާއި މަޢުލޫމާތު ފޮނުވުމާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތެއް ހިއްސާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
4	މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް	ބައިވެރިވުމާއި މަޢުލޫމާތު ފޮނުވުމާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތެއް ހިއްސާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
5	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް	ބައިވެރިވުމާއި މަޢުލޫމާތު ފޮނުވުމާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތެއް ހިއްސާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
6	ނެޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީ	މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން އެދިފައިވިނަމަވެސް އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
7	ނެޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން	ބައިވެރިވުމާއި މަޢުލޫމާތު ފޮނުވުމާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތެއް ހިއްސާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
8	މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން	މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން އެދިފައިވިނަމަވެސް އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
8	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން	ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ ޔުނިވަރސިޓީއާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްލާމީ ޔުނިވަރސިޓީ އަދި ކޮލެޖްތަކުގައި އެ މަރުޙަލާތަކުގެ އަދި ބައިވެރި ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ހިމެނޭ ގޮތަށް ކުރިއަށްގެންދާ ކޯސްތަކުގައި އެ މައުލޫމާތު މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން ފޯރުކޮށްދީފައިވާކަމަށް މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.
9	ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ ޔުނިވަރސިޓީ	މި މުއައްސަސާގައި ހިންގާފައިވާ ކޯސްތަކުގައި ހިމަނާފައިވާ މައުލޫމާތަކީ ފެކަލްޓީ އޮފް ޝަރީޢާ އެންޑް ލޯ - އެލްއެލްބީ - ހިއުމަން ރައިޓްސް ލޯ

		- އެޑްއޮފީ - ކުރިމަގަށް ލޯ - ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވާ ގެސްޓް ލެކްޗަރ ○ ސެމިނަރ 2020/1 - "measuring human rights- the impact of CEDAW Right to Public Life in the Republic of Maldives" - ޑރ ޖަމީލް ○ "transitional justice -" އަލިއަޅުވާލުމާއި ޓޯޗަރކުރުމުގެ ތާރީޚާއި Legacy of torture and International and Domestic Framework of Anti-torture - ގާނޫނީ ފްރޭމްވޯކް ނުޚިލާފުކުރުން (އޮފްލައިން ކުރިން) ސެމިނަރ 2/ 2019 **ފަރާތުން ދިން ޕްރެޒެންޓޭޝަން** - ބޮޑުވަރު ދިން ޕްރޮމޯޝަނަލް ޕްރެޒެންޓޭޝަން - ސްކޫލް ސްޓޫޑެންޓްސް - ބޮޑުވަރު ދިން ޗިލްޑްރަންސް ސަޕޯޓް ކޮށް - ސްކޫލްތަކަށް **ފަރާތުން ހެދި ސެޝަންސް** - ބޮޑުވަރު ދިން ސްކޫލް ވާރކް **ސަރުކާރު ދިން ޓްރެއިނިންގ** - އެޖެންސީ ސްޓާފުންނަށް ދިން ޓްރެއިނިންގ - ޖެންޑަރ ދިން ޓްރެއިނިންގ - ބޮޑުވަރު ދިން ޓްރެއިނިންގ
10	ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިންސާފުގެ ނިޒާމުގައި	މި ރިޕޯޓަށް މައުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން އެދިފައިވާ އެއްވެސް މައުލޫމާތެއް ކޮމިޝަން ހިއްސާކޮށްފައެއް ނުވެއެވެ.
11	ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން	ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 36 ވަނަ މާއްދާ (ތަޙުޤީޤު ކުރުމާއި މައުލޫމާތު ފޯރުކުރުން) އާއި ގުޅުން ހުރި މަސައްކަތެއް ކޮމިޝަނުން ކުރިއަށްގެންދާކަމަށް މައުލޫމާތު ލިބިފައެވެ.

12	މިނިސްޓްރީ އޮފް ފޮރިން އެފެއާޒް	ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 36 ވަނަ މާއްދާ (ތަޙުޤީޤު ކުރުމާއި މައްސަލަތައް ފޮނުވުން)ގެ (ހ) ގެ ބަޔާންކުރާ ކަންކަމަށް މިނިސްޓްރީގެ ޑިޕާޓްމަންޓުގެ ތަޙުޤީޤު ހިމެނޭ ކަންކަން ކަމަށް ނުވާތީއާ ސިފަ މި ޤާނޫނު ހަވާލާ ތަޙުޤީޤުކުރުމާއި މައްސަލަތައް ފޮނުވުމަށް މަސައްކަތްތަށް ކުރައްވާ ގޮތުގެ ސްޓޭޓްމަންޓް ކަމަށް މައްސަލަތައް ދިރާސާކޮށްފައެވެ.
13	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް	ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ 36 ވަނަ މާއްދާ (ތަޙުޤީޤު ކުރުމާއި މައްސަލަތައް ފޮނުވުން) މި މާއްދާގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން އަޅުއްވާ ފިޔަވަޅުތަކާއި މަސައްކަތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ބޭނުން ވަނީ ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި ސިއްހީ މެދުވެރިޔާގެ ހިންގާ ޚިދުމަތްތަކުގައި ޚާއްސަކޮށް އަނިޔާވެރިކަމުގެ މަސައްކަތް ކުރެވިފައިވަނީ. މިގޮތުން މި މިނިސްޓްރީން ކުރި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ބެލެހެއްޓުމަށް އެގޮތަށް ތަޙުޤީޤުކުރުން ފެނިގެން މަޝްވަރާކުރެވި ކުރީ ދެމެހެއްޓުން އެކުލަވާލައިފައި އެކުލަވާ މައްސަލަތައް ދިރާސާކޮށްފައެވެ.
14	މިނިސްޓަރ އޮފް ޑިފެންސް	ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 36 ވަނަ މާއްދާ (ތަޙުޤީޤު ކުރުމާއި މައްސަލަތައް ފޮނުވުން)ގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ސިފައިން ކުރާ ޢަމަލުތަކަށް އަނިޔާވެރިކަމުގެ ޝަކުވާތަކާއި، ސިފައިންނަށް އަމާޒުކުރެވޭ ހިނގާ ކަސްޓޯޑީގައި، ތަޙުޤީޤުތަކުގެ ގޮތުގައި ސިފައިން ކަސްޓަޑީގައި ހުރި ބަޔަކު ކަސްޓަޑީގައި ސިފައިން ކުރާ މައްސަލަތަކާ ހަމައަށް ބެލުމުގެ ކުރިން ހިންގައިފައިވާ ޢަމަލުތަކަށް ގޮތުގައި ބެލުމަށް މައްސަލަތައް ދިރާސާކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަން މައްސަލަތައް ހުށަހަޅާފައެވެ.
15	އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް	މި ކޮމިޝަން މައްސަލަތައް ހުށަހަޅުއްވާފައިން ކުރިމަތިލާން އެދިފައިވާނެ މައްސަލަތައް ކުރިމަތިލާން ހުށަހަޅާފައެވެ.
16	ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް	މި ކޮމިޝަން މައްސަލަތައް ހުށަހަޅުއްވާފައިން ކުރިމަތިލާން އެދިފައިވާނެ މައްސަލަތައް ކުރިމަތިލާން ހުށަހަޅާފައެވެ.
17	ސަރުކާރު ދާއިރާ	ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އާއި ގުޅިގެން ސަރުކާރު ދާއިރާއިން އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރިއަށްގެންދާކަމަށް މައްސަލަތައް ހުށަހަޅާފައެވެ.

7. ދައުލަތުގެ އެހެނިހެން އިދާރާ ތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކަށް

ތާވަލު 26: ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/13 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ގެ ދަށުގައިވާ ދައުލަތުގެ އެހެން އިދާރާތަކުން ހިއްސާކުރެވިފައިވާ މަޢުލޫމާތު(ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި)					
މާއްދާތައް	މުއައްސަސާ	މި މާއްދާތަކާގައި ބާރުއަޅާ ކަމެއްތަކަށް		ހިއްސާކުރެވިފައިވާ މަޢުލޫމާތު	މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރެވިފައި ނުވާ
		ހިންގާފައިވާ	ހިންގާފައި ނުވާ		
13 ވަނަ މާއްދާ (ޖިސްމާނީ އަނިޔާ) އަދި 14 ވަނަ މާއްދާ (ނަފްސާނީ އަނިޔާ)	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް	-	✓	ވަރަށް ގޯސްކޮށް ނުވަތަ ވަރަށް ތަރުތީބުކޮށްގެން މީހުންގެ ގައިގައި ތުރުން ނުވަތަ ޖެހުން - މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން މުއްދަތުގެ ދެއްވާފައިވާ ހާލަތު ކަސްޓޮޑިއަލް ކެއަރގައި ހަރަކާތްތެރިވާ އޮފިސަރުން ބާރުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި މިންވަރު ބޭނުމަށް ޓްރެއިނިންގް ކޯޑިނޭޓަރުން ބާރުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި ގޮތް ރިޕޯޓުކުރުމާއި ކަމާއި ނަގަހޭން މި ހާލަތާ ގުޅިގެން އެއްވެސް އޮފިސަރަކަށް ޢިޤާބެއް އަރަނިދޭ ކަމެއް ފާހަގަވެފައި ނުވާކަމަށް މުއްދަތުގެތެރޭގައި ވާކަން. - މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސައިން މުއްދަތުގެ ދެއްވާފައިވާގޮތުން ހާލަތު އިންޓަރނަލް އިންވެސްޓިގޭޝަން ޔުނިޓް ތަޙުޤީޤު ކުރައްވާފައިވާކަމަށް، ނަމަވެސް ތަޙުޤީޤުން މި ހާލަތުގައި ގެއްލުން ލިބުނު ފަރާތުގެ ރިޕޯޓް ގެއްލުން ލިބިފައިވާ އޮފިސަރުގެ މައްޗަށް ސާބިތު އެއްގޮތް ނުކުރެވޭތީއެވެ.	-

	ނަމަވެސް މިކަމާ ގުޅިގެން އޮފިސަރުން ހިންގުމުގައި އިސްތިޢުމާލު ކުރުމަށް ފޯރަމެއް ކަންކަން އިސްތިޢުމާލު ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދާކަން. - ގައިގައި ޖެހުމުން ދެރުން، ނުވަތަ ކޮށުވައިން ދެރުން - މޮޅުވެސް ކަނޑުވާލަނަމު ސަރުވިސްއިން މައުލޫމާތު ދެއްވާފައިވާ މި ހާލަތު ކަނޑައަޅާފައިވާ ހަމަޖެހިފައިވާ ބާރުތަކުގެ އިތުރުން ދެވޭ ބަންދުކުރުމާއި ޤާނޫނުތަކުން ބާރު ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތް ނުހިފެހެއްޓުމުގެ ކުރިން ނަމަވެސް މި ހާލަތު ގުޅިގެން އެއްވެސް އޮފިސަރަކަށް ޢަމަލެއް އަޅަން ނުވާނެ ކަމަކާއި ފޯރަމުގައި ނުވާކަން - ހާލަތު ހިނގައިދާ ގޮތް ބެލުމަށްފަހު އިންސާނީ ޙައްޤު ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ ތަފާސީލް މި ހާލަތުގައި ހިމެނޭ ގުޅުންހުރި ކަންކަމުގައި ފުލުހުންގެ ހަމަޖެހުން ގެނައުމަށް ހާލަތު އިންތިޒާމް އިސްލާހުކުރުމަށް ދެމެހެއްޓުމަށް ހެދުމުގެ ކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށް، ނަމަވެސް ބަރުދާކުން މި ހާލަތުގައި ގުޅުން ލިބޭނެ ފަރާތްތަކާއި ގުޅުން ލިބިފައިވާ އޮފިސަރުން އެކުލަވާލުމުގެ މަޤާމުތައް ހުސްކޮށް ނިންމަން. ނަމަވެސް މިކަމާ ގުޅިގެން އޮފިސަރުން ހިންގުމުގައި އިސްތިޢުމާލު ކުރުމަށް ފޯރަމެއް ކަންކަން އިސްތިޢުމާލު ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދާކަމަށް. - ބޭނުމެއް ދެއްކުމަށް ދެރުން، ނުވަތަ ނުފޫޒުގެ ބޭނުންކޮށް ދެރުން، ނުވަތަ ދަސްވެގަތުމަށް ދެރުން، ނުވަތަ ގިރާސްތުކުރާ ބާރުގެ ބޭނުންކޮށް ދެރުން، ނުވަތަ މަޤާމުގެ ބޭނުންކޮށް ދެރުން، ނުވަތަ ބާރުގެ ބޭނުންކޮށް ދެރުން، ނުވަތަ ވިޔަފާރިއެއްގެ ދެރުން، ނުވަތަ އެއްވެސް ހަރުދަނާކަން ދެރުން. - މޮޅުވެސް ކަނޑުވާލަނަމު ސަރުވިސްއިން މައުލޫމާތު ދެއްވާފައިވާ މި ހާލަތު ކަނޑައަޅާފައިވާ ހަމަޖެހިފައިވާ ބާރުތަކުގެ އިތުރުން ދެވޭ ބަންދުކުރުމާއި				

				ބެލުމަށް ދުސްއަރުވާފައި ކުރިއުރިން ބޭރުގެ ބަންދުކުރުމާއި ގުޅޭ ބިލުއެކްސްކުރުމާ ކަމާއި ނަމަވެސް މި ހާލަތާ ގުޅިގެން އެއްވެސް ޚާއްސަކަމަކަށް ފިޔަވަޅެއް އަޅަންޖެހޭ ކަމެއް ފާހަގަވެފައި ނުވާކަން. - ގޭންގުގައި ކާންބޯން ނުދިނުން، ނުވަތަ ކާންދޭންޖެހޭ ވަގުތުތަކުގައި ކާން ނުދިނުން، ނުވަތަ ކެއިޔަށް ހުޅަ ކާއެއްޗިހި ކާންދިނުން ނުވަތަ ގަޑިކަޑުން ކާންދިނުން، ނުވަތަ އިންސާނުން ކައުމަށް ނުކެރޭ ކާއެއްޗިހި ކާންދިނުން. - މި ހާލަތު ހިނގާދިޔަ ގޮތް ބެލުމަށްފަހު އިންސްޕެކްޝަން އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަސްގެ ރިޕޯޓް މުރާޖަޢާ ކުރެއްވުމަށް ފޮނުއްވާފައި. މި ހާލަތު ހިނގާދިޔަ ގޮތް ބެލުމަށްފަހު އިންސްޕެކްޝަން އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަސްގެ ރިޕޯޓް މުރާޖަޢާ ކުރެއްވުމަށް ފޮނުއްވާފައި. - މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަސްއިން މަސްއޫލިއްޔަތު ދެއްވާފައިވާ ހާލަތު އިންވެސްޓިގޭޓްކުރުމަށް ފުލުހުންނަށް ރިފަރކޮށް ކަމުގެ ރިޕޯޓުވާ ކަމަށާއި، ނަމަވެސް ރިފަރކުރުން މި ހާލަތުގައި ގޮތުން ވަކި ފަރާތެއް ދޭތެރެ ގޮތުން ޚިޔާލުފުޅު ޚާއްސަކޮށް ފެނިގެން ސާބިތުކަން ގުޅިގެން ނިންމާކަން. ނަމަވެސް މިކަމާ ގުޅިގެން އިންސާނީ ހައްގުތަކާ ގުޅޭ ހަރަކާތް ކުރިއަށް ގެންދަވާކަން.	
	މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް	-	✓	އެއްވެސް މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައި ނުވާތީ، އެކަމާ ގުޅޭ ހުރި އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރިއަށް ގެންދެވިފައި ނުވާކަން	-
	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް	-	✓	މިފަދަ އަމަލެއް ހިނގާފައިވާކަމަށް ރިޕޯޓުކުރެވިފައިނުވާކަން	-

	ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން	-	✓	މިފަދަ އަމަލެއް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައިވާކަމަށް ރިޕޯޓުވެފައިވާ ނުއެއްގޮތްތަކެއް ނެތް	-
	މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް	-	✓	މި މުއްދަތުގައި ހިންގުނު މިނިސްޓްރީގެ މުވައްޒަފުން ނުވަތަ އޮފިސަރުންގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ޝަކުވާތަކެއް ރިޕޯޓުކޮށްފައިވާ މައްސަލައެއް، ތަޙުޤީޤުކޮށް، ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހިފައިނުވާކަން	-
	މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަން	-	✓	މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި މަސައްކަތެއް ކުރިއިރު ނުފެނިފައިވާކަމަށް	-
	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް		✓	-	-
	ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީ	-	✓	-	-
	ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް	-	✓	މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްފައި ނެތް	-
	ޝަރުޢީ ދާއިރާ	-	✓	މި މުއްދަތުގައި ބެލޭ އަނިޔާގެ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅިފައިވާކަމަށް ރިޕޯޓުކޮށްފައިވޭ ނުވަތަ މިބާވަތުގެ އެއްވެސް މައްސަލައެއްގެ ދަށުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވާކަމަށް	-

15 ވަނަ މާއްދާ (ރަހުމްކުޑަ ނާއިންސާފީ އިހާނެތި އަދަބު ކަނޑައެޅުން މަނާ)	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒް	-	✓	މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން މި ކަމުގެ މައުލޫމާތު ހުށަހަޅަން ފަސް އުޅުނެވެ. ނަމަވެސް މައުލޫމާތު އަދި ނުލިބޭ. މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން މި ކަމުގެ މައުލޫމާތު ހުށަހަޅަން ފަސް އުޅުނެވެ.	-
	މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް	-	✓	އެއްވެސް މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައި ނުވާތީ، އެކަމާ ގުޅުން ހުރި އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރިއަށް ގެންދެވިފައި ނުވާކަން	-
	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް	-	✓	މިފަދަ އަނިޔާގެ އަމަލެއް ހިންގާފައިވާކަމަށް ރިޕޯޓްކުރެވިފައިނުވާކަން	-
	ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން	-	✓	މިފަދަ އަމަލެއް ތަހުގީގުކުރެވިފައިވާކަމަށް ރެކޯޑުތަކުން ނުއެނގޭކަން	-
	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް	-	✓	މި މާއްދާގައިވާ ހުކުމްތަކާ ޚިލާފަށް މިނިސްޓްރީގެ މުވައްޒަފަކު ނުވަތަ އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ޓީމްގެ މުވައްޒަފަކު މައްސަލައެއްގައި ތުހުމަތުކުރެވިފައި، ތަހުގީގުކުރެވޭ، ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހިފައިނުވާކަން	-
	މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަން	-	✓	މި ރިޕޯޓްގެ މުއްދަތުގައި މަސައްކަތެއް ކުރެވިފައި ނުވާކަމަށް	-
	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސް	-	✓	-	-
	ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ	-	-	-	✓

	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު	-	-	މިފަދަ ކަންކަން ރިޕޯޓުކުރުމަށް ހުރިހާ ސިއްޙީ ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދޭ ތަންތަނުގައި ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓް (އެމް.އެލް.އާރް) ފޯމް. އަދި މި ފޯމުގައި އެކުލެވޭ ޗެކްލިސްޓް ފުރިހަމައި ގޮތުގެ އަނިޔާގެ ފުރުޞަތު ލިބިދޭ ކަންކަން ރިޕޯޓުކުރުން ގޮތުގައި ބަލާފައިވާނެކަން.	
	ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް	-	-	މައުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްފައި ނުވޭ	-
	ސުޕްރީމް ކޯޓު	-	✓	މި މުއްދަތުގައި ބޭނާ އަނިޔާގެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ކަންކަން ނުދެއްކޭކަމަށް. އަދި މިފަދަ ގޮތުގެ މައްސަލައިގެ ތަފުސީލު ޖުޑިޝަލް ކަރުދާސް ނުލިބުނުކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން މައުލޫމާތު ދީފައިވަނީ	-
17 ވަނަ މާއްދާ (ބަންދުގެ މަރުކަޒުތައް އިންސްޕެކްޓްކުރުން)	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒް	-	-	މައުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްފައިވާކަން	-
20 ވަނަ މާއްދާ (ޖެލުތަކު ރިޕޯޓު އާންމުކުރުން)	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު	-	-	ޖެލުތަކުގެ ރިޕޯޓް ފާހަގަކުރެވުނުތަނުގައި އަނބު ތަރަގާ ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި ސިއްޙީ މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އަދި ޑޮކްޓަރުން އެމްބިއުލަންސްވަރަށް ފާހަގަކޮށް އަދުއްލުއަދަލު ބަދަލުކޮށްދެއްވުމަށް މި ފޯމް އެކުވެ ފާހަގަކުރެވޭ ފާހަގަކުރުވާނެ ދިމާވާ ފަރާތް ބޭނުން ފާހަގަކުރެވޭކަން	-
	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒް	-	-	-	✓
	މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް	-	✓	އިދާރީ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ އަދަދު ގިނަ ކުށްތަކެއް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ "ޑިސިޕްލިނަރީ އަދި އިދާރީ ކަންތައްތަކާ، އެކަންތަކުގެ އަދަބުދިނުމާއި ބެހޭ ގަވާއިދު"ގެ ދަށުން ކަމެއް	-

ؤمةؤ 24 (ةريغىبرةؤؤه ةهةؤبرةؤش)، ؤمةؤ 25 (ةىبرةؤنةبرش ةدةؤنةبرش)، ؤمةؤ 26 (ةئؤشةؤؤه ةرؤؤةؤؤش)، ؤمةؤ 27 (ةسةةةؤةرةهة ةةؤشةبرةؤش) ةهةر ؤمةؤ 28 (ئةرئ ةريغىبرةش)	شةسةهةؤ ةرشةغؤىرىچ ئةچىسةهةرش	-	-	✓	دىؤةر ةدةخةه ةهةبؤؤئةشةؤةرةؤئةهؤش ئةئةغةهةش ئةةةهةةئىچىئةش	-
	ؤةةؤسة دةةسةهةةة ئىرىرئؤؤه ئةؤؤىچ، ةئةؤ ؤؤئةش ئىبر ةةةؤسة دىسةةئةهة ئةبرةش ئىشؤسةؤه ئةؤؤئةش	-	✓		
	دىرىسةةچىر ةةؤ غؤئرسة	-	✓	دىؤةر ؤمةؤةؤئؤئؤش دىرىسةةچىرئ ؤةؤةةچؤئةش ئةؤةهؤ ةةؤ.ةةش.غ.ةةؤئ ئةؤؤئةؤةر دةةسةهةةةئؤ ةةؤدةهؤئةش، ةهةؤؤ ةئةشةغىرةؤئةش	-
	ؤةؤغؤسة ةدؤؤسةئةش	-	✓	دىرىسةةچىر ةةؤ غؤشؤ ةةشؤ سةىرؤسة	-
	دىرىسةةچىر ةةؤ غىشؤ ةشؤ سةشةؤ سةىرؤسة			دىرىسةةچىر ةةؤ غؤشؤ ةشؤ سةشةؤ سةىرؤسة	-
	دىرىسةةچىر ةةؤ ئؤؤه	-	✓	ؤمةؤ ؤمةؤئؤ ةرئرش دىرىسةةچىرةش ةةةؤسة ؤةؤةةچؤئةؤر دىئةسةش ةهةؤؤئةه ةئؤؤئةه ئةؤؤئةش.	-
	شةسةهةؤ ةئةؤ ةةغىشىپ	-	✓	-	-
	ةغةىرىپ غىشىرةؤئ ةةؤسة	-	-	دةةؤئؤه ىسةهةةئةؤئةه ئةؤؤ	-

34 މާއްދާ (އަނިޔާލިބޭ ކުދިންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން) އަދި 35 ވަނަ މާއްދާ އަނިޔާކުރާ ކުދިންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ އިޖުތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން)	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު	-	-	މިކަންކަން ތަންފީޛުކުރުމަށް ވަކި ހާއްސަ އުސޫލުތަކެއް ނުވަތަ ޕްރޮގްރާމްތަކެއް މި މިނިސްޓްރީން މިހާތަނަށް ހިންގަމުން ނުދާކަމުގައި ދަންނަވަމެވެ.	-
42 (އުޅުން ދަތުރުކުރަން ފުރުޞަތުދިނުން) މާއްދާގެ (ހ)	މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަން	-	-	އެންޓި ޗައިލްޑް ޤާނޫނުގެ 42 (ހ) ގެ ދަށުން ކުއްޖަކީ ހުރި މިހާރު އުޅުން ދަތުރުކުރަން ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ބަދަލުގައި ނުވަތަ އުފަން ހިނގާ ދަތުރުކުރަން އަމާޒުވާ ކުދިންގެ ދަތުރުފަތުރުކުރުމަށް، އުސޫލުތައް ޗައިލްޑް އަދަދު ހިންގުމުގެ ބާރު އެކަމަށްޓަކައި، އެކަށީގެންވާ ހުއްދަ މަޢުލޫމާތު ބޭނުންކަން، މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަނުން ޒަރޫރީކުރާ ލިޔެކިޔުންތަކުގައި، މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި އެފަދަ ފަހުމުތަކެއް އަންގައިދޭކަމަށް ނުވާކަން.	-
	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒް	-	-	ޤާނޫނު ނަންބަރު 38/2014 (ކުށުގެ ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ކުށުގެ ޝަރީޢަތުގެ އެއް ފަރާތަކީ ކުއްޖެއްކަމަށްވާނަމަ، އެކުއްޖާގެ އަޑު އެހުމުގެ ހައްޤު ކަށަވަރުކުރަން ކަމަށް ބުނެވިފައިވަނަމަ، ނުވަތަ އެކުއްޖާ އިންސާފަށް ހޯދަން ކަމަށް ނުވަތަ އެކަމުގެ އިންސާފުގެ ހައްޤު ސަލާމަތް ކުރުމަށް ބުނެވިފައިވާނަމަ، އެއާއި ގުޅޭ ޝަރީޢަތުގެ ދައުރުގައި މިނިސްޓްރީން މަސައްކަތްކުރާނެ ގޮތް. އެގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓު ގޮތުގައި ކުށުގެ ޝަރީޢަތުގެ ގޮތް ގޮތަށް ސިޔާސަތު ގަވާއިދުތަކާއި ތަރުތީބުތަކުގައި އެހެންވެސް މިނިވަން ގޮތެއްގައި ހިނގާކަން މިނިސްޓްރީން ކަށަވަރުކުރަމުންދާކަން.	

				ڊيزيسٽ سسٽم موسيقيءَ سان ڳنڍيل آهن ۽ ڪيس جي ڳالهه ٻڌڻ دوران ڊيزيسٽ سسٽم جي ڪم ڪرڻ جي طريقي ۾ ڪا تبديلي نه آهي، ٽيسٽ ڪرڻ دوران ڊيزيسٽ سسٽم ۾ ڪا خرابي پيدا ٿي سگهي ٿي ۽ ڊيزيسٽ سسٽم جي ڪم ڪرڻ جي طريقي ۾ ڪا تبديلي آڻڻ جي ضرورت پيدا ٿي سگهي ٿي .	
	ڊيزيسٽ هڏ ڦڙي	-	-	ڊي ڳالهه جي 42 (ب) موجب ڪاڪسٽن ٽائرز پرائيويٽ لمٽڊ جي هڏن جي ڪم ڪرڻ جي طريقي ۾ ڪا تبديلي آڻڻ جي ضرورت نه آهي. ۽ هڏن جي ڪم ڪرڻ جي طريقي جو سائنسي طور تي ثابت آهي ته هڏن جي ڦڙن جي ڪري ڊيزيسٽ سسٽم جي ڪم ڪرڻ جي طريقي ۾ تبديلي آڻڻ جي ضرورت پيدا ٿي سگهي ٿي	-
	ڊيزيسٽ ڏاڍ ۽ ڏاڙس	-	-	ڊي ڳالهه جي ڪاڪسٽن ٽائرز ۾ ڪا ڪم ڪرڻ واري تبديلي آڻڻ جي ضرورت نه آهي	-
46 وسري ڳالهه	ڊيزيسٽ هڏ ڪوڏاڻڻ	-	-	ڳالهه سرسري 2013/13 (اسٽيج-ٽي ڳالهه) ۾ فرنس ڊيزيسٽ فيڪٽريءَ ۾ پيڙهيءَ هيٺان فيڪٽريءَ جو ويس ڏيڻ ۽ وڏيءَ ڏانهن اڏاوتون اڏائڻ جي اجازت ڏيڻ واري درخواست جي ڪري ڪيس جي ڪم ڪرڻ جي طريقي ۾ تبديلي آڻڻ جي ضرورت پيدا ٿي سگهي ٿي. اسان سرسري طور تي، ٽيبل تي هڏ موجود ڊيزيسٽ سسٽم جو وقت ڪيس جي اڏاوتون رهڻ سبب ۽ ڪيس جي اڏاوتون اڏائڻ جي ضرورت پيدا ٿي سگهي ٿي.	-
اسٽيرنس	ڊيزيسٽ هڏ ڦڙي			ايم.آر.ڊي "ايڪٽرونڪس اسٽيم سسٽم جي ڪيس اسٽڊي هيٺ ٽيڪنالاجي انسٽرومينٽس" (ايم) ۾ 22 وسري ڳالهه جي پڙهڻ جي طريقي ۾ ڪا تبديلي آڻڻ جي ضرورت پيدا ٿي سگهي ٿي، ۽ ڳالهه جي ڪاڪسٽن ٽائرز ۾ وقت سان ٽائرن جي وڌڻ جي ڪري وس ۾ هجي ته هڏن ۾ ٽائرن جي ڦڙن جو ڪم ڪرڻ گهرجي.	

	ؤخؤبؤوشؤ ءرجؤثرشؤثر	-	-	-	-
	ءرخءرىپر غىشرءرؤ ءؤوشؤ	-	-	-	-
	شءرؤوپر قرءىشر	-	-	ج ؤءؤقرئ ءرزرش ءءؤغوش ءؤوءغرؤ ىرقرؤءىزؤىءرؤش	-

8. ނިންމުން

މި ރިޕޯޓުގައި ހިމަނާފައިވަނީ ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޤާނޫނު ނަމްބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކާއި، ދައުލަތުގެ ކާމިޔާބު މުއައްސަސާތަކުން މިޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމަށް ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކެވެ. މިގޮތުން މި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމަށް ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައިވާ ބާރުތަކާއި، ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑު ހަރުދަނާކުރުމަށް ކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތްތަކާއި، ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުނު ޓޯޗަރގެ ދެއްކުންތަކާއި މައްސަލަތަކާއި އެ މައްސަލަތަކަށް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތަކާއި، ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކުރިންނާއި މިހާރު ބަނދިކޮށްފައިވާ ތަންތަނަށް ކުރިޔަށްދެވުނު ޒިޔާރަތްތަކުން ފާހަގަ ކަންކަމާއި އިސްލާޙުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުންތަކާއި، ކޮމިޝަނާއި ދައުލަތުގެ ކާމިޔާބުންނާއި މުއައްސަސާތަކުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ހިންގާފައިވާ ތަމްރީނާއި ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި އަދި ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން މި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމަށް ކުރަމުންގެންދާ މަސައްކަތަށް ހިމަނާފައިވާނެއެވެ.

މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި 137 (ސަތޭކަ ތިރީސް ހަތެއް) ޝަކުވާއެއް އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ 65 (ފަސްދޮޅަސް ފަހެއް) މައްސަލަ ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤުކޮށްފައިވެއެވެ. މި މައްސަލަތަކުގައި ހިމެނޭ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއަށް ބައެއްވާ 42 (ސާޅީސް ދެއް) މައްސަލައާއި، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް ބައެއްވާ 15 (ފަނަރަ) މައްސަލައާ އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއަށް ބައެއްވާ 2 (ދެއް) މައްސަލައާއި، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީއަށް ބައެއްވާ 1 (އެކެއް) މައްސަލައާއި މަރާލާފައިވާ މީހުންނާއި، ގެއްލިފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލައާއި ތަޙުޤީޤުކުރާ ކޮމިޝަނުގެ ދޭތެރޭގައި ބައެއްވާ 1 (އެކެއް) މައްސަލައާއި ކުރީގެ ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީ ސަރވިސަސްގެ ޑިފެންސްފޯސްއަށް ބައެއްވާ 1 (އެކެއް) މައްސަލައާއި ކުރީގެ ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޕެނިޓެންޝަރީ އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސަރވިސަސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ބައެއްވާ 1 (އެކެއް) މައްސަލައެވެ.

ކޮމިޝަނުން ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން 1 (އެކެއް) މައްސަލައެއްގައި ޓޯޗަރގެ އަމަލު ހިންގާފައިވާކަން ނިންމައި ކޮމިޝަނުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވާފައި ވާނެއެވެ. މި މައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހެޅުމުން ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަ ކުރުމަށްޓަކައި ކޮމިޝަނަށް އިއްޔާ މަސައްކަތްތަކަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ އެ މައްސަލައިގެ މަސައްކަތް މިހާރު ދަނީ ކުރިޔަށް ގެންދަމުންނެވެ. މި މައްސަލައިގައި ޓޯޗަރގެ ކުށުގެ ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވަނީ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއަށެވެ.

މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ ކަމަށް ބެލުން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ދަށުގައި ލިބޭ އެކި ފަރާތްތަކުން ކޮމިޝަނަށް މަސައްކަތް ހަރަކާތްތެރިވަމުންދާތީ، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކުން މި ފޯރަމް ބައިވެރިކުރުމަށް ކަމާ މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ދުވަސްތަކުން މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް ކޮމިޝަނުން އެ މުއައްސަސާތަކުގައި އެދުމުން ވޮލަންޓިއަރުން ސަރވިސްއިން މަޢުލޫމާތު ދިނުމަށް މިފަދަ އަނިޔާގެ އަމަލެއް ހިންގާފައިވާކަން ރިޕޯޓުކުރެވިފައިވާކަމާއި އިތުރު ކުށްތަކަށް ފިޔަވަޅު އަޅުމަށް ގެންދަނީ ޗައިލްޑް ޕްރޮޓެކްޝަން ސަރވިސްގެ "ޑިސްޕްލޭސްމަންޓް އަދި އިންޑިކޭޓަރތައް، އެކަށީގެންވާ ބަދަލުތަކާއި" ގެ ދަރިންނާއި ވަކިވުން. މިގޮތުން އަދި ޗައިލްޑް ކެއަރ ސަރވިސް މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދަނީ، އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ހުރިހާ ނުވާނެ، އެކަމާ ދުވަސް ހުރި އެއްވެސް މައްސަލައެއް ކުރިއަށް ނުގެންދެވޭ.

މިފަދަ ޖަރީމާގެ މަސައްކަތް ބެލުމަށް ވަކި މުއްދަތެއް ކަށަވަރުކުރެވިއްޖެ، އެ މުއްދަތުގައި މަސައްކަތް ބެލުން ނިންމުމުގައި ދަރިވަރާ ކުރިމަތިވާކަން ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އެގޮތުން މަސައްކަތް ސާބިތުކުރުމަށް މިންވަރަށް ހުރި ނޫނީ، ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންތަކުގެ ޖުވެނައިލްގެ ސީ.އެސް.ޖޭ.ޑީ ގައިޑްލައިންތަކާއި ޖުވެނައިލްގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ބަޔާން މަޢުލޫމާތު ވަރަށް ކުޑަކަމާ ދެކޮޅަށް ރިޕޯޓުތަކުގައި ޕްރޮސީޖަރުގެ ކުށްތަކާއި ހުއްޓުވުމަށް ދަރިވަރުން، ޕޮލިސް ޖޭއެލް ޖެނެރަލް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ކޮމިޝަނަށް ނުވަތަ ގިނަ ދުވަސް ވާއިރުވެސް ޖުވެނައިލް އިންސާފް ތިބި އަދި ރަނގަޅު ޝަރީޢަތްތަކުގެ ގޮތުން ކޮމިޝަނުން ބަޔާން ކުރި ރިޕޯޓު ދަރިވަރު، ދަރިވަރުތަކުގެ ފަހަރެއް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްގެ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނަށް ގެންދެވޭ، ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ކޯޓު އެހެން ޖަޖުން ސްޕެޝަލް ފޯރަމުގެ ނިސްބަތުން ޖުވެނައިލް ކޯޓުގައި ދިރާސާ ޖުވެނައިލް ކޯޓުތަކުގައި ނިމުމާއި އަދި ޖަމްޢިއްޔާގެ މަސައްކަތް ބެލުމަށް ކޮމިޝަނުން ކުރިއަށް ގެންދާ މަސައްކަތް އަދި މަސައްކަތް ބައިވެރިކުރުމަށް ވަކިވެ ހުރި ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މި ޖުވެނައިލް ކޯޓުތަކަށް ހަމަ ހިމެނެއްގައި ރިޕޯޓު ކުރެވިފައި މަސައްކަތް ކުރެވުނު މަސައްކަތް

މި ރިޕޯޓުގައި ހިމެނިފައިވާނެއެވެ.

މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ދަށުގައި މިނިވަން ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައިވާ މިންވަރާއި ކުރިން ޖުވެނައިލް މަސައްކަތްތަކަށް ކަނޑައެޅުނު ޖުމްލަ 9 (ނުވައެއް) ޝަކުވާއާއި، ފަރާތަކުން 4 (ހަތަރެއް) ޝަކުވާއާއި، ކޮމިޝަނުން އިންވެސްޓިގޭޓްކުރުމަށް ދިޔަ މަސައްކަތްތަކާއި ގުޅޭގޮތުން މުޅިއަހަރު ކޮންމެ ސަބަބަކުން ފޮނުވި 1 (އެކެއް) ޝަކުވާއާއެކު ޖުމްލަ 13 (ތޭރަ) ޝަކުވާ އެން.ޕީ.އެމް އިން ޝަކުވާތަކަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މި ޝަކުވާތަކުގައި އެގޮތަށް ބަލާނެގައި އެއްވެސް އަނިޔާވެރި ވާހަކަ ފަދަދަރަޖައިގެ އަމަލެއް ހިނގާފަ ބަލައި، ޝަކުވާތަކާ ފުރަގަސްކުރަނިވި މަސައްކަތް ބާރުކުރުމަށް ހަރަކާތްތެރިވެފައިވާ ހިނދު ރިޕޯޓު ކަމާބެހޭ

މުއައްސަސާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައި ވާނެއެވެ. އަދި މި ހުށަހެޅުންތައް ތަންފީޒުކުރުމަށް ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކުން ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތައް މަސްދުވަހަކުން 5 (ފަހެއް) ބައްދަލުވުމެއް އިދާރާތަކާއެކު ބާއްވާފައިވެއެވެ.

މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ބަންދުގެ މަރުކަޒުތަކަށް ކުރި ޒިޔާރަތްތަކުން ފާހަގަކުރެވުނު މުހިއްމު ބައެއް ކަންކަން ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

- ކ. މާފުށީ ޖަލުގެ ޔުނިޓް 4 ގައި ރިމާންޑުގައި ބަންދުކޮށްފައި ތިބި ފަރާތްތަކާއި ގުދި ތަޣްޔީރުކުރުން ގެންގުޅޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން މި ފަރާތްތަކަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި ކަންތައް ގުދުވެރިކޮށް ނުގެންދާކަމާއި، ސިއްހީ މައްސަލައެއް ހުންނަ ގައިދީންނަށް ހާއްސަ ހާލަތްތަކުގައި ފަރުވާދީފައިނުވާކަމާއި، ފަރާ ފަހު ތަކެތި ކިޔަން ނުދީބާކަމާއި، އެކަހެރި ބައްދަލުވުން ލިބުން ފަސޭހަނުވާކަމާއި އަދި މި ފަރާތްތަކަށް ރިހެބިލިޓޭޝަނުގެ އެއްވެސް ޕްރޮގްރާމެއް ނުހިންގާކަން ފާހަގަކުރެވުނެވެ.
- މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުކުމް ތަންފީޒު ކުރަމުންދާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ވަކި މީހުންގެ ސިއްހީ ހާލަތަށް ރިއާޔަތްކޮށް ވަކި ބޭސްފަރުވާ ދިނުމަށް ޑޮކްޓަރުން ލަފާދީފައިވާ ފަރާތްތައް ނެތިން ބުރިން އެގޮތަށް ޕްރޮކްޓިކޯޑުން ނުދާކަން ފާހަގަކުރެވޭ، ކޮމިޝަނުން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މަސައްކަތް މި ހަމަ ޕްރޮކްޓިސް ދިނުމަށް އަމުރު ކޮށްފައިވިނަމަވެސް، އެ އަމުރު ތަންފީޒު ކޮށްފައިނުވާތީ، ކޮމިޝަނުގެ އަމުރު ތަންފީޒު ކުރުމަށް އެދި 10 ފެބްރުއަރީ 2020 ގައި ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވުނެވެ.
- ކ. މާފުށީ ޖަލުގައި ހުކުމް ތަންފީޒުކުރަމުންދާ ބިދޭސީ ގައިދީންނަށް ޓެލެފޯން ކޯލް ކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދެވެން ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވުނެވެ.
- ހ. ހުޅުމީދޫ ގެސްޓް ޕްރިޒަން ރިމާންޑް ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ބަންދުގައި ތިބި ފަރާތްތަކާއި ޓީބީ ސްކްރީނިންގް ކުރުމަށް ބަލާ ބަލިމީހުން ފަރާތްތަކަށް ފުލް ބޮޑީ ސްކޭން ރަގަޅު ފަރުވާ ދިނުމުގެ އިންތިޒާމު ތަކުގައި ތަފާތުކުރުން ގެންގުޅޭކަން ފާހަގަކުރެވުނެވެ.
- ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އަނިޔާ ދެކޮޅު ޤާނޫނު 2013) ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބަންދު މަރުކަޒުތަކުގެ ރިޕޯޓެއް މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒުން ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ޕެންޝަންގެ ހަމައެކަނި ފާހަގަކުރެވުނެވެ.

- ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރިހާ ބަންދުކުރާތަނުގައި ބައިވެރިވާ ވަންތަނުގައި ވީހާ ހުރިހާ ސަލާމަތާ ހަށިހުރުމުގެ އެކަށީގެންވާ ނިޒާމެއް ގާއިމުކުރުމަށް ނުވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ. އެގޮތުން ބަންދުގައި ވީހާ ހުރިހާ އެކިއެކި ކަންކަމުގައި ހަހަހަރާ ފެއިލިއަރޓްފަށް ބަންދުގެ މުދަލުތަކުގައި ވަޒީފާއަދާކުރާ މުވައްޒަފުން ބޭނުންކުރުމަށް ހިންގުމުގައި އެ ތަމްރީނާ ފާހަގަ ފުރިހަމަ ނުހިނގާނުވާ ފުރަސަތު ގޮތުން ފާހަގަކުރަމެވެ. ހަމަ އެހެންމެ ސިޓީ ލިއުމަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި ފަސޭހައިން ނުލިބޭކަމަށް ފާއިތުވެ ހުރި ބަންދު މީހުން ކުޑަ ސަރަހައްދު މަޢުލޫމާތީ ފާއިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

- މީގެ ތެރެއިން ބަންދުކުރަން މިހާރު އެދުމަށް އެކަން ދަކުރުމަށް ނިޒާމެއް ބައެއް ބަންދު މުދަލުތަކުގައި ގާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުން ފައިދާވެސް، އެކުލަ އެކަށީގެންވާ މިންވަރު ގާއިމުކުރުމަށް ނުވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

- ޖަލުގެ މައްސަލަތަކުގައި މައްސަލަ ސާބިތުކުރަން ބޭނުންވާ ގުޅުމުގެ ތަފްސީލު މަޢުލޫމާތު ލިޔެކިޔުމަށް ރައީސުތަކުގައި ރަނގަޅު ކުރިއެރުން ނުވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

ކޮވިޑް-19 ބާރު ގުޅިގެން އެން.ޕީ.އެމްއިން ބަންދު ބަންދުކޮށް ބެލެހެއްޓުމުގެ ތަންތަނަށް ޒިޔާރަތްކުރުމަށް ދަތިތަކާއި ދިމާވެފައި ހުރިކަމަށް ފާހަގަކުރަމެވެ. ނަމަވެސް ސަރު ކޮވިޑް އާއި ގުޅިގެން ނެރުނު ޖަލަށް (އެސް.ޕީ.ޖީ)ގެ ބަޔާނާ ފަހަރު ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މީހުންނާ ގުޅިގެން ބަންދުކޮށް ބެލެހެއްޓުމާ މައްސަލަތަކުގެ ގޮތުން ދުރުގައި ތިބި ޒިޔާރަތްތަކުގެ ވަސީލަތްތަކުގެ އެހީއާ ސަޕޯޓު ނުލިބޭތީ ފަރާތުން އެދިފައި ވާކަން އެގޮތުން އިސްކޮށް ފީނުގެ ފަރުވާ ތަކެތި ސާފުޔާތަކުގެ ގޮތުން އެ ގޮތަށް ހެދުމުގެ ވަނީ މަސައްކަތްކުރަމުން ގެންދާކަން އެކި ދުވަސްތަކުގެ މައްސަލަތަކުގައި މި ދައުލަތުގެ މައްސަލަ ވަނީ ކޮންމެ ހުސްވެ މަޝްވަރާގެ ތެރޭގައި ގާނޫނު ވަނީ ކަނޑައެޅިފައި އެ ނިޒާމަކަށް ގުޅިގެން ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތަކުގައި ހިންގަމުންދާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި މި ފާހަގަ ކުރި މަޢުލޫމާތު ވަނީ މައްސަލަ ރިޕޯޓުގެ ގޮތުން ކޮންމެ ތަނަކަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ޖަލުގައި ވިޔަފާރި ހިމެނޭ ހިދުމަތް ދިނުމުގެ ގޮތުން ފާހަގަކުރެވުނު ބައިނަލްއަޤުވާމީ ދުވަހު ފާހަގަކުރުމުގެ ގޮތުން، ދުވަހު ކޮމިޝަނުގެ ބާރުތަކާއި އަދި އިންސާނީ ހައްގުތަކާއި ގުޅިގެން ހުރިހާ ތަނުގެ ބަޔާން ސިޔާސަތުތައް ބޭނުންކުރަން ބަލަނީ ބަދަލުތައް ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މިހުންނަކަށް ގެއްލުން ނުލިބޭނެ ގޮތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް އަޅާނެ ކަމެއް ކޮށްދޭން ބަދަލުތަކުން މައްސަލަ ޖަލުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ބޭނުމާ ގެނެވިދާނެ ގޮތްތަކުގެ ކުރިއަށް ގެންދިޔުން ހިމެނެއެވެ.

9. ޖަދުވަލު

ޖަދުވަލު 1: ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013) ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒުން އާންމުކޮށް އިއުލާންކޮށްފައިވާ މީހުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބާފައިވާ މަރުކަޒުތައް

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން މީހުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބާފައިވާ މަރުކަޒުތައް
ކ.މާފުށި ޖަލު
މާލެ ޖަލު
ހިންމަފުށި ޖަލު
ހުޅުމާލެ ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރު
ތިލަފުށި އަހުލުވެރި މަރުކަޒު
ޑްރަގް ރިހެބިލިޓޭޝަން އެންޑް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރު / އައްޑޫ ސިޓީ، ހިތަދޫ
ކޮމިއުނިޓީ ސަރވިސް / ކ.މާލެ، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީ
ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރު / ކ.ހިންމަފުށި
ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރު، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީ، ޏ.ފުވައްމުލައް
ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީ ގަމަން ކްލިނިކް
ދޫނިދޫ ކަސްޓޮޑިއަލް
މާލެ ކަސްޓޮޑިއަލް
އަޕަރ ނޯތު ޕޮލިސް ޑިވިޜަން
ހދ.ކުޅުދުއްފުށި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން
ހއ.ދިއްދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން
ށ.ފުނަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން
ނޯތު ޕޮލިސް ޑިވިޜަން
ނ.މަނަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން
ރ.އުނގޫފާރު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން
ބ.އޭދަފުށި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން
ޅ.ނައިފަރު ސްޓޭޝަން
ނޯތު ސެންޓްރަލް ޕޮލިސް ޑިވިޜަން
އދ.މަހިބަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން
އއ.ރަސްދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން
ކ.ކާށިދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން

HUMAN RIGHTS COMMISSION MALDIVES

۶.ڤُوِڤْ ڤْرِوِسْ سُوچّ سَوَسْ
سُسْڀْڀَرَڪْ ڤْرِوِسْ ءِوِ ءَرَسْ
۷.سِرِوَسْڀْڤْ ڤْرِوِسْ سُوچّ سَوَسْ
۸.ڀْلَءَرْوَڤْ ڤْرِوِسْ سُوچّ سَوَسْ
۹.ڎُوِ ڤْرِوِسْ سُوچّ سَوَسْ
سَوَڎْمُ سُسْڀْڀَرَڪْ ڤْرِوِسْ ءِوِ ءَرَسْ
۱۰.ءَسْ ڤْرِوِسْ سُوچّ سَوَسْ
۱۱.ءَڪْءَڎُ ڤْرِوِسْ سُوچّ سَوَسْ
ءَڤَرِسَوَڎْمُ ڤْرِوِسْ ءِوِ ءَرَسْ
۱۲.ڤِرِڎِوِ ڤْرِوِسْ سُوچّ سَوَسْ
۱۳.ءِسْءَرَڤْ ڤْرِوِسْ سُوچّ سَوَسْ
سَوَڎْمُ ڤْرِوِسْ ءِوِ ءَرَسْ
سَوَڎْمُ ڤْرِوِسْ ءِوِ ءَرَسْ